HULDRE-EVENTYR

Campbell. 2. g. 2(2)
Campbell 2 g.
2(2)

J. F. Campbell
Christiania
13 Sept 1869. —

Norske

Huldre-Eventyr

og

Folkesagn,

fortalte

af

P. Chr. Asbjørnsen.

Anden Samling.

Anden forøgede Udgave.

Christiania.

P. F. Steensballes Forlag.

1866.

Brøgger & Christie's Bogtrykkeri.

Forord.

De fleste af denne Samlings Fortællinger ere skrevne mellem Aarene 1845 og 48, da den udkom ved Nytaarstid. „En Aften i Nabogaarden" og „Fra Sognefjorden" ere fra 1853 og 1855 og have været optagne, den første i „En Nytaarsbog", den anden i „Norsk Folkekalender." Samtlige Stykker ere til denne anden Udgave omhyggeligt gjennemgaaede, og enkelte med Hensyn til Fremstillingen underkastede en fuldstændig Omarbeidelse.

Med Henvisning til hvad der er sagt i Fortalen til anden Udgave af første Samling Side XXVII og følgende, pligter jeg ogsaa her paa lignende Maade, som der er skeet, med skyldig Tak at gjøre Rede for den gode og velvillige Bistand, som under Redaktionen af denne Samling er bleven mig til Del.

Foruden de gode Raad, som Ivar Aasen i Almindelighed har givet Forfatteren, har han især taget

sig af den Farvning af Sognemaal, som skinner frem i Stykket „Fra Sognefjorden," hvortil han desuden har meddelt Purkevisen. — General Grams Velvillie og Kjendskab i Marken skylder „Tiurlegen i Holleia" sin stærke Lokalfarve og faste Skovbund. Til „Plankekjørerne" har Kand. theol. Grøtting efter min Plan udført den fortrinlige Kortspilscene. Paa lignende Maade som J. Aasen i Stykket fra Sognefjorden har afdøde Pastor Steensrud korrigeret og ydet Bidrag til det Gudbrandsdalske i Høifjeldsbillederne.

I Hemsedalsfjeldet traf jeg en Sommer sammen med et Taterfølge (Familien Palm), og fik ved nogle Flueangler, et Par Ord af deres Sprog og den bedre Modtagelse, min Interesse skaffede dem hos „Burorene," „Bækkespringerne" mere meddelsomme, end det var at vente. De fortalte Et og Andet om sit Friluftsliv og sang Tatervisen, Grisiljavisen m. fl.

Disse Folk og dette Møde gav mig Ideen tilligemed endel Stof og enkelte Træk til „Taterne." Da jeg senere talte med Eilert Sundt om dette, gav han mig Anslag paa flere Tatere i de herværende Straffe- og Forbedringsanstalter, og han havde desuden den Godhed at meddele mig flere Oplysninger, som i det nævnte Stykke ere brugte; for dette har Sundt allerede tidligere selv gjort Rede i sin Beretning om „Fante- eller Landstrygerfolket i Norge." — Her bør det ogsaa nævnes, at

min afdøde Ven Lektor Thaasen i 1860 gjennemgik denne Samling for at hjelpe til med at forberede nærværende Udgave, samt at endel af hans Forslag til Ændringer ere benyttede.

Der er imidlertid endnu Adskillige, som dels have ydet enkelte Bidrag af Sagn og Fortælling, dels paa anden Maade have hjulpet til at fremme dette Skrift. Med den Forsikkring, at Skriftet uden deres velvillige Bistand aldrig vilde blevet, hvad det nu er, modtage disse unævnte Venner og Velyndere ligesaafuldt som de, der ovenfor ere nævnte, min oprigtigste og erkjendtligste Tak for trofast Medvirken og Samarbeide.

Christiania i Oktober 1866.

P. Chr. Asbjørnsen.

Indhold.

Høifjeldsbilleder.

I.

En Søndagskveld til Sæters.

I Følge med en Englænder, Sir John Tottenbroom, en Rensdyrskytte og dennes Broder, der skulde følge os paa Jagt ind i Fjeldet mellem Sell og Østerdalen, drog jeg ud fra —gaard en Søndagseftermiddag i August. Den unge Britte havde seet sig om i vort Land; han forstod og kunde til Nød gjøre sig forstaaelig i vort Sprog, men da han som de fleste engelske Turister fornemmelig havde pleiet Omgang med Bønder, talte han et høist besynderligt gebrokkent Bondesprog. Dog strakte dette ikke altid til; naar Tankerne udfoldede sig livligere, hvilket de undertiden gjorde paa en temmelig forvirret Maade, slog han pludselig over i sit Modersmaal, eller ogsaa blev han stikkende i et saadant Kaudervelsk, at det vilde være forgjæves at prøve paa at gjengive det. Renskytten Thor Ulvs-

volden var en Mand af Middelstørrelse med mørke Øine og et mørkladent, djærvtskaaret Ansigt, hvori Klogskab og Betænksomhed var stærkt udpræget. Han var bred over Skuldrene; forresten var hans Legeme meget magert; men hans lette og sikkre Gang vidnede noksom om kraftige Muskler. Der var en egen Ro og Ligevægt udbredt over denne Mands Væsen: hans Bedrift, der idelig udsatte ham for Farer og Strabadser, havde strøget af ham alt Keitet og Ubehjelpeligt, og udviklet hans indre Natur saaledes, at enhver af hans Yttringer uvilkaarlig fik et Præg af Ægthed og Oprindelighed. Hans Broder Anders var ligesaa djærv og plump, som han selv var blond og lang og stærk. Denne var en Døl af det ægte raabarkede Slag i Tale og Lader. Uvorrent slang han afsted, og han brød sig ikke meget om, hvor han satte sine Fødder; men derfor maatte han ogsaa ofte søge at tilveiebringe den fornødne Ligevægt med Armene, hvilket gav hans Gang nogen Lighed med en Bjørns, naar den husser afsted paa Bagfødderne. Begge havde røde Topluer og peber- og saltfarvede Benklæder. Anders var klædt i en Kjole eller „Spæl", af samme Farve, og med lange Skjøder, der daskede ham om Læggene, medens Thor havde lagt sin Renskinds-Trøie i Kløvmeisen og gik i Skjortærmerne. I Haanden havde han en svær Rifle med Kistepibe. Anders bar en fin Fuglerifle.

Det var saa stille i Skoven nu; vi hørte ingen anden Lyd end Slagene af Skytternes jernbeslagne Fjeldsko og Kløvhestens sikkre Trin, der fulgte Toget med vor Niste, vore Jagttasker og Fiskekurve i Meiserne. Det var en Helligdag i Naturen: mod Aftenen begyndte en enkelt Fugl at kviddre saa smaat i Skoven; Granen og Furen udaandede sin kryddrede Duft i Solskinnet, og mellem Stammerne aabnede der sig af og til Udsigt til Laagen, som skummende og tindrende strømmede saa dybt under os, at dens Sus og Brus ei naaede vort Øre. Skyggerne bleve længre; Tusmørket bredte sig over Dalen, medens Taagerne stege; men endnu spillede Solen livligt mellem Liens Graner og lagde sin Glands om de dybt blaanende Lesjefjelde i det Fjerne. Da vi naaede Høiden af Aasen, blev Skoven mere aaben; Furen blev lavere og sjeldnere, Birken og Enerbusken hyppigere, Lyngen frodigere, Myrstrækninger med kraftig Græsvæxt almindeligere. Snart laa Høvringens tredive Sætre foran os, Vang ved Vang mellem Krat og Stene og Lyng og græsrige Bakker, og bag dem tegnede Rondkampenes høie Toppe og maleriske Omrids sig mod den østlige Himmel. Gjenterne kauede, og Luren klang lokkende gjennem den stille Aften, medens Kvæget stimede sammen under Brøl og Bjeldeklang.

En af de første Sætre, vi kom forbi, tilhørte Thor; han bad os gaa ind og drikke Melk; men vi hastede

op til Nattekvarteret, og Thor lovede at komme strax efter. I Vinduet saa jeg et vakkert Fruentimmeransigt og et Par nysgjerrige Mandfolkfjæs. Anders sagde os, at Pigen var en Søsterdatter af Thors Kone. Den ene Mand var Skolemesteren, som var heroppe og friede til hende, medens det var Skolefrist; men hun vilde ikke have ham, endda han baade eiede Gaard og var en skikkelig Mand til sin Forretning; hun likte bedre en ung Gut, som ogsaa gik paa Frieri der.

Da vi kom til Laurgaardssæteren, stod Budeien paa Trapstenen udenfor Halvdøren. Det var en høi, rank Skikkelse. Hvide Skjortærmer, en rød Bul og mørk Stak udhævede fordelagtigt hendes kraftige Vært. Hun vendte Ryggen til os, og vi saa kun den hvide Nakke og et vel formet Hoved med lyst Haar, hvis rødlige Skjær Aftensolen gjorde endnu stærkere, end det var; hun stod og lokkede paa en sortsidet Gjed, som var klattret op paa det græsbegroede Tag, hvor den rev og sled i en liden Birk, der var skudt op af Græstorven.

„Texa, Texa, Texa, Texa da, kom Gjeite, Trinselire da, saa kom naa da — hit du, leie Trøille, vil du la være Bjørkje aa inkje rive up Take; hit da!" raabte hun.

„God Kveld, Brit," sagde Anders.

„Gusi'nde," svarede hun; og da hun havde vendt

sig om og seet paa os under den hævede Haand, hvormed hun skyggede mod de sidste Solstraaler, lagde hun til et venligt: „Gudefre! Dæ æ væl fremmonde Kare, e ska huse, si'n Anders æ mæ!"

„Ja," sagde Anders, „aa staute og gjemente Kare æ dæ, du fæ paa Sætern; døm æ inkje store paa dæ," lagde han ligefrem til.

„Dæ tør væra, dæ æ staute Kare," sagde Brit indrømmende; men kunde ikke holde sig fra et Smil, medens hun forskende betragtede os. Sir Johns fine Figur og lange Lokker syntes især at tiltrække sig hendes Opmærksomhed. „End hain, æ hain Kar hain au da; æ tykjy hain ser likare ut te eit Kvindfolk i Karklæe," tilføiede hun naivt.

„Ha du set Kvindfolk saa langt, og Kindfolk med Skjæg da, Gjente?" spurgte Anders.

„Nei, nei, du har Ret, du Anders," svarede hun, og lo hjerteligt. „Døk fæ gaae ind; Fremmondfolk kain inkje bli staa'nd ute; dæ æ vel ovant nok inne; men dæ æ naa nordafor Folkeskjikken her sjaa os; dæ veit døk vel," vedblev hun og snakkede i Et væk med os og Anders paa en godslig, lidt skjelmsk, undertiden halv ironisk Maade.

Inde i Sæteren, der var en Spærrestue med en stor Skorsten i det ene Hjørne, herskede den mageløse Orden og Renlighed, der udmærke de gudbrandsdalske

Sætre, især naar man venter Fremmede. Paa Hylder høit oppe stode Oste i Rækker og Rader; lavere nede vare Ringer og Bukjørl opstillede, og alle disse vare ligesom Bord og Bænke renskurede og skinnende hvide. Ved det store Baal, som luede under Kjedlen paa Skorstenen, fremkom en livlig Luftvexel; her var ingen indestængt Hyttelugt, men en liflig Vellugt af Granbaret, hvormed Gulvet var overstrøet, og af den smukke hvide Fjelddusk, der til Pryd var stillet i Vinduerne paa sin brede, kjødfulde, lysgrønne Bladkreds, og hvorom der igjen var lagt Kredse og Figurer af mørkegule duftende Ringblomster, Alt i Anledning af vort Besøg.

„Men hvad vil disse Karlene saa langt til Fjelds, de kunne vist have det bedre hjemme, end paa Sætrene hos Budeierne," sagde Brit under en Stands i Samtalen med en Smule Nysgjerrighed.

„Vi vudd' se, hvorledes det ser ud til Fjelds, og saa vudd' vi skudr Rein," svarede Sir John.

„Ja, skyde Ren du; det var Von, om du kommer til at skyde den; jeg er ræd, du gaaer opgjæv, baade du og Kammeraten din, før døk kommer saa langt. Havde du været her i Vaar, da vi kom til Sæters, da gik der store Rensbukke lige ind paa Buvæggen. Her Nord i Vaagesætrene ligger en Gjente, som hedder Astrid; det var vel Gjente, saa ung hun er: hun skjød en; den var kommen ind paa Sætervangen

mellem Buskapen og gik der som et andet Kretur. Saa hang der en Dundrebøsse under Taget i Stuen, som hun havde hørt var ladet til Graaben; den tog hun og smøg bort og lagde over Ryggen paa Studen. Saa tog hun vel Sigte da, kan du vide; men da det smald, saa stupte de alle tre, baade Gjenten og Bukken og Studen, og Studen slog et fælt Brøl op attpaa, saa ræd blev den, men Bukken blev liggende og Præsten fik Stegen."

„Vi have endnu et Ærend hid, Brit," tilføiede jeg, „vi ville gjerne høre Eventyr. Ved du Nogen, som er flink til at fortælle?"

„Der er et Par Gjenter her i Sætrene, og dem skal jeg skikke et Bud til med Gjætergjenten, at de skal komme hid i Kveld," svarede hun, „og jeg tror nok, de kan fortælle døk nogle Rægler, om de bare vil. Men Skolemesteren? han er slem til at fortælle Historier. Han var nede hos Marit igaar, og vi faa vist høre Gauken ved Mikkelsmiss, om han ikke er der endnu, dersom ellers Hans er der."

„Ja, jeg bad Skolemesteren at komme herop og Hans og Marit med," sagde Thor, som under Brits Ord var traadt ind og havde sat sin Rifle fra sig; „jeg tænkte paa Eventyr, som du snakkede om, og disse kan nok nogle."

„Begynder først Skolemesteren, er der ingen Ende

paa Rægler og Ramser baade af Biblen og andet Præk," sagde Brit; „men han er vel stur nu stakkars Mand; for det maa da være tungt at brænde alene som en Feitvedstikke," lagde hun til.

Det varede ikke længe, før Selskabet fra Thors Sæter indfandt sig. Gjenten var kjernesund og rød og hvid; hun havde et livligt Ansigt og en trivelig Figur. Paa Guttens Ansigt, der neppe havde fyldt sine tyve Aar, laa ogsaa frisk ufordærvet Natur og aaben Tjærvhed. Den tredie var Skolemesteren; skjønt han ikke var meget over de Tredive, var hans Ansigt fuldt af Folder og Rynker, som især syntes at komme af en vedvarende Stræben efter at give sig en værdig Mine. Hans Klædedragt syntes ogsaa beregnet paa at understøtte denne Bestræbelse eller paa at adskille ham fra de øvrige Bønder: han gik i en Spæl med uhyre lange spidse Skjøder af brunsort Farve; om Halsen bar han hvidt Halstørklæde og store Fadermordere, og paa Randen af disse var anbragt Egger, et Slags udsyede Spidser eller Tagger. Paa den høire Side af hans Vest stod der frem en stor Kul, som jeg først troede skrev sig fra en Svulst eller en Gevært; senere kom jeg efter, at det var et stort Blækhus, han altid førte med sig. Denne Mands hele Fremtræden gjorde et meget ubehageligt Indtryk; yderst ubehagelig var især den affekterede Maade, hvorpaa han snerpede sin Mund sammen, naar han

talte. Fjeldboens Videbegjærlighed og Interesse for den Fremmede, han ser for sig, hans ligefremme, naive, undertiden saare ubeleilige Spørgsmaal ere bekjendte. Men her optraadte med Skinnet af Kultur en paatrængende Nysgjerrighed og Spørgesyge, og hver Gang han spurgte, saa han sig om med et Blik, som om han stod imellem Vaages usæbede Ungdom, og paa hans Ansigt laa der en Mine, om hans sammensnerpede Mund et Smil, der spurgte de Tilstedeværende: „Er det ikke godt sagt? jo jeg kan føle saadanne Karle paa Tænderne!"

Jeg havde hidtil saa godt som alene underholdt mig med Skolemesteren og dels besvaret, dels afvendt en Strøm af disse nysgjerrige Spørgsmaal, der meget gravitetisk fremsattes i den eiendommelige Skolemesterstil, en paa Stylter gaaende komisk Efterligning af et forældet Bogsprog, hvori der af og til uforvarende plumpede grove Stumper ud fra den djærve gudbrandsdalske Dialekt; men tilsidst tabte min Reisefælle, som stedse følte sig mere ubehagelig berørt ved nærgaaende Spørgsmaal, Taalmodigheden og udbrød temmelig bredt i sit Modersmaal: „Gud fordømme denne Mand og hans Øine og hans Mund og hans Uforskammenhed!"

„Aa," sagde Skolemesteren med en Mine, som om han havde faaet Bugt med et Regula=de=tri=Stykke, da han fornam disse fremmede Ord, „naa kan jeg sandele

begripe, det er reisende Mænd fra fremmende Lænder! maaske fra Engeland eller Frankrige, eller kanske vel endog fra Spanien; thi her var en Greve derfra ifjor."

„Tro bare ikke det, Skolemester," svarede jeg, „De kan nok høre, at Norsk er mit Modersmaal; men min Medreisende, Sir John Tottenbroom, er fra England."

„Jasaa nu — saa denne værdige Mand er fra det brittiske Rige?" sagde Skolemesteren og saa sig om for at gjøre opmærksom paa den Kundskab i Geografien, han nu agtede at lægge for Dagen. „Er han reist hertil Vandveien over det betydelige Hav, som kaldes Nordsøen, eller har han reist Landveien gjennem Frankrig, Holland, Tydskland, Danmark og Sverige, og hvilke Ærender har han her i Landet med Forlov, at jeg er saa naasaavis at spørge?"

„Spørg kun Skolemester," svarede jeg opmuntrende; „Deres første Spørgsmaal kan jeg besvare; han er kommen Vandveien over Nordsøen. Angaaende hans Ærender faar De henvende Dem til ham selv."

„Da blir Du klok, Skulmester," sagde hans Medbeiler, den dunhagede Gut, som havde sat sig ned, og behagede sig i at røge Tobak af en liden Merskumspibe med Sølvbeslag og et Hornrør med Slange af Kobbertraad og langt Mundstykke; „han javler vel bære Englis."

„Ja var han endda mægtig det tydske Sprog,"

sagde Skolemesteren med Overlegenhed, „saa skulde jeg nok tale ham til; thi deri er jeg noget befaren — jeg haver studeret Geddikes Læsebog og Hübners Geografi i dette Sprog.“

„Tal ham kun til paa Tydsk, Skolemester, sagde jeg „han kan nok svare for sig i dette Sprog.“

„Dam jou,“ udbrød Sir John, der uagtet sin Ærgrelse dog ikke kunde holde sig fra at le over Skolemesterens forlegne Miner. „De spørger om mit Ærende, Skolemester?“ sagde han paa taaleligt Tydsk. „Blandt Andet reiser jeg om for at studere Menneskenes Naragtigheder, og det lader til, der her er god Leilighed til at gjøre Studier.“

„Das ist Inglis, kan nix forstehen,“ sagde Skolemesteren, „aber,“ fortsatte han, snappende efter det Første, han fik fat paa i sine Kundskabers Kramkiste, „was ist Ihre Formeinung anbelangende det Faktum, som staar geschribet om det euxinske Hav, das udi Aaret 715 frøs soledes att, dass Isen var fyrti Eluer tjukk, und da das Eis gesmalt, so gestand von derudaf sodan ein Hidsighed udi Luften, dass der upkom en Pestilents, von hvilken alle Mennesker bestarb udi Constantinopolis.“

Den Latter, vi udbrød i over dette „Faktum“ af Hübners Geografi, endte den tydske Konversation, og Skolemesteren var en Stund temmelig muggen. Han lod dog til at være af et forsonligt Gemyt, og da vi

rykkede sammen om Skorstenen, nærmede han sig Kredsen. De budsendte Piger vare ankomne; nette og tækkelige vare de alle. En af dem udmærkede sig endogsaa ved en yndig Skabning og et fint Ansigt, men hun var vel blegladen til en Fjeldblomst at være.

Da Brit understøttede mine Opfordringer om at fortælle Eventyr, forsikkrede de under Latter, at de Intet kunde. De vare Alle undselige, og Ingen vilde begynde.

„Nei Skulmester'n, Skulmester'n," raabte de Alle, „han kan fortælle, han kan vist Eventyr og Rægler."

„Ja," sagde Skolemesteren, „jeg kunde nok altid fortælle Noget af den bibelske Historie eller ogsaa f. Ex. om Keiser Octavianus. Desforuden kjender jeg en meget sorrigfuld Elskovshistorie om den mandhaftige Ridder Tistram og den dydefulde Prindsesse Indiana, og saa videre, et cætera."

„Nei bedste Skolemester," afbrød jeg Manden, „de Historier, De der nævner, kan jeg paa mine Fingre; hvad jeg ønsker at høre, er Fortællinger om Huldre, Trolde, Eventyr om Askeladden og andet Saadant, som aldrig har været prentet, men som blot lever i Folkets Mund."

„Slige Finanserier kan jeg ikke fortælle," sagde Skolemesteren stødt; „det anstaar ikke en Ungdommens Lærere og mig, som er Repræsentant i Formandskabet og har svore til Constitutionen. Hvad skulde jeg sige,

om de spurgte, om det var sandt, at Halsten Røen havde siddet og fortalt Rægler som en Rørkjærring?"

„Hvad svarede du i Formandskabet, da du havde fortalt Ræglerne, du ved nok, og sunget Pigernes Aftenbøn i Julegjæstebudet paa Ulvsvolden?" spurgte Medbeileren med et spodsk Grin.

„Hvad jeg svarede, vedkommer ikke Sagen," sagde Skolemesteren; „men hvad der sømmer sig for dig og andre læge Folk, er det ikke sømmeligt at fortælle veifarende Mænd, der studere paa Naturens Slag og Folkefærdens Sæder; jeg anser det nu meget bedre at høste Visdom ved at agte paa saadanne Mænds skarpsindige Talemaader, end at fortælle letfærdige og taabelige Bondehistorier; thi reisende Mænd ere verdsligvise, og jeg vil derfor bede Nogen af disse at belære mig ved sine Talemaader."

Jeg søgte at gjøre ham begribeligt, at jeg havde saa meget med Undervisningsvæsenet at bestille i Byen, som jeg vel kunde ønske, og at jeg gjerne paa en Fjeldtur vilde være fri for Lærerembedets Byrder.

„Siden Ingen vil fortælle," begyndte Anders, „saa kan jeg fortælle en Stub om en Mand, som boede i Hedalens Annex. Han hed Hogner, men siden kaldte de ham Hogner Troldkluvar. Han var ude og reiste paa Sjøen i nogle Aar; men da han havde tjent Penge, saa han kunde løse Gaarden efter Faderen, saa kom

han hjem i Bygdelaget sit igjen og begyndte at fri til en Gjente fra Vaage, som laa til Sæters og var Budeie. Engang han kom til Sæters, var Budeien borte, og Gjætergjenten kom grædende hjem fra Fjeldet med Kreaturene.

„Hvad er det som feiler dig, og hvor er Budeien?" spurgte Hogner.

„Der kom tre Bergtrold og tog hende bort," sagde Gjætergjenten.

Han afsted og skulde finde Gjenten igjen og faa Ret paa Troldene, og saa tog han med sig En, som hedte Haarek Langbein. De reiste baade vidt og bredt, over Skov og Fjeld og dybe Dale, men fandt hverken Bergtroldene eller Gjenten. Da de kom til Stuttgaangskampen, traf de et Trold.

„Vi lidt," sagde Hogner og ristede det lidt med Sværdet sit; saa gjorde han Ring om det i Jorden og hug et Kors over Hovedet paa det i Luften, saa Troldet blev fjettret og ikke kunde røre sig af Flekken.

„Hvor er Budeien, som blev borte paa Rønnæs?" sagde Hogner. Troldet vilde ikke svare, men Hogner truede ham paa svarte Livet, og saa sagde han, at det var Flednæsen i Stuttgaangskampen, som havde taget hende.

„Imorgen skal Bryllupppet staa," sagde han, „og jeg skal gaa til Skulen og til Jutulsberget og bede Slægten hans til Bryllups," sagde han.

„Stat Du der, til jeg kommer att," sagde Hogner, og hug nogle Kors over Hovedet paa ham, og Troldet, sige de, staar ved Stuttgaangskampen endnu, men jeg har aldrig set det. Enten Hogner kom ind i Kampen og fik Gjenten sin igjen eller ikke, det har jeg aldrig hørt, men siden kaldte de ham altid Hogner Troldkinvar."

„Dette er en umoralsk Historie fra den paviske Tid, hvilket kjendeligen betegnes ved Korsets Tegn, og saa=danne høre Djævelen til," sagde Skolemesteren med Salvelse. „Formodentlig er det nogle Skovrøvere fra andre Bygdelag, som da graserede, der have bortført Budeien, som rimeligvis har været et letfærdigt Kvind=folk, saaledes som der gives mange af paa Sætrene, og Troldene ere blevne udlagte. Jeg skal nu fortælle en sandfærdig Historie, hvorledes ligeledes Huldren og Troldene fik Skylden, men som alene blev udført ved en betænkt Mands skarpsindige Skalkestykker.

„I Præstgjeldet udi Vaage Hovedsogn," begyndte han, i det han harkede og rømmede sig og lod Blikket langsomt vandre fra den ene til den anden af de Til=stedeværende, „levede for lang Tid siden et Par Ægte=folk, Steingrim og Jøda, der paa dette Aaslænde ernæ=rede sig og Børn ved Krøtyravl og Vildfangst. Manden, Steingrim, bortrykkedes af Snjoskrien i Jøndalsbraatom. Deres voxne Søn Ivar blev samme Aar udkomman=deret, og Jøda blev alene Forsørger for mange Børn.

Den anden Søn Bjørn blev, skjønt endnu ung, Moderens eneste Støtte. Han var stor af Vært, før og vovdristig, og udmærkede sig snart i Skiløben, Fangst og Skytteri, men især lagde han sig efter at kjende Dyrstraakje, det er Dyrenes Opholds-, Fra- og Tilflytningssteder under visse Veirkast, og formodentlig derved var han saa jagtviis, som man fortæller, ligesom hans Erfaring om Rensdyrets skarpe og fine Lugt bragte ham paa Indfaldet om Blindskytter. Som oftest var Bjørn befængt med Eismalsot og søgte ved hver Leilighed at blive alene paa Veidestigen, og hans Veidelykke satte Folk i største Forundring. Somme troede, at han ved Trolddom kunde fjettre Fugle og Dyr, saasnart han fik dem under Øine, Andre at han levede i Forstaaelse med Bergtrøjllom og i visse Maader erholdt Hjelp og Underretning af dem om den baatandeste Jagtleien. I denne Tro bestyrkedis Folk saa meget mere, som de saa ham grave Rensgrave og mure sig Hytter i Bjerge og Fjelddale, hvor den Tid Andre ei kunde blive Natten over for Bjergtroldenes Aarsags Skyld. Undertiden fortalte han endog selv, hvor Jutulerne spøgede med ham og gjorde ham Fortræd, men at hans Fortrolige, Jutulen i Skulen, Skulgubben kaldet, ved saadan Leilighed altid kom ham til Hjelp."

— — — — — — — — — — — — —

Det var let at indse, at Skolemesterens Fortælling vilde blive ligesaa lang og kjedsommelig, som den Bedemandsstil, hvori den fortaltes, var latterlig. Det var derfor ikke uden Tilfredshed, at jeg bemærkede den Uro, der kom over ham, da han blev var, at hans Udvalgte havde fjernet sig. Gjennem Vinduet saa han, at hun gik hen mod en af de nærliggende Sætre. Denne Uro voxte imidlertid til Aandsfraværelse, da han saa, at Medbeileren fulgte hendes Spor. Han stottede og standsede, famlende efter Udtryk.

„Nei, med Forlov, jeg kan ikke ret huske mig paa; jeg har lidet Ærende tilligemed; du Thor, du lyt fortælja Slutten; du kan det du med," sagde han og forlod Stuen med Iil.

Gjenterne lo og beklagede den stakkels Skolemester og hans Svartsyge. Efter Opfordring tog nu Thor tilorde og fortalte.

„Nabogaarden til Præstſtulen er Øſteng; der boede en Mand, som hedte Baard. Han var ogsaa Skytter, men han var altid avindsyg paa Bjørn for hans Veidelykke. Denne Baard Øſteng havde en Datter, som hedte Rundborg. Til hende friede Bjørn i Smug; men da Faderen kom under Veir med det, sagde han, at, hvis han fik se Bjørn paa Gaarden, skulde det ikke gaa ham bedre, end om han var en Vildren, og han vilde fælde ham paa Flekken.

„Dotter mi ska inkje ha nugun Skogbjøinn," lagde han til. Men nu vilde han give hende til En fra Skaarvangen. Han hedte Selvor Oppistuen og var en Tosse og en Gjenteskræmsle. Rundborg bad nok hun; det hjalp ikke, men hun slap at flytte til Brudgommen før Bryllupet, som skulde staa ved Jønsokstider. Brudgommen selv red om og bad til Bryllups, og han kom til Skogbygden ogsaa, til Brudens Slægt og Grandelag. Paa Sønsteeng gik Manden ud efter ham og spurgte:

„Kaa Dag ska dæ væra da? du forgat dæ."

„E veit inkje, anten dæ kain bli i Maargaa hel ein an Dag i Vikun, men døk fæ vara fæloge, saa ska os blaase i Luur, ner os kjøm utpaa Veigen," svarede han.

„Dette hørte Broder til Bjørn, og han sendte strax Bud til ham om det. Bjørn var ikke længe om at finde ud, hvad han skulde gjøre; han lod strax Mor og Bror sin passe paa i Skogbygden, men selv holdt han sig i Skaarvangen. Først vilde han standse Følget paa Kirkeveien, saa de ikke skulde komme til Bruden. Om Natten gik han op i Skaarvangsgjelet og vilde rive ned Bukkebroen, som ligger høit oppi der; men Fader til Selvor og et Par til holdt paa at gjøre den istand. Saa tænkte han, han skulde flømme bort den nedre Maalebroen, og saa blev gjort. Dagen efter red Selvor med Brudefølget fra Skaarvangen imod Høgstdagsleite; men

paa Veien fik de spurgt, at Maalebroen var flømmet bort, og saa reiste de langt op i Lien og kom aadjærve over Sandbovadet. Da de kom i Skogbygden, red nogle af Følget op og skulde hente Bruden, men Resten blev nede paa Veien; de hvilte, drak hverandre til af Lommeflaskerne og blæste paa Luur, og imens laa Bjørns Broder og lurede i et tæt, tykt Birkesnar et Stykke fra Veien, og da de reiste, lunkede han efter.

„Men det tog Tid ud, før Gjæsterne blev færdige og kom til dem, ved det at Bryllupperet ikke var dagsløbt. Tilsidst kom Bruden og hendes Folk med Brudgommen og dem, som havde redet efter hende. Kirken stod paa søndre Sandbo den Tid, og da de kom did, var det langt paa Kvelden. Det var rent umuligt at komme til Bryllupsgaarden tilkvelds, og derfor delte Bottolf Holen og Alf Svare Brudefølget mellem sig. De gav dem Mad og Drikke, og det kunde de vel tryte, for de havde været ude mest hele Dagen og ikke havt andet end en Taar paa Lommeflaskerne. Da de havde faat Mætten, nødte Bøttolf og Alf dem til at ro=e sig en Stund. Bruden og Brudgommen laa paa Svareloftet. Sent om Kvelden kom Bror til Bjørn og sagde til ham, at nu laa Bruden paa Svare.

„Det skulde undres mig, om hun blir liggende der til Soleglads Leite,“ sagde Bjørn. — Da det led

paa Natten, og Brudefolkene vare komne vel til Ro paa Svareloftet, kom der ind gjennem Loftsdøren en stor svær Frigge med grøn Stakk og en lang blank Kniv i Haanden. Hun rev Bruden ud af Armene paa Brudgommen. Han greb efter hende, men i det samme skar Huldren afhænds i Væggen med Kniven, saa Flisen sprat. Siden turde Brudgommen ikke se efter dem engang, men han for ud og ind i Stuen, hvor alle Bryllupsfolkene laa, græd og bar sig og sagde, at han troede Jøndalshuldren havde været paa Loftet og taget Bruden fra ham, for hun sagde, at Rundborg skulde blive Sønnekone til Jøndalsfruen. Saa kytede han, at han vilde korte sig.

„Ha ho læ me faat ligji sjaa se, saa kanskje Trøjlle inkje ha tragta saa mykjy ette henna heil?“ lagde han til.

„De holdt paa at trøste ham, det bedste de kunde; men da de fik høre dette, begyndte de at storle. Nu vilde Selvor hjem til Skaarvangen og klage for Mor sin; men da Følget kom til Skjærvenbroen, vare Spænderne hugne af, Broen havde flømmet bort, og de kunde ikke komme over. Paa den anden Side stod der Folk, som havde kommet fra Skaarvangen, og skreg, men de kunde heller ikke komme over, og alt de skreg og raabte, kunde der ikke høres et Ord, for Elven var landstegen og gik i een Fos.

„Saa sendte de Bud til Præsten. Han sagde, de

skulde tage Kirkeklokkerne fra Vaage Kirke, føre dem op i Jøndalen og ringe i tre Døgn. Ja, de førte dem fra Vaage Kirke over Jettefjeldet op paa en stor Kamp i Jøndalsbraatom, og siden den Tid kaldes den Klokkekampen. De ringede i tre Døgn, men Bruden var borte og blev borte. Saa raadede en gammel Kall dem til at ringe tre Thorsdagskvelde i Rad, men det hjalp ikke mere det. Tilsidst kom Bjørn Præststulen til og sagde, at han havde drømt, at Rundborg havde det ilde hos Troldene. Men Skulgubben havde lovet, at han skulde hjelpe ham at fri hende ud, for Gubben i Skulen var arg paa Jøndalshuldren. Og der var ingen Anden, som kunde fri hende ud end Bjørn, for hun var hoga paa ham; men fik han hende ikke til Ægte, saa vilde han heller ikke fri hende ud af Berget. Da Baard og Selvor fik høre det, satte de paa Bjørn og truede ham paa svarte Livet, at han skulde skaffe Rundborg frem. Men da satte Bjørn Ugg, og han kranglede saa længe med dem, at han fik hende tilsidst."

„Ja, saa var det, det gik til," sagde Brit, da Thor havde endt denne Fortælling, hvis djærve Træk mindede stærkt om Sagatiden. „Naar Skolemesteren fortæller," vedblev hun, „saa ramser han op en Rægle, som Ingen rigtig kan skjønne, om Præsten og Fauten, og attpaa siger han, at det var Bjørn Præststulen, som tog Bruden af Svareloftet; men det var det ikke, han

friede hende bare ud; det var Jøndalshuldren, som tog hende."

Det faldt Ingen ind at modsige denne Paastand af Brit; men de mange Navne og Steder i Thors Fortælling tiltrængte for os, der vare ukjendte i Egnen, lidt nærmere Forklaring over Vaages geografiske Forhold. Der taltes nu langt og længe om Dalstrøg, Elve, Fjelde, Fiskevand, Fiske, Fugle, Dyr og Mennesker. Under denne for mig meget lærerige og oplysende Samtale, fremsatte Brit for os et velsmagende og efter Omstændighederne net anrettet Maaltid af Sæterkost. Mod Enden af dette kom Marit, Skolemesterens Tilbedte, ind og hviskede under Latter og Fnisen med de øvrige Piger. Brit deltog hjertelig i Lystigheden, og da Anders vilde vide, hvor Hans og Skolemesteren vare blevne af, fortalte hun, at den Første havde narret Skolemesteren rundt om fra den ene til den anden af de nærmeste Sætre. Selv havde han først gaaet rundt og sagt Gjenterne, hvad de skulde svare, naar Skolemesteren kom; og hvor denne lettede paa Klinken og spurgte efter Marit, sagde de: „Ja rigtig nu gik de ud af Døren, baade Hans og Marit, de sagde, de vilde til nærmeste Sælet." Men tilsidst havde han truffet nogle Karle, som havde skjænket ham og drukket ham til, og saa var det forbi, „for han taaler ikke mere end en Høne, den Stakkaren," sagde Brit med lidt ondskabsfuld Medlidenhed.

„Ja," lagde Marit til, „nu er han saa smiskende blid, at Munden staar mest firkantet paa ham, men paa Hans er han arg. Jeg tror vist, han kommer hid snart; da ska døk faa høire Leik."

Det varede ikke længe, før vi hørte Hans; han sang med klangfuld Bas til en eiendommelig Melodi en Gjætervise. Han anstrengte sig kjendeligt, blev staaende udenfor og sang med fuld Røst, som det syntes, for at blive hørt af Nogle, der kom efter, følgende Vers, som i dette Tilfælde lode til at være myntede paa Skolemesterens røde Haar og Kjærlighedsforholdet.

Paal sine Høno paa Haugein utsleppte;
Hønun saa lett over Haugein sprang.
Paal paa Hønun kunde fornemme,
Att Ræven va ute mæ Rompa saa lang.
Klukk, Klukk, Klukk — sa Høna paa Haugje, —
Paal han slaug aa vrængte mæ Augae:
Naa tør e inkje kaamaa heim aat'n Mor!

Paal hain gjekk se litt længer paa Haugje,
Fekk hain sjaa Ræven laag paa Høna aa gnog, —
Paal hain tok se ein Stein uti Næve,
Dugle hain daa te Ræven slog.
Ræven flaug, saa Rompa has rista; —
Paal han gret for Høna, hain mista:
Naa tør e inkje kaamaa heim aat'n Mor!

Ha e naa Nebb aa ha e saa Klør;
Aa viste e bare, kaar Rævain laag,
Skul 'e dom baade rispe aa klore
Framma te Nakkjin aa bak over Laar.
Skam faa aille Rævain raue, —
Gu'gje, at døm aille va daue!
Saa skull' e kaamaa heim aat'n Mor.

Inkje kain o værpe aa inkje kain o gaalaa,
Inkje kain o krupe, aa inkje kain o gaa.
E fæ gaa me aat Kvein aa maalaa
Aa faa att Mjøle, e forliste i Gjaar.
Men Skjit, sa'n Paal, e æ inkje bange;
Kjæften aa Mote ha hjolpe saa Mange; —
Naa tør e nok kaamaa heim aat'n Mor.

Da Visen var til Ende, kom han ind lidt rød i Hovedet og satte sig rolig hen i en Krog, hvor han begyndte at røge Tobak af sin Pibe. Det varede heller ikke længe, før Skolemesteren indfandt sig, fulgt af en fremmed Mand. Han havde trukket sine Fadermordere langt op og søgte at tilveiebringe saamegen Værdighed som muligt; men hans stive Skridt og stirrende Blik røbede hans Tilstand, endnu før han aabnede Munden.

„Om Tilladelse, med Forladelse, høistærede Herrer," sagde han med tyk Tunge og et latterligt Buk; „det var nok inkje lækkert gjort af mig, at jeg fløi paa

Døren ulovendes og ærbødigen overlod Deres Underholdning til denne værdige Rensskytter, som er en læg Mand at kalde, og disse elskværdige Hyrdepiger. Men jeg er en Ungdommens Lærer, og i Gudsfrygt og Gudagtighed er jeg ikke at spøge med, og da jeg ligesom er en Underdel af Geistligheden at agte, og holder meget paa Tugt og det sjette Bud, saa taaler jeg ikke sligt. Nei det gjør jeg ikke. Og jeg maa sige det reint ut — at det er en ustyggelig Uvane, at Gutterne løip efter Førkjom, før de have Skjæggevæxt paa Hagen. Og da jeg nu saa denne Hans letfærdigen stryge efter Kvindfolket . . . . . tvi! . . ." her spyttede Skolemesteren i ædel Harme og vedblev: „for som jeg siger, jeg er en stor Kontrapart af alskens Gjøglen, Figten, letfærdig Skanderen og Snak, Dobbel, Drukkenskab og letsindig Dands."

„Jøs kaa hard du æ i Dag da, Skulmester," sagde Marit; „e tykjy dæ æ Moro, e, ner Fela tæ te aa laate! e bli mest saa gla som ei Fele sjøl."

„Det er sandt, mit Barn," sagde Skolemesteren, undvigende og med et sødt Smil, „jeg talte kun om den letsindige Dands. Ogsaa jeg tykkes det er saare fornøieligt at se Pigerne træde Dandsen, at sige, naar det er ved Siden af en værdig Mand, som indehaver en sømmelig Anstændighed."

Men greben af den Elskværdighedens Magt, han

priste, brød han pludselig med stærke Næselyd og snøvlende Skolemestertremulanter ud i følgende begeistrede Hylding af Vin og Skjønhed, der ikke syntes at staa i synderlig Samklang med de strenge Grundsætninger, han førte i Munden.

„Hvad er Alverdens Guld og Riger,
Og hvad er vel Fornøielse?
Foruden Vin og smukke Piger
Er Verden kun et Hændelse.
Enhver som er
Paa Piger sær,
Er Dosmere,
Ihvor han er.“

„Det var en vakker Vise, det, Skolemester,“ sagde Hans, idet han med Piben i Munden stak Hovedet frem af sin Krog, „men nu skal jeg synge dig en Stub, som du kanske aldrig har hørt før.

„Aa stakkars de, du din gamle Taape,
Du drak taa Flaskun, som sto i Skaape.
Du trudde, att dæ va Brændevin;
Men alt saa va dæ naa Tærpetin,
Men alt saa va dæ naa Tærpetin.“

Det var paafaldende, hvor denne Vise, som jeg senere fik vide sigtede til en Begivenhed af Skolemesterens Liv, opeggede ham, og hertil kom, at han aaben=

bart havde staaet i den Formening, at hans Medbeiler ikke var tilstede. Han tørkede sig først om Munden med Enden af sit lange Skjød og sagde:

„Ungdommen er naasaavis i vore Dage; det kommer derudaf, at den ikke faar smage Kjeppen nok. Du mundkaade Pilt du! du gaber over en Tobakspibe i Munden og render paa Løverdagsfrieri, og udlader Fornærmelser mod værdige Mænd, som ere i Besiddelse af større Lærdom end du. Reis dig, siger jeg, naar jeg taler," for han op, „saaledes som det var Brug blandt Spartanerne, at Ungdommen skulde reise sig for Alderdommen og gamle Kaller. Jeg har gaat paa Skolen hos gamle Præsten Grønbech i tyve Aar, jeg, maa du vide. Reis dig, siger jeg."

Men Hans blev urokkelig paa sin Krak og viste kun et lattermildt Ansigt og to Rader skinnende hvide Tænder. Skolemesterens Rus havde taget kjendelig til, og jeg ved ikke, hvad Enden vilde blevet, hvis ikke Marit havde lagt sig imellem. Hun rakte ham en Skaal Melk og sagde:

„Aa bry de inkje um Jaalingen, Skulmester. Vær naa bli att, aa hugs paa, at her æ langfremmont Folk i Sæle."

Da han havde drukket, vendte han sig til os igjen og syntes at ville undskylde sin nuværende Tilstand og nedslaa den ufordelagtige Dom, der efter Hans's gjen-

tagne Hentydninger maatte paatrænge sig os, idet han udbrød:

„Den fordærvelige Alkoholen! Det er den, som er Daarskabens Moder. Men jeg er en meget nygter Mand, om jeg ærbødigst selv skulde sige det, og i Almindelighed er jeg ikke hengiven til nogen overflødig Nydelse af den fordærvelige Drukkenskabs Last. Men jeg maa rigtignok undskylde, mine høistærede Herrer og værdige Sognemænd, at jeg blev saa længe borte. Det er ikke benkjørt at raake Dørholet att, naar En kommer i Grandelag. Der kom nemlig nogle gode Venner og Naboer farende med Brændevinsflasker i Lommen. Og til Støls gjør en Dram forskrækkelig godt i Legemet. Ja det vedgaar jeg reint ut, at jeg er i Besiddelse af den Forfængelighed, at jeg tager mig en Dram, naar jeg kan faa den, men aldrig til Overstadighed.

„Lad os drikke, lad os drikke,
Brændevin, mens vi kan,
Mangen Stakkel har det ikke,
Men maa drikke Vand, —"

vedblev han med et uvilkaarligt Udbrud.

„Nei," fortsatte han, „ikke til Overstadighed, Gud bevares. For jeg kommer godt i Hug, baade det jeg har sagt og gjort, og det jeg skal gjøre og sige au; men det er en fordærvelig Drik likevel; for den drager

efter ligesom Juleøllet hans Botil Moen. Men det jeg skulde komme i Hug, det var om den mærkelige Historie, anbelangendes Bjørn Præststulen, som jeg om Forladelse gik ifra midt i Legen at regne for, om den blev rigtigt fortalt. Du sagde vel alt Ting, min værdige Ven, Thor Ulvsgaarden, anbelangendes hvorledes Gjeistligheden kom i Tull og den civile Domstol maatte greie Saka?"

„Nei, det var vist det, jeg sagde, yttrede Brit. „Du har slig en lang Rægle attpaa du, Skolemester, som ingen kan skjønne. Han sagde ikke noget om det, Thor."

„Det er Mangel paa Oplysning, mit Barn, Mangel paa Lærdom," sagde Skolemesteren vigtig; „det som er udeglemt, er mest det mærkeligste i hele Historien; thi det er der, hvor Klammeriet og Processen begynder, kan jeg formene. Ja, det gik da saaledessen til, ser Dem, at den Tid, at disse Karlene, ja, han Selvor Oppistuen da og han Baard Østeng, dem satte spændt paa han Bjørn Præststulen og med Trugsmaal og Undsigelse vilde true ham til at udfri hende eller aabenbare, hvorledes dette kunde lade sig gjøre, saa kom Bjørn i Tvil om, hvad han skulde gjøre; thi han saa Høionnen for sig, og han havde følgelig naturligvis andet at bestille end at holde Rundborg i Skygg og Skjul i Skytterhytter og andre Huller i Fjeldet. Han

sagde dem, at de forgjæves vilde anstille saadanne Forsøg hos Jutulen, og at han selv ikke vovede det, førend han havde anmodet Skulgubbin om Hjelp, hvorvel han end var underrettet derom. Men hvorpaa saa foreslog han dem, at de alle tre skulde gaae til Præste og vælge ham som Skjelsmand imellem sig, hvilket de vedtog, og Bjørn forklarede meget vidtløftigt, hvad en Aand havde talet til ham med Aabenbarelse i Drømme, og især at han havde ærbødigst Befaling at ægte hende. Præsten forlangte Henstand for begge Parter, til Pigen selv kunde afgive Vidnesbyrd, og da Bjørn efter et Døgns Tid kom frem med hende, forklarede hun, hvad hun led hos Jutulom, og hvorledes Jøndalshuldren skyndte paa Giftermaalet med hende og sin Søn, saa at de efter denne Forbindelse vare aldeles i Besiddelse af hende, samt at Bjørn og Skulgubben befriede hende for at blive i Bjerget og blive Troldinde. Under det at han udgranska begge Parters Beviisligheder og Paastande, kom Præsten i Tull, hvilket vil sige saameget, som at han saaledes indvikledes i denne Labyrinth, saa han ikke vidste at sno sig ud deraf. Bjørns Aabenbaring, tænkte han, var maaske den Høiestes Foranstaltning, mod hvilken Præsten ei vilde fælde Dom. Selvor og Rundborg vare viede ved Præst og Guds Ord, hvilke begge vare betydelige. Bjørn havde Rundborgs udelte Kjærlighed lige fra hendes Barne-

den. Selvor havde langtfra ikke hendes Kjærlighed, men Forældrenes Samtykke, som gamle og følgelig forstandige kunde bedre indse, hvad som tjente Børnene til Velfærd og Lykke, end de selv. Men Forældrenes uindskrænkede Myndigheds Udøvelse i sine Børns Giftehandler gjør dem ofte til Bøddeler o. s. v., sagde Præsten, ja ved sig selv da, at forstaa. Ved at eftertænke dette blev følgende Resultat: Jeg befatter mig ikke med denne indviklede Sag; den maa følgelig naturligvis paakjendes af de civile Domstole. Imidlertid maa Bjørn som hendes Befrier beholde hende. Men af den borgerlige Ret blev saaledes dømt:

„Bjørn Præststulen kan gifte sig med Rundborg Baardsdatter Østeng uden nogen Tiltale, og Selvor Oppistuen og Baard Østeng maa rømme Landet for at have undsagt ham."

„Men det blev ikke noget af, for Bjørn tog sin Svigerfader til Naade for saadan Forseelse, og de bleve siden de bedste Venner."

Denne Trumf satte Skolemesteren paa Sagnet om Bjørn Præststulen. Men det skrevne Ord er dødt og magtesløst. Der laa en mageløs, en ubeskrivelig komisk Virkning i hans levende Fremstilling, og fornemmelig i Betoningen, i Minespil, i Stemmens Stigen og Falden, og i den Maade, hvorpaa hans Rus aabenbarede sig i Talen; „thi Øllet drog efter med ham."

Englænderen laa kroget af Latter paa en Bænk over „denne Karikjatur." Hele Forsamlingen brød af og til ud i Latter; ja selv den alvorlige Thor lo høit. Men Skolemesteren lagde ikke dette paa sit Sind; han lo med og optog det som Bifald. Da Brit efter hans Begjæring atter havde læsket ham med Melk, lod han Munden løbe paany.

„Nu," sagde han, „vil jeg fortælle en meget sandfærdig Historie fra en nyere Tid, som ogsaa derved er af Mærkelighed, fordi den indeholder Spaadomme eller Forudsigelser om tilkommende Tider og Hændelser. Paa Gaarden Flytty i Lesje Hovedsogn var en Mand, ved Navn Jens Ivarssøn, hvis Forfædre fra umindelige Tider havde beboet denne Gaard. Denne Jens var en tankefuld Mand, beinksom, lidet til Munds, og Ingen havde noget at sige paa hans Moralitet og Vandel. Engang vilde han til Sæters i Lordalen, og der vilde han hente Hestene sine for med dem at forrette Jordarbeide og Elvetømmerkjørsel; men han kom ikke til Sæters, og Ingen spurgte om ham mere, efterdi al Eftergranskning var forgjæves. Men det ottende Aar giftede Konen sig paa ny, og medens Brudefølget var ved Kirken, kom hendes forrige Mand, Jens, ind i Gaarden, uden at Nogen havde set, hvor han kom fra. Han tog strax tilsides ud af Gaarden igjen for at undgaa Selskab, og vilde ikke tale ved noget Men-

neske. Men saa blev der nu Vigt og Vavl og Prat og Skravl, om hvem denne Mand vel kunde være. Nogle sagde, at det var En, og Nogle sagde, at det ikke var en Anden; men alle som saa ham, vare de ens i det, at han havde Bø af Jens. Men han unddrog sig deres Beskuelse og nysgjerrige Spørgsmaale, indtil Brudefølget kom hjem, og da hans ældste Søn med andre Flere tog Bryllupsheftene for at tjore dem paa en afsides Eng, saa indfandt han sig hos Sønnen, som dog ikke kjendte ham, førend Jens ved Tjoringen tiltalte ham saaledes:

„Ikke saa, min Søn! du skal altid fæste Tjoret til venstre Framfod, ellers tvinges Hesten til at gaa imod sin Natur."

„Nu kjendte han att Fa'r sin og bad ham følge hjem, hvilket denne befandtes villig til, og da Jens kom ind i Bryllupsstuen, blev Alting tyst; thi Alle gjenkjendte ham nu, og Konen brast i Graad, bad om Forladelse og vilde omfavne ham. Jens trøstede hende saa godt som muligt, og han sagde derhos, at han ikke havde nogen Erindring at gjøre mod hendes nye Ægteskab, og derhos yttrede han paa en underfundig Maade, at han selv hverken kunde eller var duelig til Ægtestanden og at forblive her; men at hans Hensigt blot var at ordne det Nødvendige for sine forsvarsløse Efterkommere. Da han havde sagt det, saa bad han Æg-

tefolkene at sætte sig i Høgsæte, og i hele den nysgjerrige Bryllupsskares Paahør fortalte han dem sin sidste Villie med Hensyn til Boets Deling mellem hans Børn, forsaavidt deres Arve- og Odelsret til Gaarden var belangende, hvilket med Haand og Mund bekræftedes. Da dette Altsammen var fuldbyrdet, vilde Jens tage Afsked og bort; men de vedblev at indtrænge paa ham med nysgjerrige Spørgsmaale, paa hvilke han for det meste gav undvigende Svar. Blandt andet sagde hans Kone: „Gudske Lov at du kom hjem, at vi kunde erfare din Villie, og at du kan vide, at din Afkom bliver her.“

„Ja,“ svarede Jens, „min Afkom skal blive her til Landsens sidste Tider, men da skal et Slag holdes paa Lillehammer, og det skal være det største, som nogensinde er skeet paa norsk Grund: Mandeblod skal flyde over Hanekuæ, og Gudbrandsdølen vil afgjøre, om Norge længere skal kaldes et Kongerige. I Frankrig lagde Bondeklubba sig, og der vil den ogsaa igjen reise sig først og med skjellongske Slag forandre Folkenes Kaar i Landene.“

„Naar vil det store Slag her i Landet ske?“ blev atter Spørgsmaalet.

„Naar brede Veie gjennem Landets Indskjæringer gjør Fiendens Indgang let,“ svarede Jens, „og naar Vota er Landets Lov, bliver denne Krigsgnist lang-

somt optændt, og Norge og Sverige skal forinden føres under eet Scepter. Før disses Forening vil Laugen bortrive det skjønne Fladsell og forenes med Skottevandet, og de norske Fjelde skal begynde at kalve, samt en Skjære bygge sit Rede i Stueovnen paa Flytty."

Efter disse og andre artige og mærkelige Spaadomme forlod Jens Ivarsøn Folket, og Ingen saa mere, hvor han tog hen."

Under den sidste Fortælling syntes Skolemesteren at komme mere og mere til Sands og Samling. Han talte især mod Slutningen mere distinkt end sædvanlig, og hans Tunge syntes fuldkommen at have gjenvundet sin Færdighed; men da han nu vilde reise sig, begyndte han til vor Forundring at rave. Han tog Afsked og trykkede os under farefulde Bukninger og Skrabud Alle i Haanden og gik sin Vei „fordi han ikke befandt sin Helbred rigtig vel," sagde han.

Da han havde fjernet sig, og hans Liv, Forhold og Besynderligheder tilbørligen vare drøftede, opfordrede Anders den fremmede, smukke blegladne Pige til at fortælle. „Jeg ved, du kan meget, Borghild, og du kan fortælle og du, naar du er hoga," sagde han, „fortæl os nu en Stub! Hvorledes var det med Datter til han Steffan Aaseng, du?

„Det er snart fortalt," sagde hun blidt, men der

for en frisk Undseelsesrødme over det fine, klare Anſigt, da hun vendte sig til os og begyndte at fortælle:

„Den Steffan var fra Rolfstad i Froen. Han blev gift med Datteren paa Aaseng i Hedalen, og med hende fik han en liden Datter; men medens de laa paa Sætren en Sommer, blev hun taget ind i Fjeldet. Hun var ikke mere end otte Aar dengang, og de sørgede saa for hende Forældrene, for det var saadan en vakker og ven Gjentunge. Jeg er lidt i Slægt med den Rolfstadætten, og Bedstefar min var ofte derude; han fortalte altid meget om hende. — Da hun var borte, saa gjorde de Mandgard og ringede med Kirkeklokkerne efter hende, men hun var og blev borte, og de saa hende aldrig mere. Mange Aar efter var der to Fiskere inde og fiskede i Heimdalsfjeldet, som er to Mile fra Valdersleiet. De laa i en liden Stenhytte og havde paa Varmen om Natten. Da kom der et Kvindfolk ind, som baade var stor og ven og voxen. Hun fortalte, at hun var den Datter til Steffan Aaseng, og at det var hende, som var bleven indtagen til Bergfolkene for mange Aar siden, og i Berget havde hun været lige siden da.

„Men imorgen skal jeg have Bryllup med Gubben i Raanaaskampen," sagde hun, „og saa vil jeg bede jer kaste Staal over mig og fri mig ud, for bliver jeg ikke udfriet da, saa maa jeg blive hos dem stødt.

Naar I passer paa paa Haugene ved Elven, saa faar I se os, sagde hun, for vi komme fra Trosstemkampen og reise til Raanaaskampen; Brudgommen kan I strax kjende: han rider foran paa en sort Hest og har en Næse saa lang, at den naar til Sadelknappen."

„De lovede, at de skulde passe paa, naar Brudefærden kom, og byde til at kaste Staal over hende. Saa gik hun. Dagen efter var de ude og laa paa en af Haugene ved Elven og passede paa. Ved Soleglads Leite kom Brudefærden. Du skulde aldrig seet saa mange greske Karle, byklædte og gilde, og saa mange Fruer og Jomfruer med Silketøi og Sølvstads. Og alle red de paa glupe Heste, men foran red Bruden, og Brudgommen havde en Næse saa lang, at den naaede til Sadelknappen. Fiskerne blev ligesom troldslagne, for slig Stads og Herlighed havde de aldrig seet. Da Færden kom saa nær, saa Bruden til Side. Nu sandsede de sig, men da de skulde til at kaste over hende, havde de ikke Staal, og saa maatte hun blive med Bergfolkene til Raanaaskampen, som ligger paa Lesjeskogen, bortimod Folddalen; og der er hun vel endnu, om hun ikke har sørget sig ihjel."

„Ja," sagde Gjætergjenten, som nylig var kommen til, slig en Historie har jeg ogsaa hørt om En, som hedte Kari. Hun laa paa Gravensæteren ude i Øier og blev indtagen i Fjeldet der, men hun slap vel fra

det endda. Det var en Kveld, hun jagede Kreaturene hjem: ret som de kom frem mod Rækſælen, ſaa hun en liden Gut, ſom holdt paa at jage dem tilbage mod Gjæslefkogen igjen, for der er Skog paa Fjeldet derude. Hun Kari bad ham, at han ſkulde lade det være, men det hjalp ikke. Saa blev hun ſindt, løb bort og ſkjældte ham ud, og tilſidſt ruſkede hun ham og ſlog ham overende paa en Tue; men da det bar overende, faldt hun ogſaa ikoll, og Tuen gav efter, ſaa baade Gutten og Kari for langt nedigjennem ind i Fjeldet. Tilſidſt faldt de ned ved et ſtort Slot; der tog Gutten, ſom hun nu kunde ſkjønne var af Bergfolkene, endda han var ſtor og ſtaut, hende og ledede hende gjennem mangfoldige Værelſer, og de vare ſaa gilde, at Kari aldrig havde troet, der var ſaa meget Gildt i Verden. Der var ſlig Muſik, at Ingen kan tro, hvorledes det laat. De bad hende dandſe, og de bød hende baade Mad og Drikke, og Bakkelſe kom de med, der ſaa ud ſom Høvelfliſer hos os, men Kari vilde ikke, og de fik ikke andet Ord af hende end:

„Nei helleſt mange Tak."

„Den Tid da Kari var bleven borte og de ſavnede hende paa Sæteren, gik der Bud hjem til Gaarden om det. Da Forældrene fik ſpurgt, hun var borte, blev der Sorg paa dem, maa vide; de troede, hun var gaaet vild i Fjeldet, og de ledte og gjorde Mandgard,

men det kunde ikke nytte. Saa bar de til at skjønne, hvorledes det hang sammen, og saa hentede de Kirkeklokkerne fra Øier Kirke.

„Da de tog til at kime med dem, saa reiste der sig en gammel, gammel Mand med et alenlangt Skjæg af en Seng borte i en Krog paa Slottet."

„Kast o ut att!" raabte han, saa det dundrede i Berget, „Bjøilkue fra Øier æ i Fjelle aa rangla, saa dæ bryt i Skailla mine."

„Med det sammme kastede de Kari ud af Slottet fra et høit Loft, saa hun faldt ned i en Myr.

„Væk var Slottet og hele Herligheden. Saa fandt de hende igjen tæt ved Sæteren, og der gik hun paa Græsbakken og vadede ligesom i en Myr. Hun fulgte med Folkene, som var oppe og skulde lede efter hende, og fik en Hest at ride paa hjem til Graven; men ret som hun red, hoppede hun af Hesten og sang og dandsede nogle underlige Dandse; de laat saa vakkert, at de var mest paa Graaden, naar de lyede paa dem. Dem, sagde hun, hun havde lært i Huldreslottet hos Bergfolkene." —

„Nu lyt du rigtogt fortælja Naagaa, du Brit," sagde Anders, der syntes at nære et levende Ønske om, at Enhver skulde yde sin Skjærv til vor Underholdning. „Du kommer vist i Hug hende Mari Klemmedom, Søster til Bedstemor din; og kommer du i Hug hende, saa mindes

du vist, hun har fortalt om, da hun laa Budeie i Valsæteren, nord i Høvringen her," tilføiede han til vor Oplysning.

„Det kommer jeg vel i Hug," svarede Brit, „da jeg og Søskene mine vare smaa, fortalte hun det jævnt, og hver Gang hun talte om det, græd hun. Det var mens hun var ude og tjente, saa skulde hun op til Valsæteren og være Underbudeie, og hun reiste op med Kviendom tidlig om Vaaren. Da hun havde været der en Stund, kom der op en Karl, som hedte Gudbrand, og skulde hafelle paa en af de andre Sætrene, men han holdt sig paa Valsæteren og laa der om Natten; og glad var hun Marit, for hun var bange, og ikke var der Folk andenstedes. Og tilsidst saa blev det nok saa, at han fæstede hende, mener jeg. Saa var det en Morgen, hun skulde løse Kviende; hun havde just givet Melkekoen at drikke, forat den skulde faa det i sig, mens hun løste Ungfæet, og da hun havde løst dem, saa lagde hun sig sydover Bolken og skulde til at løse Melkekoen, som stod og slikkede Sørpebøtten. Men med det Samme blev den saa gal, at den sprat frem paa Gulvet, Fraaden stod af Munden paa den, og Mari kunde ikke faa løst den. Men paa den anden Side Bolken stod der en stor fremmed Karl, og han var saa stor og svær, sprikte med Fingrene og truede imod hende. Hun blev ræd, kan du vide, da hun fik

se slig en Rusk, satte ud og skreg paa Gudbrand, som var nedenfor og hafelte, at han skulde komme og hjelpe hende. Ja han kom strax, men han kunde ikke se Nogen, men Kvigen var gal, og Fraaden stod af Munden paa den. Endelig fik han løst den, men Marit var mest baade fra Vet og Samling, og det kom af, at hun havde snakket om det strax, og ikke biet Natten over. Gudbrand maatte føre hende hjem, men for hver Bæk, hun skulde over, blev hun som hun var rent tullet. Langt om længe kom hun til sig selv igjen, men hver Gang hun talte om det siden, saa græd hun.

„Saa sendte de op den rette Budeien; det var en, som hedte Myrrønnaug, og saa var det en til, som hedte Gailu-Kari. De mente, at de ikke skulde være rædde for Bergfolkene; de kunde gjerne komme. Ved den Tid var der kommet Budeie i Lomssæteren ogsaa. Disse tre Gjenterne for der og gjætede Kreaturene og vare saa viltre og gale, at der ikke var Maade med det; de fløi over alle Haugene om Sommeren og lagde sig efter at slaa ihjel Rypeunger, og naar de kom til Valfjeldet, saa raabte de paa Thron i Fjeldet og sagde, han kunde komme til dem om Lørdagskvelden, saa skulde han faa sove paa Armene deres, og naar de kom i Kværnstudalen, saa raabte de paa Tjøstul i Bakken, og naar de kom til den Fjeldknatten borte ved Slethø, som hedder Eldførpungen, skreg de paa Kristoffer Pun-

gen og sagde det samme til ham. Naar de havde stelt fra sig om Kvelden, satte de sig paa Vanggjærdet og raabte: „Thron Valfjeldet, Kristoffer Eldførpungen, Tjøstul Aabakken, kom nu skal vi lægge os!“ for disse Gjenterne troede ikke det, som Folk sagde, at der var Bergfolk til, og at disse Karlene boede i Fjeldene her. Men de blev vare ved det kanske. For en Thorsdagskveld sent ud paa Høsten, ja saa sent, at alle andre Folk vare reiste hjem af Sæterfjeldet, saa havde Gjenterne gjort fra sig Kveldstellet og sad om Aaren, og de snakkede vel om Gutterne sine, kan jeg tænke. Net som det var, saa for Døren op, og saa kom der ind tre smaa Karle. Ikke snakkede de et Ord, og ikke snakkede Gjenterne heller, men de saa dem vel, for Karlene gik frem og attende paa Gulvet og sad paa Bænkene. De havde blaa fodside Kjoler og store røde Huer og lange Næser. Om en Stund gik de, men Kvelden efter kom de igjen, og da begyndte de at gjøre mere af sig, og desto ræddere blev Myrrønnaug og Gjenten fra Lomssæteren; de bad Gud bevare sig vel, men Gailn-Kari var ikke ræd endda. Om Lørdagskvelden var de ude igjen og holdt sligt Styr med Gjenterne, at det ikke var nogen Maade paa, for det var nok svære Karle, endda de vare saa smaa. Men saa kom der en Skytter der, som hedte Per Gynt. Han skjød Aabakken og slog

ihjel Thron Valfjeldet, men Eldførpungen for op igjennem Piben."

Medens vi efter denne Fortælling talte om den øde og forladte Tilstand, hvori Pigerne befinde sig i denne Egn, naar de, som Skik og Brug er, fra enkelte Gaarde blive liggende paa Sæteren med Ungfæet til ud paa Vinteren for at give op den indsamlede Mose og Fjeldfoderet, kom et Par af Pigerne, der under denne Samtale havde givet sig paa Hjemveien, ind igjen og fortalte med Latter, at Skolemesteren havde gaaet sig fast i en Stenrøs nede paa Volden, saa at han hverken kunde komme op eller ned.

„E lyt vel hjaalpe 'n, e," sagde Hans, „men e kunn' nok haa Hog te aa følgje Kløvheste døkkun in aat Ulsøhyttun, aa sjaa um døk fæ nugun Rein imorgaa."

„Nei, nei, naa mena e, dæ æ Ende paa Verden," sagde Brit med Latter, „reise du fraa'n Marit, ner Skulmestern æ her?

„Skulmestern tænkje inkje paa aa fri korkje imorgaa 'eil iovermorgaa; hain tænkje før paa aa dræpa se, ner hain ha havt slik'n Tur som ikveld; e kjøm nok ihog, kaales hain ha dæ," svarede Hans.

„Ja Pikka Død, du kain følgje Kløvheste," sagde Anders, „saa kain e følgje Thor og Karain; dæ torde væra Von, e skaut ein Rein."

„Dæ va saa dæ," sagde Hans, der nu i Følge

med Marit forlod Sæteren for at hjelpe Skolemesteren paa Fode.

Vi trak Bænkene frem til Skorstenen, lavede os Leier af Jagttasker, Skræpper og Kapper, og laa inden Kort i den tryggeste Søvn.

Høifjeldsbilleder.

II.

Rensdyrjagt ved Ronderne.

Paa Ødemark under Jøklers Muur
der styrter og stimler den sorte Ur,
der groer Guldskjægget paa Klippeblok
og Sølverlokker paa Klippetind,
der fostres de flygtige Reners Flok
og farer som Blæst over Ur og Myr,
der drømmer det Alt i Jægerens Sind
og vaagner og klinger i Eventyr.

Welhaven.

Da vi i Morgenstunden forlode Sæteren for i nordøstlig Retning at vandre ind over Fjeldet, kastede Brit Limen og Skavgræstuen efter os og ønskede leende, at vi maatte brække Hals og Ben, og ikke træffe andet end Korp og Sjøvaak — et godt Varsel for Jagtlykke! —

Himlen var overskyet, Dagen sval. Indover Fjeldet svævede endnu Taagen; kun af og til brød Solen svagt igjennem, og aabnede for os i usikkre svævende Omrids anelsesfulde Fjernsyn af den øde Fjeldnatur.

Vi vare snart udenfor Sæterkredsen og inde i den Region, hvor Snespurvens ensformige Kvidder i Luften blander sig med Rypernes Karren mellem Dvergbirken, Enerbusken og Vidierne. Først efter flere Timers Vandring begyndte en anden, Lavarternes: Renmosen, Guldskjægget, Graaskjægget og flere andre Arter af denne nøisomme Plantefamilie bedækkede skraanende Flader og Høider, der dannede en graagrøn Forgrund, bag hvilken mørke, triste Vidder, uhyre Strækninger, dækkede med islandsk Mose, bredte sig ud i det øde Fjerne. Heiloens Fløiten, Korpens Klunk og Sjøvaakens vilde Hvin blandede sig en sjelden Gang med Vindens og Snebækkenes Sus og Brus; men efter nogen Tid aftog og forsvandt ogsaa disse Spor af Plantevæxt og Liv, og vi vare inde i Alperegionen, paa Høiden af Fjeldplateauet, der bestaar af umaadelige Masser af løse Stene, gjennemfurede af dybe Dale, som Sneelvene have dannet. Her er det, at Renen i Sommertiden søger et sundt og luftigt Tilhold, et Fristed for Renfluens Forfølgelser. Den rige Flora i Smaadalene mellem disse Stenhobe, Isranunkelen eller Renblommen, der ofte lige ved Snefondernes Rand voxer i den Jord, som dannes af de opsmuldrede Stene, yder i Forening med Lavarterne paa Skraaningerne Dyret en krydret, duftende og rigelig Føde. Paa langt Hold øiner det paa disse Heier sin Fiende,

og Vinden, som stedse stryger hen over dem, varsler det oftest gjennem Luften om en Fare, der nærmer sig, længe før dets skarpe Øie endnu kan opdage den.

Da vi vare komne ind paa Graahø, var det Middagstid. Solen havde forlængst spredt Taagerne, den fugtige Nats Levninger, og en livlig Søndenvind feiede den ene skyggende Skymasse efter den anden nordover. Her vendte vore Ledsagere det Graa ud af sine røde Huer; thi i dette Strøg skulde vi vente at faa Dyr i Sigte. Medens vi forgjæves speidede gjennem Kikkerten paa alle Høider og Skraaninger indtil et Par Mils Afstand, gik Thor stille foran med ludende Hoved, stirrende ned imellem Stenene; tilsidst lagde han sig helt ned.

„Her er Slag efter et Dyr," sagde han og viste et for mit uøvede Øie neppe synligt Indtryk af Klover. „Og der staar en afbidt Renblomstilk; den er saa frisk, at Saften tyter af den. Her har været en Flok paa Beite, og det er ikke længe siden."

„Se Hunden," sagde Anders, der kom efter og førte en spidssnudet, stærklemmet Gaardshund med opretstaaende Øren i Kobbel; „se hvor den veirer mod Vinden; her har der været Dyr, eller ogsaa ere de ikke langt borte."

„Ja, Dyr er det, den veirer, og hverken Hare eller Fjeldrak; den løfter formeget paa Næsen til det," sagde Thor, idet han klappede og opmuntrede Hunden, der

slog med Halen, og med et eiendommeligt Udtryk af Velbehag i korte Pust trak og udstødte Luften.

„Ja, ja, tag dem du, Bamse min. De ere ikke saa nær endda; men det kan ikke vare længe, før vi faa se dem. Nu kunde det være Tid til at nøne; vi har gaaet vonums langt i Dag, og det kan være ymse, om vi komme til at hvile saa snart, naar vi faa se Renen. Her er Vand og her er Liggested godt nok," føiede han til, idet han uden at vente paa Svar lagde Nisteskræppen og Bøssen fra sig. Anders bandt Hunden ved en Sten og lagde sig saa lang han var paa alle Fire, for at drikke af det kolde, mellem Stenene sildrende Snevand. Jeg kastede mig ned paa Stenene, medens Sir John, der fandt dette Ophold høist utidigt, protesterede mod Mad, mod Hvile, mod Tobak og mod Alt, før han havde seet „Reindeer." Først da han efter en kraftig Forestilling af Thor var bleven viis paa, at Dyrene rimeligvis vare flere engelske Mile fra os, og at der efter al Sandsynlighed vilde hengaa flere Timer, inden vi kom i Nærheden af dem, gav han sig tilfreds og tog til Takke med den Niste, Mari Laurgaard havde medgivet os, med et Bæger af Jagtflasken, med en Drik af Snevandet og med at strække sine Lemmer paa de haarde Stene.

Thor, som fra det Øieblik vi kom ind paa Fjeldet, havde været stille, ordknap og med Opmærksomhed

gjennemspeidet alle Strøg fjern og nær, var en anden Mand under Hvilen. Han fortalte paa en høist anskuelig Maade i korte Træk den ene Jagthistorie efter den anden, og viste os flere, indenfor vor Synsvidde liggende Steder, der havde været Skuepladsen for hans Bedrifter.

„Der borte ved Blekvangsætrene," sagde han blandt andet, „var jeg i Kast med en Buk. Den kom i Hold, og jeg skjød, saa den stupte. Riumte reis 'n up, men da jeg kom ind paa den, sprat den i Veiret og satte afsted, og borte blev den tilsidst. Den trak ind paa Styghø; jeg gik og ledte, til det blev mørkt, men fandt den ikke igjen. Natten over laa jeg i en af Blekvangsælene. Om Morgenen strøg jeg ind paa Styghø igjen, og bedst jeg gaar, faar jeg se en Korp høit mellem Stenene. Jeg tykte det var rart at se, hvad den kunde sidde paa. Da jeg kom indpaa den, saa jeg det var et Horn, som rak i Veiret; der laa Bukken, og glad vardt jeg. Men mens jeg holdt paa at flaa den, kom der strygende en Dyrflok; det var ni vakkre Dyr og en glup Buk med Horn saa store, at jeg ikke har seet dem større. Jeg lagde mig ned, men de vilde ikke komme rigtig for Skud. Paa Slutten tog de til at rækje forbi; saa skjød jeg, og Bukken faldt. Da jeg kom nærmere paa den, tænkte jeg: jeg faar vel byde til at faa Tag i dig, og saa greb jeg i det ene

Hornet; men da jeg satte Kniven i Nakken, sprang den op, saa vi tumlede huguſtup ned gjennem Uren, Kniven paa en Kant, og jeg og Bukken paa en anden; men jeg slap ikke Taget. Han bød til at stange det leie Bæstet, og slog med Framføtom, men Magten var ikke saa stor, for jeg holdt mig til Siden og havde godt Tag ved Roden af Hornet. Takomte saa bar det ikoll ned gjennem Uren, og jeg fik flere end een Tryk. Saa sjaakede den og regede ikoll tilſidſt. Der laa den. Jeg havde ikke anden Redskab end en Skosyl, og den kunde jeg ikke pille Livet af den med. Jeg tænkte nok paa at drive den i Skallen med en Sten, men det syntes jeg ikke om; saa gik jeg op, fandt igjen Riflen og ladede den. Da jeg kom ned, satte jeg Piben i Nakken paa den og skjød; men endda sprat den op og gjorde et høit Hop, førend den stupte død. Saa grov jeg dem ned i Uren begge to og lagde Sten over, at Jærven ikke skulde æde dem, for jeg kunde ikke finde Kniven igjen og hverken faa flaaet dem eller lemmet dem sund. Men min Krop var saa mør, at den værkede over otte Dage efter den Dandsen."

Sir John, der fortalte, at han oftere havde tilbragt Jagttiden paa en Slægtnings Godser i Skotland og fornøiet sig med Hjortejagt, gav tilbedste nogle Historier, han selv skulde have oplevet. De endte imidlertid paa en mere afgjørende Maade, idet Jægeren først

sendte Dyret en dræbende Kugle, og siden til Overflod efter alle Sportskunstens Regler stødte det Fangstkniven eller Hirschfængeren i Nakken.

„Kanske Hjorten ikke behøver saa stærkt Dødsskud,“ sagde Thor; „paa Renen maa der brydes Ben eller træffes Hjerte, ellers bliver den ikke liggende. Der var en Skytter i Vestfjeldene. Han hedte Gudbrand Glesne, og var gift med Bedstemor til Gutten, I saa i Sæteren i Gaarkveld, og en glup Skytter skal han have været. En Høst var han kommen i Hold med en svær Buk. Han skjød paa den og kunde ikke andet vide, end at den var stokdød, saa faldt den. Saa gik han, som En ofte pleier, og satte sig skrævs over Ryggen paa den, og skulde løse paa Kniven og byde til at skille Nakkebenet fra Skallen. Men bedst han havde sat sig, sprat den op, lagde Hornene tilbage og trykte ham ned imellem dem, saa han sad som i en Armstol, og saa gik det afsted, for Kuglen havde bare strøget Dyret paa Skallen, saa det var svimeslaaet. Slig Skyds har vel aldrig noget Menneske havt, som den han Gudbrand fik. Det gik mod Veir og Vind, over de fæleste Bræer og Stygurer. Saa satte den over Gjendeeggen, men da bad han til Vorherre, for da troede han, at han aldrig skulde faa se Sol eller Maane mere. Men tilsidst lagde Renen paa Vandet og svømmede tvers over med Skytteren paa Ryggen.

Imens havde han faaet Kniven løs, og idetsamme Bukken satte Foden paa Landet, stødte han den i Nakken, og død var den, og Gudbrand Glesne havde vist ikke gjort den Reisen om igjen, om han kunde have vundet al den Rigdom, som til var."

„En saadan Story om en Krubskutter, der var bleven Hjorterutter, har jeg hørt i England," sagde Sir John med sin sædvanlige Ufsands for Vokallydene.

„I Jylland fortæller Blicher en lignende," sagde jeg.

„Men hvat var det for et Egg, du nævnede, Gjenderegget, Thor?" afbrød han mig.

„Gjendeeggen mener du? spurgte Thor. „Det er Ryggen paa et Fjeld, som ligger mellem Gjendevandene, og den er saa fælende smal og brat, at naar En staar der og slipper en Sten ud med hver Haand, saa rulle de ned i hver sit Vand. Renskytterne gaa over den i Godveir, ellers er der ikke fremkommeligt; men det var en uvorren Mand op i Skiager — han hedte Ole Storebraaten — han gik derover med en voxen Renbuk paa Nakken."

„Hvor huit er det Fjeld over Vandene?" spurgte Sir John.

„Aa det er langtfra ikke saa høit som Rondene," sagde Thor; „men det er da over syv hundrede Alen. Jeg var med en Kaptein, en Landmaaler, han havde maalt det. Ja, Anders der var ogsaa med."

„Det var den gjæveste Mand, jeg har kjendt," sagde Anders ivrig; „han var saa gjement og uvorren og lige glad, at det ikke var Maade paa det. Om alt Ting havde han en Historie, og Viser sang han, saa jeg aldrig har hørt Magen. Men borte i Rondene var det nær gaaet galt med ham. Vi havde været oppe og sat Varde paa den vestlige Tinden, saa kom han udpaa Fonden, og den var baade glat og brat og haal som Svull, saa det bar udover, og han ok vist et Par Hundrede Alen ned, og fort gik det; men da vi traf ham igjen, gik han bare og lo, fordi han havde skuret af sig det meste af Buxerne sine, sagde han."

„Derborte kan En komme til at age, før En ved Ordet af det," sagde Thor; „for i Rondene og i Rondebræerne er det ikke let at komme frem. Renen har let nok ved det; men Skytteren bliver efter, dersom det ikke gaar endda værre. Det var en Renskytter, som kom til at age der engang, og han kom vel fra det. Han gik og han gik efter en Dyrflok borte i en af Snefonderne og agtede paa Sporet, men ikke paa noget Andet, til han hverken kunde komme frem eller tilbage, eller op eller ned; og han saa ikke andet end Døden for sig; saa tænkte han, ligesaagodt først som sidst. En Hund havde han med; den skjød han først, men da han havde skudt den og bød til at lade igjen, saa gik der ud et stort Skred med ham, og han gled nedover

med Sneen, til den standsede et Sted, hvor han kunde komme frem, og han fik ingen Skade, men levede mange Aar siden den Tid."

„Du fortæller saamange Storier, Thur, end kan ikke lader andre Mænd kommer til at taler," sagde Sir John, der længe havde værket for at faa Knevlen løs. „Jeg har ogsaar at fortæller nogler Storier i Ingland. Det vær en gæmmel Skutter, som kommet fra Skotlænd, der fortællet mig. Engang, sæd han, var to Krubskutter i Skoven at skuder Hjort; de havder ryder Luer begger to, end begger to totter de havder en dilig Reeddeer for sig, og de krub og de krub, and stilleder fram, and so skud de po een Gang, and saa laa de dauer begger to."

„Hvem kunde saa vide om det?" spurgte Anders.

„Den ene livet vel saa længer, at han fik siger det til Præsten," svarede Sir John.

„Men saa var det en anden Story, som var ligesaa mærkværdiger af den sammer Mænds Fortælling. Det var en Krubskutter, som var jagender en Hjort, og han fik se en oldgæmmel Stagdeer (Hjort) med sture grinede Horn, men da han vudd' skuder, var den en gæmmel Mænd med ruder Lue. Han var raabet til ham, men hand svaret ikker, and naar 'an saa op fra Riflen, var det en oldgæmmel Raudeer med sture grinede Horn; men naar han vudd skuder, var det en

gæmmel Mænd med en rude Lue. Han blivet saa ræd; men han skudet læl, og saa var det en oldgæmmel Hjort med sture grinede Horn, som der ikker er skuder Mager til paa hundreder Aar."

Vederkvægede reiste vi os: hvert Spor af Træthed var forsvunden, og da vi atter skrede hen over Fjeldsletten, følte vi ret Hvilens og den friske Fjeldlufts styrkende Kraft i spænstige Muskler og lette Skridt. Vi havde neppe gaaet tusinde Skridt frem paa Graahøs østlige Helding, førend Thor standsede. Stirrende ud i det Fjerne, skyggede han over Øinene med Haanden, vendte sig, langede efter min Kikkert og sagde:

„Det er ikke godt at se Graadyr mellem Graasten. — — Der er en Flok; tre, fire, en glup Buk, og en til; syv, otte, ti, tolv, tretten," talte han.

„Er det tretten, maa en være feig," raabte Anders.

„Se lige over i den graa Stenuren, som Skyen skygger over; der gaar ud ligesom en Tange af Sne, den rækjer de temmelig fort op ved. Der er ikke noget at æde i Uren, maavide," sagde Thor, og anviste med Bøssen den Retning, vi skulde søge i, gjennem Kikkerten.

Afstanden var en tre Fjerdingvei. Efter Thors Anvisning maatte vi over en dyb Dal og norden om en ligeoverfor Graabø liggende Høide, hvor Flokken gik, for at komme under Vinden og møde den

ovenfor Snefonden. Jeg springer over denne milelange Vandring i en Halvkreds, som Urer, Snefonder og en sydlig Storm vilde gjort saare besværlig under andre Omstændigheder. Men Jagtlysten zittrede i vore Lemmer; Higen og Længsel efter at komme Dyrflokken paa Skud bevingede vore Skridt og gjorde Vandringen let. Men da vi varsomt smygende kom frem ved Randen af Snefonden, saa vi kun Spor af, at Flokken havde været paa dette Sted.

„Nordefter igjen," sagde Thor, og vi gik henimod en liden Rygning, hvor vi kunde vente en friere Udsigt.

„Læg døk ned," sagde Thor med Eet og foregik os med sit Exempel. „Jeg ser Hornene af Bukken mod Himlen, lige over Ryggen paa Snefonden; den er ikke otte hundrede Skridt borte; læg døk fladt ned, saa kan den kanske komme i Hold; at krybe frem nytter ikke, her er ikke en Sten at smyge bag."

Længe saa vi ikke andet end Hornene af den store Buk. Den syntes at dreie sig i alle Retninger, som om den stod paa Vagt og speidede efter Fiender. Os mærkede den ikke; thi vi vare under Vinden. Men pludselig sprat hele Flokken ind paa den Side af Snefonden, der heldede mod os. Jeg greb krampagtig efter Bøssen; men Thor tog mig rolig over Armen og sagde:

„Styr de, e ska nok seia te!"

De vare der alle tretten; Kalvene og de tvende Bukke jagede hverandre i en liden Kreds omkring i den viltreste Leg, i de mest overgivne Spring. Snart stode de paa Toben med kneisende Horn og sloge mod hverandre med Fremfødderne, snart hoppede de mandshøit med alle Fire i Veiret paa een Gang, snart faldt de ned igjen og sloge kaade ud med Bagfødderne, saa at Lænden stod høit op i Luften, og Is- og Sneklumper føg og fløi omkring dem.

„Det var vel Leg," sagde Anders og lo. „De lege og sprætte, saa vi se baade Sol og Maane under Føtom paa dem."

„Det bliver ildt Veir," sagde Thor. „Naar Renen leger, er det mod ildt Veir."

Legen varede ved og blev stedse vildere og mere overgiven; Springene og Stillingerne bleve saa dristige, komiske og selsomme, at vi maatte le høit over de livlige Dyr. Men under denne Leg kom den ene Buk i fuldt Løb lige mod os. Flokken forfulgte den.

„Pas nu paa, holdt lige i Bringkollen eller Bogen," sagde Thor; men det sagte Knæk af Hanerne paa vore Rifler forkyndte ham, at den første Erindring var overflødig. Haanden skalv, og Hjertet bankede af Forventning i dette Øieblik; inden nogle Sekunder vilde den store Buk have været paa Skud. Men da den nærmede sig Snefondens Rand, fløi der en Sjø-

vaak op af Uren. Et Sekund stod Bukken og den hele Flok ubevægelig med tilbagelagt Hoved og kneisende Horn, stirrende op mod Falken, der udstødte et vildt Skrig. I det næste Øieblik kastede de om som en Vind, og for i Flok og Følge henover Fonden, forfulgt af en pibende Riflekugle.

„Aa dæ va for langt; dæ va aa kaste Bly i Være," sagde Thor.

Min Ledsager havde valgt sig et andet Maal, idet han i afmægtig Harme rettede sit Skud mod den uskyldige Aarsag til Dyrflokkens hastige Flugt. Men den stolte Fugl gjorde blot et Slag med Vingerne, og seilede roligt hen over vore Hoveder.

„Dæ va Von aa raake den", sagde Anders med Latter.

For at faa en friere Udsigt gik vi et lidet Stykke længere frem. Flokken kom igjen tilsyne paa en anden Høide. Thor fulgte med Opmærksomhed dens Bevægelser. Da den forsvandt bag Rygningen, sagde Anders:

„Den Fuglen er altid iveien her paa Fjeldet; havde den ikke været, havde Flokken kommet lige til os."

„Det turde vel hænde, vi træffer den endnu før Soleglads Leite," lagde Thor til.

Vi satte os alle ned for at hvile, medens Sir John brummede og yttrede sin Forundring over, at Renen kunde blive forskrækket over saa Lidet.

„Saa Lidet?" sagde Thor; „den tager til Bens, bare der flyver en Snespurv op mellem Stenene og kvidbrer lidt, og bare der reiser sig op en Fjeldhare for dem, saa sætte de afsted, som det gjaldt Liv og Død."

Sir John udtømte sig i haabløse Gisninger — af og til blandede med Forbittrelses Udbrud over slige Fugle — om hvor Renen nu vel kunde være. Han underholdt sig en Stund med Thor, der for nogle Aar tilbage havde ledsaget en Slægtning af ham, Sir J. Biltton, som havde skrevet en stor Bog om Jagten og Fiskeriet i Norge, paa nogle uheldige Rensdyrjagter i denne Egn. Han fortalte videre om et mærkeligt Uheld, han selv havde havt den eneste Gang, han paa Bergensfjeldene havde været i Hold med en Renflok, der efter hans og et Par andre Englænderes Skud satte over et nylig tilfrosset Vand, hvor de forfulgte Dyrene, til Isen brast, og de med Fare for Livet bleve trukne i Land af Skytterne, der ledsagede dem. Medens Sir John paa sit Kaudervelsk afhandlede dette, og med Salvelse udbredte sig om den katholske Kirkestemning, der kom over ham, naar han ved Aftentide var i Fjeldet, sad jeg og saa ud i det Fjeldpanorama, der aabnede sig for os paa dette Sted.

Foran os laa — som det ved et i Fjeldegnene noksom bekjendt Sandsebedrag syntes — neppe en halv Mil mod Syd, Rondernes Alpeskikkelser i en stor Halv-

kreds. Midt i Kredsen viste en enlig Tinde sig som Centrum. En Sky, der stod mellem os og Solen, udbredte sin Skygge over den mørke Gruppe, hvis svimlende Toppe og Tinder skarpt tegnede sig af mod en klarere Blaahimmel, hvor Søndenvinden havde hersket. Den indre Side af Kredsen vendte mod os. Midtronden, der laa nærmest, hindrede Udsigten til nogle af de sydøstlige Ronder. De østlige Kampe, vi saa, vare dybtfurede og bestode af lyse Stenurer; de sydlige og vestlige, der laa aabent for os, bækkedes af uhyre Snebræer fra Toppen til Foden. I Ly af disse Bræer og Fjelde ligger der en Dal, grøn og veltilfreds. Den vinker Botanikeren med Løfter om hundrede skjønne, duftende Alpeplanter. Men Ronderne staa derover og løfte sine kneisende Tinder i Skyen og true med Stenskred og Sneskred, saa at selv det kolde Vand bliver ilde tilmode, og fra en islagt Sø, der ligger dybt inde i Dalen og mat kaster Lyset tilbage, iler Aaen ud og haster skummende og tindrende bort fra det truende Naboskab. Mod Vest og Nord udbredte sig for vore Fødder den uendelige Fjeldslette, graagrønne, brunlige, sorgvækkende Strækninger. Deres Ensformighed afbrødes kun ved Skyernes Skygger, ved Lysvirkninger af Aftensolens Straaler og ved Taager, der svævende stege op og betegnede Dalenes og Elvenes Løb i den uendelige Ødemark. Ved Synsranden af disse Him=

melegne, over Snehættens kolossale Masse, over Brimlen af de vestlige Sne- og Isfjelde svævede en Ølrøg, og i denne varme disige Luft syntes Snehætten og disse Fjelde med sine Kamme, Tinder og fantastiske Former at hæve sig op til en umaadelig Høide. Gjennem denne halv gjennemsigtige Luft gjød Solen sit Straalevæld ud over Loms- og Vaagefjeldenes Sne- og Isbræer: viinfarvede Skyer med gylden Bræm svævede over dem, og den rødlige funklende Guldglands, Vestfjeldene laa i, gjenstraalede høit op i Luften og gjennemtindrede hele den nordvestlige Himmel.

Men det var paa Tid at komme afsted; thi vi havde endnu en lang og besværlig Vandring til Ulvsødehytten, en Rypeskytterhytte ved Foden af Ronderne, der skulde være vort Nattekvarteer, og hvor Hans havde lovet at indtræffe med Kløvhesten. Sir John spurgte, hvor Skytterhytten laa, og Thor pegede mod den ydre Styrtning af den vestlige Rondekamp. I den saaledes angivne Retning, der omtrent var den samme, som Rensdyrflokken havde fulgt, vandrede vi henover Fjeldskraaninger og Snefonder, over Høider og Dale, ned ad den ene Ur og op ad den anden. Hunden strammede ofte i Kobblet og førte fremdeles af og til Næsen veirende i Vinden, og Thor og Anders vexlede nu og da nogle stille Bemærkninger, der ligesom Hundens Adfærd antydede, at vi fremdeles vare Flokken paa

Sporet. Det Haab, som dette vakte, oplivede vort Mod, og vi skrede nu uden at besværes af nogen Træthed frem over en jævn Skraaning. Vinden havde lagt sig, og Solen kastede uformørket sit sidste Gyldenskjær over Stene og Snefonder. Ved en af disse, der strakte sig langt ned, ser jeg i den klare Belysning strax ovenfor os et Par Horn rage op af en Fordybning.

„Læg døk ne," hviskede Thor i samme Øieblik.

Vi opgjorde i Hast en Operationsplan, ifølge hvilken jeg skulde skyde den Buk, der stod til Venstre, Sir John den til Høire. Thor lagde sin Rifle fra sig og fulgte os med Hunden for at kunne slippe den strax, om et Dyr blev skadeskudt. Paa Knær og Hænder kravlede vi frem mellem Stenene, indtil vi oversaa den lille Fordybning, hvori Flokken stod. Det var de samme tretten Dyr, vi havde seet paa Bræen. Bukken til Venstre stod meget fordelagtigt, der var to Dyr i Rad med den, et foran og et bag; lige ovenfor stod en Kalv. Holdet var drøit, men ingenlunde for langt, og det havde sine Vanskeligheder at komme længer frem uden at blive seet. Jeg varslede Sir John, lagde for Øiet og vilde trykke løs; men han for op med Heftighed og raabte med fuld Stemme: „Skuder ikke for Gud Skulder, det er altfor læng." „Det er ikke for langt," hviskede Thor utaalmodig.

Nu troede da Sir John at burde gribe Initiativet; men i en Forvirring, der ikke gav det bedste Vidnesbyrd om hans Bedrifter paa de skotske Hjortejagter, vilde han først springe nogle Skridt frem, hvorunder han snublede i Hundebaandet, styrtede overende og løsrev Hunden, der i fuld Los satte op igjennem Uren. Jeg kastede min Kugle forgjæves efter de flygtende Dyr. Men under Mandefaldet havde Thor snappet hans Rifle og kastet den til Kinden. Det smald, og den ene Buk satte midt ud af Flokken med et uhyre Spring og stupte tumlende om paa Sneen. Den risede atter op paa Forbenene, men styrtede strax med et dybt Gisp. Anders og jeg istemte et jublende Dotskrig, der blandedes med nogle engelske Ulyd, som Ridderen af den bedrøvelige Skikkelse gav fra sig over sine forstødte Knæer og over de „fordumte Reindeer, han aldrig skud' kommer til at skuder."

Vi ilede hen til Snefonden, hvor Hunden stod paa Vagt og slikkede Blodet af det stolte Dyr, der endnu laa og gispede paa Snen. Thor endte Dødskampen ved at støde det Kniven i Nakken, og da vi havde betragtet det fra alle Kanter, gav han sig til at flaa, en Forretning, der ved Anders's Bistand udførtes i kort Tid. Huden, Hornene og Laarene toge vi med; de øvrige, mindre værdifulde Dele bleve gravede ned i Uren for at afhentes næste Dag; en Borg

af store Stene, som vi væltede over dem, skulde bevare dem mod Jærven.

Da vi skulde begive os paa Veien, begyndte Sir John igjen at gjøre forskjellige Gisninger om, hvor Reindyrene kunde være, og spurgte tilsidst Thor, hvorhen han troede, de havde taget Veien, og om det ikke kunde være muligt at møde dem, thi han skulde dog have Lyst til at skyde et Dyr.

„Ja," sagde Thor alvorligt nok, „det skal jeg sige dig, det kunde vi vel; naar vi gik bortover Braakdalshø, tror jeg nok, du traf dem ved Rondhalsen; paa noget andet Sted komme de ikke ned, efter den Vei de tog; men inden vi komme did, er det rigtignok mørke Natten, og det er ikke Spøg at komme frem der i Lyset; om Natten kan du brække baade Hals og Ben."

Sir John havde Hals og Lemmer for kjære til at ville vove den farlige Vandring i Nattens Mulm. Vi toge altsaa ned paa en anden Kant af Braakdalshø, i en Dal med yppig Græsvæxt og en rig Blomsterflor, og vandrede en Tid paa fast Græsbund ved Bredden af Vesleula, en af de Aaer, der komme fra Ronderne. Aftenstjernen og Tusmørket steg frem. Græsbunden vexlede snart med løse Stenurer, der af og til ramlede ned under os i den lille Elv, og stundom gjorde vi selv Følgeskab med.

Sir John ledsagede disse Udflugter i det kolde

Vand med adskillige engelske Kraftudtryk, som jeg i Begyndelsen ikke kunde afholde mig fra at gjentage paa Norsk.

„Du tykker det er slemt her nu, du," sagde Anders, „men du skulde have været med os ifjor efter Mikkelsmes. Thor skjød en Buk da, og den gik vi og sumlede og ledte efter mellem Haugene, til det tog paa at sne og fyge, saa at vi ikke kunde se en Næve for os. Tilsidst kom vi ned i Dalen ved Aaen her og dat ikoll ved hvertandet Skridt. Bedst vi gik og vadede i Sneen og Mørket, bar det ud i Elven eller overende i Uren, saa vi slog Bøssen i Stenene."

Sir John var meget træt og utaalmodig. Hvert Øieblik spurgte han nu, hvor langt vi havde til „den fordømte Skutterhut," og fik i Begyndelsen bestandig det samme Svar: „det var en god Fjerding." Siden afkortedes det til et lidet Stykke, som under Mørket og Mødigheden aldrig syntes at ville tage Ende. Efter en liden Sving opad fra Elven, som vi kom nærmere igjen, fik vi Røglugt i Næsen.

Nattekvarteret var i Nærheden; dog gik vi endnu udover en Bakkehelding, langsmed en lav Bjergvæg og over en Myr, hvorfra vi kom ind paa fast Græsbund, der klang under vore Skridt.

„Her er Ulsøhytten," sagde Thor.

Jeg blev ikke andet var end nogle Stenhobe og

en Fortsættelse af Bjergvæggen; men i denne blev der lavt nede aabnet en liden Dør eller Glugge, hvoraf der udstrømmede et stærkt rødligt Lys. Der kom strax Skygger for, og et Par Mennesker traadte ud.

„Der er nok flere Skyttere her," sagde Anders. „Gu Kveld Per; naa fæ du Fremmon." „Det er en af dem, som har bygget Hytten for at ligge her og skyde Rype om Vinteren, han Per Fugleskjelle," sagde han til os. „Naa — — — der er Hans og — Gu Kveld. Kom du tile nok me Kløvgampen?"

„Jeg kom i Lyse jeg, Kar, og jeg har pyntet Hytten og havt ny Mose i Sengen, men for en Stund siden kom han Per Fugleskjelle. Jeg tror døk har skudt en Buk, jeg synes han Thor bærer et Par Horn."

„Gud fordumme de Folk og deres Hutter," udbrød Sir John; „her er kanske Plads til tu, ænd nu er vi sex; jeg erindrer Biltton taler om et saadant fordumt Hul i sin Bog om Norge."

Imidlertid ydmygede jeg mig og krøb ind. Døren var visselig lav; men indenfor var det bedre end ude paa Fjeldet i Mørkets og Nattekuldens Favn. Det eneste til Søvn Indbydende derude var det dumpe Brus af Elven, som fra Dybet af en Klipperevne lød op til os. Paa Skorstenen blussede en oplivende Ild, og det saa ret lunt dukkestueagtigt ud herinde.

Jeg satte mig paa Sengen. Den stod foruroli=

gende nær ved Skorstenen og indtog hele Længden af Væggen ligeoverfor Døren. Den var fyldt med tørt Lav og af vor Kløvmand Hans forsynet med et Lagen og vore Kapper, en uhørt Luxus i Ulvsødehytten. Der er ikke meget Stokkeværk i denne Hytte: kun Dørvæggen er tømret, Resten er for en Del Naturens eget Værk; thi Hytten ligger i en Kløft af den oftere omtalte lave Bjergvæg, og dens høire Væg, hvorpaa Skorstenen staar, dannes af Klippesiden; de øvrige to ere opførte af Tagstens- eller Tavleheller, saa store, at de naa fra Gulvet til Taget; af saadanne var ogsaa det lave Skraa- eller Spærretag.

Efter Vandringen gjennem Urerne under den mørke Skygge af Vestronden i den kjølige Aften var det en Vederkvægelse at finde Ly i dette lune og renlige Tilflugtssted. Omsider bøiede Sir John ogsaa sin Nakke under Dørbjelken; men da han var kommen indenfor, og dreiende af fra den Linie, der laa midt under Tagets Rygning, reiste sig op til sin fulde Høide af tre velmaalte Alen, slog han Panden mod en af Spærretagets Bjelker, der efterlod sodede Spor i hans Ansigt. Han blev vred, thi han betænkte ikke, at Hytten kun er beregnet paa siddende eller liggende Stillinger. For Per Fugleskjelle, Ophavsmanden til dette Fjeldpallads, er det vist høit nok under Taget; thi han er hverken nogen stor eller nogen lang Mand. Nu sidder

han indklemt i Krogen mellem Dørvæggen og Anders og Thor, som have taget Plads paa Langbænken, det eneste Sæde i Huset. Der er knap Plads; thi dens Længde fra Sengen til Dørvæggen er kun beregnet paa to, eller i Høiden paa to og en halv Person. Det er en helstøbt Fjeldskytte, denne Per. Den øvre Del af hans Profil er ren og prægtig. Saaledes som han sidder der, med en vid, turbanagtig mørkerød Dølehue dristigt frem over den høie, buede Pande og den rette, kjækt fremspringende Næse, med Underdelen af Ansigtet skjult bag Kraven af en vid haaret Dyrskindstrøie, som dækker Overdelen af hans Legeme, tager han sig ypperligt ud. Der er et eget nationalt Udtryk i Per Fugleskjelles graagrønne, spillende Katteøine. Hans hvide, stærke Tænder, svulmende Læber og kraftigt udviklede Tyggemuskler vidne nu, da han retter sig op og viser Underdelen af sit Ansigt, om en kraftig Madlyst, noget, som hans undersætsige Figur og det muntre Udtryk i hans Ansigt ikke synes at modsige. Med den ene Fod støtter Per sig ved Kanten af Skorstenen, saaledes at Ilden belyser hans mærkelige Fodbedækning, et Par Fjeldsko, med fremspringende, over en Tomme tykke Saaler af eet Lag Næver og to Lag Læder. Underfladen er tæt beslaaet med Søm, hvis Hoveder mindst ere en Fjerdedel Tomme i Firkant. Paa sine korte, stærke Underlemmer bærer han et Par

graa Vadmelsbuxer, som paa de for Slid mest udsatte Steder ere forsynede med Læder.

Sir John, der havde slaaet sig til Ro og strakt sig i Sengen ved min Side i en halv siddende, halv liggende Stilling, var i Færd med at tyde de Krage-tæer, Bomærker og Navne, som vare kradsede i Tavle-hellen over Sengen af Hestehentere, Rypeskyttere, Ren-skyttere og andre ligesaa bekjendte og mærkelige Per-soner, indtil han fandt „Biltton Esq.,“ og ved Siden af denne Storheds Navn behagede han nu med Lapi-darskrift at antegne sit eget.

Hans sad paa Dørtærskelen, med det ene Ben inde, det andet udenfor Hytten, og hjalp Anders med at sætte et Stykke Kjød af det skudte Dyr paa et Stegespid, hvortil en Vidiestamme for Tilfældet maatte gjøre Tjeneste.

Medens Maaltidet blev tillavet og nydt, taltes der ikke synderligt: Livsaanderne vare slappe og trængte til Fornyelse; men da den oplivende Kaffe var drukket, da Tobaksskyer begyndte at fylde det lille Rum, og Ilden ikke længer flammede og blussede saa klart, kom Samtalen, efter at have dreiet sig om alle Fjeld-traktens vingede og uvingede Dyr, efterhaanden ind paa Troldenes og Huldrenes Enemærker, rigtignok især ved mine Bestræbelser. Jeg gjorde mit Bedste for at

faa dem til at fortælle, og efter gjentagne Opfordringer begyndte Anders saaledes:

„Der var en Mand paa Dovreskogen, som hedte Ola Storbækkjen. Det var et Mærrebæst af en Karl, saa stærk, drug og uvorren. Om Vinteren gjorde han ikke andet end reise Markederne imellem og slaas og yppe Kiv; han reiste fra Kristiansmarked til Branæs og Kongsberg, og saa til Grundset, og hvor han var, saa sloges og droges han, og hvor han sloges, saa vandt han. Om Sommeren for han paa Fæhandel i Valders og Fjordene, og da drak og sloges han baade med Fjordfolk og med Halling og Valders paa Fjeldlegene om Sommeren, og vandt gjorde han der ogsaa; men takomtil rispede de ham lidt med Kniven de Karlene. Men saa var det engang i Høiaannen, han var hjemme i Bækkjen og havde lagt sig til at sove efter Non i en Svalskygge, saa blev han indtagen, og det gik saaledes til, at der kom en Mand med et Par forgyldte Bukkehorn og stangede til han Ola; men han Ola drev til ham, saa Karlen stupte Kant om Kant. Karlen reiste sig igjen og tog til at stange paanyt, og tilsidst tog han Storbækkjen som en Vaatt og slog ham under sig, og saa bar det lukt ned med dem begge To. Der de kom ind, var det saa gildt med Sølvstads og Tøi, at Ola syntes, det kunde ikke være gildere hos Kongen; og de bød ham baade Brændevin

og Vin, og Ola Bækkjen han drak med dem som en Karl, men Mad vilde han ikke have; han syntes, den var ofyse. Bedst det var, kom han ind igjen han med de forgyldte Bukkehornene, og gav Ola en Tryk, førend han vidste af det; men Ola drev til ham som før, og saa sloges de og droges igjennem mange Værelser og rundt alle Væggene. Ola mente det havde varet hele Natten; men da havde Slagsmaalet staaet paa over fjorten Dage, og de havde ringet efter ham tre Thorsdagskvelde med Kirkeklokkerne. Den tredie Thorsdagskvelden for de slemt med ham, for da holdt de paa at stange ham ud af Hemfjeldet. Da Kirkeklokkerne holdt op at ringe, sad han i en Ulderkløft og var ude med Hovedet; var der ikke kommet en Mand forbi i det samme, som havde faaet Øie paa ham, der han sad, og faaet dem til at tage paa at ringe igjen, saa havde Berget lukket sig over ham, og han havde kanske været der endnu. Men da han Ola kom ud, var han saa forslaaet og saa fæl, at det ikke var Maade med det; i Hovedet havde han den ene Kul'n større end den anden, og hele Kroppen var baade blaa og gul, og rent tullet var han, saa at rinmtil for han op, reiste afsted og vilde ind i Fjeldet og kjeikes med dem og slaas om de forgyldte Bukkehornene; for dem vilde han bryde af Skallen paa Jutulen."

„Far min kjendte godt denne Storbækkjen," sagde

Hans, „og han fortalte mangfoldige Historier om ham, og han sagde, han aldrig havde seet friskere Fant til at slaas; men Farbror hans fra Hedalen var nok en endda sprækere Karl, efter hvad jeg har hørt. Kan ikke du Anders fortælle om de Kvindfolkene, som kom til ham i Fjeldet en Nat, da han var efter Ryper?"

„Han Ola Helle, mener du?" sagde Anders. „Jo, Karl, det skal jeg fortælle. Ola var rigtig en glup Rypeskytter. Saa var det engang, han laa inde paa Hedalsfjeldet paa Rypeveide om Vinteren. Om Natten holdt han til i en Sæter, men endda han var en gammel Mand, syntes han mangen Gang det var uhyggeligt at ligge alene den lange Vinternatten. En Gang da han havde gjort op Ild og kveldvaret, saa lagde han sig. Men ud paa Natten vaagnede han igjen; Ilden var slukket paa Aarin, og han kjendte grant, at der laa et Kvindfolk paa hver Side af ham i Bænken.

„Hei san!" tænkte han ved sig selv, „nu ligger jeg ikke alene; men hvad er det for Fænter dette?"

„Han tog efter den ene med Haanden. Hun var lodden, og da han nappede Haanden hvast tilbage, begyndte det at knisle og le saa inderlig godt paa Hjellen. Nu tog han efter den anden, men hun var ogsaa lodden. Saa greb han Riflen, som han havde hængt over Sengen, for han skjønte godt det var Berg=

folk, men den gav hverken Gnist eller Ild, og alt han klikkede, saa gik den ikke løs. Da dette ikke vilde hjelpe, gav han sig til at læse Fadervor, og da han kom til: „men fri os fra det Onde," saa blev der slig Larm og Staak i Sæle, at han troede Taget skulde flyve af, og de valt ud fra ham paa begge Sider; den som laa inderst, syntes han ramlede ud tvers gjennem Væggen."

Da Anders efter denne Fortælling erklærede, at der ikke faldt ham Noget ind, som var værdt at tale om, rettede jeg en Opfordring til Per Fugleskjelle, der før om Aftenen paa en livlig, ham temmelig eiendommelig Maade havde fortalt et Par Jagthistorier. Han talte meget hurtigt; men undertiden stottede og stammede han lidt, for atter at lade Talen flyde ud i en bredere og hurtigere Strøm. Hans Minespil var levende, og Stemmens Tonefald afpasset efter Fortællingens Indhold.

„Ja, jeg kunde nok fortælle dig nogle Historier," svarede han, idet han lagde Hovedet paa Skraa og plirede lidt med Øinene; „jeg kunde fortælle Historier, som gamle Folk tro er sande, og som de sige har tildraget sig i gamle Tider; men kanske du tror det er Løgn; derfor vil jeg bare fortælle dig en Ræglé, som de tro er Løgn her ogsaa.

„Der var en Skytter i Kvam i gamle Dage, og han hedte Per Gynt. Han laa stødt oppe paa Fjeldet,

og der skjød han Bjørn og Elsdyr, for den Tid var der mere Skog paa Fjeldet, og i den holdt de til slige Ofryskje. Saa var det engang sent paa Høsten, længe efter Bufærdstiden, at Per skulde til Fjelds. Alle Folkene var reist hjem af Fjeldet saanær som tre Budeier. Da han kom op imod Høvringen, for der skulde han være i en Sæter om Natten, var det saa mørkt, at han ikke kunde se en Næve for sig, og Hundene tog til at skoggjø, saa det var rent spøgeligt. Ret som det var, kom han ind paa Noget, og da han tog bort paa det, var det baade koldt og sleipt og stort, og han syntes ikke han var kommen af Veien heller, saa han ikke kunde vide, hvad det var for Noget; men uhyggeligt var det.

„Hvem er det?" sagde han Per, for han kjendte det rørte paa sig.

„Aa det er han Bøig," svarede det. Dermed var Per Gynt lige klog; men han gik udmed Spøgeriet et Stykke, for ensteds maa jeg vel komme frem, tænkte han. Ret som det var, kom han indpaa Noget igjen, og da han tog bort paa det, var det ogsaa baade stort og koldt og sleipt.

„Hvem er det?" sagde Per Gynt. „Aa det er Bøigen," svarede det igjen.

„Ja enten du er ret eller bogje, saa faar du slippe mig fram," sagde Per, for han skjønte, at han

gik i rund Ring, og at Bøigen havde ringet sig omkring Sæle. Dermed saa leede den lidt paa sig, saa at Per kom frem til Sæle. Da han kom ind, var det ikke lysere der, end det var ude, og han for og famlede omkring Væggene og skulde sætte fra sig Bøssen og lægge Skræppen af; men ret som han gik og trevlede sig fram, kjendte han igjen dette Kolde og Store og Sleipe.

„Hvem er det da?" raabte Per.

„Aa, det er den store Bøigen," svarede det, og hvor han tog og hvor han bød til at gaa, saa kjendte han Ringen af Bøigen. Det er nok ikke godt at være her, tænkte Per, siden denne Bøigen er baade ude og inde, men jeg skal vel skjepe paa denne Tverbleien. Saa tog han Bøssen og gik ud igjen og famlede sig frem, til han fandt Skallen paa den.

„Hvad er du for En?" sagde Per.

„Aa, jeg er den store Bøig Etnedalen," sagde Stor-Troldet. Saa gjorde Per Gynt Braafang og skjød tre Skud midt i Hovedet paa den.

„Skyd eet til!" sagde Bøigen. Men Per vidste bedre, for havde han skudt eet til, var det gaaet tilbage paa ham selv. Da det var gjort, saa tog baade Per og Hundene fat paa Stortroldet og drog det ud, saa de kunde komme vel ind i Sæle. Imens skrattede og lo det rundt i alle Haugene.

„Per Gynt drog mykjy, men Hondain drog meir,“ sagde det.

Om Morgenen skulde han ud at veide Dyr. Da han kom ind paa Fjeldet, fik han se en Førkje, som lokkede Fænein over Tverhø. Men da han kom derop, var Gjenten borte og Fænein ogsaa, og han saa ikke andet end en stor Flok Bjørne.

„Nu har jeg aldrig seet Bjørn i Flok før,“ tænkte Per ved sig selv; men da han kom nærmere, var de borte allesammen, oframt en. Saa kauede det i en Haug bortved der:

„Agte Galten din:
Per Gynt æ ute
Mæ Svandsen sin.“

„Aa dæ bli Uhæppe for 'n Per, men inkje for Galten min, for han ha inkje tvætta i Dag,“ sagde det i Haugen. Per vaskede Næverne sine med det Vandet han havde, og skjød Bjørnen. Det lo og skoggrede i Haugen.

„Du kunde agte Galten din!“ raabte det.

„E kom inkje ehog, han ha Vaskaren i Brokjen,“ svarede den Anden.

Per flaaede Bjørnen og grov Skrotten ned i Uren, men Skallen og Skindet tog han med. Paa Hjemveien traf han en Fjeldrakke.

„Sjaa Lamme mit, kaa feit dæ gaar," sagde det i en Haug.

„Sjaa Svandsen has Per, kaa høgt 'n staar," sagde det i en anden Haug, da Per lagde Riflen til Øiet og skjød den. Den flaaede han og tog med, og da han kom til Sæteren, satte han Hovederne udenfor med gabendes Kjæft. Saa gjorde han op Varme og satte paa en Suppegryde, men det røg saa forskrækkeligt, at han næsten ikke kunde holde Øinene oppe, og derfor maatte han lukke op en Glugge, som var der. Ret som det var, kom der et Trold og stak ind igjennem Gluggen en Næse saa lang, at den naaede bort i Skorstenen.

„Her ska du sjaa for Snytehøin!" sagde det.

„Her ska du kjeinne for Supekøin!" sagde Per Gynt, og øste hele Suppegryden over Næsen. Troldet for afsted og bar sig ilde, men rundt i alle Haugene skrattede og lo det og raabte:

„Gyri Supetryne, Gyri Supetryne!"

Nu var det stille en Stund, men det varede ikke længe, før det blev Staak og Larm udenfor igjen. Per saa ud, og der saa han det var en Vogn med Bjørne for; de vælede op Stortroldet og reiste ind i Fjeldet med det. Bedst det var, kom der en Vasbøtte ned igjennem Piben og slukkede Varmen, saa

Per sad i Mørket. Da tog det til at skratte og le i alle Krogene og sagde:

„No ska dæ inkje gaa bære mæ'n Per, end mæ Valabudeiom."

Per gjorde op Varmen igjen, tog Hundene, læste att Sæle og lagde nordefter til Valsæteren, hvor de tre Budeierne laa. Da han kom et Stykke nordpaa, brændte det saaledes der, som om Valsæteren stod i lys Lue. Med det samme traf han en Flok Ulve, og nogle af dem skjød han, og nogle slog han ihjel. Da han kom til Valsæteren, var det kulmørkt der og ingen Ildebrand, men der var fire fremmede Karle inde, som holdt paa med Budeierne, og det var fire Haugetrold, og de hedte Gust i Være, Thron Valfjeldet, Tjøstøl Aabakken og Rolf Eldførpungen. Gust i Være stod udenfor Døren og skulde holde Vagt, mens de andre var hos Budeierne og friede. Per skjød efter ham, men traf ikke, og saa reiste Gust i Være. Da han kom ind, var de slemt i Færd med Budeierne, og to af Gjenterne var rent forfærdede og bad Gud bevare sig, men den tredie, som hedte Gailn-Kari, var ikke ræd; hun sagde, de kunde gjerne komme, hun kunde nok have Lyst at se, om der var Tona i slige Karle. Men da Troldene skjønte, at Per var inde, tog de til at jamre sig og sagde til Eldførpungen, at han maatte gjøre paa Varmen. I det samme satte

Hundene paa Tjøstøl og rev ham overende i Aarin, saa Asken og Ildmørjen gjøv omkring ham.

„Saa du Slangein mine, du Per?“ sagde Thron Valfjeldet; — saa kaldte han Ulvene.

„Naa ska du saamaa Veigen som Slangein dine,“ sagde Per og skjød ham; saa slog han Aabakken ihjel med Bøssetrumfen; men Eldførpungen var reist op igjennem Piben. Da han havde gjort det, fulgte han Budeierne til Bygds, for de turde ikke blive der længer.

Men da det led mod Julleite, var Per Gynt ude igjen. Han havde hørt om en Gaard paa Dovre, hvor der kom saa fuldt af Trold hver Julekveld, at Folkene maatte rømme ud og reise til andre Gaarde; did havde han Lyst at gaa, for han var hoga paa Troldene. Han klædte sig fælt ud, og saa tog han med en tam Bjørn, han havde, og en Syl og Beg og en Bustsleiv. Da han kom did, gik han ind i Stuen og bad om Hus.

„Gud hjelpe os,“ sagde Manden, „vi kan ikke laane dig Hus, vi lyt reise ta Gaarde selv, for hver evige Julekveld kommer det saa fuldt med Trold her.“

Men Per Gynt han mente han nok skulde renske Huset for Troldene, og saa fik han Lov at blive, og fik et Purkeskind attpaa. Saa lagde Bjørnen sig bag Skorstenen, og Per tog frem Beg og Syl og Bustslei-

ven, og satte sig til at gjøre en stor Sko af hele Purkeskindet. Han satte i et stærkt Reb til Trækkebaand, saa han kunde snurpe sammen hele Skoen rundt omkring; et Par Haandspiger havde han ogsaa færdige. Ret som det var, saa kom de med Fele og Spillemand, og nogle dandsede og nogle aad af Julekosten, som stod paa Bordet; nogle stegte Flesk, og nogle stegte Frosk og Padder og andre ofyselige Ting; den Julekosten havde de med selv. Imens fik nogle se Skoen, Per havde gjort; de syntes den var til en stor Fod, saa skulde de prøve den, og da de havde sat en Fod oppi hver af dem, saa reipte Per til og satte den ene Haandspigeren i og bennede til, saa at de sad fast i Skoen allesammen. Men saa stak Bjørnen Næsen frem og lugtede paa Stegen.

„Vil du haa Kaarg, Kvitpaus?" sagde en af Troldene, og kastede en glostegt Myrfrosk lige i Gabet paa den.

„Slaa til Bamse," sagde Per Gynt. Saa blev Bjørnen saa arg og sindt, at den for op og slog og klorede dem allesammen, og Per Gynt slog i Flokken med den andre Haandspigeren, som om han vilde slaa Skallen sund paa dem. Da maatte Troldene rømme, og Per blev der og levede vel af Julekosten hele Helgen, og de hørte ikke til Troldene paa mange Aar. Men Manden havde en lyslet Hoppe, og den raadede

Per ham til at sætte paa Føl af, som for og kalvede sig omkring Haugene der.

Saa var det ved Julleite mange Aar efter — Manden var i Skogen og hug Ved til Helgen — der kom til ham et Trold og raabte: „Har du dein store Kvitepausen din einnaa du?"

„Ja, 'n lig heime bak Omn," sagde Manden, „aa naa ha 'n faat sjau Onge, mykjy større og argare eil 'n æ sjøl."

„Saa kjøm os aildr' meir aat de," raabte Troldet."

„Den Per Gynt var En for sig selv," sagde Anders. „Han var rigtig en Eventyrmager og en Røglesmed, du skulde havt Moro af: han fortalte altid, han selv havde været med i alle de Historier, Folk sagde var hændt i gamle Dage."

„Det tør være sandt, du siger," sagde Per Fugleskjelle, „Bedstemor min hun havde kjendt ham; hun fortalte mig efter ham mere end een Gang. Men du Thor, du ved vel at fortælle om den Storskytteren i Vaage, Jens Klomsrud. Ham har jeg hørt der skal være meget fortalt om. Han var jo lidt i Slægt med døk han."

„Ja," sagde Thor, „men Slægtskabet var ikke stort. Han var gift med Moster til Oldefar vor. Han boede paa Klomsrud i selve Vaage og levede for vel hun-

drede Aar siden; Bedstefar kom ham godt i Hog endda og sagde, at det var en brav, troværdig Mand. Den Klomsrudgaarden ligger oppe i Aaslændet, og det er ikke saa langt derfra til Vejingstulene og Sterringsstulene. Deroppe i Fjeldet laa han næsten hele Vinteren paa Skytteri og satte ud Rypesnarer og renskede Rensdyrgrave. En Dag havde han løbet hele Fjeldet over og ikke faaet en Rype; i Skumringen gav han sig til at vekkja Snarer og Rensdyrgrave, og det blev Afdagsleite, før han kom ned mod Sterringen; der skulde han ligge om Natten, og da brændte det saa der, at det lyste ud igjennem alle Mosefarene. Jens blev nok saa glad, fordi der var kommet Folk og der var Ild vaagen. Men da han kom op imod Sæteren, blev det mørkt med Eet, og da han kom frem, var der Laas for Døren. Jens ændsede ikke dette stort, for han var vel vant ved Sligt; han slog Ild og kveldstelte sig. Men ved Natmaal, da han havde spist og lagt sig til Ro, kom der ind fjorten grønklædte Jomfruer; de vare saa vene, at han aldrig havde seet saa vene Kvindfolk, og alle havde de gult udslaget Haar. Den ene havde et Langespel, det tog hun til at spille paa, og de andre gav sig til at dandse en Langdands om Aarin, og der laa en stor Tyrirod og brændte lyst, saa Jens kunde se vel alt hvad de gjorde; men alt som de dandsede, greb de efter ham med Klypen og

luggede ham i de lange Haarene, han havde paa Læggene.

„Lika du Pluk, Jens Haarlæg?“ sagde de.

Jens svarede ingen Ting. Han bare trak Fødderne til sig, saa godt han kunde; men det hjalp ikke stort, for Jomfruerne vare saa gale og kaade, at de rev og nappede i ham og kaldte ham Jens Haarlæg, Jens Dunderiberg, Jens Skreillifjeld. Da blev Jens harm; han tog Riflen og kytede haardt og sagde, at hvis de ikke reiste strax, skulde han gjøre ved dem det de mindst vilde. Jomfruerne tog til Bens, og Resten af Natten sov han i Ro.

Ved Dagspræt lagde Jens til Fjelds, men da han kom forbi Løvaaberget ovenfor Sterringen, raabte det til ham:

„Jens Haarlæg, du fæ ingor Rupe idag; dæ bli bære Tomskreill og Skreillifjeld.“

Jens tænkte baade det Ene og det Andet; men han gik ligevel; og da han kom i Fjeldet, var der aavelag af Ryper; han skjød og han skjød, til han hverken havde Kugler eller Krud, men han fik ikke Fjeren, og da han gik hjem igjen, satte der sig Ryper i Stokketal lige for Fødderne paa ham. Jens havde aldrig havt slig Misjagt og Vanveide, og saa tænkte han som det var, at det var utpaagjort af Bergfolkene. Den tredie Dagen tog han Veien til Rypesna-

rerne og Rensgravene og vilde vekkja dem, men der fandtes hverken Rype eller Ren i dem, og de fleste af Snarerne var rykket op og revet itu, men han saa hverken Spor af Mennesker eller Dyr i dem. Der var aavelag Vildt og Fugl i Fjeldet, og han tog til at skyde, men det var om Intet. Han kom tidlig hjem til Sterringen og tænkte at stryge til Klomsrud samme Kvelden. Men han havde meget Stavved og Trugeemner, som han vilde hugge op og trække med sig hjem paa Skikjælken, og da han var færdig med det, var det saa sent, at han maatte blive den Natten over ogsaa. En Stund efter han havde lagt sig til at sove, vaagnede han igjen og var næsten kvalt af Røg, for der var lagt en stor Helle over Ljorehullet. Jens tog Bøssen med sig til Dørs og løste Hanen, men Krudet vilde ikke fænge, fast det gnistrede af Flinten og Staalet. Men ret som det var, raabte det fra Løvaaberget:

„Vil du bruke Skreillpipa mot Jomfruom naa, Jens Tomsmeill?"

„Kaa ha e gjort, sia e inkje kain væra i Fre?" spurgte Jens Klomsrud.

„Du ha loist Dundraren din over Stugutake te Kjersti Langspel aa Sigrid Sidsært aa de tolv Systrin deres, aa de Husvilde ha du truga med Skreillpipa," svarede det oppe i Løvaaberget.

„Kaa ska e gjeva i Bot?“ spurgte Jens, men det fik han ikke noget Svar paa. Saa gik han op paa Taget og væltede Hellen ned med en Haandspiger, saa at Røgen gik op, og siden sov han trygt og fornam ikke mere den Natten.

Da han havde været hjemme paa Klomsrud en liden Ri, tog han op til Sterringen paa Skytteri igjen, og den første Morgen traf han en stor Rensbuk i Klymphullet. Han skjød ti Skud paa den, men han traf den ikke. Men da hørte han det raabte i Løvaaberget:

„I Morgaa kain du skjote, Jens Tomskreill; naa ha du gjeve Bot.“

Jens gik fra Bukken og tænkte ikke mere paa Skytteri den Dag, men gik hjem paa Sætren. Om Morgenen gik det saa godt, at han næsten ikke orkede at bære al den Fugl, han fik, og da han var paa Hjemveien ved Nonsbel, traf han Rensbukken i Klymphullet igjen. Da stupte den for det første Skud, han skjød; men der var Ingen, som kunde komme i Hug, at der var skudt saa stor en Buk i Vaage. Hornene vare saa store, at der ikke fandtes Mage til dem, og de sidde den Dag i Dag er paa Staburrøstet paa Klomsrud som en stor Krone.“

Det var Tid at yde Søvnen dens Ret. Sir John og jeg delte Mosleiet i Sengen. Thor og An-

ders krøb under den, Hans laa langs Gulvet, Per Fugleskjelle paa Bænken. Jeg sov trygt og roligt en Stund, men ud paa Natten kom der fire Trolde fra Høvringen med en stor Rensbuk paa sine lange Næser; den satte de paa Hovedet ned i Piben i Ulvsødehytten. Det blev saa kvælende hedt, at jeg ikke kunde holde det ud; Storbækkjen og Per Gynt vare i Færd med Troldene, og Jens Klomsrud og Sir John stode paa Taget og gav den Skud for Skud, til de traf den op efter Bagbenene; Bukken sprang dog lige godt og blev borte over Rondetinden. Jeg aandede, frit berørt af en kjølende Luftstrøm, og vaagnede, idet Per Fugleskjelle, som i en yderst tvungen Stilling laa krum paa Bænken, smaaputrede med Hans om, at det var godt at rette paa Fødderne sine, men for at faa Plads dertil havde han aabnet Døren og stukket dem ud gjennem den.

„Pine Død skulde det ikke være løiligt at koge Kaffe paa Gruten, Gut," sagde han sagte til Hans. Anders slog sig til dem, og halv vaagende halv sovende hørte jeg dem længe at pusle med Kaffekogningen og hviskende tale om Fæhandel og Slagtekvæg og Nordfjordheste og Rensbukke, indtil jeg atter slumrede for først at vaagne ved Daggry. Det havde regnet og tordnet hele Natten. Da vi kom ud, tilslørede Taage Rondens Krop; men dens Tinde ragede op over Sky=

erne, og foroven var det klart. Efter et Bad i Aaen og en dygtig Frokost droge vi i den friske Morgen ind mellem Ronderne, medens Hans og Per Fugleskjelle tog Veien nordover for efter Thors Anvisning at hente den skudte Rensbuk.

Plankekjørerne.

Naar man om Vinteren reiser gjennem nogen af de Egne i vort Land, der have en livlig Trælasttrafik, undgaar man neppe at gjøre Bekjendtskab med Bord- eller Plankekjørerne. Det er ikke noget fornøieligt Bekjendtskab. De Støb, de udhule, og disse Slingring og Væltning befordrende Render, som de grave i Veiene ved sine tunge, uformelige Læs, ved ufornuftig og uvorren Kjørsel, ere store Ubekvemmeligheder, men for Intet at regne mod et Møde med selve disse Tyranner over Vinterveiene, naar de mandsterke spærre Passagen i Rækker paa tredive, fyrretyve, halvtredsindstyve Læs.

Den Reisendes Ret og Bekvemmelighed er Bordkjøreren ligesaa uvedkommende som den Planke, der endnu ikke er skaaret, som det Brændevin, der endnu ikke er brændt. Han hviler paa Veien og spærrer den, saalænge det behager ham. Imidlertid nødes den Reisende til at søge en Tilflugt i Snefanerne udenfor Veien, hvis han ikke foretrækker at tilkjæmpe sig en

liden Mon af den ham lovligt tilkommende halve Vei. Men byd Bordkjøreren knubbede Ord ved en saadan Leilighed. Da er han ligesaa færdig med Næven, som han er tilbøielig til Fred og Rimelighed, naar der bydes ham en Pægl Brændevin. Men mindre maa det ikke være; thi under hans for Livets Bekvemmeligheder blottede møisomme Færd er Brændevinet ham baade Mad, Drikke og Klæder. Dette Liv, denne evindelige Brændevinsdrik fører naturligvis til Dyriskhed, og Plankekjørerne ere ikke sjelden Udskuddet af de ved Byernes Nærhed skjæmmede Bygdelag; de ere Landdistrikternes Pøbel. Sin selskabelige Opdragelse faa de paa Kipper og Hvilesteder ved Omgjængelse med alskens omflakkende Fantepak og med Bærmen af Byernes Befolkning. Kalkegutter og Slagterlømler, der give Fiffavalleren paa Trindserudsalen og lignende Dandseboder, ere det uopnaaelige Mønster for den yngre plankekjørende Slægt i Tale, Manerer og Levemaade. Sin literære Sjæleføde søger Plankekjøreren i de bekjendte Toskillingsviser, der forhandles af Kurvemadamerne paa Gadehjørner og under Trapperne, og som besynge Mord og Drab, Indbrud og frygtelige Hændelser. Og dog hænder det ogsaa her, at man i den kolde, maaneklare Nat, naar Plankekjøreren drager til Byen med sine Læs, hører en ren, oprindelig Melodi, der minder om Landet og dets ramme Lugt. Naar han derimod tom=

rebs reiser hjem igjen, er hans Sang som Brølet af de vilde Dyr, der forlyste sig ved sine Stemmers raa Ulyd og ved den Skræk og Afsky, de indgyde. Da opfylder den lange Række Luften med Hujen og Skrigen og driver paa Hestene, som rasende fare afsted i Flok og Følge. Slæderne slingre hid og did; de hvide Mærker, Kridtstreger og Tal paa Hatte og Graakjoler udviskes ved den hyppige Vælten i Snefanerne, og hvert Øieblik sætte de tømmeløse Heste ud fra Veien for at gjøre en Sving ind til enhver Gaard eller Hytte, hvor der er Brændevin at faa; thi af lang Vane kjende de lige saagodt som sine Herrer disse Forfriskningssteder. Allerede før han kommer did, kan den Reisende mærke Nærheden af disse sjofle Kipper og Rønner paa den dybtopmuldede, puddersukkerfarvede Sne.

Vi ville engang besøge et af disse Steder. Udenfor Borrebækken staar Hest ved Hest for Plankelæs eller tomme Slæder, ledige eller tyggende paa noget tørt Hø, som en Huset tilhørende Saueflok eller nogle Gjeder broderligt dele med dem. Døler eller Fjeldbønder, som hvile her med sine Varskielæs og under fri Himmel ere ifærd med Nisten omkring en liden rød og blaamalet Kiste, bringe ved sine maleriske Dragter, eiendommelige Figurer og stærkt udprægede Ansigter en Smule Afvexling i den øvrige Ensformighed. En og anden Kjører trænger, beskjæftiget med at vande ved Bækken,

frem mellem den myldrende Vrimmel af Slæder og Heste, som han skjendes og bides med. Andre vise sig kun i Svalen, eller stikke Hovedet ud af Stuedøren for at glo efter sine firbenede Kammerater. Inde myldrer det af Kjørere, ædrue og drukne; nogle af sidste Slags trænge sig omkring Skjænken, der ikke er andet end et stort Skab i det ene Hjørne af den lave Stue, hvori der staar en lang, tør Kjærring og udskjænker blaahvid, osende Finkel af en Klunkeflaske i et Halvpæglmaal, som af Ælde og flittig Brug har antaget en brunsort Farve. I det andet Hjørne af Værelset staar en kasseformig Ovn. I den blusser og flammer et Baal, ved hvis Hede der udvikler sig stinkende Dampe af de fugtige Snesokker og Graakjoler, der beklæde det Selskab, som i siddende og liggende Stillinger hvile paa Ovnsbænkene. Langs Bordet, der staar i det tredie Hjørne under Stuens eneste Vindue, trives flersidig Virksomhed: Nogle sidde umælende og drikke Halvpægl efter Halvpægl; Andre underholde sig til sin Drik om Bordskrivere og Planketyvter, om Kværsil og Grossenrere, om Baghun og Kværke, om Blakken og Borka; og atter Andre spille Kort.

„Far min,“ sagde En, som var noget ude i Perialens første Stadium, det blide, meget talende og broutende, „Far min solgte Blakken til den svære Hallændingen oppe ved Bordenden, han med Kortlegen;

han skulde have den for et Tjaug Daler, om han var god for at løfte den, og Fa'en salte mit Liv, satte inte Karlen Ryggen under Bommen paa 'n og løfted 'n som en Vaatt. Det gjorde 'n; for det var vel Figur til Karl, ja er det sagtens endnu, som du selv kan se. Men det var ude med Gamle=Blakken da. Gud= bevares, da han var ung — slig Gamp, skjønner du vel, har aldrig gaat for Plankelas paa Strømsveien; for naar han satte Beina i Bakken, saa Fa'en salte mig, stod han ikke, som han var muret. — Tror du det kanske ikke, Gutten min? Du gjør, som du vil, men om Føret var saa skralt, at det skrabed nedpaa bare Stenene, saa drog'n frem Plankelasset. Ja det var Fa'en til Gemyt i den Gampen. Men det var forbi, da Gamlen solgte'n, for Kværsillen tog'n saa rent overstadig, saa det laat i Bringen paa'n som i en tom Brændevinstønde, og saa havde han Knippa, maatro: Bagbenene var saa stive paa'n som en Skukestol."

„Ja, gjorde ikke Borka det samme, mener du?" svarede en liden Tykkert, der ikke længer sad rigtig sik= kert paa Bænken, og som undertiden famlede ud i Luf= ten efter indbildte Fluer. „Hun drog sine tre Tylvter og vel det kanske, naar det Lunet var paa'a. Men Fa'en plukke mig, gik 'a inte som en Brud for Plan= kelasset endda. Det var vel Mær det, Gut! Du skulde aldrig set slig Mær; hun havde mest Folkevet. Er

ikke det sandt, saa lade Herren mig aldrig drikke en Dram mere i dette Liv. Om jeg var saa drukken som en Mær og skreg og hujede som en Graaben — for du ved da vel det, at En maa have sig en Dram til Nødtørft — saa nei Gud gik ikke hun fortere for det. Og der vi skulde hvile, der gik 'a ind, og fik 'a inte For, saa fandt 'a det selv, der det var at finde, Gut, om jeg saa inte havde Høstraaet. Slig Mær findes ikke i Verdens Rige. Meyer har 'a ikke bedre selv. Nei Gud har han ei da!"

Disse Mænd vedbleve med saadan Iver at tale om sine Heste, at de ved at mindes dem snart vare paa Graaben, snart, formedelst de Udsættelser der undertiden gjordes paa deres Dyrs Dyder og Fortrinligheder, nær ved at komme i Haar sammen.

En permitteret Garnisonskarl, som skulde reise hjem til Julehelgen, sad i Nærheden. Han lod til at være en Landsmand og god Bekjendt af de Kjævlende, og i Følge med nogle Kjørere, der sad ved den anden Ende af Bordet og spillede Kort. Han lod sig det være magtpaaliggende at tilveiebringe Fred og god Forstaaelse. For mere indtrængende at virke i denne Retning, og tillige for at stille sin egen Brændevinstørst, kaldte han paa Datteren i Huset, der havde afløst Moderen i Skjænken, og bad hende bringe Brændevin. Men da hun var beleiret af en Flok, der stod paa

Reisen og drak Afskedssuper, hørte hun ikke hans Anmodning.

„Jomfru, Jomfru," raabte han den ene Gang efter den anden, „lad os faa en Pægl Akevit."

„Slige Jomfruer gjør vi af en Toskillings Baghun," udbrød den halvdrukne Kjører, „Vorkas" ivrige Forsvarer, med Svinepolitiskhed og Latter over Artilleristens Knoten.

„Ja Gud er hun Dukke for dig ligevel," sagde Blakkens Talsmand, idet han reiste sig og gik hen imod den Tiltalte, der endelig nærmede sig med det forlangte Brændevin. Trampende i Gulvet med Føderne, sang han under nærgaaende forlibte Gebærder snøvlende og med skingrende Stemme:

„Aa næste Lørdagsaften saa kommer jeg til dig,
Aa da har jeg Talsmand med mig;
Aa lad mig nu se, at du steller dig brav,
Aa holder dig lystig og glad, sa'o."

„Lad Guddatter min være i Fred," sagde den før omtalte Hallænding mellem Kortspillerne.

„Gud bevares, Baskeruden, tag ikke saa haardt paa; jeg er bare lidt spøgefuld," sagde Plankekjøreren venligtladende, og fortsatte paa en saadan Maade sin Hyldning, at den Feirede gjentagende, skjønt forgjæves, maatte frabede sig samme. Men under en Stands i Kortspillet reiste Hallændingen sig, greb ham med den

ene Haand og satte ham ned paa en Stol, der brast under ham, og sagde med Eftertryk:

„Vær rolig, ellers faar du med mig at gjøre!“

„Det skulde vel røde Fanden have noget med ham at gjøre, men det er ikke for det, jeg har nok kanske lagt ligesaa god Karl paa Ryggen, og velsaa det,“ mumlede Kjøreren mellem Tænderne, da Manden vendte ham Ryggen.

Denne Hallænding, der omtaltes med saa megen Respekt og optraadte med saadant Fynd, var en høi Mand med en stor Næse, et hvast Blik og et i det Hele meget bestemt Ydre. Hans Medspillere vare tre Plankekjørere med temmelig stupide, skjønt hvad man kalder bondefule Fjæs. Det var klart, at de havde lagt sig om ham, der lod til at være en Kaxe i Sammenligning med det øvrige lurvede Selskab, for ret til Gavns at plukke ham i Spillet. Thi uagtet de paa almindelig Bordkjørervis forsigtig holdt de tykke, smudsige, krøllede og i Hjørnerne afslidte Kortblade inde i den stærkt sammenbøiede Haand, kigede de hverandre gjensidig saavel som Hallændingen i Kortene, gjorde Miner og traadte hverandre paa Fødderne. Her førtes ikke vidtløf ig Tale, men af og til hørtes dundrende Slag i Bordet og Ord som disse:

„Du gi'r.“ „Labola, Beis og Spil.“ „Kom med Pengene!“ „Sæt eller gaa af Spillet!“ Af og

til forkyndte en skraldende Latter eller tordnende Eder, hvorlunde Lykken vendte sig. I Begyndelsen havde Hallændingen tabt. Men under den lille Vending, som han gjorde til Undsætning for Gudbatteren, mærkede han, at Medspillerne stak Hovederne sammen og blandede Kortene til sin Fordel, og fra nu af tog han sig bedre i Agt, uden dog at lade sig mærke med Noget. Da Kortene faldt særdeles heldigt paa hans Haand, og han desuden aabenbar var dem overlegen i Spillet, vendte Lykken sig, og inden kort havde han renset alle Tre.

„Hosdan i Helvede hænger dette ihob?" udbrød en af Medspillerne misfornøiet og med et ondt skjelende Blik til Hallændingen, da denne strøg de sidste Penge til sig. „Har jeg vundet en Kule, saa er Kortmageren en Skjelm. Jeg mener Fa'en selv staar i Kortene."

„Tror du kanske, jeg ikke heller spiller realt?" spurgte Hallændingen truende, og reiste sig i hele sin mægtige Høide.

„Jeg tror ikke andet," svarede den Tiltalte. Men er det da ikke rent forsæt! Her har jeg siddet med gode Kort mange Kuler og inte kommet ud. Havde jeg inte baade Beisen og Spillet den forrige Gangen!"

„Hekken Beis?" spurgte Hallændingen.

„Sparesset, ved jeg," svarede den Første.

„I Fanden havde du Sparesſet!“ ſvarede den anden Medſpiller, der var noget drukken. Saa du ikke, at Sparesſet dat af ned paa Gulvet og blev ſaa rent afreid, at det ikke var nyttendes?“

„Sludder, jeg havde Beiſen,“ ſagde Hallændingen. „I ſåa jo, jeg havde halv Trumfmarias; jeg ſad med Spardam paa Haanden, og Kongen laa paa Stokken, ſaa fik jeg Labola attpaa, ſaa maatte vel jeg have udvundet da, ſkal jeg mene.“

„Nei Fa'en ſaa klore mig, om du havde udvundet,“ ſagde den Førſte. „Du havde att tre Streger, havde du. Hosdan kan du komme ud da?“

„Ryg til Helvede, din Hund!“ udbrød Hallændingen forbittret. „Havde jeg tre Streger, Chriſtian?“ ſpurgte han den tredie af ſine Medſpillere, der under Ordvexlingen havde ſiddet umælende og ſtirret paa de Øvrige med aandsfraværende, af Brændevin fordunklede Øine.

„Iagn havde du,“ for denne op — „ja Fa'en hugge den, ſom det hugſer. Men rigtignok var det beſynderligt med han Anders, ſom havde ſlig ſtaaendes Kort — ſom det var ſeendes til — at ikke han kom ud. — Kanſke du kan have ſpildt Brændevin over Stregerne dine du, og du har vørti af med dem paa den Maaden?“ tilføiede han lumſkt. „O Brændevin,

vor Trøstermand, sa'n! Laelaelaelae! Vi bruge dig, imens vi kan, sa'n! Laelae! Laelae!" vrælede han videre.

„Hold Kjæft, Fyldehund!" raabte Hallændingen. „Kanske du troede, du skulde have udvundet den sidste Kulen ogsaa?" spurgte han foragteligt den første af Spillerne.

„Jagu tænkte jeg paa det," svarede den Tilspurgte. „Hvem Djævelen kunde troet, du skulde kaste Ruderessset og holde att Spardamme, saa meget Spar som der var udkommet?"

„Det kommer sig af det, at jeg kan spille, ser du," sagde Hallændingen med tirrende Overlegenhed.

„Jeg har Djævelen skrabe mig ogsaa spilt Kort før i Dag, skal jeg lade dig vide, din Næsegris," sagde Kjøreren arrig; „men naar Fa'en er ude, saa er han ude, anti han saa kommer fra Helvede eller Halland!"

„Fanden?" sagde Artilleristen, der havde sat sig hen til dette Selskab. „Fanden? jeg tror ikke det, at han har været ude siden i Fjor. Da hørte jeg, han var ude om Julekvelden."

„Hvad siger du?" sagde den af Kjørerne, der sidst havde talt, øiensynlig meget tilfreds ved at finde en Vending, der kunde bortlede det Uveir, som synligen drog op over Hallændingens Ansigt i Anledning af det Ukvemsord, der var brugt om ham. „Var han ude om Julekvelden? Hosdan bar det til det da?"

„Det var til saa, han reiste nordefter,“ svarede Artilleristen.

„Men hvordan var det til, han reiste nordefter?“ spurgte Plankekjøreren ivrig.

„Ja, naar jeg ikke var saa tør i Halsen,“ sagde Artilleristen hostende; „men jeg er saa fuld af Krim og Kulde, at jeg mest ikke kan faa op Kjæften.“

„Tag dig en Dram, Gutten min! saa blir du nok brav for Kværsil og Kværke,“ sagde Plankekjøreren, og gav sig med det samme til at skjænke i af den Halvpot, Hallændingen havde rekvireret til Trøst og Husvalelse for sine ribbede Kortfæller, idet han med bevægelig Røst sang den uforlignelige Driks Pris i følgende Strofe:

„O søde, klare Brændevin!
Du er min Livsens Mellemsin,
Du er mit Hjertes Fogdrial,
Mit Blæk, min Pen, min Lindrial, — al — al!“

Da han var færdig, rakte han Glasset hen til Artilleristen. Rørt over saamegen Opmærksomhed, vilde denne ikke være mindre høflig og forsøgte adskillige Gange paa at reise sig, men da han havde gaaet paa Svir den hele Dag, var Tingen ikke saa grei, og det vilde ikke lykkes, før en hjelpsom Haand kom til.

„Har du Knippa? Du er jo saa stiv i Bagbenene som et Baasnaut,“ sagde Kjøreren; „se, der har du

Drammen din, og velmaalt er den; tag saa Mundbid-det mellem Tænderne og lad Kjæften trave."

„Tak som byder," sagde Soldaten. „Glædelig Jul lige til Paaske! Skaal!"

„Der skal meget Pepper til at fylde en Mær," sagde Plankekjøreren med et Grin, da han saa Artilleristen stikke Halvpæglmaalet ud til Bunds. „Men nu vil vi vide, hosdan det bar til med Fanden."

„Ja, det skal jeg sige dig oprigtig det; det bar saaledes til, saa det var en Tollerist, som havde faaet Permission og skulde reise hjem til Julehelgen, akkurat som jeg nu, skjønner du. Om Julekveldsmorgenen lagde han afsted. Men da han kom i Lakkegaden og rigtig skulde til at tage paa Veien, saa traf han nogle af Kammeraterne sine. De kunde vide, han havde Penge, fordi han skulde i Færdingsveien — og saa skulde de til at drikke Afskedsskaal, og han var ikke den, som sagde Nei til det, for han tog sig gjerne en Taar til Nødtørft. De gik ind til en Høker, og der sad de og drak hele Dagen. Han vilde afsted mange Gange, for han skulde helt til Solør, og han syntes det kunde være paa Tide, om han skulde komme hjem til tredie Dag Jul; men de slap ham ikke, før Klokken var sex, og da havde han ikke igjen flere Penge end tre Mark og nitten Skilling. Han labbede opover; men det gik smaat, for det var subbet Føre, og han

gik og stampede og stabbede i den løse Sneen. Drukken var han ogsaa, maa vide; men endda var han Karl til at holde sig paa Benene, og hosdan det var eller ikke, saa havde han faaet draget sig opover Sindsenbakken. Der kom det kjørende efter ham en svær Mand i Bredslæde med en stor stant svart Hest for.

„Hvor skal du hen?“ sagde Manden.

„Jeg? Jeg skal til Solør jeg, Far.“

„Did skal jeg ogsaa, og det i Kveld,“ sagde Manden.

„Skal du did i Kveld? Du kjører fort du da. Andre bruge et Par Dage, og vel saa det, om de have Hest selv.“

„Aa ja, men jeg har slig en aparte frisk Hest,“ sagde Manden. „Sæt dig i, skal du faa fri Skyds og frisk Skyds og.“

„Jaha, han takkede til og satte sig oppi, og da føg de afgaarde, saa han havde nok med at holde Øinene oppe. De gjorde ikke Veien lang de Karlene. Da det led paa Kvelden, saa sagde denne Manden: „Nu er du ved Hjemmet dit,“ og da Tolleristen fik Øinene rigtig op og fik seet sig om, saa saa han det, at det var udenfor Gaarden til Far hans, og han til at takke for Skydsen det bedste han havde lært; men da de nu skulde skilles ad, saa spurgte han:

„Hvor skal du hen du da?“

„Aa jeg," sagde Manden, „jeg skal til Grandegaarden her og holde over Ryggen paa en Gjente."

„Jasaa," sagde Tolleristen, „skal du det!" Men han tænkte ikke Noget ved det han, for han var vel tung i Skallen baade af Fylden og efter Reisen, men da han kom ind i Stuen, slog Klokken ni, og det var med det samme de skulde sætte sig til Bords og tage paa med Julegrøden.

Den andre Dagen talte han om for frisk Skyds han havde faaet, og saa sagde han det, som Manden havde sagt, da de skiltes, om det at han skulde til Grandegaarden og holde over Ryggen paa en Gjente.

De undredes paa, hvad det kunde være for en Karl, og de tænkte mest, det kunde været en Skøier af disse Lastehandlerfuldmagtene eller Flisefutene, som fare over Bygden deroppe. Men mens de funderte paa dette, saa kom de i Hug, at der var en Gjente, som var med Barn paa Grandegaarden, og med det samme kom der Bud og fortalte, at Budeien havde faaet en Unge om Natten; den havde hun aflivet med en Øx og lagt i Grisetruget. Saa skjønte de, hvad for Karl det var, som var reist nordefter. Det var Fanden selv det."

„Fy, det var fælt til Gjerning. Men inte vilde jeg kjørt med ham," sagde den af Kjørerne, der havde været saa ivrig for at faa Soldaten til at fortælle. „Men hosdan fik de Fanden ud igjen?"

„Det ved jeg Fanden ikke," svarede Soldaten. „Jeg har ikke hørt andet, end at han reiste stabent til Helvede igjen, da han var færdig."

„Ja, men han pleier være vrang at faa ud igjen. Mangen Præst raa'r mest inte med ham, naar han hugger sig rigtig fast," vedblev Plankekjøreren.

„Det tror jeg vel," sagde en Anden. „Naar det er sligen Skarvepræst som oppi Bygden jeres, saa gjør nok Fanden, Fanden det han vil. Nei real Karl maa det være; han maa inte være foret med Brisk og Baghun og inte fare med Filler og Fanteri, den som skal mane Fanden. Svarteboka maa han skjønne ligesaagodt som Katjisma og vel saa det."

„Det var sandt det, Anders Smedstad-Bakken," sagde Soldaten. „Jeg har hørt om en Præst, som var Karl til det. Det var Røkenpræsten. Morbror min fortalte det, for han var derude paa Branæs og i Røkenbygden. Det var meget til Mand den Røkenpræsten. Han havde Svarteboka, og han kunde læse i den ligesaa godt fremlængs som baglængs, og han kunde løse og binde paa een Gang. Gud bevars for Mand det var baade til at lægge ud og til at mane Fanden. Det var en Gang, mens Morbror min var saadan en Fremslænging, saa var han med ham en Søndagseftermiddag nede paa Tangen hos En, som Fanden drev saadant et forskrækkeligt Spil med — det var nok en

Kjøbmand, tror jeg. Der havde været Mange, baade Præster og Andre, som havde prøvet sig med ham det bedste de kunde, men der var ikke nogen Raad skabt, for Fanden blev værre og værre med hver Dag. Tilsidst saa sendte de Bud efter Røkenpræsten. Det var endda lidt ud paa Høsten i den værste Høstbløden. Ja han kjørte ned til Gullaug i Lier og satte over Drammensfjorden til Tangen en Søndagseftermiddag, og Morbror min var med; men aldrig før var han kommen ind der, før det tog paa at pibe og hvine i hver evige Væggesprunge. Men saa sagde Røkenpræsten:

„Det hjelper ikke, at du piber, du faar flytte." Han havde ikke sagt det, før Fanden for op igjennem Skorstenspiben som en svart Røg, og det var mangfoldige Mennesker, som saa ham. Saa blev det roligt da, maa vide, og Præsten satte over Vandet igjen og kjørte hjemover. Men da han var kommet et Stykke op i Gullaugkleven, saa blev det mørkt, og allerbedst som de kjørte — han Morbror gik endda udmed — saa ryger Kariolaxelen af paa to Steder, saa Hjulene trillede nedover Kleven.

„Haa, haa, er du slig Karl," sagde Røkenpræsten, „saa skal du Pine Død ogsaa faa Noget at bære paa." — „Sæt dig paa Per og hold dig vel fast," sagde han til Morbror. Da kan det vel hænde det gik. Saa fort er aldrig noget Menneske kommet fra Bakken til

Grini; for det sagde Morbror han gladelig skulde gaa til Things og dø paa, at de for mere bortigjennem Veiret som en Skjekte, end de holdt sig til Veien. Men naar de holdt sig til Marken en liden Stub, sprudede Sølen og Gnisterne om Ørene paa dem, saa de saa ud værre end Fanden, da de kom frem til Præstegaarden.

„Nu skal du have Tak for Skydsen, Gutten min," sagde Røkenpræsten — En kan nok vide, det var Fanden han sagde det til — „men gaa nu efter Kariolhjulene mine i Gullaugkleven og sveis Axelen, du brød istykker, saa kan vi være kvit for denne Gangen," sagde han, og Morbror min han havde ikke faaet op den ene Sælepinden, før Kariolaxelen var som da de reiste af Gaarden med den; men det lugtede Svovl baade af Hesten og Kariolen vist over tre Uger efter.

Men saa var det siden en Gang han Morbror tjente paa Husebÿ i Lier, at Fanden holdt saadant Leven paa Store-Valle hos han Aage Sandaker, at de næsten ikke kunde faa Fred for ham hverken Dag eller Nat. For denne Aage Sandaker havde solgt Sjælen sin til ham, har jeg hørt; vist er det, at der ikke fandtes en slemmere Krop paa mange Mil. De sagde, at Fanden hjalp ham med Alting, og hele Bygden laa han i Kranglerí med. Men saa var det en Nat, han Morbror kom kjørende med et Plankelas fra Svangstranden, og da han kom forbi Store-Valle, hørte han,

at der var Folk derinde; de slog i Bordet og var uens. Han holdt og lod Hestene hvile lidt for Moro Skyld, for han tænkte, det altid kunde blive Slagsmaal; men saa med Eet fik han se saa skjellig, at Fanden stod med Benene i Tag=Gluggen og bøiede sig ned til Stuevinduet, og han var saa lang, at han maatte slaa Bugt paa sig, saa han stod kroget som en Felebue. Men ret som det var, tog han til at dundre paa Vindues=posten, saa han Morbror blev rent fælen, for det var akkurat, som Tordenen skulde skrelde og smelde, og saa slog han paa og kjørte alt han kunde. Saa var det en anden Gang, de spilte Kort der og bandte og turnerte. Det gik saa rent galt med de Andre, men Sandakeren vandt den ene Kulen efter den anden og spilte dem mest til Fant. Ret som det var, faldt der et Kort paa Gulvet for en af dem, og han bøiede sig ned og skulde tage det op; men saa fik han se, at Fanden sad under Bordet og hjalp Sandakeren, og Labben havde han slaaet om Bordfoden. Saa sendte de Bud efter Røkenpræsten, og han kom strax, for han var ikke længe om at komme afsted, naar han skulde mane. Han tændte to Kirkelys og satte dem paa Bordet. Saa=snart han havde begyndt at læse op, slap Fanden Bord=foden og kastede Kortlegen efter Præsten, saa arg var han.

„Tænker du at faa mig ud, Christian Svartsært?“

sagde Fanden. „Du er en Tyveknegt, for du har stjaalet et Traadnøste og en Brødskalk!"

„Traadnøstet tog jeg for at bøde min Brok, og Brødskalken for at stille min Hunger," svarede Præsten og manede igjen. Men Fanden vilde ikke ud. Da tog Præsten til at mane og mane, saa det begyndte at brage og knage i Fanden, for det brød ham for haardt.

„Faar jeg Lov at gaa igjennem Piben?" sagde Fanden.

„Nei," svarede Præsten, for havde han faaet Lov til det, havde han revet Taget med sig, kanske da.

„Faar jeg Lov til at gaa igjennem Noglehullet da," sagde Fanden igjen.

„Nei, her skal du ud, min Mand!" sagde Præsten, og borede et lidet Hul paa Vinduesblyet med en Stoppenaal. Og der maatte han ud, enten han peb eller laat, men ud maatte han.

Saa var det stilt en Stund. Men mod den Tid, at han Aage skulde til at dø, begyndte Fanden at grassere igjen i Lier, og det baade paa Store-Valle og andensteds. Paa den Tid var der en Gjente i en Plads under Linnæs, som havde faaet en Løsunge. En Søndagsaften som hun stod paa Vigerbroen og kopte og glante ned i Vandet, kom han til hende som en stor sort Hund og slikkede hende paa Haanden, og med det samme kastede hun Ungen til Elvs. Og paa Store-

Valle blev han rent desperat, og det var nu ikke at undres over, for han gik der og ventede det ene Aaret efter det andet, paa at han Aage skulde slukne; men Aage levede ligefuldt han, og tilsidst troede Folk mest, at han havde snydt Fanden ogsaa. Ja, det var mykje til Karl den Aage, men en styggere Mand kunde Ingen se. Nu ja, de vidste ingen anden Raad da end at sende Bud efter Røkenpræsten igjen. Da han vel var kommen ind og havde sagt „God Kveld," saa skulde han sætte sig ned paa en Stol. Men i det samme kom der En og nappede Stolen unda ham, saa hele Præsten dat i Gulvet.

„Kom med en tom Brændevinsbuttel, Mor," sagde Præsten — da var han bleven sindt —, og da han havde faaet den, tog han til at mane og mane, saa det ordentlig krak i alle dem, som i Stuen var. Og allerbedst som det var, kom Fanden indigjennem Nøglehullet, og saa krøb han og peb og vispede han med Rumpen som en Hund bortover Gulvet til Røkenpræsten, og ned i Brændevinsbuttelen maatte han. Da han vel var kommen nedi der, slog Præsten en Kork i, og saa sagde han:

„Nu skal du Fanden gale mig være min Gris."

Siden den Tid fornam de ikke noget til Fanden paa Store-Valle.

„Det var Sugg til Præst!" udbrød en af Kjørerne.

„Ja, men Akerspræsten han var bedre ligevel," sagde en Anden, „for Fanden blev saa ræd, da han fik se ham, at han tog Traavet med det samme. Det var ikke langt unda det hændte, skal jeg tro; der han holder Næven sin denne Hallandsbonden, staar der fire Mærker i Bordskiven efter Kløerne hans."

„Hvad er det du siger?" spurgte Soldaten ivrig, og gloede paa Bordskiven. „Har Fanden været her? det har jeg aldrig hørt; men du faar fortælle os det, siden vi nu snakker om ham ligevel."

„Kan saa," sagde Kjøreren; „Husens Folk har jo gaaet ud; for En skal ikke tale om Toug og Strikke i hængt Mands Hus, siger de for et gammelt Ord. Det bar til slig da, at der sad nogle Kjørere her og spilte Kort og tog sig en Halvpægl iblandt, naar de kunde tryte det, og vel saa det kanske. Enten Manden var med eller ikke, det ved jeg ikke; men jeg tror nok, han gik af og til mellem Brændevinsskabet og Kortlegen. Men saa kom der ind En med Lovvaatter paa; først sad han og saa paa dem, og saa saa han i Kortene. Siden slog han et Slag med dem og plukkede dem dygtigt, og drak med dem gjorde han ogsaa; men hvad han tog i eller hvad han gjorde, saa havde han Lovvaatter paa. Saa skulde Karlene have sig lidt Mad i Skrotten, for det havde nu gaaet mest paa Brændevinet før.

„Men i Jesu Navn, æder du med Vaatter paa og

du da?" sagde En af dem, for de var ligesom lidt arge paa ham, fordi han havde taget dem saa slemt i Spillet. I det samme hug Fanden Næven i Bordet, saa Kløerne sad tvers igjennem. Saa skjønte de, hvad det var for en Sugg de var i Lag med, og saa sendte de Bud efter Præsten i Aker; men da han kom, maatte Fanden ud, for han syntes, at Præsten var meget styggere, end han selv var."

„Flyt paa Fingrene dine du, saa vi kan faa se Mærkerne i Skiven," sagde en af de Kjørere, der havde spilt Kort med Hallændingen, og stødte ham haardt paa Armen.

Over dennes Ansigt gik en Vredessky, men han flyttede roligt Haanden.

„Tager du bort Mærket og?" sagde Kjøreren, da han Intet kunde opdage; „han Anders sagde jo, det stod under Næven." „Haa, haa, faar jeg se paa Klovene dine?" vedblev han med et infamt Grin og greb efter den ene af Hallændingens Hænder, medens en Anden, greben af samme Tanke, tog Lyset og besigede hans Fødder under Bordet. Hallændingen reiste sig voldsomt op og slog med knyttet Næve i Bordskiven, der sprak under det kraftige Slag.

„Ja du skal faa se Klovene mine, og I skal faa kjende dem og, I Kjørerkoper," sagde han med hævet Røst, idet han holdt dem sine brede, knoglestærke Hæn-

der under Øine. „Ud paa Dør, I skal ikke være i Hus med Folk, Mærreflaaere som I ere!" „Ud siger jeg!" vedblev han, og lukkede Døren op paa vid Gab.

„Tror du vi er ræd dig da, Baskerunden?" raabte en af dem. „Nei inte om du havde Klør som herfra til Gjelleraasen. Hei her er Gut for dig! her er spræk Fant!" vedblev han med et Hop, og knepsede sin Modstander for Næsen.

Hallændingen svarede ikke et Ord, men tog den Næsvise i Nakken og kastede ham hovedkulds ud paa Gaarden. Artilleristen tog Parti med Plankekjørerne og sneg sig i samme Øieblik, som de Andre faldt over Hallændingen. lumskelig bag paa denne, greb ham i Skuldrene med begge Hænder, satte ham Knæet mod Ryggen med det Forsæt at bøie ham baglænds mod Gulvet, og sagde: „Een om Een og To om Fanden." Men strax Hallændingen mærkede Knebet, samlede han al sin overordentlige Styrke, flyttede den høire Fod frem, gjorde Ryggen krum, greb Artilleristen bagtil fat i Benene og styrtede ham under et heftigt Ryk af Overkroppen hovedkulds over sig ud gjennem Døren. De øvrige To greb han en med hver Haand i Struben og kastede dem baglænds ud efter deres Kammerater.

Under dette larmende Optrin aabnedes Kjøkkendøren; Konen i Huset, hendes Datter og et Par andre Fruentimmer kigede ind med frygtblandet Nysgjerrighed.

„Du rydder Stuen du," sagde den Første.

„Jeg nødes til det," svarede Hallændingen. „Naar En ikke kan være i Fred for Klæggen, saa faar En knepse den."

„Ja jeg skal knepse dig, enten du er Fanden selv eller Mor hans," sagde en af de udkastede Kjørere, idet han sammen med Artilleristen kom ind gjennem Døren, blodig i Ansigtet, og med en afbrudt Bændestang slog efter Hallændingen. Denne bøiede sig behændigt til Side for Slaget, slog Døren til og vristede sin Angriber hans Vaaben af Haanden.

„Du er nok en Hardhaus, men nu skal vi prøve Skallen din," sagde han, idet han greb ham i Skuldrene og styrtede ham med saadan Vælde mod den tillukkede Dør, at Plankekjøreren med et Brøl for ud gjennem Dørspeilet, som splintredes i mange Stykker.

„Jagu tror jeg det er Fanden selv, for da jeg brød paa ham, var det som jeg brød paa en Badstuvæg," sagde Artilleristen, idet han skyndte sig det forteste han kunde Bagveien ud gjennem Kjøkkenet.

En Tiurleg i Holleia.

Om Myren Granerne vugge
Med Morgensusning den skjæggede Gren;
Og blaat som fra Ljoreglugge
Dagskjæret falder paa Holmens Sten.
Der sidder Troldfuglen stram og strunk
Med brusende Fjer og slaar sin Klunk —
O, løs ikke Skud; du gjør den ei Men!

Jørgen Moe.

Fra Tyristranden gik vi en af de første Dage i Mai — det var længe før Jagtloven udklækkedes — op gjennem Lien for den følgende Morgen at være paa en Tiurleg i Skjærsjøhaugen, som paa disse Kanter havde Ord for at være den sikkreste. Vi vare fire, min Ven Kapteinen, jeg, en gammel Skytter ved Navn Per Sandaker over fra Sognedalen, og en rask Gut, der førte to Kobbel Hunde; naar Legen var endt, skulde vi nemlig gaa paa Harejagt. Nede i Bygden var det fuld Vaar; men da vi kom ind paa Aasen, laa Sneen dyb i Dale og Dækker. Aftenen var endnu ret

lun, og Fuglene sang sin Vaarsang i Skoven. I Nærheden af Afskæteren, hvor vi agtede at tilbringe Natten, tog vi op i den for enhver i disse Skove vankende Fugleskytter velbekjendte Skjærsjøhaug, for at høre hvor Fuglene satte sig paa Natkvisten. Da vi naaede derop og fik en fri Udsigt, stod Solen i Nedgangen og kastede sit gyldne Lys ufordunklet op i den tindrende Himmel. Men denne hvælvede sig ikke over et blidt og venligt Landskab: mørke, uendelige Skove og Aaser, kun afbrudte ved islagte Tjern og store Myrer, strakte sig paa alle Kanter lige hen til Himmelbrynet.

Vi havde ikke været her længe efter Solens Nedgang, før vi hørte en susende Flugt og de stærke, tunge Vingeslag af en Fugl, der slog sig ind.

„Det var ikke nogen gammel Fugl," sagde Kapteinen med Kyndighedens Mine, da han ikke hørte Fuglen give Lyd, efterat den havde sat sig op.

To Fugle kom susende snart efter denne og sloge sig ind uden at give Lyd. Men derpaa kom en flyvende med endnu tungere, mere susende Vingeslag, og da den havde sat sig, skar den Neb.

„Den Karlen er ikke født i Fjor. Der er Husbonden paa Legen," sagde Per Sandaker; „bare det ikke er Gamlestoren selv; men det tror jeg mest."

Der kom endnu tre Fugle, og for hver som slog

sig ind, skar den Gamle med Nebbet. De to taug, men den tredie svarede i samme Tone.

„Det var en fremmed Karl," udbrød Per; han kjendte ikke Gamlen; ellers havde han holdt Kjæften sin. Paa Morgenkvisten kommer han til at angre det, for tro mig, Gamlen finder ham nok, og han er ikke Bas at kjeikes med, naar det rette Lunet er paa ham. Jeg har seet, hvorledes han børstede en Kranglefant, som skar til ham paa Legen engang før."

Under disse Ord lagde Skyttens aabne veirbidte Ansigt sig i høist besynderlige, polisk grinende Folder, der syntes at tyde hen paa en eller anden mystisk Historie, at slutte af den korte Skildring, som Kapteinen havde givet mig af ham, da Per Sandaker under vor Vandring en Gang var bleven et Stykke efter. Thi efter denne var han stærk i Historier om Troldfugle, Udsendinger og Underjordiske, og gik især i den yderste Detail, naar han fortalte om en eller anden af de atten Bjørne, han i sine Dage havde fældet. Derimod taug han gjerne angaaende det ligesaastore Antal, som onde Tunger beskyldte ham for at have skudt bort.

„Men hvad er det for en Gammel og Gamlestor, du taler om?" spurgte jeg.

„Det skal jeg sige Dem," tog Kapteinen hurtig til Orde, idet vi begave os paa Veien til Sæteren. Rimeligvis frygtede han for, at dette overilede Spørgs-

maal efter mit saa korte Bekjendtskab med Per skulde indgyde ham Mistro og lægge Baand paa hans Tunge. „Det skal jeg sige Dem," svarede han. „Der er en gammel Tiur paa denne Leg, som er bleven et Fabeldyr i den hele Egn. Blandt Skytterne her er den kjendt under Navnet „Brækaren;" thi istedenfor at sidde roligt paa Kvisten og kneppe, flyver den ofte om mellem Trætoppene, brægende som en Gjed. Først naar denne Manøvre er udført, sætter den sig op for at klunke og sage. Saadant Spil er saa ufornuftigt, at Ingen kan komme den paa Skud. Den bruger imidlertid endnu oftere et andet Kneb, som er meget værre; den sidder rolig og knepper og slaar sin Klunk, men naar den skal tage paa at sage, flytter den i et andet Træ. Kommer man ved et Slumpetræf til at skyde, bider det ikke paa den. Gamle Per der har skudt paa den baade med Salt og med Sølv, men uagtet Fjerene føg af den, tog den ikke mere Notits af hans sikkre Rifleskud end af en Salut. Næste Morgen spillede den lige raskt og lige falskt."

„En kunde ligesaagodt skyde paa en Sten, sagde Per med den fuldeste Overbevisnings afgjørende Betoning. „Jeg kom indpaa ham," vedblev han, „engang han holdt Leg paa Fladbergene her borte ved Kloppen, rigtig midt i Veien, som gaar til Skoug; og sad det ikke saa fuldt med Røier om ham, at jeg talte

syv Stykker, og flere var det i Skogen, for det snøvlede og pratede bag hver Busk. Og de som var fremme, de rendte rundt omkring ham og strakte Halsen ud, hukede paa sig og gjorde sig saa lækkre; men Fuglen sad paa Fladberget og briskede sig saa kjøen og spansk som en Greve. Ret som det var, satte han Styven op og slog Hjul, vendte paa sig og sopte Vingerne nede ved Benene og hoppede ende til Veirs saa høit som saa. — Ja, jeg vidste ikke det var den Kallen, jeg, ellers havde jeg nok givet ham en Smeld strax, for han havde gjort sig haard kanske; men jeg syntes det var morsomt at se paa. Som han var i den bedste Legen, saa kom der fygendes en anden Tiur — den var ikke braadt saa stor — og kastede sig paa Legen. Men da blev det vel Spil! Gamlen reiste Styven til Veirs, og Skjægget stod ud paa ham som Pigger i en Hekle, og saa skar han med Nebbet, saa det rigtig grøssede i mig, og den anden han svarede. — han var ikke mindre Karl, maa vide. Men saa føg Gamlen paa ham, og da de slog Næbbene og Vingerne sammen, smald det, saa det bragede i Skogen. Bedst det var, saa hoppede de høit imod hverandre og hug med Nebbet og rev med Kløerne og slog med Vingerne; og de vare saa arge, at de hverken sandsede eller samlede, og jeg syntes jeg kunde gjerne gaa bort og tage dem med Hænderne begge to. Men til-

sidst tog Gamlen rigtig Tag i Luggen paa den anden, og han slog den og haandterede den, saa den ordentlig peb, og jeg syntes mest Synd paa Fuglen, for han leiede den om i Toppen, trykte den til Marken og havde den under sig, saa han ordentlig kom agende udover Fladberget paa den lige ned for Benene paa mig. Da lagde jeg til Diet i en Fart. Det smald, og Fuglen laa dod paa Flekken; men Gamlen blev siddende og lugge den endda, og han løftede ikke paa Vingerne. Jasaa, tænkte jeg, er du saa stod i Loggen, skal du være min. Jeg ladede igjen og skulde lægge paa ham, men da ristede han paa sig og reiste ende til Veirs; men var han mere end ti Skridt fra mig, saa lad mig aldrig skyde en Fugl mere i dette Liv. — En anden Gang var jeg ogsaa heroppe og hørte hvor han slog sig ind, ligesom i Kveld. Det var i en gammel Furu han satte sig paa Kvist. Did gik jeg kvareste Natten, før der var Fugl vaagen i Skoven. Men da han tog til at spille, spilte han realt den Gangen. Han spilte, saa Furuen rystede, og der manglede hverken Klunk eller Saging, og ikke flyttede han heller. Da han slog det fjerde Spillet, var jeg indom Hold, — han sad langt nede paa en Kvist indved Furulæggen. Nu skal du være min, tænkte jeg, for jeg havde skaaret op en Sølvtoskilling og lagt for Kuglen. Men ja Gud tænkte jeg ikke feil. Da det smald, fløi han

lige radt, endda Fjeren føg af 'n. Der bider ikke Noget paa den Karlen."

„I Morgen skal vi dog prøve at faa den, Per; nu ved vi jo, hvor den sidder?" sagde Kapteinen med en skjelmsk Mine.

„Det maatte ikke være Fugl i Skoven, naar En skulde give sig til at gaa efter den," svarede Per, halv vred. „Ja, Gud bevares," tilføiede han med et Anstrøg at Ironi, „vil Kapteinen gaa efter den, saa — jeg spilder ikke et Korn Krud paa den. For det siger jeg," vedblev han troværdig, „at sligt Spil skal aldrig Nogen have hørt. Og slig en Fugl da! Det er det underligste Dyr, En kan se. Han er ikke skabt som en anden ordentlig Tiur; han er mest en halv Gang saa stor, og vel det."

„Ja, du har Ret, det er en gammel Rad, som ikke er et Skud Krudt værd," sagde Kapteinen. „Dens Kjød er vist saa seigt og beskt som den Furukvist, den spiller paa. Imidlertid skulde jeg dog ønske at faa undlivet den for at faa en Ende paa dette Rakkelspil, hvorved den saa ofte har taget os ved Næsen. Jeg har flere Gange gaaet efter den uden at faa Rede paa Spillet. Jeg har ogsaa et Par Gange skudt paa den, men paa saa langt Hold, at der var liden Rimelighed for Træf. Det er rigtignok en Donatbommert at skyde to Gange paa langt Hold i Tiurskoven, det ved De

nok," henvendte han sig til mig, „men den sidste Gangen var der intet andet for; thi jeg hørte den Kanaille Sara-Anders stille efter Fuglen paa samme Tid. — Det er virkelig, som Per siger, en underlig Fugl denne gamle Tiur," vedblev han; „men" tilføiede han med et af mig alene bemærket Nik, der antydede hans Forsæt at faa Per Sandaker til at rykke ud med flere af sine Historier, „naar vi komme op i Sæteren, skal jeg fortælle en Tildragelse, jeg har oplevet med en Troldhare, som var endnu besynderligere end vor Tiur."

Vi kom snart til den øde Sæterhytte, hvorhen Gutten var gaaet med Hundene, da vi tog bort i Haugen. Efter Kapteinens Ordre havde han luftet og gjort op en dygtig Ild paa Skorstenen. Da vi havde skilt os ved Bøsser og Jagttasker, og sat tillivs et godt Aftensmaaltid af Kapteinens fortrinlige Niste, begyndte denne med paatagen Troværdighed i Tale, Ansigt og Miner at fortælle den belovede Historie om Troldharen.

„Da jeg var Løitnant, laa jeg og exercerede paa Toten en Sommer. Jeg havde Hunde med mig for at jage. En Eftermiddag stod jeg i Kjøkkenet og skulde ud at forsøge Kveldsjagten, da en af Husmændene kom ind.

„Er der noget Hare her, du?" spurgte jeg.

„Det er endda nok af dem," svarede Husmanden.

„Oppaa Sukkestadsletten gaar der en gammel Sugg; der har været mange baade Bikkjer og Folk efter den, men den er ikke grei at faa, maavide.“ Og hermed rystede Husmanden betænkelig paa Hovedet.

„Er den ikke grei at faa? Hvad er det for Snak. Der findes vel ikke en ordentlig Hund her? Naar mine Bikkjer faar den paa Benene, tænker jeg nok den skal blive at faa,“ sagde jeg og klappede Hundene, som trak i Kobblet og vilde ud.

„Jasaa? Ja Gud tør det hænde og da;“ sagde Husmanden og grinede vantro.

Jeg gik lige op paa Sukkestadsletten og havde ikke sluppet Hundene, før Haren var paa Benene, og det var Los; men det vilde ikke blive noget Ordentligt af; thi den for og stak og stak; Hundene vare ikke istand til at faa rigtig Rede paa Foden; men hvert Øieblik var den paa Benene igjen, og saa gik det nok saa brav, til den paany stak ind i en Busk. Jeg løb hid og did — der var ikke ondt for Post — og jeg skjød paa den flere Gange, men det blev ikke andet end Bom i Bom. Tilsidst satte den sig for mig ved en Granbusk paa fyrretyve Skridt. Jeg skjød og gik ganske sikker hen og skulde tage den op; men da jeg kom bort til Granbusken, var ingen Hare at se; der laa kun en Stok og en Fille. Dagen efter gjorde jeg Bøssen

ren, thi den var uren og fuld af Krudtslam. Medens jeg var ifærd dermed, kom Husmanden til.

„Hvorledes gik det med Haren, Løtnan?“ spurgte han og satte et polisk Fjæs op.

Jeg fortalte ham Historien.

„Der har været mange efter den, baade Bikkjer og Folk, men den er ikke grei at faa, maavide,“ gjentog han med hemmelighedsfulde Miner. „I gjør ren Bøssen Jeres; men det skal ikke hjelpe stort, skal jeg tro, Pus berger sig nok ligevel.“

„Men Guds Død, hvad er der paafærde med den Hare, bider der ikke Krudt og Bly paa den?“ spurgte jeg.

„Det turde hænde det var saa, som I siger,“ svarede han; „jeg kan nok sige Jer det, at det er en Troldhare, den Rusken; men den, som var oppe i Gaar, det var bare Udsendingen hans; for selv gaar han altid realt. Men nu skal jeg lære Jer et Raad: tag en Orm — jeg skal finde Jer en — og pidsk den ind i Bøssepiben og skyd den ud, og prøv saa, om det bider paa med Krud og Bly.“

Dette gjorde jeg; han skaffede mig en levende Orm, som vi truede ind i Bøssepiben; jeg skjød den ud mod Ladevæggen; og mærkeligt nok, der var ikke andet at se af den end en vaad Flek.

Nogle Dage efter gik jeg op paa Sukkestadmoen.

Det var en Morgenstund. Hundene vare neppe slupne, før Haren var paa Benene. Denne Gang var der ikke Stød og Glefs, men det gik i fuldt Los, og Haren havde ikke gaaet en halv Time, førend den kom dandsende nedover Sletten lige mod mig. Jeg lagde til Kinden og skjød. Den faldt paa Pletten, og det var en stor gammel Ramler, fuld af Ar og Skrammer; den havde ikke mere end halvandet Øre."

„Slig en Hare har jeg hørt om ogsaa," sagde Per, der med megen Opmærksomhed havde fulgt Kapteinens Fortælling. „Den holdt til her i Holleia, bortimod Granbu; men de sagde, den var mest kulsort. Der var Mange efter den og skjød paa den, men de fik aldrig Raad med den, før denne Fandens Sara-Anders kom borti der. Han skjød den, for han er nu alle Steder, maa tænke. Det var ham, vi saa Slagene efter nedenfor Raudsandbakken. Det er en stor Skarv, og det er ikke ondt for at se Færden efter Truerne hans, for han kan aldrig bie som andre Folk, til Fuglen har støet ordentlig Leg."

„Det tror jeg gjerne," sagde Kapteinen, og strøg sin Knebelsbart. „Det er ikke første Gang, den Karl gaar i fredlyst Mark. Men sig mig, var det ham, som skjød den Troldhare inde ved Christiania, du engang fortalte om?"

„Aa den, ja det er sandt. Nei det var en Skyt-

ter derindefra, som hedte Brandte-Lars. I kjender ham vist I, som er fra Christian?" sagde han til mig.

Nei, jeg kjendte ham ikke.

„Jasaa, kjender I ikke ham? han bor endda i en liden Hytte under Aasen strax nedenfor Greffsen. Jeg traf ham paa Halland engang han var paa Jagt med nogle Bykaxer. Det var en rar Skrue, men Kar til at skyde. Paa Haren skjød han mest aldrig Bom, og Fuglen tog han i Flugten, ligesom Kaptein gjør. Men saa var det om den Haren, Kapteinen mente. Det fortalte han mig og Meget til.

„Jeg skulde drive Hundene for gamle Simensen paa Vesletorvet — og skaffe noget Ferskmad," sagde han. „Det var tre Hunde; den ene hedte Rapp, og det var slig en Hund, at de Underjordiske ikke havde nogen Magt med ham, for han var rød, maavide; de andre to var ogsaa brave Hunde, ja Gud bevares vel. Saa var det en Christi Himmelfartsmorgen, sagde han, jeg var oppe ved Linderudsæterrøa. Der tog han Rapp ud, og han kjørte den, saa det hvinede og peb i Aasen. Jeg tog Post paa en Kullebund der. Da han havde gaaet en Tur, saa kom Haren lige forbi mig. Jeg skjød, men det var Bom, og saa gik det affted i fuld Los. Det varede ikke længe, saa kom han igjen paa samme Stedet — han var ganske svart efter Ryggen —, og jeg skjød Bom igjen.

„Men hvordan i Dævelen hænger dette sammen, vil ikke de andre Hundene slaa til, tænkte jeg ved mig selv," sagde han, „for det var bare Rapp som jagede, og det gik i eet Kjør. Nei det kan ikke være nogen rigtig Hare. Men jeg vil se paa ham engang til først. Ja, saa kom han tredie Gangen og, og jeg skjød Bom, og begge de andre Hundene var med, men Hals gav de ikke. Men saa forsynede jeg Svandsskruen og Lod-det," sagde han.

„Hvorledes?" spurgte jeg.

„Du faar fortælle det, Per!" sagde Kapteinen. „Ja, han vilde ikke ud med det i Førstningen," svarede Per, „men da jeg havde skjænket ham rigtig og givet ham en Rul Tobak, saa sagde han det."

„Du skal tage Bark af en Flaurogn," sagde han, „og forsyne Svandsskruen med, og saa skal du skrabe tre Sølvsmuler af en Sølvskilling, som er arvet; men det maa være af de gamle gode Pengene, som har været med ude i Krigen; saa skal du skrabe tre Fliser af Veslefingneglen paa den venstre Haanden, og saa skal du tage tre Bygkorn, men har du ikke dem, kan du tage tre Brødsmuler, og alt det skal du lægge for Lod-det, saa blir det Dot, om det saa var selve Fanden du skjød paa," sagde han. „Det gjorde jeg den Gangen ved Linderudsæteren," sagde han, „og da han kom den fjerde Gangen, saa maatte han i Bakken, idet-

samme det smald. Det var en liden tør Hund, og han var saa gammel, at han var mest svart. Ja, jeg tog og hængte ham op efter Bagbenene i en Kronglebjerk og til at veie ham ud, men Herren forsyne mig," sagde han, „blødede han ikke som en liden Kvie, og Hundene slaffede og slaffede Blodet i sig ned paa Bakken. Saa gik jeg med den da, men hvordan jeg gik, gik jeg galt, og Blodet randt af den; jeg kom frem ved den samme Kronglebjerken igjen to Gange. Dette var da besynderligt det, tænkte jeg" — sagde han — „for her skulde jeg mest være ligesaa vel kjendt, som hjemme paa Stuegulvet mit. Men naar det er galt, saa er det gjerne rent galt. Naa da, jeg faar lade Bikkjerne finde Veien da, og det gjorde jeg; men da jeg kom nedover forbi nogle Bergknauser der, saa var hun Gamlemor ude. Hun stod rigtig foran noget Smaabjerk, opved en liden Bergknat, med Skaut paa Hovedet og Skindtrøie og svart Stak, og støttede sig paa en Krykkjestok og saa ud som en Kone oppe fra Landet."

„Du Lars," sagde hun, „du har faaet mange Harer af mig i Marken her, og jeg har undt dig Godt. Derfor kunde du gjerne ladet Sæterharen min gaa for den han var. Og havde du ikke havt den røde Rappen din, havde du ikke faaet den heller!"

„Jeg svarede ikke Ordet jeg," sagde Lars, „men strøg nedover til Mærremyren og op over til Bamse-

braaten. Der slap jeg Hundene, og Los var det strax; Rapp tog ud, og jeg stod og lyede en Stund, om de andre skulde slaa til, for det bar bortover til Linderudsæteren igjen, saa jeg blev ganske fælen. Jo, saa fik jeg høre Maalet paa dem alle tre, og saa vidste jeg, det var rigtig Hare. Det var Fanden til lang Tur han gjorde; men da han kom tilbage, trampede han i Bakken som en Folunge, og da jeg fik se Ørene paa ham, var han mest saa stor som en liden Gjedebuk. Den skjød jeg. Saa gik jeg forover ned imod Alunsjøen. Der tog de ud igjen, og saa gik det i skurende Los opover til Linderudsæteren igjen — for bortom der maatte de nu med ham. Langt om længe kom de da igjen. Saa skjød jeg den. Da havde jeg tre. Nu kan det være nok for i Dag, min kjære Lars," sagde jeg" — sagde han — „og saa gik jeg ned og hængte dem op i Kjelderhalsen til Simen."

„Men Herren forsyne mig blødede ikke den vesle Svarte i tre Dage efter, saa at Kjælderen mest var halv med Blod" — sagde han."

„Du talte nylig om, at der skal have været en Troldhare her i Holleia; — der gaar ogsaa Sagn om, at her er fuldt af Rigdomme af ædelt Metal i Bjergene her. Det skulde det ikke være ilde at have en Del af, ikke sandt Per?" sagde Kapteinen, der igjen lod til at lirke for at faa en Fortælling frem.

„Aa, hvad skulde Kapteinen med det," svarede Per og rystede paa Hovedet. „Han har nok, og vel saa det. For en fattig Stakkar kunde det saa være; men tro mig, det er ikke greit at faa Klo i."

„Jeg synes dog det er besynderligt, at du ikke har lagt dig efter at faa noget af det," vedblev Kapteinen.

„Aa, hvorledes skulde det have gaaet til?" spurgte Per. „At ligge og grave i Aaserne, saa som han gamle John Haugen gjorde al Holleia over, det synes jeg ikke noget om."

„Der gives andre Maader at komme til Rigdom paa," sagde Kapteinen hemmelighedsfuld. „Hvad siger du om at holde sig Godvenner med Bergkjærringerne? Du har min Sandten ikke været saa styg en Karl i din Ungdom du, Per Sandaker! Du kunde nok have gjort Lykke."

„Haa, haa, haa!" lo Per i Skjægget, kjendelig tilfreds med Kapteinens spøgende Yttring om hans fordelagtige Ydre. „Jeg har ikke troet paa Sligt, for jeg har aldrig seet hverken Trold eller Hulder."

„Men der boede dog en Bergkjærring borte i Holleia her i gamle Dage?" sagde Kapteinen.

„Aa, det er ikke andet end et gammelt Eventyr. Jeg har nok hørt sligt Prat, men jeg tror det ikke," svarede Per.

„Ja, men du ved da vist fuld Besked derom, du som har færdets her i Marken saa længe? Du faar fortælle, hvad du ved; thi denne Bymand er en Nar efter slige Historier.“

„Kanske det? Ja, kan det da, men jeg tror ikke det er sandt,“ forsikkrede Per og begyndte.

„Søndenfor Hollei-Spira — ja, de kalde det nu Holleia mellem Tyristranden her og Sognedalen“ — anførte han til min Underretning — „er der to Bergnuter, som de kalde Store-Knuten og Vesle-Knuten; der I sidder, kan I endda se lidt af høieste Spiraasen bent op for Skoug. Borti der er mangfoldige gamle Skjærp, og der er saa meget Sølv og Rigdom i Bergene, at der er ikke nogen Ende paa det, siger de da. Men det er ikke greit at faa noget af det, for i Knuterne bor der en gammel Bergkjærring. Hun eier det Altsammen og sidder paa det som en Drage, — siger de da. Hun er meget rigere end Kongsbergkongen, for da de havde brudt saa gruelig meget Sølv paa Kongsberg en Gang, saa kom Kongen ud i Gruben og sagde til Folkene:

„Nei, nu kan jeg snart ikke taale Jer længer hernede, for holde I saaledes ved, bliver jeg en arm Mand. I ødelægge mig rent. Nei, flyt til Søster min, Guri Knutan i Holleia; hun er ti Gange rigere end jeg.“

„Guri Knutan bliver altsaa en Søster af Egebergkongen,“ bemærkede jeg.

„Egebergkongen? hvad er det for En? Er han fra Christian kanske?" spurgte Per.

Jeg fortalte ham Sagnet om Egebergkongen og hans Flytning, og anførte hans Udsagn i 1814, at han vilde flytte til sin Broder paa Kongsberg, fordi han ikke kunde udholde den Skydning og Dommenering der var.*)

„Ja, han vardt saa det da, han vardt Bror til denne Kjærringen, jeg snakker om," sagde Per troskyldig. „Jeg har ogsaa hørt om En," blev han ved, „som flyttede, fordi han ikke kunde taale Skydning og Dommenering. Men han var her fra Marken. Enten det nu var Manden til denne Guri eller det var en anden En, det ved jeg ikke, men det skulde være en af dem, som bo i Bergene og eie Meget. Det gik saaledes til, at ved de Tider de tog op Gruber i Skougsmarken, saa var der en Kjærring, hun boede borte ved Langesjøbækken, som gaar midt imellem Sognedalen og Tyristranden. Denne Kjærringen hedte Rønnau, og saa kaldte de hende Rønnau Skougen. Tidlig en Morgen ved St. Hans Dags Tider skyllede hun Klæder ned i Bækken, og saa fik hun se saa meget Sølvtøi, baade Tallerkener og Fad og Skeer og Slever og alt det som til var, og der var saa meget vakkert Kjøkkentøi,

*) Jvfr. Norske Huldreeventyr, Første Samling. Anden Udgave, Side 16.

og det laa paa Bunden af Bækken og blinkede og skinnede i Solen under Vandet. Da hun fik se al denne Rigdommen, blev hun ligesom hun var rent tullet; hun tog til Bens og løb hjem, for hun vilde hente et Kjørrel og tage det Altsammen. Men da hun kom tilbage, var det væk hver evige Smitt og Smule. Der var ikke saa meget igjen som en blank Sølvtoskilling, og hun saa ikke andet end klare Vandet, som blinkede og randt over Stenene. En Stund efter var det, de begyndte at tage op Kobbergruber i Skougsmarken, og det var slig Støi og Skydning og Dunder stødt og stændigt, at det ikke var Fred nogen Tid. Sent en Kveld da havde Rønnau været ved Bækken. Saa mødte hun en svær Mand paa en stor svart Hest. Han fulgte en hel Rad Flytningslæs og drev nogle Flokke med Sauer og andre Kreaturer.

„God Kveld Rønnau," sagde han, „jeg flytter nu jeg."

„Ja, jeg ser det Far, men hvorfor gjør I det da?" spurgte hun.

„Aa de holde jo slig Dommenering i disse Gruberne her, at det bryder i Skallen paa mig. Det kan jeg ikke holde ud længer, derfor flytter jeg til Bror min i Tind i Thelemarken. Men hør du Rønnau," sagde han, „hvorfor vilde du have hele Kjøkkenstellet mit, den Tid du saa Sølvet i Bækken? Havde du

nøiet dig med det, du kunde baaret i Stakken din, skulde du faaet det."

„Siden den Tid," sagde Per, „har jeg ikke hørt, Nogen har seet noget Sligt paa disse Kanter, enten det nu er saa de har flyttet, eller de holde sig hjemmeligt. Sligt Fanteri har ikke Magt til at vise sig nu, fordi Folk ikke tror paa det, maavide."

„Der siger du en større Sandhed, end du selv ved, min kjære Per," udbrød Kapteinen. „Folk, der gjelde for visere end baade du og jeg, sige netop det Samme. Imidlertid kan du nok endnu komme ud for Trold."

Efter Kapteinens gjentagne Opfordringer vedblev Per at korte os Tiden Natten udover ved Sagn, Eventyr og Beretninger om sine Jagtbedrifter. Af og til gav Kapteinen en Jagthistorie tilbedste, der som oftest indeholdt hvasse Hentydninger til en eller anden af Pers bortskudte Bjørne, hvorover denne aldrig undlod at lægge sit besynderlige Grinebideransigt i Helligdagsfolder og klø sig bag Øret. Undertiden blinkede han derhos polisk med det ene Øie og sagde: „Det var til dig det, Per Sandaker, tag det med dig hjem!"

Ved Midnat lagde vi os til Ro foran Ilden paa et Par Bænke og hvilede ud i en kort Slummer. Da vi vaagnede, sagde Per, at det var paa Tide at gaa paa Legen. Ude var det temmelig koldt: der var fros=

set Skare paa Sneen, saa den knirkede under vore Fodtrin. Himmelen var dog næsten vaarlig klar og mørkeblaa, og nogle hvidlige Skyer, der sagte kom seilende fra Syd, spaaede Nattekulden en snarlig Ende. Maanen stod lavt nede ved Horizonten: istedenfor at lyse for os paa vor natlige Vandring, kastede den kun sit milde Skjær over de fjerne Aaser og Træernes Toppe, men mellem Furesøilerne lagde den denne mystiske Skumring, der forlængede Skyggerne i det Uendelige, fremgjøglede fabelagtige Skikkelser mellem Stammerne og gjorde Skoven saa hemmelig, dyb og rædsom.

Kun Rødkjælken afbrød ved sin milde Ottesang Skovensomhedens Stilhed.

„Der synger den Fuglen, som er først oppe om Morgenen," sagde Per. „Nu varer det ikke længe, før det bliver Liv i Skoven; vi faar vist skynde os lidt."

„Det har god Tid, min kjære Per, sagde Kapteinen; Tiuren spiller bedst paa Haugen mellem os og Løndalsmyren, og jeg tror ikke, det bliver noget med Spillet; det er for koldt."

„Det bliver lindere paa Morgensiden," svarede Per paastaalig; for det er Søndendrag i Veiret, og jeg tror det bliver frisk Spil, ved det det har været saa koldt de forrige Nætterne. Solspillet bliver vist rent gildt. Hør bare paa Rugden, hvor friskt hun knorter og trækker. Hun venter godt Veir. Der bræ-

ger Myrbukken ogsaa. Det bliver godt!" tilføiede han med Overbevisning.

Vi hørte Holtsneppens eiendommelige Lyd, der ligner den gjentagne Kvækken af en Frø, ledsaget af en skarp skjærende Hvislen, lig et stærkt Kvidder af Linerlen; vi saa i den nedgaaende Maanes svage Straaler den ene Skygge efter den anden af denne Fugl fare hen over Trætoppene. Vi fornam Myrbukkens eller den enkelte Bekkasins uhyggelige, brægende Lyd, snart nær, snart fjernt, snart høit oppe i Luften, snart over os, og pludselig, som det syntes, lige ved vore Øren, snart paa alle Kanter, uden at vi dog vare istand til at faa Øie paa Fuglen. Skrækſomt overbød Heirens vilde, gjennemtrængende Skrig de øvrige Fugles, der ved dette syntes at gjennembæves af Rædsel; thi de taug pludselig, hvergang det lød, og der indtraadte en Stilhed, som gjorde Afbrydelsen dobbelt uhyggelig. Men nu istemte Trælærken med klare klingende Toner sin Morgensang, der gjennem Nattens Mulm og Mørke mindede om det lyse Dagskjær og dannede en oplivende Modsætning til de natlige Fugles spøgelseagtige Færd og uhyggelige Toner.

„Der ringer Tiurklokken," sagde Kapteinen; „saa kalde Svenskerne denne lille muntre Fugl; thi naar den stemmer op, tager Tiuren Morgensalmen fat paa Nattekvisten. — Lad os nu standse lidt her, vi ere ikke

langt fra de Fugle, der kom sidst i Gaar. Ved at gaa nærmere kunne vi let komme til at støkke dem."

Da vi havde staaet lyttende i nogle Minuter, hørte vi en Fugl spille i et Par hundrede Skridts Afstand.

„Jeg tror mest, det er den Karlen, som kom sidst og skar Neb," sagde Per. „Det skal rigtig undres mig, om han ikke faar Stryg; Gamlen pleier ikke være stutthugsen."

Kapteinen lod mig Valget mellem at gaa paa den Kant, hvor vi hørte Fuglen spille, eller mere nordlig, hvor han antog Ungfuglene sad. Jeg valgte det Første. Kapteinen gik nordover. Jeg og Per sneg os frem mod Fuglen og søgte med den yderste Varsomhed at undgaa Sne og bragende Kviste. Da vi hørte Fuglen skjærpe, standsede vi et Øieblik, men sprang under hver følgende Skjærpning eller Sagning, umiddelbart efterat den havde slaaet Klunken, to eller tre Skridt fremad. Under Knepningen og Klunken stode vi naturligvis ubevægelige. Da vi paa denne Maade havde nærmet os Træet, hvori den sad, paa en Afstand af fyrretyve til halvtredsindstyve Skridt, hørte vi en Fugl komme flyvende og med Bulder slaa sig ind i Træet. Lyden af sammenslagne Neb og Vinger forkyndte, at den Gamle paa Morgenkvisten havde aflagt det forudsagte Besøg hos den fremmede Medbeiler. Under Kampen sprang vi nogle Skridt frem, men susende Vingeslag vidnede

om en letvunden Seier og den fremmede Fugls Flugt. Nu var det stille lidt; men der kaglede en Røi, og strax begyndte Fuglen at spille: den kneppede og slog Klunk; men da vi løftede Foden for at springe til, løftede den Vingerne og flyttede i et andet Træ, hvor den atter begyndte sit skuffende Spil.

„Det kunde jeg mest vide," sagde Per ærgerlig. „Nu er han ude igjen Gamlen. Det nytter aldrig i Verdens Rige at stille efter ham; En kunde ligesaa godt stille efter Skyfloken. Nei lad os gaa lidt længere nordpaa; der sidder flere Fugle, og der er vel kanske en af dem, som tør løfte paa Nebbet, endda de er ræd̄de for dette Ubæstet, gid Fanden havde ham!"

„Ved du, hvor denne Gamle pleier spille Solspillet?" spurgte jeg.

„Ja, det ved jeg vel," svarede Per. „Han spiller det i en Furu paa en liden Bergknaus nedenunder her i Hyttetjerns-Myren; men det er ikke greit at faa Skud paa den der, for Furuen er saa urimelig høi og lang."

„Did vil vi," sagde jeg; „men siden du tror det er bedre, kan vi først gaa lidt nordover."

Vi gik et Stykke i den foreslaaede Retning forbi en uhyre stor Rullesten, som Per kaldte Mjølne-Ragnhild, langs den søndre Bred af Løndalsmyren. Men vi hørte ikke en Fugl spille. Per Sandaker undrede

sig meget over, hvor de alle vare blevne af, og kom endelig til den Slutning, „at de havde blevet saa ræddde over Slagsmaalet, at de ikke turde mukke.“ Det begyndte at lyse af Dagen, da vi hørte et Knald langt nordpaa Sandtjernsaasen, hvor Per fortalte, han og Kapteinen pleiede have Bjørneaate liggende, og hvorfra Manden ikke skulde have langt til sin Sæter og det Sted i Sognedalen, hvor han boede. En Stund efter hørte vi atter et Knald, der ligesom det forrige paastodes at være af Kapteinens Bøsse. Medens vi gik ud paa Myren til den betegnede Fure, hvorhen Per ikke fulgte med synderlig Lyst, gav han sin Ærgrelse over vor uheldige Jagt frisk Luft, idet han i afbrudte Sætninger smaasnakkede med sig selv: bare Krudspilde — nei, nei — Kapteinen det er Karl til Mand — han har een — kanske to — Sara-Anders var det inte — den Fillebøssen da — hm, det er anden Smeld i Kapteinens.“

„Trøst dig Per,“ sagde jeg. „Kanske vi tør faa den, som er bedre end alle andre Fugle paa Legen.“

„I maa kunne rare Kunster I da,“ sagde Per, „men han er for ful, og han er for haard, skal jeg sige.“

Da vi over den frosne Myr vare komne ud paa Bergknausen, tog jeg i Betragtning af det drøie Hold, hvorpaa Fuglen maatte fældes, hvis den efter vor sandsynlige Formodning slog ned i Furuens Top, Haglene

ud af min Bøsse og ladede med en Haggelpatron i Traadvire. Per saa paa dette, undrede sig over det, rystede paa Hovedet og udtrykte sin Mistillid med Et:

„Skal tro det hjelper!"

„Faar se," svarede jeg ligesaa kort.

Den Knaus, vi vare paa, laa som en liden Ø i den store Myr. Paa dens Høide kneisede hin tidtnævnte Fure, et umaadeligt Mastetræ, fuldt af Hakkespethuller. Mod den østlige Ende af Bergknausen stod en anden, der havde været ligesaa vældig; men ludende hældede den sig ud over Myren; Stormene havde brudt dens Top, kun dens nederste, næsten nøgne Grene vare tilbage, og som muskelknudrede Kjæmpearme raktes de ud mod den sølvklare Morgenhimmel. Solen begyndte at hæve sig; den gyldede Aasryggene og lagde efterhaanden sin Glands ud over de mørke Granlier. Men endnu laa Skjærsjømyren, der i sydlig Retning strakte sig saa langt ud for Øiet, at det blaanede i Skoven ved dens fjerne Bred, i dyb Skygge. Rugden, Myrbukken og alle Nattens Fugle vare gaaede til Ro; men Skovens muntre Sangere fyldte den klare Morgenstund med jublende Toner: Gransangeren lod sit monotone Klappreværk gaa; Bogfinker, Fuglekonger og Gjerdesmutter trillede i høien Sky; Aarhaner skjændtes og buldrede høit; Maaltrosten udsendte af fuld Hals Spotteviser og Smædeord mod Alle, men faldt dog under-

tiden over i det Sentimentale og kviddrede sagte og undselig nogle kjælne Strofer. Paa den anden Side Myren spilte en Tiur paa Top. Røierne gjorde sig elskværdige, kaglede og snøvlede sine hæse Næselyd, der fra Sangfuglenes Stade maatte tage sig ud, som naar vore Oldemødre vilde begynde at tolke os Elskov og ungdommelige Pigefølelser.

Imens stode vi skjulte i et tæt Enerkrat paa den lille Bergknaus og ventede Fuglen hvert Øieblik; men den Gamle dvælede længe i sit Harem. Endelig da Solstraalerne gyllede i Furetoppen, kom den susende paa tunge Vingeslag og kastede sig, ikke, som vi havde ventet, i det høie Træ over os, men i den topløse Fure, der ludede ud over Myren. Det var i Sandhed en prægtig Fugl, en stolt Kjæmpe, saaledes som den sad der paa den nøgne Gren mod Himlen med sit skinnende, gjenstraalende, lysgrønne Bryst i Solens Glands. En Røi kom efter og kastede sig ned i Toppen over vore Hoveder. I samme Øieblik slog Fuglen til Spil, reiste Hageskjægget, slæbte Vingerne ned paa Fødderne, gjorde under bølgeformige Bevægelser med Halsen gravitetisk nogle Skridt frem paa Grenen og begyndte at spille, hvorunder den slog Halen op som et vældigt Hjul. Jeg stod med Fingeren paa Hanen og ventede spændt det afgjørende Øieblik, da den skulde udbrede sine Vinger til Flugt, for paa den store Flade, som

derved frembød sig, paa et langt Hold at kunne gjøre et saameget sikkrere Skud. Men under Røiens fortsatte Kaglen spilte den Spillet til Ende og havde alt slaaet Klunken i det andet, da en Kvist knækkedes under min Fod. Røien udstødte en skarp varslende Lyd; dog nu var den Gamle kommen i saadan Hede, at den ei ændsede det velmente Raad, men vedblev at skjærpe, indtil den tro Elskerinde lettede, fløi lige imod den og syntes at ville støde den ned af Grenen. Vakt ved det varslende Vingeslag, lettede den Gamle sig til Flugt. Men min Bøsse var hævet, og den mægtige Fugl styrtede hovedkulds ned paa Myren. Dødskampen var let; den flaxede kun et Par Gange med Vingerne.

Per sprang til og tog Fuglen op, og der gik en Forbauselsens Skygning over hans Ansigt, som dog snart afløstes af et fornøiet, beundrende Grin. Han rystede paa Hovedet og sagde:

„Nei Gud havde jeg ikke troet det, om saa Kaptein selv havde sagt det; for dette er den rette. Jeg kjender ham paa Nebbet: saa gult og krumt og digert et Neb har ingen anden Tiur i Marken. Se hvor grøn han er i Brystet; det skinner mest af ham. Og saa tung og svær han er!" vedblev Per, idet han under næsten barnagtige Glædesudbrud veiede Fuglen i Haanden. „Jeg tror ikke jeg lyver stort, naar jeg siger, han veier tredive Mærker. Det var Skud! Nei,

Kapteinen han vil da blive glad. Ho, ho, herover!" skreg han, saa det rungende gjentoges af Aasernes Ekko. Kapteinen viste sig snart paa Myren, fulgt af Gutten, der var stødt til ham med Hundene. De bare hver en Tiur. Per løftede triumferende vort Bytte i Veiret og raabte paa langt Hold:

„Det er Gamlesuggen, Kaptein!"

„Hvad siger du, Karl?" raabte denne, og kom med ilende Skridt. „Er det den Gamle? Det er et ordentlig Stykke Arbeide, som fortjener en Dotsup. Vivant alle Fuglerepublikker, Pereant Suverænerne!" udraabte han, da han havde faaet Flasken og Sølvstøbet frem af Jagttasken, og drak os til.

„Var det ikke det jeg sagde, at han blev glad Kapteinen?" sagde Per grinende og smaaleende, idet han blinkede med Øinene og tog sig en eftertrykkelig Taar af Bægeret, der raktes ham. „Nu bliver det anden Moro paa Legen, siden vi er kvit den Helvedesbrand."

Da vi havde udvexlet Beretningerne om vore Tildragelser, bleve Hundene slupne. Jagtskriget fyldte Skoven. Der var strax Fod, og inden Kort gik det afsted i fuld skurende Los. Ekko gjentog Glammet mangedobbelt mellem Aaserne, og Hjertet svulmede af Lyst og Glæde over den klingende Jagt i den solblanke Morgenstund.

En Signekjærring.

Et Stykke fra Bygdeveien i en af de mellemste Egne af Gudbrandsdalen laa der for nogle Aar siden en Hytte paa en Haug. — Kanske den ligger der endnu. Det var et mildt Aprilveir udenfor: Sneen smeltede; Bække brusede ned igjennem alle Lier, Marken begyndte at blive bar; Trosterne skjændtes i Skoven; alle Lunde vare fulde af Fuglekvidder, kort det tegnede til en tidlig Vaar. I den vældige Birk og de høie Rognetræer, der med sine nøgne Grene strittede ud over Hyttens Tag i det tindrende Solskin, vimsede nogle travle Meiser, medens en Bogfinke sad i Birkens Top og sang af fuldt Bryst. Inde i den røgfulde Spærrestue var det uhyggeligt og skummelt. En middelaldrende Bondekone af et meget almindeligt og indskrænket Udseende var ifærd med at puste Ild i nogle Grene og raa Træstykker, hun havde lagt under Kaffegryden paa den lave Skorsten. Da

dette omsider var lykkets, reiste hun sig, gned Røg og Aske ud af sine angrebne Øine og tog saaledes til Orde:

„Folk siger, det nytter ikke med denne Støbningen, for Barnet har ikke Svek, siger de, men det er en Bytting; der var en Skindfeldmager her en Dagen og han sagde det samme, for da han var liden, havde han seet en Bytting ude i Ringebu, og den var saa bløđ i Kroppen og saa ledeløs som denne.“

Medens hun talte, havde hendes enfoldige Ansigt et Udtryk af Bekymring, der vidnede om, hvilken Anklang Skindfeldmagerens Udsagn havde fundet i hendes overtroiske Sind.

Den, hun henvendte sin Tale til, var et sværlemmet Fruentimmer, der syntes at nærme sig de Tresindstyve. Hun var usædvanlig høi af Vært; men medens hun sad, syntes hun kun liden, og denne Egenhed havde hun at takke for, at man til hendes Navn, Gubjør, havde føiet Øgenavnet Langelaar. I det Taterfølge, hun havde flakket om med, førte hun andre Navne. Graa Haar stak frem under Skautet, der omgav et mørkt Ansigt med buskede Bryn og en lang ved Roden bulket Næse. Det oprindelig Indskrænkede, der antydedes ved en lav Pande og ved Ansigtets Bredde over Kindbenene, stod i Modsætning til det umiskjendelige Udtryk af List i hendes smaa spillende Øine og til den Bondefulhed, der udprægede sig i Rynker og

Muskelspil. Hendes Klædning betegnede hende som Udvandrer fra et nordligere Bygdelag; hendes Ansigt og hele Fremtræden antydede Signekjærringen, eller i det mindste den omstreifende, efter Omstændighederne snart frække og uforskammede, snart ydmyge og smigrende Fantekjærring. Mens Husmandskonen talte og syslede med Kaffegryden, holdt Gubjør en Hængevugge, hvori der laa et Barn af sygeligt Udseende, i Bevægelse ved af og til at give den et Stød med Haanden. Med Ro og Overlegenhed besvarede hun Husmandskonens Ord, endskjønt hendes funklende Øine og de dirrende Muskler om Munden viste, at hun ingenlunde var tilfreds med Skindfeldmagerens Forklaring. „Folk," sagde hun, „de snakke saa meget om det de ikke skjønne, min kjære Marit Rognehaugen, de snakke baade i Veir og Vind; og Skindfeldmageren skjønner sig kan hænde vel paa Sauskind; men paa Svek og Byttinger skjønner han sig ikke, — det siger jeg, og det skal jeg staa ved og. Jeg skal tro, jeg skjønner mig paa Byttinger, for jeg har seet nok af dem. Den Byttingen, han snakkede om, det var vel den til hende Brit Briskebraaten paa Fron, for hun mindes jeg havde en Bytting, og det var vel den, Skindfeldmageren udenfra der talte om, kan jeg tro. Hun fik den, strax hun var bleven gift, for først havde hun et lækkert Barn; men det blev byttet om med en Troldunge saa arg og eddrende vild som

selve Fanden. Aldrig vilde den mæle et Ord, men bare æde og skrige. Ikke havde hun Hjerte til at dænge den eller fare ilde med Ungen heller; men hvordan det var eller ikke, saa havde de lært hende til at gjøre nogle Kokklementer og Kokkeras, saa de fik den til at snakke, og da skjønte hun rigtig, hvad for Karl han var. Saa sagde hun til ham, at Intulen skulde flytte ham til Helvedes, kaldte ham en Helvedesbrand og en Troldunge, bad ham reise did han var kommen fra, og til at baske ham om Ørene med Sopelimen, og det dugeligt. Men da hun det gjorde, blev Døren slaaet op paa vid Væg, min Mor, og der kom En ind gjennem den — endda hun ikke saa Nogen, — nei bevares — og rev Byttingen bort og kastede Barnet hendes eget ind paa Gulvet saa haardt, at det tog til at græde. — Eller kanske det var den til hende Siri Strømhugget? Den var som en gammel vindtør Kall; kanske den var løs i Ledene, men den lignede ikke Barnet dit mere end den gamle Luen min. Jeg kommer den godt i Hug; det var den Tid jeg tjente hos Klokkeren ligesom en Dag til Dugurds, da saa jeg den mere end een Gang, og jeg kommer vel i Hug, hvorledes hun fik den, og hvorledes hun blev kvit den ogsaa. Det var Snak nok om det den Tid; for denne Siri var kommen her af Bygden. Da hun var ung, tjente hun paa Kvam, og jeg hugser hende godt, da

hun var hjemme i Gaupeskjelpladsen hos Forældrene sine. Siden kom hun ud i Strømhugget og blev gift med Ola, Sønnen der. Da hun saa laa paa Barnseng første Gangen, kom der ind i Stuen en Fremmedkjærring og tog Barnet — for nylig før havde hun barslet — og lagde et andet istedenfor det. Siri vilde op og have att Barnet sit, og hun kavede alt det hun orkede; men hun kunde ikke komme af Flekken, for hun var magtstjaalen. Hun vilde skrige paa Moster sin, som var udenfor; men hun kunde ikke faa Munden op, og saa angst var hun, hun kunde ikke været mere angst, om de havde staaet over hende med Kniven. Ungen, hun havde faaet igjen, var en Bytting, det var greit at skjønne, for han var ikke som andre Børn, han bare skreg og laat, som der sad en Kniv i ham, og han hvæsede og slog om sig som en Huldrekat og var argere end Arvesynden. Aad gjorde han stødt. Moderen vidste ikke sin arme Raad for at blive kvit ham; men saa fik hun opspurgt en Kjærring, som vidste det bedre, skal jeg tro; for hun sagde, at hun skulde tage Ungen og lægge ham paa Søpledyngen og pidske ham med et dugeligt Birkeris, og det skulde hun gjøre tre Thorsdagskvelde i Rad. Ja, hun gjorde saa, og den tredie Thorsdagskvelden kom der flyvende en Kjærring over Laavetaget, og den Kjærringen kastede en Unge paa Flisedyngen og tog sin egen igjen. Men med det

samme slog hun Siri over Fingrene, saa hun har Mærke af det endnu, og det Mærket har jeg seet med mine egne Øine," tilføiede Gudbjør til yderligere Bekræftelse paa sin Fortælling. „Nei, dette Barnet her er ikke mere en Bytting, end jeg er Bytting, og hvorledes skulde det have baaret til, at de skulde faaet byttet det om?" spurgte hun.

„Nei det kan jeg ikke skjønne heller," sagde Husmandskonen troskyldig; „for jeg har jo havt Bævergjæl i Buggen, — jeg har fyret over ham, og jeg har korset ham, og jeg har sat en Sølje i Skjorten hans, og Kniv har der staaet over Døren, saa jeg ved ikke, hvorledes de skulde have faaet byttet ham om."

„Jøs, de har ingen Magt da, nei korse mig da! jeg ved nok endda Besked om det," tog Signekjærringen til Orde igjen: „for ude paa Bygderne ved Christiansbyen der kjendte jeg en Kone. Hun havde et Barn, og det var hun saa syten for, hun korsede og fyrede over det, det bedste hun havde lært, baade med Bævergjæl og Andet, for der var nok meget Troldskab og Fandenstøi — Gud bevare min Mund ligevel — paa den Bygden; men saa var det en Nat, hun laa med Barnet fremmenfor sig i Sengen, og Manden han laa ved Væggen. Ret som de laa, saa vaagnede han, og da fik han se, at der blev saadant et rødt Lysskin i Stuen, rigtig som naar En sætter sig til at rage i

Gløderne med Ildragen. Ja det var En, som ragede i Gløderne ogsaa; for da Manden i Stuen saa did, saa sad der en gammel Mand bortved Ovnen og ragede i Gløderne, og han var saa fæl, at det ikke var nogen Maade paa det, og et langt Skjæg havde han. Da det var blevet rigtigt lyst, tog han paa at række og række med Armene efter Barnet, men han kunde ikke komme fra Krakken, der han sad. Armene de blev saa lange, ja, saa lange, at de naaede midt ud i Stuen; men fra Ovnen kom han ikke, og Barnet kunde han ikke naa. Saaledes sad han en lang Stund, og Manden blev ganske fælen, der han laa, og han vidste ikke, hvad han skulde gjøre. Saa hørte han, det puslede borte ved Vinduet.

„Per, kom nu da!" sagde det.

„Aa, hold din skidne Kjæft!" sagde Manden, som sad ved Ovnen, „der er jo tomlet for Ungen, jeg kan inte faa den."

„Saa kan du komme att da, ved jeg!" sagde det udenfor. Det var Kjærringen, som stod der og skulde tage imod den.

„Nei se paa denne lækkre Veslegutten her!" sagde Signekjærringen smigrende og tog det vaagnende Barn, som strittende modsatte sig den fremmede Kones Kjærtegn og drog paa Gjeben ad hendes sødtladende, væmmelige Miner; „han er saa hvidlet og klar som en

Engel; han er lidt bløđ i Ledene sine — det er han — men naar de siger, han er en Bytting, saa lyver de paa ham, ja Gud gjør de det, ja! Nei Mor, det er Svek," sagde hun med Overbevisningens Betoning og henvendte sig til Moderen; „det er Svek!"

„Hys, hys! jeg synes det banker i Væggen. Aa Gud trøste mig, er han Truls kommen att!" sagde Kjærringen paa Rognehaugen, forskrækket over at overraskes af Manden i Kaffeslabberas med Signekjærringen. Hun sprang hen, aabnede Døren og saa ud; men der var ingen anden end en broget Kat, som sad paa Trappen og pudsede sine vaade Fødder efter en Foraarsjagt i Orekrattet. Truls var det ikke; men paa Solvæggen sad en Grønspet og hug og bankede for at vække de døsige Insekter af Vinterdvalen. Hvert Øieblik dreiede den paa Hovedet, som om den saa efter Nogen, men det var ikke andet end en Aprilskur, den ventede.

„Er der Nogen?" spurgte Signekjærringen. „Nu jasaa," vedblev hun, da det benegtedes, „saa lad Døren staa, saa faar vi lidt godt af Solen, og saa ser vi Manden, naar han kommer, for han er vel paa denne Siden."

„Han for med Stikjælken efter et Løvlæs til Gjederne," svarede Husmandskonen. „Men jeg er saa ræd han skal komme paa os. Sidst fik han spurgt,

du havde været her, og han var saa gal, at det ikke var Maade paa det, og saa sagde han, at jeg skulde faa nogle Skillinger at gaa til Doktoren med; han vilde ikke vide af sligt Jaaleri og overnaturlig Kurering, for han er saa vel lært; han tror ikke paa Sligt, siden han gik omkring paa Bygden med han Johannes Skolemester."

„Til Doktoren? Tvi!" sagde Signekjærringen og spyttede. „Jo, det skulde vel Nogen byde til at komme til den Vixen med Armoden. Kommer En ikke med Guld og dyre Gaver," fortsatte hun knotende, „saa hugger og bider han, som det var Bikkjer og ikke Folk. Hvorledes var det, da Gjertrud Kostebakken laa med Døden i Halsen og havde Barneondt paa det tredie Døgnet, mener du? Nei Gud vilde han ikke ud til en Fantekjærring, for han var i Julegjestebud hos Skriveren, og ikke reiste han heller, før de truede ham baade med Bisp og med Amtmand. Han kunde gjerne have ladet det blive ogsaa, for da han kom paa Traakken, var Kjærringen død. Nei, gaa til Doktoren for sligt et Barn, som har Svek, det skulde vel Fanden. Ja Gud bevares, du maa gjerne gaa for mig," sagde hun spodsk. „Men kan han hjelpe mere end som saa — saa lad mig aldrig skaffe Nogen til Helsen fin i dette Liv. De kan ikke med Svek, for der staar ikke om den i Bøgerne; de ved ikke Hjelperaad for den

Sygen; og det skjønner de selv ogsaa, derfor gi'r de hverken Pulver eller onde Drikke og sligt Fandenskab for den. Nei, der er ikke anden Raad end at støbe, men de kan ikke med det."

„Sæt saa paa Støbeskeen, Mor min," begyndte hun i en anden Dur, „for det lider til Høgstdags. Har vi støbt to Gange, saa faar vi støbe den tredie med, ellers kunde det blive Galt paafærde. Barnet har Svek, men der er ni Slags Svek i Verden. Ja, ja, det har jeg sagt dig, og du saa jo det, at han havde været ude baade for Troldsvek og Vassvek; for den første Thorsdagen, saa blev det en Mand med to store Horn og en lang Rumpe. Det var Troldsvek. Sidst saa blev det en Havfrue. Ja, du saa den jo saa skjelligt, som den var skildret. Det var Vassveken. Men nu er det Thorsdag igjen, og nu spørges det, hvad det bliver, naar vi støbe nu. Det er den tredie Gangen, det kommer an paa, maavide. Der har du Barnet," sagde hun, og rakte det til Konen. „Lad mig nu faa i mig denne Kaffedraaben, saa skal jeg til."

Da Kaffeen var drukket, og den klinkede Spølkum bortsat med „Tak og Ære," gik hun betænksomt hen til Skorstenen og tog frem et Snushorn.

„Siden forrige Thorsdag," sagde hun, „har jeg været i syv Kirkesogn og skrabet Vinduesbly af Kirke-

vinduerne ved Natteleite; for det blev forbi med Kirkeblyet den Gangen. Det kan lede paa baade Sjæl og Krop," mumlede hun for sig, medens hun af Snushornet rystede ud i Støbeskeen noget af det efter Sigende saa møisomt indsamlede Bly.

„Du har vel hentet nordenrindendes Vand Høgstnattes?" spurgte hun videre.

„Ja, jeg var ved Kværnebækken i Gaarnat; det er det eneste Vand, som er nordenrindendes paa lang Led," svarede Husmandskonen og tog frem et veltillukket Spand, hvoraf hun øste Vandet i en Ølbolle. Over denne blev lagt en Bygbrødlev, som der var boret Hul i med en Stoppenaal. Da Blyet var smeltet, gik Gubjør hen i Døren, saa op paa Solen, tog derpaa Støbeskeen og heldte det smeltede Bly gjennem Hullet langsomt ned i Vandet, medens hun mumlede disse Ord derover:

„Jeg maner for Svig og jeg maner for Svek;
Jeg maner den bort, og jeg maner den væk;
Jeg maner den ud, og jeg maner den ind;
Jeg maner i Veir, og jeg maner i Vind;
Jeg maner i Syd, og jeg maner i Øst;
Jeg maner i Nord, og jeg maner i Vest;
Jeg maner i Jord, og jeg maner i Vand;
Jeg maner i Bjerg, og jeg maner i Sand;
Jeg maner den ned i en Olderrod;

Jeg maner den ind i en Folefod;
Jeg maner den ind i Helvedes Brand;
Jeg maner i nordenrindendes Vand;
Der skal den æde, og der skal den tære;
Til Men for Barn skal den inte være."

Som naturligt kunde være, sydede og sprutede det glødende Bly, da det kom i Vandet.

„Hør paa Troldskaben du, nu maa den ud," sagde Signekjærringen til den Anden, der med frygtblandet Andagt stod og lyttede og saa til med Barnet paa sine Arme. Da Brødleven blev taget bort, viste der sig i Vandet et Par Figurer, dannede af det smeltede Bly. Signekjærringen betragtede dem længe, grundende med Hovedet paa Skakke; derpaa gjorde hun et Nik og sagde:

„Ligsvek, Ligsvek! — først Troldsvek, saa Vassvek, saa Ligsvek. En af dem kunde været nok!" lagde hun til og rystede paa Hovedet. „Ja, nu ser jeg, hvorledes det er gaaet til," vedblev hun høit og vendte sig til Konen i Huset: „Først har I reist gjennem en Skov og forbi et Berg, mens Troldene var løse; der sagde du Jesu Navn. Saa kom I over et Vand; der sagde du ogsaa Jesu Navn over Barnet; men da du kom forbi Kirkegaarden, var det før Hanegal, saa glemte du det, og der fangede Barnet Ligsvek."

„I Jesu Navn, hvor kan du vide det?“ udbrød Husmandskonen med forbausede Miner. „Det er sandt hvert evige Ord, du siger. Da vi reiste hjem fra Sæteren, kom vi saa sent ud, for det var kommet nogle Sauer fra os, og Mørket kom alt paa, da vi var i Hjemsæterlien, og engang syntes jeg, jeg saa et Lysskin borte i Skoven, og jeg hørte ligesom en Port gik op i Besætnabben, — der siger de nu det skal være Bergfolk — „Jesu Navn da,“ sagde jeg i det samme over Barnet. Den Tid vi satte over Elven, hørte jeg et Skrig saa fælt at — „Jesu Navn da,“ sagde jeg over Barnet — men de Andre sagde, det bare var Lommen, som skreg mod ondt Veir.“

„Ja, det var nok det, om det bare var Lommen,“ sagde Signekjærringen; „naar den daarer et Spædbarn, saa faar det Svek.“

„Det har jeg ogsaa hørt; jeg troede nu, det var det som værre var, dengang,“ vedblev den Anden. „Men da vi kom forbi Kirkegaarden, var det over Høgstnat. Der slog Studen sig rent gal for os, og Bølingen til Folkene paa Gaarden var ikke ligere, og der blev saadant Styr med Kreaturene, at jeg ikke sandsede at signe Barnet.“

„Der har han fanget det, Mor, for det er Ligsvek fra Kirkegaarden. Se selv i Bollen her: der staar en Ligkiste, og der staar et Kirketaarn, og i Kisten lig-

ger der et Lig og spriker i Fingrene," sagde Signekjærringen med Salvelse, idet hun fortolkede disse mystiske, af det smeltede Bly dannede Figurer.

„Hm, hm, hm, der er een Raad!" mumlede hun igjen, dog høit nok til, at det kunde høres af den Anden.

„Hvad er det for en Raad?" spurgte denne glad og nysgjerrig tillige.

„Der er een Raad, — det leder paa, men det faar til," sagde Signekjærringen. „Jeg skal gjøre sammen et Svøbebarn, og det skal jeg grave ned paa Kirkegaarden, saa tror de Døde, de har faaet Barnet til sig, og Gud hjelpe mig, om de skjønner Andet! Men det spørges efter Arvesølv. Har du Arvesølv?"

„Ja, jeg har et Par gamle Sølvmarker, jeg fik i Faddergave; jeg har ikke nænnet røre dem før, men naar det gjelder Liv, saa —" sagde Konen, og gav sig strax ifærd med at søge i Lønrummet paa en gammel Klædeskiste.

„Ja, ja, den ene skal jeg lægge i Berg, — den anden i Vand, — den tredie skal jeg grave ned i viet Jord, der Sveken er fanget; — tre maa jeg have," sagde Kjærringen, „og saa nogle Filler til at gjøre en Reverunge af."

Hun fik det Forlangte. En Dukke var snart syet

sammen i Form af et Svøbebarn. Signekjærringen reiste sig nu, tog Dukken og Staven og sagde:

„Nu gaar jeg paa Kirkegaarden og graver den ned. Tredie Thorsdagen fra i Dag kommer jeg igjen, — saa faar vi se. Bliver det Liv, saa kan du se dig i Diestenen paa Barnet, men skal det dø, før Løvet falder, saa ser du bare Sort, og ikke andet end Sort. Saa gaar jeg nordefter til Joramo. Der har jeg ikke været paa længe; men de har sendt Bud efter mig for en Unge, som har bare Troldsvek: da er det ingen Sag; jeg skal føre ham rangsølis under en Græstorvstrimmel, saa bliver han til Folk."

„Jasaa, jasaa da!" sagde Husmandskonen beundrende. „Joramo? det er jo i Lesje? Kors bevares, saa langt borte da!"

„Ja, det er langt bid; men der er jeg fød og baaren," svarede Signekjærringen. „Jeg har vanket vidt, men sanket lidt, siden jeg var der. Den Tid var det bedre Tid for Gudbjør," sagde hun sørgmodig og satte sig ned paa Bænken. „Men der paa Joramo var vel en Bytting," sagde hun videre, idet et Sagn fra Fortiden fremstod for Erindringen, da hun vendte Blikket mod sin Barndom. „Oldemor til Moster min, hun var paa Joramo i Lesje, og hun havde en Bytting. Jeg saa den aldrig; for hun var død, og den var borte, længe før jeg kom til; men Mor min for-

talte ofte om den. Han saa ud i Ansigtet som en gammel veirbarket Kall. I Øinene var han saa rød som en Mort, og han gloede i Mørket som en Katugle. Han havde et Hoved saa langt som et Hestehoved og saa tykt som et Kaalhoved; men Benene var som en Saulæg, og paa Kroppen var han som fjorgammelt Spegekjød. Aldrig gjorde han andet end ule og tude og skrige, og fik han Noget i Hænderne, saa kastede han det lukt i Synet paa Mor sin. Stødt var han sulten som en Bygdebikkje; alt han saa, vilde han æde, og han aad dem mest ud af Huset. Jo ældre han blev, desto argere blev han, og det var ikke nogen Maade med Skrig og Skraal; men aldrig fik de ham til at snakke et eneste Ord, endda han var gammel nok til det. Han var det leieste Trold, Nogen havde hørt om, og de havde sligt Kjaak med ham baade Nat og Dag, at Ingen kan sige det. De søgte Hjelperaad baade her og der ogsaa, og Kjærringen blev raadet baade til det Ene og til det Andet. Men hun syntes ikke hun havde Hjerte til at slaa og dænge ham heller, før hun var rigtig vis paa, det var en Bytting; men saa var det En, som lærte hende, at hun skulde sige, at Kongen skulde komme; saa skulde hun gjøre op en stor Varme paa Skorstenen og slaa sund et Æg. Skallet skulde hun sætte over Varmen, og Maalstangen skulde hun sætte ned igjennem Piben.

Ja, hun gjorde saa. Da Byttingen fik se dette, reiste han sig op i Buggen og gloede paa det. Kjærringen gik ud og kigede gjennem Nøglehullet. Da krøb han ud af Buggen paa Hænderne, men Benene blev liggende oppi den, og han strakte sig ud, og han blev saa lang, ja saa lang, at han naaede tvers over Stuegulvet og kom helt op i Skorstenen.

„Nei," sagde han, „nu er jeg saa gammel som syv Vedfald paa Lesjeskogen, men aldrig har jeg seet saa stor en Tvare i saa liden en Gryde paa Joramo."

Da Kjærringen saa dette, og hørte det han sagde, saa havde hun nok. Da vidste hun, det var en Bytting, og da hun kom ind igjen, krøb han sammen bort i Buggen som en Orm. Saa tog hun paa at blive slem mod ham, og om Thorsdagskvelden tog hun ham ud og dængte ham dygtig paa Søpledyngen, og da knistrede og laat det rundt om hende. Den anden Thorsdagskveld gik det ligeens; men da hun syntes han havde faaet nok, saa hørte hun, at det sagde ligesom ved Siden af hende, og det kunde hun skjønne var hendes eget Barn: —

„Hvergang du slaar han Tjøstul Gautstigen, saa slaar de mig igjen i Berget."

Men den tredie Thorsdagskvelden hyede hun Byttingen igjen. Da kom der en Kjærring flyvende med en Unge, som om hun var brændt.

„Kom igjen med han Tjøstul, der har du Hvalpen din att!" sagde hun, og kastede Barnet til hende. Kjærringen rakte ud Haanden for at tage imod det, og hun fik fat i det ene Benet paa det; det beholdt hun i Haanden. Men Resten saa hun aldrig; saa haardt havde Bergkjærringen kastet."

Under denne Fortælling viste der sig hos Husmoderen de umiskjendeligste Tegn paa Ængstelse. Mod Slutningen bleve de saa paafaldende, at selv Fortællersken, der syntes at være greben af sin egen Fremstilling, blev opmærksom derpaa.

„Hvad er paafærde?" spurgte Signekjærringen. „Aa, det er Manden, som kommer," vedblev hun med et Blik ud af Døren og tilføiede høitideligt: „det er ikke blivendes for hun Gubjør ved Pallen din; men vær ikke bange, Mor; jeg skal gaa nedenom Kirkegaarden, saa ser han mig ikke."

En Sommernat paa Krogskoven.

Och skuggan faller så tjock, så tjock
Som en fäll öfver ensamma leden:
Det tassar, det braskar öfver sten og stock.
Ock trollena träda på heden.
Det er så mörkt långt, långt bort i skogen.

Geijer.

Som en fjorten Aars Gut kom jeg en Lørdags-Eftermiddag kort efter St. Hans Tid til Øvre-Lyse, den sidste Gaard i Sørkedalen. Jeg havde saa ofte kjørt og gaaet den slagne Landevei mellem Christiania og Ringerike; nu havde jeg efter et kort Besøg i mit Hjem til en Afvexling taget Veien forbi Bogstad til Lyse, for derfra at gaa Kløvveien eller Benveien over den nordlige Del af Krogskoven til Kehrraden i „Aasa." Alle Døre paa Gaarden stode aabne; men jeg søgte forgjæves i Stuen, Kjøkkenet og paa Laaven efter et Menneske, jeg kunde anmode om at skaffe mig en Læ-

skedrik og meddele mig nogen Underretning om Veien. Der var ingen Anden hjemme end en sort Kat, som veltilfreds sad og spandt i Peisen, og en skinnende hvid Hane, som kroende sig spankede frem og tilbage i Svalen og gol i Eet væk, som om den vilde sige: „Nu er jeg selv størst!“ Svalerne, der lokkede ved Insektrigdommen i Skovens Nærhed i utallig Mængde havde fæstet Bo paa Laaven og under Tagskjægget, boltrede sig frygtløst tumlende, kredsende og kviddrende omkring i Solstraalerne.

Træt af Heden og Vandringen kastede jeg mig ned i en Skygge paa Tunets Græsvold, hvor jeg i en halv Slummer laa og hvilede, indtil jeg blev opskræmt ved en uhyggelig Koncert: en skurrende Kvindestemme søgte ved Skjænd og Kjæleord at stagge Gaardens gryntende Griseyngel. Ved at gaa efter Lyden traf jeg paa en gulgraa barbenet Kjærring, der i en forover=bøiet Stilling var ifærd med at forsyne Truget, hvorom de støiende Smaadyr bedes, reves, puffedes og hylede af Forventning og Glæde.

Paa mit Spørgsmaal om Veien svarede hun med et andet, idet hun uden at rette sig op vendte Hovedet halvt om fra sine Kjæledægger for at glo efter mig.

„Haa er han fra da?“

Da hun havde faaet tilfredsstillende Svar paa

dette, vedblev hun, medens hun alt imellem henvendte sin Tale til Grisungerne:

„Jasaa — er han i Præstlære hos Ringeriks-præsten, — Tsju Gyssa mine da! — — Vegen til Stubbdal i Aasa? siger han — Sjaa den du, vil du lade de Andre faa med dig, Styggen! — ja — Tsju, vil du være rolig! aa Stakkar, spændte jeg dig nu da — den skal jeg radt sige ham den, det er strake Vegen ende beint fram over Skogen lige til Kehrraden det."

Da denne Anvisning forekom mig at være affattet i temmelig almindelige Udtryk om en Skovvei paa et Par Mil, saa spurgte jeg, om jeg ikke for Betaling kunde faa med en Gut, som var kjendt.

„Nei Kors, var det ligt sig det," sagde hun, idet hun forlod Grisehuset og gik ud paa Tunet. „Dem driver saa med Slaataannen, at dem mest inte faar Tid til at faa i sig Maden. Men det er strake Vegen hele Skogen over, og jeg skal te ham den saa skjellig, som han saa den for sig. Først saa gaar han op over Kleven og alle Bakkerne borte i Aaslien der, og naar han er kommen op paa Høgden, saa har han store stærke Vegen radt fram til Heggelien. Elven den har han paa Venstren hele Tiden, og ser han den inte, saa hører han den. Men fremme ved Heggelien er det ligesom lidt Bringel og Kringelkrangel med Vegen, saa den justsom blir borte stykkomtil, og er En ikke

kjendt, er det ikke saa greit at finde frem; men han finder nok frem til Heggelien, for den ligger ved Vandet. Siden saa gaar han bort med Heggelivandet, til han kommer frem til Dammen; det er slig en Dam foran et lidet Vand, og ligesom en Bro, som dem kalder det; der gaar han paa Venstren og tar af paa Høgren, og saa har han store, strake Vegen ende radt fram til Stubdal i Aasa."

Skjønt heller ikke denne Anvisning var fuldkommen tilfredsstillende, især da det var første Gang jeg begav mig saa langt ud fra den slagne Alfarvei, tog jeg trøstig fat paa Veien, og alle Betænkeligheder vare snart svundne. Fra Lien aabnede der sig af og til mellem Graner og høie Furetræer Udsigt til Dalen med dens Løvpartier og Enge, mellem hvilke Elven bugtede sig som en smal Sølvstribe. Rødmalede Gaarde laa saa smukt og norskt paa Høiderne af de grønne Bakker dernede, hvor Karle og Piger færdedes med Slaataannen. Fra enkelte Piber steg Røgen op blaa og let mod en mørk Baggrund af granklædte Aaser. Over dette Landskab hvilede en Ro og en Fred, der neppe levnede Rum for nogen Anelse om Hovedstadens Nærhed. Da jeg var kommen ind paa Aasen, lød Toner af Valdhorn og en klingende af Ekkoet mangedobbelt gjentaget Los over til mig, men den fjernede sig mere og mere, og tilsidst var det kun Ljomen af den, der

naaede mit Øre. Nu hørte jeg ogsaa Elven; den brusede vildt fjernt mod Venstre; men som jeg skred frem, nærmede Kløvstien sig den efterhaanden, og Aaserne traadte paa enkelte Strækninger sammen, saa at jeg undertiden gik i Bunden af en dyb, skummel Dal, der for største Delen optoges af Elven. Men Veien fjernede sig atter fra Elven; det var baade Bringel og Kringelkrangel, thi den bugtede sig snart hid, snart did, og blev paa enkelte Steder neppe synlig. Det gik opad, og da jeg havde gaaet over en liden Høide, saa jeg mellem Furestammerne et Par blinkende Skovtjern, og ved et af disse en Sæter paa en grøn Bakke i Aftensolens Guld. I Skyggen under Bakken stod der Bunker af frodigt voxende Ormegræs; Gjederamsen kneisede yppigt mellem Stenene med sin høie, røde, pragtfulde Blomstertop; men den alvorlige Stormhat hævede Hovedet høiere, saa mørk og giftig ned paa den og nikkede Takten til Gjøgens Gal, ret som om den vilde tælle efter, hvormange Dage den havde igjen at leve. I det grønne Bakkeheld og nede ved Vandets Bred prangede Hæg og Rogn i sommerligt Blomsterskrud. De spredte liflig, kvægende Duft vidt omkring og rystede sine hvide Blade udover Sæterbakkens Speilbillede i Vandet, der paa alle de øvrige Kanter var omringet af Graner og mosede Klipper. I Sæteren var Ingen hjemme. Alle Døre vare laasede og

lukkede. Jeg hamrede paa overalt, men ingensteds noget Svar, nogen Oplysning om Veien. Jeg satte mig paa en Sten og ventede en Stund, men der kom Ingen. Aftenen faldt paa; jeg syntes, at jeg ikke kunde bie længer, og gik afsted. Det var mørkere i Skoven, men inden kort kom jeg til en Tømmerdam eller Dæmning over en Elvestub mellem to Tjern; jeg formodede, det var her jeg „skulde gaa paa Venstre og tage af paa Høire." Jeg gik over, men paa den Side af Dæmningen var der kun — saa forekom det mig — flade, glatte, fugtige Klipper, og ikke Spor af nogen Vei; paa den anden, den høire Side af Dammen, var der en stærkt betraadt Sti. Jeg undersøgte begge Sider gjentagne Gange, og uagtet det syntes at stride mod den Anvisning, jeg havde faaet, besluttede jeg at vælge den største Vei eller Sti, der fremdeles gik paa høire Side af Vasdraget. Saalænge den fulgte det mørke Tjern, var den god og fremkommelig, men pludselig dreiede den af i en Retning, der i mine Tanker omtrent var den modsatte af den, jeg skulde gaa i, og tabte sig i et forvirret Net af Kreaturveie dybt inde i Skovens Dunkelhed. Usigelig træt af denne ængstelige, vildsomme Søgen kastede jeg mig ned i den bløde Mose for at hvile et Øieblik, men Trætheden seirede over Skovensomhedens Ængstelser, og jeg ved ikke hvorlænge jeg blundede. Ved et vildt Skrig, hvis Ekko

endnu klang i mine Øren, da jeg vaagnede, sprang jeg op; men jeg følte mig endnu trøstet ved Rødkjælkens Sang; jeg syntes ikke jeg var ganske forladt, saalænge jeg hørte Maaltrostens muntre Slag. Himlen var overskyet, og den dybe Skumring tiltagen i Skoven. Der faldt et fint Støvregn, som vakte Liv i den hele Planteverden og fyldte Luften med en frisk, krydret Duft; men det syntes ogsaa at vække til Liv alle Skovens natlige Lyd og Toner. Mellem Toppene over mig hørte jeg en hul, metallisk Klang som af Frøernes Kvækken, og en skjærende Fløiten og Piben. Rundt om mig surrede hundrede Kokke: men det Rædsomme ved alle disse Toner var, at de i eet Øieblik løde lige ved mit Øre, i det næste fjernt borte; snart afbrødes de ved kaade, vilde Skrig under flaxende Vingeslag, snart ved fjerne Nødraab, hvorpaa der igjen indtraadte en pludselig Stilhed. Jeg blev greben af en ubeskrivelig Angst; det for isnende gjennem mig ved disse Lyd og den rædsomme Skummelhed mellem Stammerne, hvori alle Gjenstande viste sig fortrukne, bevægelige, levende, udstrækkende Tusinder af Hænder og Arme efter den vildsomme Vandrer. Alle mine Barndoms Eventyr og Sagn fremmanedes for den opskræmte Fantasi og gjorde sig gjeldende i de Former, der omgave mig; jeg saa hele Skoven opfyldt af Trolde og Alfer og gjækkende Dverge. I tankeløs

og aandeløs Angst ilede jeg fremad for at undløbe Dæmonernes' Skarer; men under Flugten viste sig endnu rædsommere, mere fordreiede Skikkelser, og jeg følte deres gribende Hænder. Pludselig hørte jeg tunge Skridt; der skred Nogen hen over de bragende Kviste. Jeg saa eller troede at se en mørk Masse, der nærmede sig med et Par Øine, skinnende som glødende Stjerner. Haaret reiste sig paa mit Hoved; jeg troede Faren uundgaaelig, og skreg ubevidst for at opmande mig:

„Er det Folk, saa sig mig Veien til Stubdal!"

En hul Brummen var det Svar, jeg fik, og den Gaaende fjernede sig hurtig under Knag og Brag den samme Vei han var kommen. Jeg stod længe og lyttede efter de tunge Skridt og mumlede ved mig selv: „Gud give det var lyst og jeg havde en Bøsse, saa skulde du faa en Kugle, Bamse, fordi du skræmte mig!"

I disse Ønsker og denne barnagtige Trudsel svandt min Frygt, gik al Tanke om Fare op, og jeg skred igjen med Rolighed fremad i den bløde Mose. Nu var der intet Spor hverken af Vei eller Sti; men det lysnede mellem Stammerne, Skoven blev mere aaben, og jeg stod paa Heldingen ved Bredden af en stor Sø, rundt omgiven med Barskov, som ved dens fjerne Bred forsvandt i Nattens Taageslør. Over Søen kredsede Flaggermus, medens større Fugle høiere op i Luften skjød henover den med hin kvækkende Lyd og skjærende

Kvibdren, der før forekom mig saa rædsom; i dens mørke Flade speilede sig den nordvestlige Himmels Purpurglød og viste mig, at jeg havde gaaet i nordøstlig Retning istedenfor mod Vest. Medens jeg grundede paa, om jeg skulde blive her, til Solen stod op, eller prøve paa at finde tilbage til Dammen, opdagede jeg til min usigelige Glæde paa denne Side af Vandet Skimtet af Ild imellem Træerne. Jeg ilede afsted, men erfarede snart, at den var fjernere, end den i Begyndelsen syntes; thi efterat have gaaet en halv Fjerdingvei, saa jeg mig skilt fra den ved en dyb Dal. Da jeg med megen Møie havde banet mig en Vei imellem den Masse af Vindfald, der opfyldte denne Ulænde, og var kommen op ad den steile borterste Li, maatte jeg endnu gaa et drøit Stykke hen igjennem en aaben høilændt Furemo, hvor Jorden gav Klang under mine Skridt. Ved Randen af den sildrede en liden Bæk, hvor Or og Gran igjen søgte at hævde sin Plads, og paa en liden grøn Plet i Heldbakken paa den anden Side af denne Bæk blussede og brændte en stor Nying, som vidt og bredt kastede et rødt Skjær bort mellem Stammerne. Foran Ilden sad en mørk Skikkelse, som paa Grund af sin Stilling mellem mig og det flammende Baal syntes at være af en aldeles overnaturlig Størrelse. Krogskovens gamle Røverhistorier fore mig pludselig igjennem Hovedet, og jeg var et Øieblik i Begreb med at

løbe min Vei; men da jeg fik Øie paa Barhytten ved Ilden, de to Karle, som sad foran den, og de mange Øxer, der vare fasthuggede i Stubben ved Siden af en fældet Fure, blev det mig klart, at det var Tømmerhuggere.

Den Gamle talte: jeg saa hans mørke Skikkelse bevæge Læberne; sin korte Pibe holdt han i Haanden, kun af og til førte han den til Munden for ved nogle forstærkede Drag at holde Ilden vedlige. Da jeg nærmede mig, var enten Historien ude, eller ogsaa blev han afbrudt; thi han gjorde et Tag ned i den glødende Aske med sin udgaaede Pibe, røgte i eetvæk og syntes opmærksomt at høre efter, hvad en fjerde Mand, der nu kom til, havde at sige. Denne Person, der ogsaa maatte høre til Selskabet, thi han kom, uden Hue og kun iført en lang islandsk Bundingstrøie, med en Bøtte Vand fra Bækken, var en stor, rødhaaret Slusk. Han saa forskræmt ud. Den Gamle havde vendt sig mod ham, og da jeg var gaaet over Bækken og nærmede mig Selskabet fra Siden, saa jeg ham nu i det fulde Lys fra Ilden. Det var en liden Mand med en lang, krum Næse. En blaa, rødbræmmet Toplue, han havde paa, var neppe istand til at holde den stride, graasprængte Haarlug i Ave, og en kortlivet, sid Ringerikskofte af mørkegraat Vadmel med

afslidte Fløielskanter gjorde Ryggens Rundhed og Krumning endnu mere iøinefaldende.

Den Ankomne lod til at tale om Bjørnen.

„Skal tro det?" sagde den Gamle. „Hvad skulde han der? Det har været en anden Brag du har hørt, for der voxer ikke noget, han kan gaa efter paa tørre Furumoen — ja Bamsen da" — føiede han til. „Jeg tror mest du ljuger jeg, Per! — De siger for et gammelt Ord, at rødt Haar og Furuskog de trives ikke paa god Jord," vedblev han halv høit. „Havde det endda været i Bjørnehullet eller i Stygdalen — Knut og jeg vi baade hørte og saa den der forrige Dagen — men her? — Nei saa nær ind til Varmen kommer han vor Herre Død inte! Du har skræmt dig selv!"

„Nei Dølen rende i mig, hørte jeg ikke han tusslede og bragede i Moen, min kjære Thor Lerberg," svarede den Anden, stødt og vred over den Gamles Tvivl og Drilleri.

„Aa ja, ja," fortsatte Thor i sin forrige Tone. „Det var vel en Buskebjørn, Gutten min."

Jeg traadte nu frem og sagde, at det formodentlig var mig, han havde hørt, fortalte mine Uheld, hvorledes jeg havde taget feil af Veien, hvilken Angest jeg havde udstaaet, spurgte om hvor jeg nu var, om En af dem vilde følge mig til Stubdal, og klagede jammerlig over Sult og Træthed.

Min Fremkomst vakte ikke liden Forundring hos Selskabet. Dog gav den sig mindre tilkjende i Ord end i den Opmærksomhed, hvormed de betragtede mig og hørte min Beretning. Den Gamle, som jeg havde hørt nævnes Thor Lerberg, syntes især med Interesse at følge den, og da det lod til, han havde den Vane at tænke høit, blev jeg ved enkelte Yttringer, som han af og til mumlede hen for sig selv, delagtig i hans Betragtninger, saasom:

„Nei, nei, det var gæli; der skulde han have taget over — ja, over Dammen da — det var Stubdalsvegen, — han har kommet paa Vildgræs — — han er for ung — han er inte skogtam — aa, det var Rugden — det var Kveldknarren — ja, det laater rart for den, som aldrig har hørt det — aa ja, Lommen han skriger fælt — naar det dusker da — Ja Gud, ham var Bjørnen i Vegen for — Det var Karl til Gut."

„Jaha," sagde jeg kjæk og gav mit vaagnende Ungdomsmod Luft omtrent i de samme Ord som Manden, der traf Bjørnen sovende i Solbakken: „Havde jeg været Skytter og havt Bøsse, og den havde været ladet og jeg havde faaet den til at gaa løs, ja min Sandten skulde ikke Bjørnen have ligget paa Flekken da!"

„Det var greit det, ha, ha, ha," sagde Thor Lerberg med en klukkende Latter, som de Øvrige istemte; „det var greit, han havde ligget paa Flekken, ha ha, ha."

„Men nu er han ved Storflaaten," sagde han, henvendt til mig, da jeg var kommen til Ende med min Beretning; „det er det største Vandet paa Skogen her, og naar det lider paa Dagen, saa skal det nok blive Raad til at finde frem, for vi har Baad, og naar han er kommen over, saa er det ikke saa langt, ja til Stubdal da. Nu kan han vel have Bo at kvare sig og faa i sig lidt Mad ovenpaa alt dette. Jeg har ikke andet end Erteleffe og traat Flesk, og det er vel uvand Kost for ham; men er han sulten, saa — Ja kanske han kunde have Lyst paa lidt Fisk? Jeg har nu været her paa Fisking, og grum Ørret har jeg faaet, — ja, i Vandet da." Da jeg takkede for dette Tilbud, bad han en af de Yngre om at tage en „lækker Fisk" af Knippet og stege i den gloende Ildmørje.

Imidlertid udspurgte den Gamle mig, og da han var færdig dermed, og jeg med megen Appetit gav mig ifærd med mit Maaltid, viste det sig, at den Historie han fortalte ved min Ankomst, var endt; thi han opfordrede en af de Yngre til nu at fortælle det, denne havde sagt havde hændt hans Fader, da han laa paa Tømmerhugst.

„Ja," svarede denne, en svær lemmet Gut af et raskt, uforfærdet Udseende, der ikke var meget over de Tyve, „det kan snart være gjort. Han Far var paa

Hugst hos Manden paa Ask ud i Lier, og saa hug han oppe i Askmarken. Om Kvelden gik han til en Stue længer nede mod Bygden og holdt til hos Helge Myra — ja du kjendte nok han Helge du, Thor Lerberg? Men en Dag havde han hvilet for længe til Eftasverd, — der kom slig en tung Søvn over ham, — og da han vaagnede, var Solen alt i Aasen. Men Favnen vilde han have fuld, før han sluttede, og han til at hugge. En Stund gik det baade godt og vel, og han hug, saa Flisen fløi om ham; men det blev mørkere og mørkere. Endda var der igjen en liden Gran, han vilde have med, men aldrig før havde han hugget det første Hugget i den, saa fløi Øxen af Skaftet. Han til at lede efter den; tilsidst fandt han den i et Myrhul. Men allerbedst det var, tykte han, at En raabte Navnet hans; han kunde ikke skjønne, hvem det kunde være, for han Helge Myra havde ikke noget i Marken at gjøre, og Andre var der ikke paa lang Led. Han lyede og lyede, men han hørte ikke noget, og saa tænkte han, han kunde have mishørt. Saa gav han sig til at hugge igjen, men ret som det var, saa røg Øxen af Skaftet paany. Langt om længe fandt han den den Gang ogsaa; men da han skulde til at skaare paa Nordsiden, hørte han skjellig, at det raabte bort i Bergvæggen: „Halvor, Halvor! Tidlig kom du, og seint gaar du." — — — „Men da jeg det hørte,

sa' han, var det mest, som jeg gik af i begge Knæerne, og jeg fik mest ikke Øren ud af Granlæggen, sa' han; men da jeg kom paa Spranget, for jeg i eet Rend lige ned til Stuen hans Helge."

„Ja, det har jeg hørt før," sagde Thor Lerberg; „men det var ikke det jeg mente, det var dengang han var til Bryllups i Vaarfjøset paa Kilebakken."

„Naa dengang, ja det var saaledes det," tog Gutten ufortrøden til Orde. „Det var paa Vaarsiden, rigtig strax før Paasketider i 1815, da han Far boede paa Oppeneie; Sneen var ikke borte endda. Men saa skulde han til Skogs og hugge og drage hjem noget Ved. Han gik op paa Aasen i Hellingen, som er bortimod Aadalsveien. Der fandt han en Tørfuru og til at hugge. Mens han hug paa den, syntes han, det var Tørfuru alt han saa. Net som han stod og glaamte og undredes paa dette, kom der kjørende en Færd med elleve Heste, og alle var de musede; han tykte, det saa ud som en Brudefærd.

„Men hvad er dette for Folk, som kommer farende denne Veien ovenfra Aasen da?" siger han.

„Vi er her borte fra Østhalla fra Ulsnabben," siger en af dem, „vi skal til Veiengaarden i Hjemkommerøl; den som kjører foran, det er Præsten; de som kjøre efter ham, er Brudefolkene, og jeg er Værfaren; du faar staa paa Meierne med mig."

Da de havde kommet et Stykke nedover, saa siger Værfaren: „Vil du tage imod disse to Sækkene og gaa til Veiengaarden og maale i to Tønder Poteter, til vi skal hjem igjen?" „Kan saa det," sagde han Far. Han stod bagpaa han, til de kom til et Sted, hvor han syntes han skulde kjende sig. Det var rigtig Nord for Kilebakken, der det gamle Vaarfjøset stod; Fjøset var der ikke, men en stor gild Bygning, og der tog de ind. Saa mødte der frem Nogle ude paa Gaarden, som skulde skjænke dem, og de vilde skjænke han Far ogsaa. Men han sagde Neitak han: jeg skal ikke have nogen Skjænk, sagde han, for jeg har bare paa mig en Hverdagsbrok; jeg kan nok ikke holde Selskab med slige Folk. Saa sagde En af dem: „Lad denne Gamlen være for den han er, tag en Hest og følg ham paa Hjemveien." Ja, saa gjorde de det; de tog og satte ham i en Slæde med en muset Hest for, og En fulgte med. Da han kom et lidet Stykke frem til en liden Dal Nord for Oppenhagen, — det er endda et Sandfald der — syntes han, at han sad mellem Ørene paa en Bøtte. Om en Stund var den ogsaa borte, og da syntes han først, han sandsede sig rigtigt. Saa skulde han se efter Øxen sin, og den sad i den samme Tørfurnen, han havde begyndt at hugge paa. Da han kom hjem, var han saa rent fortumlet, at han ikke vidste, hvormange Dage han havde været borte; men han havde ikke væ=

ret borte længer end fra om Morgenen til om Aftenen, og han var ikke rigtig lang Tid efter."

„Det gaar meget artigt til — ja paa Skogen da —" tog Thor Lerberg til Orde, „og jeg kan ikke sige mig fri for, jeg har seet lidt jeg og — ja Spøgeri da — og har I Lyst til at være længer oppe — saa skal jeg fortælle det, som er hændt mig — her paa Krokskogen da."

Jo, de havde alle Lyst til at høre; i Morgen var det Søndagen; det var det samme, om de ikke gjorde noget da.

„Det kan vel være saa en ti, tolv Aar siden," begyndte han, „jeg havde en Kulmile inde paa Skogen ved Kampenhaug."

„Om Vinteren laa jeg indpaa der og havde to Heste, og kjørte Kul til Bærumsværket. En Dag saa kom jeg til at blive lidt for længe ved Værket, for jeg traf nogle Kjendinger oventil Ringerike; vi havde nu lidt Snak mellem os, og lidt drak vi ogsaa — ja Brændevin da, — og saa kom jeg ikke tilbage til Milen, før Klokken var imod ti. Jeg fik gjort op en Nying i Mileringen, saa jeg kunde se at læsse paa, for det var styggelig mørkt. Og læsse maatte jeg om Kvelden; for Klokken tre om Morgenen maatte jeg afsted igjen, naar jeg skulde række til Værket og tilbage i Lyse, samme Dagen, ja til Milen. Da jeg havde

faaet det til at frase dygtig, gav jeg mig til at faa paa Læssene. Men i det samme jeg vendte mig mod Nyingen igjen, og skulde til at gjøre et nyt Tag, kommer der vor Herre Død en hel Snefloke seilende, saa at hvert Kul og Brand frasede og sluknede, ja paa Nyingen. Saa tænkte jeg ved mig selv: Jo vor Herre Død er hun Bergmor arg nu, for jeg er kommen saa sent hjem og uror hende ikveld. Men jeg til at slaa Varme igjen og faa gjort op. Men hvordan det var eller ikke, saa var det ligesom Rokoen ikke vilde slippe Kullene ud i Kurven; over Halvparten for udenfor. Endelig havde jeg faaet paa Læssene og skulde til at gjure fast Rebene. Om Morgenen havde jeg sat nye Vidier paa alle Hælerhalsene; men de røg vor Herre Død den ene efter den anden — ja Vidierne da. Jeg til at vride nye Vidier, satte Hælerne paa igjen, og endelig saa fik jeg Læssene gjurede. Saa gav jeg Hestene til Natten, og krøb ind i Kojen og lagde mig. Men mener Du jeg vaagnede Klokken tre? Ikke før Solen var oppe, og endda var jeg tung og ør baade i Skrotten og Hovedet. Saa skulde jeg faa noget i Livet og give Hestene, men begge Spiltougene i Barskuten var tomme, og borte var Hestene. Da blev jeg sindt og tog vor Herre Død til at bande lidt, og saa begyndte jeg at lede efter Sporene. Der var kommen lidt Nysne; til Bygds havde de ikke gaaet, og ikke til

Værket heller. Men jeg saa Slagfærdene efter to Heste og to brede, stutte Fodblad nordefter. Jeg gik efter saa en halv Mil rent bort i Ubrauten; der delte Slagfærdene sig: een Hest havde gaaet i Øst og een i Vest, men Sporene af Fodbladene var rent borte. Jeg maatte vasse efter den ene først en tre Fjerdingvei, saa fik jeg da endelig se ham, han stod og kneggede. Saa maatte jeg først til Kojen og faa bundet og givet den, og saa afsted efter Blakken. Da jeg kom til Milen med den, var det Høgstdags, saa slap Hestene at kjaake til Værket den Dagen; men jeg bad vor Herre tage mig paa det, at jeg aldrig skulde uro hende Bergmor saa sent mer, ja om Kvelden da."

„Men det er artigt med det, En lover; om En holder det til Jul, saa er det ikke sagt, En holder det til Mikkelsmes. For det andre Aaret efter, saa var det sent ud paa Høstsiden i den værste Bløden jeg var i Christian. Det drog alt sent ud paa Eftermiddagen, før jeg kom af Byen; men jeg vilde gjerne hjem om Natten, og ridende var jeg; saa tog jeg lige over ved Bogstad, Sørkedalsvegen, og over Skogen, for det er beneste Vegen, det ved I vel — ja til Aasfjerdingen da. Det var graat og uggent Veir, og det var alt i Skumringen, da jeg kom afsted. Men som jeg kom over den vesle Broen da, strax indenfor Hegelien, ser jeg en Mand, som kom lige imod mig; han

var ikke meget høi, men forskrækkelig tyk; over Axlerne var han saa bred som en Laavedør, og hver Næve var mest en halv Alen tvers over. I den ene havde han en Skindsæk, og gik og jabbede ganske smaat; men da jeg kom nærmere, saa gnistrede Øinene paa ham som Varmebrande, og digre var de som Tintallerkener. Haaret det stod som Grisebust, og Skjægget var ikke ligere, saa jeg rigtig syntes det var en morsk styg Fant, og gav mig til at læse det Vesle jeg kunde. Med det samme jeg kom til: „Jesu Navn, Amen," sank han ende ned — ja, i Jorden da."

„Jeg red længre frem og smaamuldrede paa en Salme; men ret som det var, saa jabbede Karlen imod mig igjen ovenfra Lien. Da gnistrede det baade af Haar og Skjæg og Øinene med. Jeg til at bede Fadervor igjen, og da jeg kom til: „Frels os fra det Onde," saa sa' jeg Amen i Jesu Navn, og saa var han borte. Men aldrig før havde jeg redet en Fjerdingvei, før jeg mødte Suggen paa en Klop. Da gik det ligesom Lynild ud af Øine og Haar og Skjæg, og saa rystede og skakede han Posen, saa det for blaa og gule og røde Ildstunger ud af den, og det sprakede stygt. Men saa blev jeg sindt: „Aa saa far da ende bent til Helvedes Pøl og Pine, dit fordømte Bergetrold," sa' jeg, ja til Manden da, og borte var han med det samme. Men eftersom jeg red, saa drog det efter med

mig, og jeg var ræd jeg skulde møde Kallen endda engang. Da jeg kom til Løvlien, vidste jeg det laa en Kjending der, som skulde hugge Tømmer. Jeg bankede paa og bad om at faa ligge der, til det blev lyst; men tror du, jeg kom ind? Han Per sagde det, at jeg kunde reise om Dagen som andre Folk, saa slap jeg at bede om Hus. Den Raad ved jeg selv, min kjære Per, sa' jeg, men det var ikke Udkomme med ham. Saa skjønte jeg, at Kallen havde været der og forskræmt ham og sat op ham, og jeg maatte afsted igjen. Men da sang jeg, saa det ljomede i Aaserne: „Et lidet Barn, et lidet Barn saa lysteligt" — og det varede og det rak lige til jeg kom ned til Stubdal, der fik jeg Hus, — men det var mest forbi med Natten da."

Den Maade, hvorpaa han foredrog disse Fortællinger, var som hele hans Tale langsom og udtryksfuld; men han havde den Vane „at snakke attpaa," det er, hyppigt at gjentage enkelte Ord eller Dele af Sætningen, eller at hænge bagefter en eller anden overflødig Forklaring. I Almindelighed anbragte han disse Oplysninger for Tilhørerne efter en eller anden Bestræbelse for at vedligeholde Ilden i Piben, og de forekom mig af en saa komisk Virkning, at jeg i den lystige Stemning, hvori jeg var kommen efter min natlige Vandring, ofte havde ondt ved at holde mig fra at le høit. Denne Omstændighed maa jeg vel ogsaa tilskrive, at hans For-

tællinger ikke gjorde det Indtryk paa mig, som kunde ventes, efter hvad jeg nys havde oplevet.

Men medens Thor Lerberg fortalte, kom der en Person frem af Barhytten, som lod til at have ligget der og sovet. Jeg vidste ikke ret, hvad jeg skulde tro om ham; thi han kom virkelig den Forestilling, jeg havde gjort mig om Thusser og Haugebukke, nærmere end Noget jeg hidtil havde seet. Det var en liden tør, mager Mand med Hovedet paa Skakke, røde Øine, og en Næse som et stort Pappegøienæb. Om Munden havde han et Træk, som om han vilde spytte Folk i Øinene. Han sad længe og skar Ansigter, gjorde Grimaser med sin stærkt fremstaaende Underlæbe og hug eller nikkede til Siden med Hovedet, som om han misbilligende slog Takt til Thor Lerbergs Fortælling. Da han lukkede Munden op og begyndte at tale, var ogsaa Forestillingen om hans Troldnatur svunden; dersom man skulde antage ham for noget overnaturligt Væsen, maatte det være for en Nisse eller en gjækkende Skovaand; han var imidlertid kun en Karikatur af en Bondemand. Han klæssede eller læspede lidt, og endnu ivrigere end til Andres huggede han med Hovedet til sin egen Tale, hvori der herskede en saadan aandsfraværende Forvexling af alle Tal-, Vægt- og Maalsangivelser, saadan en Forbytning og Omtumling med alle Begreber, saadan en evindelig For-

snakkelse, at det, idetmindste i Førstningen, for den som ikke kjendte ham og hans Sædvane, var meget vanskeligt at fatte hans egentlige Mening. Men dette uendelige Konfusionsmageri frembragte de latterligste Udsagn, og leverede et slaaende Bevis for, hvorledes den mest nygterne Forstand ved Hjelp af dette kan komme til at anføre Ting, der klinge endnu fabelagtigere og utroligere end selve Overtroens. Hans Foredrag var overordentlig hurtigt, men hakkende og stammende og for en stor Del saaledes bundet til Bondesprogets Egenheder, at det ved at tabe disse mister en stor Del af sin Eiendommelighed.

„Du maa vel for brænnande Fanden tro vi er saa dumme, at vi skjønner dette er Løgn og Kjærringrør?“ var det første Udbrud.

„Ja Gud tror jeg det radt,“ svarede Thor Lerberg med et lidet Grin til de Øvrige, som om han vilde sige: nu skal I først ret faa høre Løier og Historier.

„Jeg kan nu for Fanden ikke skjønne paa det, at du kan sidde her og ljuge og sige, at du har set Sligt selv — du skal jo være en vettug Mand — men jagu traaver du fortere, end den svarte Mærren min ljuger,“ fortsatte Thussen ivrig.

De Øvrige lo, men Thor, der lod til at være fuldkommen bekjendt med hans Egenheder, lagde ikke den ringeste Vægt paa hans Beskyldning, men bragte

ham med Eet ind paa en anden Række af Forestillinger ved at spørge, om det var den samme lille gode Mærren, han havde nu, som da han blev gift.

„Du kan nu vel for brænnande Fanden veta det, at en tandløs Mær kan inte leve, til hun blir reint gammal. Men det var saa god Mær, som En vilde spænde for fire Sko og drage op over Bakka, det, maatta."

„Da maatte hun være god," sagde Thor Lerberg under de Øvriges Latter. „Det var vel med den, du reiste til Branæs og hentede den store Takken paa Bærumsværket? Hvorledes var det med den Reisen," vedblev han opfordrende.

Aa ja, vi har nu Sligt at gjøre og Sligt at føre her", svarede han, og begyndte, efterat have gjort et Tag i Ildmørjen for at tænde den Snadde, han netop havde stoppet.

„I Førstningen jeg blev gift, havde jeg en liden god Mær jeg, maatta, og den skulde jeg reise til Branæs med. Saa havde jeg lovet hende Sisle, Kjærringa mi, at jeg skulde kjøbe et Kjolety til a — — ja du kjender vel Kjærringa mi, hu' Sisle, du Thor? Det er svær Kjærring til at bage; hun bagte Havren hel og holden, som den var kommen fra Branæs; ja hun bagte 15 og 16 og 20 Brød paa det 7de Tjuget om Dagen. Men da de talte efter for Veka, havde

hun bagt 15 og 16 og 20 Brød paa det 7de Tjuget paa det 4de Hundrede for Veka — — og dette Kjoletyet havde jeg lovet hende radt siden jeg tog paa at fri til hende. Saa kjøbte jeg dette Kjoletyet da, maatta, og saa lagde jeg endda paa den svarte Mærra halvfemsindstyve Skippunds Tyngde, og saa reiste jeg om Bærumsværket og kjøbte én Takke, som var fem Fjerding paa Kant, og Tykken efter Bredden, saa som Takkene skal være da, maatta. Saa reiste jeg opover, og kjørte op alle Jonsrudbakka, saa inte Mærra pustede en eneste Pust. Dermed reiste jeg til han Ola i Garden, det er nu saadan en eiende snil Mand det, og Kjærringa hans ogsaa. Jeg bandt Mærra mi i Færdeslasset jeg, maatta, som en Færdingsmand skal gjøre. Han Ola kom ud. „Gjør inte detta," sa' han Ola. „Sæt ind Mærra hans du," siger han til Gutten sin. „Du faar bli' med ind du," siger han Ola til mig. Saa kom jeg ind i Kjøkkenet jeg, og gik bort til Peisen og vilde varme mig, som en Færdingsmand pleier nu gjøre. „Nei, kom ind i Kammerset," sa' en Ola til mig. Saa kom jeg ind i Kammerset da, maatta, og satte mig bort ved Ovnen. Saa kommer Kjærringa med to store, digre Smørrebrød paa hver Side af en Tallerk og Brændevinsglasset midt paa Tallerken da, maatta. Jeg tog det ene og aad op det. „Du skal ha' det andre og," sa' Kjærringen. Saa siger Ola:

„du faar la' os faa ind nokko varmt Drikke og," sa' han. Kjærringa kommer drivendes ind med en Dokter saa stærk, at den gik i Koppen da, maatta. Jeg vilde til at reise jeg da, jeg. „Nei, sa 'n Ola, du faar bli' til Middags nu," sa 'n Ola. Jeg sad nu der og undredes og undredes, hvad det skulde blive til Middags da, maatta. Kjærringa kommer ind drivendes med en Grisunge paa et Brædt, som var stegt hel og holden, med Klauver og Ty, akkurat som han skulde være ljus levandes. Net som det var, kom hun ind drivendes med to store Brændevinsflasker og satte udmed, og saa satte hun sig bent for mig; hun satte sig ikke bent for Manden sin heller, saa som Kjærringa skal gjøre, maatta. Saa tog hun til at skjære og skjære, og saa gled Kniven ind i Haanden hendes, saa hun skar Stykket ud paa Gulvet. „Dette faar du ha' det, Ola," sa' Kjærringa. „Nei dette vil jeg ha' det," sa' jeg. Jeg maatte nu faa det, jeg som Fremmed var, da maatta. Saa aad vi da baade Grisesteg og Ty; og mens vi sad og aad, saa drak vi Dram om Dram, Dram om Dram. Han Ola blev klein, jeg aad; alt han var klein, aad jeg. Jeg stod mig brav, jeg som klein var, men daarlig gik det ham, som aad. Saa sagde jeg Tak for mig jeg da, maatta, og saa gjorde jeg som Fanten og reiste fra Garden og radt til Skarud i eet Skjei, med det tunge Lasset og Skarudbakka attpaa, og Mærra inte pustede en eneste Pust."

Tatere.

> Er du end blank som Guld,
> Og jeg er sort som Muld
> Een Frihed vil jeg eie,
> At vandre mine Veie;
> At gaa til hvem jeg vil,
> Det selv mig hører til.
>
> Tatervise.

En Lensmandsarrest eller en Arreststue paa Landet adskiller sig, om et særskilt Lokale haves, ikke meget fra en almindelig smudsig Bonde- eller Folkestue. Undertiden er dog det lille Vindue anbragt saa høit oppe paa Væggen, at Arrestanterne derigjennem ikke kunne iagttage andet end Maane og Stjerner, Snefog og Himmelens Skyer; derhos er det forsynet med Jernsprinkler. Lignende Sikkerhedsindretninger ere undertiden ogsaa indmurede oppe i Piben; som oftest ere de dog overflødige, da Arrestanterne gjerne frit gaa ud og ind og sættes til at arbeide i Lensmandens Gaardsbrug eller Tømmerdrift. Husgeraadet er meget tarveligt: en høit optømret, i to, tre Rum eller Senge afdelt Barakke eller Hjeld langs den ene Væg, en Træbænk, der taber sig bag Ovnen, langs den anden; un-

dertiden kommer hertil et Bord og et Par Trækubber, der tjene som Stole.

Saaledes saa det ud i den Arreststue, vi nu ville aabne. Paa en lav Skorsten eller Klæberstenskamin af den Form, man ser i de fleste Bondestuer i Gudbrandsdalen, spragede og gnistrede Ilden i en knudret Tyrirod og en Del raa Birkegrene. Udenfor var det et Hundeveir, med Snefog og en Storm, der peb og hvinede i hver Væggesprunge; men her inde udbredte Ovnens ophedede Stene en lun Varme, og Ilden gjød sit rødlige Lys, der endnu kjæmpede med Februardagens sidste Skjær, over nogle menneskelige Skikkelser. I Krogens Halvskygge paa den inderste Seng eller Baas af Barakken laa en Mand henstrakt paa en Skindfeld. Bag den lave Pande, som han støttede mod en af Muskelfylde svulmende haaret Arm, færdedes Tanker, hvis Skygger svævede over et Ansigt ligesaa mørkt som den sodede Væg, og hvis Lyn glimtede frem i Blik, saa stikkende, stirrende og skumle, at selv den sløve Vagtkarl blev uhyggelig tilmode, naar de hændelsesvis faldt paa ham. Men intet Ord røbede, hvad der væltede sig i hans Indre. Hans stride kulsorte Haar, de eiendommelige Træk, det lange Ansigt, hvis Underdel nu var bedækket med et kort sort Skjæg, og dette egne Blik viste, at han hørte til de omvankende Tatere eller Langfanterne, som vor Almue i nogle Egne af Landet kalder

dem. Hans skumle Udseende havde skaffet ham Navnet Svarte-Bertel. Af Profession var han Hesteskjærer, men fuskede ogsaa med forskjelligt Held paa at kurere Heste.

Den Anden lod til at være af en mere sorgløs Natur, og han havde ogsaa en lysere Hudfarve; men Taterstammens lave Pande, skarpe Ansigt, dybtliggende Øine og dette ubeskrivelige, paa en Gang udforskende, fixerende, stikkende Blik med dets uhyggelige Fosforglands, udmærkede ogsaa ham. Han var Gjørtler og Knappestøber, men havde en Lidenskab for at fange Fugle og mede i alle Aaer og Elve. Han vedkjendte sig derfor ligesaa gjerne Navnet Jakob Fuglefænger, som Jakob Knappefant; men naar „Buroerne"*) kaldte ham Bækkespringeren, — et Øgenavn, som ofte tillægges den hele Stamme, der med de brittiske Sportsmænd synes at dele Interessen for gamle Isak Waltons „guddommelige Medekunst," — da kunde han blive rasende. Han sad paa Sengestokken og delte sig mellem Betragtningen af den skumle Kammerat og sine med et Par fordums himmelblaa Buxer beklædte Ben, som han lod dingle frem og tilbage. Da han omsider vaagnede af denne drømmende Tilstand, blev han med Eet snaksom og overgiven, tog frem en Flaske, han havde gjemt i Sengehalmen, bød Vagtkarlen en Dram,

*) Buro, Ikke-Tater.

som denne afslog, tog sig selv en og skjænkede Kammeraten en Ditto, som denne lod til at svælge uden nogen klar Forestilling om, hvad det var. Derpaa begyndte han med løbende Tunge og megen Livlighed at fortælle Vagtkarlen, den lange Ola, en Person af et taabeligt Udseende, Tyve- og Røverhistorier, saa at Haarene reiste sig paa dennes Hoved. Da Piben, han havde laant af ham, var udrøget, sang han med en velklingende Stemme og et godt naturligt Foredrag den Vise, hvoraf vi ovenfor have anført et Vers, og som endnu bedre end hans Opførsel antydede Friluftshanget, der danner et Karaktertræk hos den vandrende Stamme, hvortil han hørte. Svarte-Bertel lod især til at opildnes ved de Vers, der indeholdt Antydninger af Stammens Forhold til Ikke-Taterne. Da Sangen var tilende, begyndte han paa en anden, der var en Blanding af Tatersproget eller Rommani, som de selv kalde det, og et lidt forsvensket Norsk. Den behandlede et lignende Emne, indeholdt Klager over den ulykkelige Tilstand at være spærret inde i den fagre Sommer, naar Fuglen sang i Lunden, naar Fisken sprang i Aaen, — og priste den frie Mands Lykke, der selv kunde bestemme sine Veie, om han forøvrigt laa i Strid med hele Verden. Men han var ikke kommen langt i sin Frihedshymne, før han pludselig brød af og lyttede. Lidt efter hørte ogsaa de Øvrige Larm og

forvirrede Stemmer. Nogle Personer vare drukne eller anstillede sig saaledes; et Par Stemmer syntes at tale i Tatersproget, og alt imellem lød en Røst, man let kjendte som Lensmandens, der kaldte disse Mennesker til Orden, idet han i et halv studeret Røversprog, som han havde lagt sig til under sine mislykkede Forsøg paa at tage norsk juridisk Examen, anmodede dem om at være rolige og respektere ham og hans Hus, som var en Helligdom, fordi han var Øvrighedsperson og bar Kongens Mundering. En af de Drukne mente høit, han fik gaa ind og trække den paa, om det skulde have Klem.

En Kvindestemme bad med smigrende Underdanighed, at den naadige Lensmand ikke maatte være vred, forbi „Karmanden" tiltalte ham saa uanstændigt; han var jo drukken, det saa Lensmanden nok. Naar han var ædru, var han den braveste Mand til at stræve for Kone og Børn, og saa snild og myg, at han kunde vindes om en Finger som en Tvindtraad, og for at skaffe sine Forsikringer yderligere Indgang skjeldte hun „Karmanden" i samme Aandedræt med en fast utrolig Tungefærdighed for en Slagsbroder og en Drukkenbolt, der ikke gad gjøre andet end yppe Kiv og drikke Vorherres Dage bort, og overfusede ham tillige med en saadan Strøm af Skjeldsord og Bebreidelser, fordi han paa en upassende Maade vovede at tiltale den brave, snilde Lensmand, som nu

vilde sørge for dem, giv dem Husly, Mad og Alt det som godt var, saa at Manden ikke svarede et Ord til Hundrede. Han vidste vel, at det Hele var Forstillelse.

Under disse Forhandlinger blev Hængelaasen taget fra, Slaaerne aabnedes, og ind gjennem Døren tumlede Selskabet, tilsneet, rødøiet og blomstrende af Snefog, Nordensno, Brændevin og Ophidselse af det Klammeri, hvorunder de vare blevne grebne i en Bryllupsgaard i Nærheden.

Et vildt Glædesblink for over den gamle Taters Ansigt, da han saa Folk af sin egen Stamme, ja af sit eget Følge, men han reiste sig ikke fra sit Leie, og gav den ikke tilkjende ved nogen voldsom Glæde, saaledes som Fuglefængeren, der med et Spring stod midt iblandt dem, som om han jublende vilde hilse dem alle. Men et advarende Blik bragte ham strax til at antage en ligegyldig Mine. En af Følget hviskede i Forbigaaende til ham: „Stilla Møien, Raklo! dikkar dero kji 'en bængeske Muskroen?"*)

„Hvad er dette for Folk, Herre Lensmand?" spurgte han derfor fremmed og med paatagen Ydmyghed, „om jeg faar Lov at driste mig til at spørge?"

„Det er nogle stridbare Lovovertrædere, som jeg saa at sige fakkede in flaxanti, det er det samme som:

*) Hold Mund, Gut! Ser du ikke den Fandens Lensmanden?

mens dem flaxet i Vingerne, skjønner du, just som de gjorde sig skyldige i Benshug og Stenshug, Haargreb og Klæders Sønderrivelse efter 6 Bogs 7—8," svarede Lensmanden vigtig. „Og jeg er ikke langt fra Faktum, naar jeg antager, at det er disse eller lignende Løsgjængere, der her og i andre Bygdelag i senere Tider have forøvet adskillige simple og qvalificerede Indbrud. Det gamle Kvindemenneske er af Truls Skoleholder paa Rogneyhaugen angiven som overbevisendes for Kvaksalveri og Fandenskunster med smeltet Bly, og bør for Maalen, Signen o. s. v. efter 6 Bogs 1—12 paa Tugthuset. Anbelangende en af disse Karle, da er det min visse Formodning, at han er den Langfant, som i Sommer, i en Smedie ved Exerpladsen paa Gardermoen, med en glohed Jerntein næsten dræbte eller halvstegte en Soldat, og det som værre var — med det samme brændte op og skamferede Kongens Mundering, som den Menige havde paa Skrotten. — Skulde En vel have hørt Sligt! — men —" afbrød han sig vred, da Fuglefængeren ikke kunde afholde sig fra at le over den Salvelse, hvormed Lensmanden omhandlede denne grove Forgribelse paa Kongens Mundering; „— men jeg staar her og prater for dig, og du spør mig, og kanske du holder mig for Nar attpaa? Det var bedre, at jeg spurgte dig, for du er jo Knapfant, og saa kjender du vel Folkene dine paa Knap-

hullerne," tilføiede han lunefuldt. „Kraake søker Maake, siger et gammelt Ord, og jeg synes dem javlede samme Kraakemaalet, du buldrer, naar du har faaet Brændevin."

Derpaa trampede Lensmanden afsted, slog Døren dundrende i Laas, og skjød Slaaerne for. Men under hans Bortgang sagde Fuglefængeren med megen Ydmyghed i Stemmen, medens Skalken tindrede i hans Øine og lurede i hver Mine:

„Naadige og vise Hr. Lensmand, De maa sandelig ikke være vred paa mig: Bæng le dero!*) Jeg mente ikke noget Ondt med det, jeg spurgte; men jeg har aldrig seet disse Godtfolk før, og jeg vil gjerne vide, hvem jeg skal dele Bord og Seng med. Gid dero suta i Voldron i bængeske Vau atmed Bule til sastra Bæng!"**)

Over dette hjertelig udtalte Ønske brød hele Følget ud i en Latter, som Lensmanden brummede Bas til udenfor. Da han var borte, fik Ansigterne et andet Udtryk, og Kvinderne nærmede sig Ilden. I den ene af dem gjenkjende vi nu, da hun har viklet sig selv og en sodet Kaffekjedel ud af det store Uldtørklæde, som før indhyllede hendes Ansigt og lange Figur, Signekjærringen Gubjør Langelaar. Det andet vandrende

*) Fanden tage dig!

**) Gid du laa i en Seng ned i hede Helvede ved Bagen af selve Fanden!

Kvindemenneske, der saa ydmygt havde undskyldt „Karmandens“ uforskammede Tiltale for Lensmanden, var vel en tyve Aar yngre end Gubjør, nævntes Karen eller Steffens-Karen, og udmærkede sig ved en lav, men let og smidig Legemsbygning, ravnsort eller rigtigere sortblaat Haar og et ægte Taterfjæs. Hendes gulbrune Hud sad stramt udspændt over det skarpt formede Ansigt, saaledes som man saa ofte ser hos Mennesker af et heftigt og pirreligt Gemyt; den havde nu modtaget en Mængde Rifter og Pletter under det Slagsmaal, hun nylig havde været i med den saa ivrig forsvarede Karmand, hvem hun med sine Negle og sin Foldekniv havde bibragt saa eftertrykkelige Skrammer og Saar, at hans Træk næsten ikke vare til at skjelne for størknet og halvstørknet Blod. Imidlertid syntes denne Person, der kaldtes John Pottefod, ikke at være af Taterslægt, ligesaalidt som en anden af Følget, der havde et yderst slapt og sløvt Udseende, og som paa Grund af et Yndlingsudtryk og dette Ydre, hvori hans Karakter udtalte sig, glædede sig ved Navnet Ola Ligeglad; men umiskjendeligt var det, at de begge vare beskjænkede. Den Femte i Følget hed egentlig Per Svendsen, men tillagdes almindelig Kjælenavnene Per Hesteskjærer, Heste-Per eller Svolke-Per. Hans Ansigt var yderst frastødende, og under et Par stærkt bøiede, umaadelig store buskede Bryn havde han et endnu mere gjennemtrængende Ba-

filiskblik end nogen af de øvrige Tatere. Hans tætte, men ingenlunde plumpe Legemsbygning, og hans sikre, lette Bevægelser tydede paa en Kraft og Smidighed, der gjorde det end farligere at ægge de voldsomme Lidenskaber og den brutale Vildhed, der lurede under denne Tyrepandes Rynker, denne Skulm over Øinene, denne dyrisk fremstaaende Snude med dens grinende Muskelspil. Ligegyldig, som om han var alene, kastede han sig hen paa Bænken foran den Seng, Svarte-Bertel laa i, tog frem en liden Snadde, hvori han karvede Tobak, bad Steffens-Karen at tænde sig en Stikke og begyndte at røge. Imidlertid satte Kvinderne Kaffekjedlen over Ilden for at tilberede Taternes næst efter Brændevinet mest yndede Drik, medens man med Forsigtighed indledede en almindelig Samtale, hvorunder der ved nogle i Tatersproget henkastede, for Vagtkarlen uforstaaelige Ord blev lagt en Plan til at gjøre ham sikker og aflede hans Opmærksomhed fra de Forhandlinger, som Følget agtede at drive med Svarte-Bertel og Fuglefængeren, angaaende Udbrud af Arresten og Indbrud paa en nærliggende Bondegaard. Da disse Forberedelser vare trufne, og baade Mændenes og Kvindernes Piber vare satte i en saadan Virksomhed, at hele Rummet fyldtes med Taage, samlede hele Selskabet, undtagen den saarede John Pottefod og de To i Krogen, sig om Ilden.

„Du har vanket vidt du, Gubjør, hører jeg," begyndte Fuglefængeren — der strax med Interesse var gaaet ind i den antydede Plan — under en Stands i den almindelige Samtale, som fornemmelig havde dreiet sig om Anledningen til Følgets Fængsling. „Jeg har hørt gjiti dine Summipaer og Ragustaer,"*) tilføiede han i Tatersproget, med et næsten umærkeligt Blik mod Svarte-Bertel, for at antyde at denne var Hjemmelsmanden. „Nu faar du fortælle os Noget!"

„Ja, jeg har vanket vidt og sanket lidt," svarede Gubjør, med et som det lod tilvant Yndlingsudtryk; thi det stod ikke i Overensstemmelse med hendes Antræk, da hun var klædt omtrent som en velhavende Bondekone. „Meget har jeg hørt og meget har jeg spurgt, mangen viis Gjerning har jeg været nødt til at gjøre for Bønderne; jeg maatte jo skaffe Mad og Klæder baade til mig og Mine, i den Tid jeg ikke var alene, og siden ogsaa; men nu tager jeg paa at blive gammel."

Derpaa fortalte hun flere af sine „vise Gjerninger," Bedragerier og listige Streger, i et langsomt, høitideligt Foredrag, hvilket imidlertid af Hensyn til Vagtkarlen, som de strax havde skjønnet var en indskrænket Person, med Flid blev holdt saa dunkelt og tvetydigt, at det vilde have været umuligt for ham at fatte den

*) Bedragerier og Troldomme.

egentlige Sammenhæng, selv om han havde været mere opmærksom end han var, under Gubjørs Fortællinger. Og hvor selve Fremstillingens Dunkelhed ikke var tilstrækkelig, indblandedes sparsomt enkelte Ord og Talemaader paa Rommani.*)

Glandspunkterne i disse Fortællinger var Historien om, hvorledes hun ved sin saakaldte Ragusta havde skaffet en Jomfru i Tvedestrand hendes utro Kjæreste igjen, og nogle taveske Summipaer,**) hvorved hun havde erhvervet sig Klæder, Levnetsmidler og Penge. Det var saa langt fra, at hun saaledes som hun før syntes at antyde, angrede disse sine „vise Gjerninger," at Glæden spillede hende i Øinene, naar hun fortalte, hvorledes hun ret tilgavns havde taget en Buro ved Næsen.

„Men hvorledes var det med Maskan?"†) spurgte Fuglefængeren. „Jeg har hørt sige, at du har gjort det godt med den."

*) Rommani betegner i det norske Tatersprog baade Folket (Taterne) og Sproget, de tale.

**) Bedragerier ved Knuder paa en Traad.

†) Maskan, en Kat, Troldkat, et af en Træklods forfærdiget Skabilken, overtrukket med Katteskind, der indeni er forsynet med en Blære, som indeholder rødfarvet Vand, samt med en egen Mekanisme, hvorved den løber hen over Gulvet og skriger. Naar Taterne ville gjøre sine Kunster,

„Det er længesiden," svarede Gubjør, „at jeg havde nogen. Det var, da han," med et umærkeligt Nik mod Svarte-Bertel, „var en liden Gut, og reiste med mig. Sent en Aften kom vi til en Gaard. Alle Døre vare lukkede, undtagen Døren til Fæhuset, — Drabb —"*) sagde hun og saa paa de Øvrige, der fuldkommen skjønte Meningen. „Men der havde jeg da ikke mere at gjøre. Dagen efter kom jeg til den samme Gaard. Jeg gik ind til Bonden og hilste paa ham og sagde: „God Dag." „God Dag," sagde han igjen; arrig var han som en Bandhund. „Min kjære Bonde," sagde jeg, „du skal ikke være vred paa mig for den Ulykke, du har havt." „Hvoraf ved du, at jeg har havt nogen Ulykke?" spurgte Bonden og gjorde store Øine. „Jeg ser det paa dit Ansigt og dine Øine," sagde jeg. „Men nu kan du være glad

nedgraves denne hemmelig paa et bestemt Sted i Fjøset; en eller flere Kjøer faa Sellsnæpe eller anden Gift. Senere indfinde de sig, udpege de syge Kjøer og tilbyde sig at fordrive Trolddommen. Modtages Tilbudet, angive de Stedet, hvor Troldkatten findes, og lade Bonden opgrave denne, som da ved en udenfor posteret Hjelper bringes tilside. For ret at forbløffe Vedkommende i det afgjørende Øieblik, viske de ham om Øinene med en Strybundt, der er indsmurt med Fosfor. Kjøerne kurere de ved en Modgift.

*) Drabb, Gift.

og takke din Gud, fordi jeg er kommen: jeg ved alle Ting, og jeg har Hjelperaad for alle Ting." „Ja, men jeg skjønner ikke, hvorledes du kan vide det, som er hændt her," sagde Bonden igjen.

„Hvorledes kunde Moses vide, at Kong Farao og hans Hær skulde drukne i det røde Hav?" sagde jeg. „Ja, det var i det gamle Testamente det," sagde Bonden, „eller er hun kanske en Profet, Mor? „Nei ikke det, Far, men den store Allako har givet mig et aabent Øie i Ragusta, saa at jeg kan se det, som er hændt dig." „Jasaa," sagde han. „Det er to Kjør, som er sturtefærdige for dig af Finnskud, en sort og hvid, og en rød og hvid," sagde jeg. „Hvor laa du i Nat?" sagde Bonden. „Dæ aschar jik goschvardo Buro."*) — Men saa sagde jeg: „Skal du vide det, saa laa jeg i Nat „pre Dumon i Voldron Minschia uppri."**)

Her havde Tilhørerne vanskeligt for at tilbageholde sin Latter.

„Da Bonden fik høre dette," vedblev Gudbjør, „blev han meget forundret. „Onde Naboer har udsendt en Troldbomsmaskan for at suge Marv og Blod af Kjørne dine," sagde jeg, „det ser jeg; men faar jeg raade, skal jeg vise den frem, og jeg skal hjelpe

*) Det var en ful Bonde.

**) Paa Ryggen med Bagen i Sengen.

dig, saa at den ikke faar Magt til at fordærve flere."

„Kan du det, min gode Kone, skal jeg betale dig rundeligt, og Mad og Klæder skal du faa attpaa," sagde Bonden. „Følg med i Fæhuset, saa skal jeg vise den, som suger Blod og bryder Ben," sagde jeg til Bonden; „men tag med Hakke og Spade." Han tog Hakke og Spade, og Konen til Bonden gik efter ham som en Hund. „Jeg har aldrig været her," sagde jeg; „men jeg veirer godt og kjender skjulte Ting; gaa til den sorte og hvide Koen," sagde jeg. „Her er gravet før," sagde Bonden. „Grav igjen!" sagde jeg; „det som er skjult, skal aabenbares." Manden grov, og bedst han grov, sprang der frem af Baasen en Kat og bort over Gulvet og skreg saa fælt. Idetsamme gnistrede det om Øinene baade paa Bonden og paa Konen hans som Ild og Luer."

Her nikkede hun betydningsfuldt til Tilhørerne og satte en hemmelighedsfuld Mine op.

„Manden blev saa ræd, at han rullede overende; Kjærringen slog op en Vælg og rendte i Ring, saa hun ikke kunde finde Døren. Imens tog jeg Katten og klemte, saa Blodet skvat ud over Gulvet. „Nu skal jeg sende den bort og binde den fast, saa den aldrig skal slide sig og komme hid igjen," sagde jeg, og til at læse en Lexe over Katten, imedens jeg gik til Døren med den.

„Vor Herre og St. Per gik Veien fram, saa mødte dem den forfærdelige Trolddoms Maskan. „Hvor skal du hen?“ sagde vor Herre Jesus Christ. „Jeg skal til Bondens Gaard og bryte Bein og suge Blod.“ „Vend om igjen, jeg stævner dig, jeg binder dig i tre jordfaste Steiner:

Ikke skal du Bein bryte,
Ikke skal du Blod suge;
Ikke skal du bo paa Land,
Der Nogen bor;
Ikke skal du bo paa Vand,
Der Nogen ror.
Du skal paa Havsens Bund
Under en jordfast Stein.“

„Men udenfor Fjøsdøren stod den Svarte,“ sagde hun, med en Hentydning til Bertel, „og tog Katten og for til Skogs med, og de saa den aldrig mere.“

„For det fik jeg Kaffe og Tobak, Uldent og Linned, Flesk og Spegemad, sex Sølvskeer og mange Penge.“

Fuglefængeren, den anden Taterske og Ola Ligeglad, der vare Gubjørs opmærksomme Tilhørere, ledsagede af og til hendes Fortællinger med en Latter og et eller andet i Tatersproget sagte udtalt Ønske om, at Buroerne altid maatte blive tagne saaledes ved Næsen. Vagtkarlen, som havde ligget paa Ovnsbænken

og delt sig mellem at røge Tobak og halvsøvnig at glo paa Ilden, sluttede sig nu ogsaa til dem, da Fuglefængeren begyndte:

„Nu skal jeg ogsaa fortælle om et Finnskud: For mange Aar siden var der en Finn, som de kaldte Træfodfinnen."

„Det var „kji Lallaro,"*) han var „jik Rommani," sagde Gubjør. „Jeg kjendte ham."

„Ja, det kan være; nok, denne Træfodfinn kom ind her nord paa Sellsbygden," vedblev Fuglefængeren, „hvor Sellsnæperne voxer, paa en Gaard, som hedder Rommengaard. Kjærringen der stod og kjærnede Smør.

„Giv mig lidt Smør du," sagde Træfodfinnen.

„Jeg har ikke noget Smør," sagde Kjærringen.

„Har du ikke Smør, skal du ikke faa Smør heller," sagde Træfodfinnen, og dermed gik han.

Kjærringen kjærnede mest hele Dagen, men det vilde ikke blive Smør, og om Natten sturtede en Ko for hende. Saa skjønte hun, at Finnen havde sendt ud Finnskud, og sendte efter ham en Mand, for at faa gjort det godt igjen. Denne Mand var Husmand under Gaarden, han hedte Knut Mo og var rask til Bens; men Finnen naaede han ikke, førend han var tre Mil nordenfor Throndhjem, og der fik han forligt

*) Ingen Finn.

det og gjort det godt igjen med Penge og Løfter om Mere, naar Finnen kom udefter.

„Det er bedst, du er snøgg hjem," sagde Træfodfinnen, „for der ligger tre Kalvehoveder under Fæhuset: dersom de ikke blir taget bort og brændt før Næ, kommer der Stordaud paa Fæet: derfor er det bedst, du snøgger dig," sagde Finnen.

„Ja Gud, jeg skal være snøgg!" sagde Knut Mo, „men jeg kan ikke flyge fortere end Benene vil jeg heller," sagde han.

„Aa jeg skal hjelpe dig fram," sagde Finnen; „for jeg har Veiret og Veien i Skindhiten." Og saa sagde han for ham, at han skulde fare bortigjennem Luften og komme ned paa tre Rettersteder, og det var paa Halbakken paa Dovreskogen, paa Nilsbakken paa Rusten og paa Steilen paa Sell, tæt ovenfor Rommengaard ved Laagen.

„Fra Steilen kommer du ikke opatt," sagde Finnen, „for da har du ikke lange Veien; „men den du først møder, maa du ikke snakke til; du maa ikke se efter ham engang."

Nei, han skulde ikke snakke til nogen kristen Sjæl, han skulde ikke se paa Siden, om han saa mødte Kongen af Engeland.

Dermed tog han Farvel med Finnen og reiste afsted, og det var ikke længe, før han var over

„Jemlom"*) og nede i Gudbrandsdalen paa Halbakken paa Dovreskogen, for han for som et Veir. Ret som det var, kom han ned paa Nilsbakken, og før han vidste Ordet af det, var han nede paa Steilen. Derfra skulde han til at gaa nedover til Rommengaard; men da han kom bortpaa Vaageveien til en liden Dok, som de kalde Maurstadbokken tæt ved Laurgaard, mødte han Kjærringen sin, og hun blev staaende og glane saa stort paa ham, fordi han strøg saa stram forbi. Saa kunde han ikke længer berge sig, men maatte glo efter hende. Fra den Stund sad Hovedet paa Skakke paa Knut Mo, og den som fortalte mig det, havde seet ham og hørt det af hans egen Mund."

„Det har været en ful Bondemand; han har drukket Pengene op hos Kræmmeren, faldt overende i Fylden og vrikket Nakkebenet, og siden har han ljuget sammen den Historien," sagde Steffens-Karen.

Over denne Forklaring blev der megen Lystighed, og Gudbjør gjentog, at hun havde kjendt Træfodfinnen, og at han ikke var nogen Lallaro, men hørte til Rommani, og hun vidste, at han havde været slem i Ragusta.

Vagtkarlen, som med megen Interesse syntes at have hørt paa den sidste Fortælling, gjorde Indsigelse mod denne Forklaringsmaade og fortalte til Bevis

*) Dovrefjeld.

for sin Paastand om Muligheden af saadanne hurtige Reiser gjennem Luften, det bekjendte Sagn om Jutulen og Johannes Blessom; derpaa opfordrede han Taterne til at fortælle flere saadanne fornøielige Historier.

„Ja vi skal nok fortælle, men nu maa du fortælle en først," skreg Taterne over hverandre, da Svolke-Per og Svarte-Bertel bleve vel høirøstede henne i Krogen. „Fortæl, enten det er Løgn eller sandt, enten det er om Trold eller Fanden, det er det samme."

„Ja, er det det samme, saa kan jeg vel komme paa en Stub jeg ogsaa, maa'a; men Dølen rende i mig, ved jeg rigtig, hvad jeg skal fortælle! Jo, nu kommer jeg paa en," udbrød han efter at have grundet en Stund.

„Det var engang en Gut, som skulde i Tømmerskogen. Men som han gik, traadte han vel paa Vildgræs, og kom rent af Leden bort i Afhullerne, saa han ikke kunde finde frem. Han gik hele Dagen da, maa'a; men da det led paa Kvelden, fik han se en Vogn, som kom kjørende, og den var blaa den, maa'a. Bedst det var, saa kom der en til, og den var gloende rød den, maa'a, og saa kom det saa fuldt med Vogne, og nogle var af Guld, og nogle var af Sølv, og der var saa urimelig mange Heste for, at han aldrig havde set slig Færd. Men ret som det var, blev de borte i Skogen, og Gutten gik længere han, maa'a. Som han gik, kom han til at spænde paa et Purkeøre, som

stod op af Jorden. Saa gryntede det nedi der og klang ligesom en Pengekjedel; men i det samme kom der lunkende En med en Skarvemær for en Kjærre.

„Me naar dem vel att?“ sagde han.

„Ja, i Morgen naar du dem att,“ sagde Gutten. Men hvad Dølen var det, det laat i, tænkte han ved sig selv, og vilde til at tage i Purkeøret. Da var det væk, men havde han ikke snakket, saa havde han faae. Kløerne i en af Pengekjedlerne til Gamle-Erik da, maa'a.

„Kunde du ikke skydse mig hjem, du?“ sagde han til den, som sad paa Kjærren, „for jeg er kommen saa rent abrængslig langt af Veien, at jeg ikke tror jeg er Karl til at finde hjem paa een Nat,“ sagde han.

Jo da, han vilde skydse ham, maa'a, og de kjørte og de kjørte temmelig fort og. Langt om længe kom de frem til en Gjæstgivergaard, og der var det saa gildt, at de kunde faa Alt det de vilde. Der var saa meget Mad og Drikke, at der mest ikke var nogen Ende paa det, og ikke skulde det koste Noget heller. Det var nu baade godt og vel det, maa'a. Men da de skulde til at lægge sig, spurgte Kjærringen, hvad for en Seng han vilde ligge i, enten i den røde eller i den blaa. Ja det var vakkert Altsammen, og der var store Fryndser og Blommer og Ty paa Skindfelden baade i den blaa og i den røde. Men Gutten han

vilde helst ligge i den blaa han, maa'a. Det skulde han faa Lov til, og han drog af sig Klæderne og lagde dem paa en Stol. Saa satte han sig paa Sengekanten, og med det samme han skulde vælte sig overende, sagde han Jesu Navn, maa'a. Men da var Sengen et blaat Vand, og Stolen var en Sten fremved Vandet, og den røde Sengen var Varme og Ildmørje, og nedi der laa der Folk, som krøb og kravlede, saa Gnisterne frasede om dem. Ja, Gutten han syntes dette var grovelig fælt han, maa'a. Men da han fik se sig rigtig om, stod Maanen over Fjeldkammen saa stor og rød og rund, og saa var han i Fjeldet udmed et Vand, og der kjendte han sig godt igjen. Men Gjæstgivergaarden og hele det Stellet, det var borte det, maa'a."

Medens disse Fortællinger tiltrak sig eller lod til at tiltrække sig de Øvriges Opmærksomhed ved Ilden, samtalede Svarte-Bertel og Svolke-Per henne i Krogens Skygge. Gubjørs og Fuglefængerens Blik sneg sig en og anden Gang ubemærket derhen, og mod Slutningen af den sidste Fortælling havde Gubjør selv listet sig hen til dem. — Det vexlende Minespil paa Svarte-Bertels Ansigt, der i hurtige Følgerækker afspeilede lurende Opmærksomhed, Stolthed, Foragt, Had og Harme, og Svolke-Pers heftige Fagter, anty-

dede ligesaa klart som deres Tale, at de omhandlede sine Livsbegivenheder og Forhold til Buroerne.

„Haa aschar dero i Stillepa for?“*) spurgte Svolke=Per, efter at have berettet om nogle af sine Hændelser efter den Tid, de sidst saaes.

„For jik Marrapina,“**) var Svaret.

„For jik Marrapina?“ spurgte Svolke=Per op igjen med Forbauselse i Miner og Stemme.

„Ja, ja, som jeg siger, for en ussel Grime af en Tougstump og et Par Vidier, ikke saameget værd som en Halvskilling,“ svarede Bertel med Forbittrelse. „Jeg tog den paa Gjerdet ved en Bondegaard for at binde min Hest; Buroen, som eiede den, kom efter og greb mig og satte mig i Stillepa, fordi jeg var en Rommani og ikke nogen Buro, og Lensmanden siger jeg kommer paa „Kjev“†) for den Marapina.

„Paa Tugthuset for en Vidiegrime!“ udbrød Svolke=Per igjen, med ligesaamegen paatagen som virkelig Harme. Ja, ja, Christian Kjeldsen sad jo for en Høvisk, som han tog op og vilde tørre Sveden af Hesten sin med. Gamle Christian Kammager, som mest er halvblind, har de ogsaa sat did, fordi han ikke har

*) Hvorfor er du i Arrest?

**) For en Grime.

†) Tugthuset.

„drabrat hos Rascho."*) Han har aldrig sovet under Sodbjelken otte Dage i Rad, og aldrig har han talt andet end Tænder i Kamme og Bævskeer; men der har de sat ham ind et helt Aar til at regne op Bogstaver og læse ABC, som et Skolebarn. De fordømte Buroer! De skrive op vore Navne og Haandteringer; de holde Mandtal paa os, som vi var deres Kjøer og Svin, og sætte os i Tugthus og Slaveri for Ingenting, naar vi sætte os lidt op imod dem. Tilsidst vil de forbyde os at gaa paa Jorden, at vandre paa Fjeldene, at fiske i Bækkene!"

„Kjatkjo, Pral!"**) sagde Svarte-Bertel, hvem lidenskabeligt Had og Harme lyste ud af Øinene under denne Tale.

„I min Ungdom var det anderledes," vedblev Svolke-Per. „Naar vi kom til Buroens Gaard og sagde: vi behøve Brændevin, Tobak, Kaffe, vi har ikke Klæder og Mad, vi skal reise langt, giv os Niste og Reisepenge — saa gav han os det; han turde ikke andet, han vidste vi havde Magten, han saa vi kunde skade Fæet hans og Agrene og magtstjæle Hestene; da var det gode Dage for Rommani. Jeg mindes godt, at da Lange-Ola var kommen hjem fra Rusland, truede han engang en Lensmand til at dandse Spring-

*) Gaaet til Præsten, staaet til Konfirmation.

**) Det er sandt, Broder.

dands med Mor mi, hun Steffens-Olea, paa hans eget Gaardstun. Men nu, nu maa vi holde os fra Storbygderne og vandre om over vide Fjeld, borte i Aasbygder og de værste Afhul og Baglier, som findes, og endda tør de true os med Bygdevægter og Lensmand og Tugthus."

„Jeg har aldrig taget saameget som for to Skilling," tog Svarte-Bertel Ordet; „jeg har næret mig „Horta pre;"*) jeg har kureret Heste, jeg har været klog og listig mod Buroerne; men jeg har hverken „spanæt" eller „kjaarat"**) hos dem, og jeg har ikke slaaet dem ihjel, og nu skal jeg sidde indestængt paa Huset for den usle Grimen. Det fordømte Buropak, jeg skulde være glad, om jeg kunde fordærve dem allesammen, baade dem og deres Fæ, og alt de eier."

Denne Stemning var det, Svolke-Per havde ønsket at fremkalde, og han søgte efter Evne end yderligere at gyde Olie i Ilden, idet han dvælede ved den uberettigede Kontrol, man vilde føre med deres Folk, og den Haardhed, hvormed man tvang gamle, sløve Mennesker til at læse og lære Kristendom. Endelig omhandlede og udmalede han, hvad hans eget Følge havde lidt under disse Forfølgelser, især efter de Indbrud, Lensmanden omtalte. Derfor havde de flere Gange i

*) Paa en redelig Maade.

**) Rapset eller stjaalet ved Indbrud.

den strengeste Vintertid maattet tage tilfjelds, hvor de havde udstaaet Utroligt. De havde ikke turdet lade sig finde i de Bygdelag, hvor de vare kjendte, thi de vilde ikke for nogen Pris paa „Kjatkipa;“ *) „Randrebraskroerne“ **) vare listige, og det var let at forsnakke sig; det kunde jo kanske oplyses, at han „havde brændt Soldaten for Knippe,“ sagde han med et Hestedoktorudtryk, „og saa var det engang en Mjøltraaver †) — den Karlen var ikke saameget værd — men kom det for Dagen, at det var en af Rommani, som havde gjort det, saa“ — her gjorde han en betegnende Haandbevægelse over Struben. — Han havde hver=

*) Kjatkipa, Forhør.

**) Randrebraskro, en Skriver, Sorenskriver.

†) Mjøltraaverne ere en fra Taterne eller Rommani forskjelskjellig Stamme, der lever i et bestandigt Fiendskab med disse; naar de mødes, kommer det ikke sjelden til blodige Slagsmaal, der undertiden ende med Drab. Medens Taterne streife om overalt, færdes Mjøltraaverne især i de vestlige og sydlige Egne af Landet, og synes saavel i Sprog, som i Levemaade og Udseende at have meget tilfælles med de Rothwælske eller jydske Natmandsfolk, ligesom de i det Hele ere mere blandede med de Indfødte. De synes ikke som Taterne at drive eller angive at drive Haandverk eller bestemte Forretninger. Heller ikke skulle de saaledes som disse befatte sig med Summipaer og Ragustaer. De holde ikke Heste, men fare enten om tilbaads i større Selskaber, eller trave om med en Mel= eller Tiggerpose paa Ryggen.

ken Lyst til „at lade Knappen springe," eller til at „kjeræs Pagen;"*) derfor vilde han reise til Sverige, hvor det skulde være fredeligere end i dette Land. Men gode Reisepenge vilde han gjerne have, og han vilde nødig reise fra sit Følge og sine Skyldfolk, derfor vilde han have Svarte-Bertel og Fuglefængeren med. Og dersom de saasandt vilde, skulde der blive Raad baade til at komme bort og til Reisepenge i Overflod. I disse Bygdelag var neppe nogen af dem kjendt uden Gudbjør, som de efter mange Aars Fraværelse havde truffet her; og af hende havde de faaet spurgt, at Svarte-Bertel og Fuglefængeren sad hos Lensmanden. En eller et Par af Følget havde tænkt at besøge dem i Arresten for at gjøre Aftale med dem, men underveis „kom Pottefoden og Kvindfolket hans i Haarene paa hverandre," fordi hin havde klappet en Bondegjente i en Bryllupsgaard, hvor de vare inde; nogle drukne Bønder lagde sig imellem og vilde skille dem ad; disse bleve mørbankede af Følget; men da det var tæt ved Gaarden, faldt alle Bryllupsgjæsterne over dem, og der blev et saadant Slagsmaal og Spektakel, at det ikke havde taget nogen god Ende, dersom ikke Lensmanden var kommen til. Nu da de vare komne sammen i Arresten, havde det ingen Fare, Vagtkarlen skulde de drikke fuld; de havde Brændevin med sig, og hjalp ikke det, havde

*) Dømmes til Slaveriet.

Gubjør gode Draaber, som bragte søð Søvn; Bræk-
jern og Tænger vare de forsynede med, — han havde
alt gjemt dem i Sengehalmen. Men de maatte bryde
ud af Arresten samme Nat; Lensmanden havde kanske
kjendt dem eller gjættet, hvem de var, og desuden maatte
det Indbrud, han havde omtalt, ogsaa gjøres samme
Nat; Folkene fra den Gaard vare i et Bryllup.

„Hvoraf ved du, at der er Penge?“ spurgte Svarte-
Bertel, som med stigende Interesse havde hørt paa hans
Beretning.

„Gubjør har været der,“ svarede han med et Nik
til hende. „Hun har spurgt, at Manden er en Val-
ders, som er flyttet hid. Han var nylig kommen hjem
fra Christians- og Branæs-Marked, og der har han
været paa Smørhandel og Slagtekrav; hun saa, han
talte mange Penge paa Staburet.“

„Ja,“ sagde Gubjør, som under den sidste Del
af denne Samtale havde nærmet sig dem, „jeg kom
der sidst Lørdag og vilde kjøbe et Spegelaar af Val-
derskjærringen, — for Dølerne holde paa sit Spege-
kjød, som om det var dyrere end Sølv, og hun tog
mig med paa Staburet, og fuldt var der af al Slags
Stabursmad. Det var en snild Kjærring; — saa
skulde hun til at vise mig Valdersstadsen paa Loftet.
Der stod Manden og talte Penge i en rødmalet Kiste,
baade Gule og Grønne og Hvide og Blaa. Han

smeldte Kisten igjen; men jeg saa baade Sølvet og Pengene i den, og fuldt var der af Penge og Alting."

„Jeg er saa nødig om en Tobaksrul eller to," sagde jeg; „du har vel ikke ondt for dem du, som kommer lige af Markedet," sagde jeg.

„Aa reis du til Helvede og tig Tobak af Fanden," sagde Valdersslasken.

„Naa, naa," sagde jeg, „den er vel at faa kjøbt for Penge og gode Ord; jeg har ikke tænkt at tigge dig om den," sagde jeg, „men jeg synes jeg ser paa dine Øine, at der skal hændes dig noget Ondt." Da jeg gik, hidsede han Hunden efter mig, men da jeg kom bag Husene, kastede jeg Drabb for den, og jeg saa, den aad det —"

„Der er Reisepengene, vi behøver bare at tage dem," afbrød Svolke-Per hende. „Gaarden ligger lidt op i en Dal østpaa; derfra er ikke mange Mil over Fjeldet til Østerdalen; saa har vi ikke langt til Sverige, og gi'r Tugthuset og Lensmanden Fanden.

„Ja," sagde den Anden og slog i Skindfelden, „jeg er med Bror! Jeg skal tage hans Sølv og Penge! Har jeg ikke gjort noget før, saa skal jeg nu gjøre saameget, at jeg fortjener baade Krave og Hosebaand."

„Det var ret, Bror," sagde Svolke-Per med en fornøiet Mine og et uhyggeligt Grin, idet han tog og

rystede hans fremrakte Haand. Nu vinkede han til Fuglefængeren; med ham gjorde han færre Omstændigheder; thi da denne hørte, hvad det gjaldt, sagde han med et Ordsprog, hentet fra sin Yndlingsbeskjæftigelse: „den Fugl er let at lokke, som efter vil hoppe," og var strax rede baade til Ud- og Indbrud.

Da det led mod Slutningen af Vagtkarlens Fortælling, hørte de Larm udenfor Arresten og antog, som rimeligt kunde være, at det var Lensmanden, som kom for at visitere. De nærmede sig nu samtlige Ilden og ledsagede Fortællingen med saadant et Spektakel og en saa støiende Latter, at han maatte tro de aldrig havde tænkt paa andet, end at korte sig Tiden og gjøre Løier.

„Her er baade Varme og Moro og Tobak her," sagde Lensmanden hostende, og smattede paa sin sølvbeslagne Merskumspibe. „Ude fyger det, saa En mest ikke kan gabe, og Tobakken brænder som Braatekvas. Men det er da Fanden til Støi I holder, En skulde mest tro, I vil sætte Hytten paa Taget."

„Lensmanden maa rigtig være saa inderlig god," svarede Steffens-Karen med sin løbende Tunge og krybende Underdanighed, „ikke at blive vred, fordi vi staar paa Hovedet og holder Helg, men Tiden bliver saa lei og lang, naar En ikke tager sig Noget til, — og saa begyndte Jakob Knappemager og denne snilde Bondemanden at fortælle gamle Eventyr og Historier. Men

Gud bevares, befaler Lensmanden, skal vi gjerne sidde saa sto, som Katter paa en Peispall."

„Aa, sid I og le og ljug ihop, saameget I vil for mig," sagde Lensmanden naadig, „men styr ikke, som I vilde rive Væggene ned. En skulde mest tro, I var til Bryllups eller Gjæstebuds, og ikke at I sad i Arrest. - - — Men, men," vedblev Lensmanden snøftende, „her lugter Stærkt. I har vel ikke Brændevin?"

„Lensmanden maa være saa naadig ikke at fortryde paa det," sagde Steffens-Karen igjen, om muligt endnu mere hundeydmyg end før; „men jeg fik rigtig med mig en liden Taar til at slaa paa Skraberne til Karmanden —"

„Som du selv har kloret, kan jeg tænke," afbrød Lensmanden hende. „Jo, du er en snild Kjærring; først slaar du, og siden klapper du! Jeg har hørt det! Men," henvendte han sig til Vagtkarlen, „har du ikke seet, om de har heldt Brændevinet i sig?"

„Aa, dem tog sig nok en Dram, maa'a, svarede Vagtkarlen.

„Du tog dig vel en du og da, maa'a?" vrængede Lensmanden vredt efter ham.

„Nei, Lensmand, jeg drikker inte Brændevin; jeg er nu i Nygterheden, for jeg har forskrevet mig jeg, maa'a," svarede han paa sin flegmatiske Vis.

„Nei, nei, det er sandt, du er jo Medlem af Nyg=

terhedsforeningen, min kjære Ole," sagde Lensmanden formildet.

„Men," sagde han truende til Taterne, „det er ulovligt at drikke Brændevin i Arresten. Hid med Buttelen! Aa, den Taaren slaar ingen Mand af Krakken," vedblev han, efter at have rystet Flasken mod Ilden. „Har I ikke mere?"

Dette benægtedes af Samtlige, og Vagtkarlen erklærede, at han heller ikke havde seet flere Flasker, og ved den derpaa af Lensmanden anstillede Undersøgelse kom heller ingen for Dagen. De vare altfor vel forvarede hos Gubjør. Ligesaalidt opdagedes de i Halmen skjulte Redskaber. Imidlertid holdt han en skarp, med adskillige Lovsteder ziret Tale mod Svir og Støi i Arresten.

Taterne svarede med Ydmyghed, at de ikke vel kunde svire, da de, som Lensmanden havde seet, ikke havde Brændevin, og lovede med søde Ord, at de skulde være rolige.

„Men, gode Lensmand, jeg tør vel ikke være saa dristig at spørge, om De ikke skulde have en gammel Kortleg at sælge eller laane os; det var nok det samme, om den var aldrig saa brugt," sagde Steffens-Karen. „Det falder nu ikke saa meget Styr med det, og saa var det Moro at have til Ombytte."

„Aa, jeg synes ikke det lod til, at Tiden faldt

saa lang, da jeg kom hid," sagde Lensmanden. „Det er ikke for bare Moro Skyld I er her heller. Men kan I ikke holde ud, saa faar I til at ljuge ihop nogle Regler igjen. Jeg har ingen Kortleg at laane bort."

„Du kan vide det, at han slider Kortlegen selv, til det ikke er Fillen igjen af den," hviskede Ole Ligeglad, idet Lensmanden gik ud gjennem Døren.

„Den Karlen maa nok holdes nær ind til Varmen, om Fedtet skal dryppe af ham," sagde Svolke-Per.

„Ja vi lyt vel fortælle igjen, siden Lensmanden siger det, maa'a," sagde Vagtkarlen. „Jeg tykte du sagde, du vilde fortælle om en Præst paa Lesje," henvendte han sig til Ole Ligeglad.

„Ja," svarede denne, „det er ikke noget Eventyr heller, men det er hændt for hundrede Aar siden. Der var en Præst paa Lesje, hvad han hed, ved Fanden og ikke jeg. Hvad var det, Gubjør?"

„Jeg mindes det ikke," svarede Gubjør.

„Ja, jeg er lige glad hvad han hed," tog Ole Ligeglad til Orde; „men han kjørte sydover til Thinget, og det skulde være paa Bottum. Strax Præsten kom udpaa Isen, for Lesjevandet laa — det var om Vinteren dette — saa traf han en Mand, som gik for sig selv med en liden Kagge under Armen. Man-

den han tog til Luen, og Præsten nikkede paa Hovedet og hilste til ham.

„God Dag, min Mand," sagde Præsten, og standsede Hesten lidt. „Vil du ikke staa paa Meierne med mig og lægge Koppen din i Slæden; det er saadan kold Sno i Dag."

„Tak Far," sa' Manden; han var lige glad han; men han slængte sig bagpaa.

„Hvor er du fra og hvad hedder du?" spurgte Præsten.

„Jeg er fra Lordalen og hedder Thorberg Flyvang," sagde Manden.

„Hvor vil du hen, og hvad er det for Ærend du gaar i?" spurgte Præsten.

„Jeg vil til Bottumsbergsmanden og betale Skatten, men den bliver ikke stor i Aar," sagde Manden.

„Er du den eneste Skatteyder i Lordalen?" spurgte Præsten.

„Ei da, der findes flere Skatteydere i Lordalen end i Lesje Gjeld," sagde Manden; „men jeg skal møde frem og gjøre Regnskab og Rigtighed for hele Skattelaget."

„Hvorfor er Skatten saa liden, naar der er saa mange Skatteydere?" spurgte Præsten, for Præsterne de har saameget at spørge om, maavide.

„Vi har havt Misvæxt," svarede Manden, „for

det kom Frost og Vindvædsking paa Grøden, og Skatten lignes først, naar den er indbjerget."

Dette syntes Præsten var rart Snak, og han var ikke god for at blive klog paa, om det var en Underjordisk eller en anden Storthingsmand. Men han var lige glad, han vilde prøve det, og da de skulde skilles udenfor Bottum, tog han Pennekniven sin og kastede over Koppen. Men da blev Manden harm og sagde til Præsten:

„Jeg var en Jaaling og en Godfjotting, som sa' dig Sligt, Søren Svartsærk. Nu har du skilt mig ved hele Skatten, og kanske jeg mister Æren attpaa. Men jeg er lige glad; du skal faa betale Skatten til den sidste Skillingen, og det med Renter og Rentes Renter du, Ringstuden du er."

Præsten han gren bare paa Næsen af dette Snakket, og reiste sin Vei; men hvordan det var eller ikke, saa blev det mere og mere Fant med Præsten. Penge kunde ikke standse hos ham. Hver evige Skilling gik sin Vei, endda han lagde dem ned i Jernskrin med dirkefrie Laaser og satte dem under Sengen og bar Nøglerne om Halsen paa sig. Paa den Tiden havde Præsten i Grytten Ufred med Bønderne. Saa byttede Lesjepræsten sig did, men det blev ikke bedre. Dragedukken fandt Veien baade til Pengeskrinet og til Romsdalen. Men det ellevte Aaret var det forbi; da havde

Dragedukken hans Thorberg Flyvang trukket ind Skatten baade med Renter og Rentes Renter."

„Aa, det var en Skarvepræst!" sagde Svolke-Per. „Nei nu skal jeg fortælle om en Præst; han snød Fanden for den sidste Firskillingen, han eiede. Det var anden Karl. — Der var en Fut nord i Dalen, han var saa groot ugudelig, at han ikke vørdte hvad han gjorde; men han fik en urolig Død. Naar der ikke var Folk i Ligstuen, laa han stille; men naar der kom Folk ind, stod den døde Manden op og tog dem i Haanden og takkede for Sidst. Da han skulde begraves, satte de ham i Ligkjelderen under Kirkegulvet. Nu var han rolig en Stund, men ret som det var, tog han til at spøge hver evige Nat. En Dag kom der en Skomager til en af Gaardene ved Kirken; han troede ikke paa Spøgeriet, men væddede, han skulde sidde paa Kirkegulvet ved Siden af Ligkisten en hel Nat og sy et Par Sko. De satte imod paa det. Kisten tog de op af Kjelderen, og Skomageren satte sig paa Gulvet; men først kridtede han en Ring om sig. Da det led ud paa Natten, kom selve Fanden flygende, rev Laaget af Kisten, slog Hovedet af Futen og flaaede Skindet af ham. Det drev han paa med saa hardt, at han ikke sandsede Skomageren, som drog Huden ind i Ringen, eftersom Fanden fik den af Futen, og da det sidste Holdet slap, trak han den til sig hel og hol-

den. Da Fanden skulde tage den, kunde han ikke for Ringen. Da blev han saa sindt og arg, som om han vilde værpe baade Mord og Brand, og han skreg og bandte, han vilde have igjen Futeskindet.

„Du faar det ikke,“ sagde Skomageren.

„Men hvad Fanden vil du med Skarvehuden?“ spurgte Fanden.

„Jeg vil barke den og gjøre Sko af,“ sagde Skomageren.

„Dem kan du ikke nytte,“ sagde Fanden.

„Jo, jeg vil ha' dem til at gaa att i,“ sagde Skomageren. „For det er dem, som bande paa, at Futen gaar att; men naar jeg faar gjort Sko af Skindet hans, tænker jeg nok, han skal lade være at gaa att; er det Nogen, som gaar att da, saa er det mig, som har Futeskindet paa Benene.“

Men Fanden vilde betale den baade dyrt og vel.

„Hvad vil du give da?“ sagde Skomageren.

„Jeg vil give dig Skarvehuden fuld med Skillinger,“ sagde Fanden.

„Det er et Ord,“ sagde Skomageren; „du skal faa den igjen, naar du har fyldt den med Penge; men jeg vil hænge den, der jeg vil.“

Ja, det skulde han faa Lov til. Men Skomageren var ræd for at have mere med Fanden at gjøre, og saa solgte han Huden til en Præst og sagde ham

det, de vare forligte om. Præsten gav ham mange Hundrede for Futehuden og lovede, Skomageren skulde faa den igjen, naar han havde brugt den. Saa skar Præsten Hul paa Laavetaget sit, snurpede Huden sammen til en Sæk, som der ingen Bund var i, og hængte den under Hullet. Fanden fløi frem og tilbage mellem Helvede og Præstelaaven og bar og drog Sække og Kister fulde af Penge hver evige Dag, saa han mest slæbte Helsen af sig. Tilsidst havde han ikke Skillingen igjen, og saa sagde han til Præsten, at han var raget Fant.

„Du faar lede i Tølerne dine, saa finder du nok fler," sagde Præsten; „det jeg har faaet, er ikke stort, og jeg har hørt, at du kan mynte saamange du vil."

Fanden stod og tænkte sig om en Stund.

„Haa, haa, nu kommer jeg i Hug, jeg har en Firskilling staaende i en Væggesprunge," sagde Fanden, og reiste efter den. Men det monnede ikke stort; Sækken var lige tom.

„Nu ser jeg det er sandt, de siger for et gammelt Ord, at Præstsækken blir aldrig fuld," sagde Fanden, og saa reiste han did, hvor han var fra. Men Præsten levede vel for Pengene, og Skarvehuden gav han Skomageren. Han barkede den og gjorde Sko af, og har han ikke slidt dem ud, saa gaar han med dem endnu."

Med saadanne og lignende Fortællinger bleve de

ved hele Aftenen og ud paa Natten, ret som om ikke nogen anden Tanke havde Rum hos dem end at korte Tiden den lange stormfulde Kveld. Ved en Stands i Fortællingen sagde Gubjør, „hun var laak i Magen,“ og maatte have noget Bittert; hun havde noget der var godt til Helsebod, som hun havde kjøbt af Apothekeren paa Lillehammer. Ondet syntes smitsomt; thi medens hun ragede om i en Tine efter Helsedrikken, erklærede Ole Ligeglad, der just skulde til at fortælle, at Koliken drog ham, saa han maatte kroke sig som en Foldekniv. Han havde jo rigtignok skrevet sig ind i Nygterhedsforeningen han ogsaa, sagde han fiffig; men naar han var syg, havde han jo Lov at bruge Brænvin til Doktering. Da Vagtkarlen hørte det, var han ogsaa „laak;“ han vidste ikke rigtig, hvorledes det var, sagde han, men siden han fik en Honningkagesnab af Ole Ligeglad, var han saa underlig i Maven.

„Drik en bitter Dram, Gut! Gubjør brygger dig en Skorstensfeier, som rensker Kraaen,“ sagde Ole Ligeglad, idet han lagde sig bagover og heldte ned i sit vide Gab den, hun havde lavet til ham.

Nygterhedsmandens Betænkelighed veg snart for Fristelsen og Taternes overbevisende Grunde. Han fik den tredie Dram, hvortil den af Lensmanden foragtede Taar blev udbragt. — Fortællingerne fortsattes; men Tilhørernes Interesse syntes kjølnet, og det begyndte

flere Gange at gaa istaa. Inden en Time var forløben, følte Vagtkarlen sig betagen af en uimodstaaelig Tyngde og Døsighed. Ilden blev svagere og svagere; tilsidst glødede den kun i Levningerne af den store Tyrirod, hvis harpixagtige Dele af og til udsendte en opblussende Flamme, som for et Øieblik kastede et mørkerødt Lys over Taternes lurende Ansigter. Endelig forkyndte Vagtkarlens tunge Aandedrag og dybe Snorken, at han ikke kunde lægge nogen Hindring i Veien for deres Flugt. De holdt sig rolige endnu en Stund, og undersøgte derpaa Døren og Vinduet. Begge Dele befandtes saa stærke og solide, at de ansaa det for umuligt at bryde dem op, uden at vække Gaardens hele Besætning ved Støien. Piben kunde de til Nød komme op igjennem — der var ingen Stænger eller Sprinkler i den — men det var ikke nogen Vei for den Saarede og Kvinderne. Her var gode Raad dyre. — Men Arreststuen var et lidet enkeltstaaende Hus med et Aas- eller Skraatag, der blot ved sin Tyngde og nogle Nagler var befæstet til Tømmervæggene. Da Svolke-Per havde undersøgt dette, gav han de Øvrige et Vink. De tog en af de lange Bænke, bragte dens ene Ende ind i Sammenføiningen, og brød og lettede Taget op fra Væggen ved at bænde denne mægtige Vægtstangs anden Ende ned. Tvers over denne samme Ende eller Kraftens Arm af Vægtstangen lagde de,

for lettere at holde den i dens Stilling og hindre Taget fra at falde til igjen, den anden Langbænk, hvis ene Fod de stak ind under Barakken eller Hjelden, hvorimod dens anden Fod surredes fast til Skorstensstøtten ved en Rebstump. Ved denne dobbelte Vægtstang holdtes Taget med Lethed i den forønskede Stilling, og det syntes næsten en overflødig Gjerning, at Ole Ligeglad anbragte sit Legemes Tyngde paa Enden af den, medens Taterne hjalp hverandre ud. Den ene efter den anden sprang ned i Sneen udenfor. Svolke-Per og Ole vare de sidste. Efterat de havde undersøgt, om Taget beholdt sin Stilling uden den Sidstes Tyngde, hjalp Svolke-Per ham ud; men da denne nu ingen Hjelp havde, maatte han, for at naa Aabningen, entre op efter Bænken. Formedelst denne Rystelse og et heftigt Vindstød, der lettede Taget en Smule, vaklede Bænkene, Rebet gled eller reves løs, og idet Taget faldt til, vippedes Per op mellem dette og Bænken og sad der som en Rotte i en Fælde. Under det skrækkelige Rabalder, som dette afstedkom, vaagnede Vagtkarlen med et Forfærdelsesskrig, der bragte Taterne udenfor til at skjælve for, at Folket skulde vaagne og Udbruddet opdages. Fuglefængeren og Svarte-Bertel saa blot paa hverandre; i det næste Øieblik vare de, indhyllede i Snefog, oppe paa Taget og forsvandt ned gjennem Piben. Vagtkarlen, der fortumlet laa og grov i

Asken efter Ild, fik en ny Skræk i Livet, da de fore nedover ham i en kvælende Sodsky; men før han kunde komme til at vræle for Sod og Aske eller besinde sig paa, om det var Spøgeri eller Taterne, havde de bagbundet ham og dæmpet hans Skrig med en Skindfeld, som de viklede ham om Hovedet. Derpaa trak de Svolke-Per slemt forslaaet ud af Klemmen og begave sig tilligemed ham bort ad den samme Vei, ad hvilken de saa pludselig havde indfundet sig.

„Jeg troede ikke, jeg skulde raaket dig mer i denne Verdens Rige, den Tid Taget faldt," sagde Steffens-Karen, idet Svolke-Per sprang ned i Sneen ved Siden af hende.

„Hvor skulde vi raakes da?" spurgte denne bistert; „i Helvede steges hver i sin egen Gryde."

Da Folk kom hjem fra Bryllupper, savnedes der paa Valdersens Stabur nogle hundrede Daler i rede Penge, Sølv, Klæder, Madvarer, samt flere Par Ski og Truer, der stode i Staburſvalen. — Taterfølget var hverken hørt eller spurgt, det var som sunket ned i Jorden; og de som ikke troede, at det havde gjort sig usynligt med Fandenskunster, antoge, at det var strøget tilfjelds, havde forvildet sig i de vidtløftige Fjeldvidder og var omkommet i Uveiret, der rasede i

flere Dage. — Først længere Tid efter denne Begivenhed er det lykkets at faa indsamlet nogen Efterretning om enkelte af dette Taterfølges Medlemmer.

Svolke-Per skal være dræbt Vester paa Landet i et Slagsmaal med hans Arvefiender Mjøltraaverne. Svarte-Bertel sidder i Slaveri for Indbrud og attenteret Mord, og Fuglefængeren har et Par Gange gjort sig en Fornøielse af at reise Landet rundt paa offentlig Bekostning, idet han transporteredes Lensmand imellem og angav, at han havde hjemme snart her, snart der. Om Resten tier Historien. — — Dog er der et Spor af Signekjærringen Gubjør Langelaar. Forrige Høst fandt en Renskytte, der forfulgte et skadeskudt Dyr i en afsides Bott oppe i Ildmandshøen, Levninger af et menneskeligt Skelet, som Jerv og Fjeldrak havde søndergnavet. Mellem Stenene laa et Kobbersnushorn, fyldt med smaaskaaret Bly. Desuden fandtes der et sammenrullet Tandgjerde af en Rokke, nogle Skaller af en Venus og forskjellige andre Sødyr, — Ragerier, som Ingen i Dalen havde seet eller kjendte Hensigten og Brugen af, men som Taterne anvende i sin Ragusta — samt nogle smaa Flasker, hvoraf een indeholdt en brunlig eller guldrød Vædske, der efter Distriktslægens Sigende var Opium.

En Aften i Nabogaarden.

Naar man iagttager det Liv og den Travlhed, som nu rører sig i vore Gader her i Christiania, skulde man neppe tro, at der saa nær ved ligger en Tid, da det midt paa Dagen ofte var saa stille paa Gaderne som i en Kirke. I den livligste Markedstid saa man i hine Dage — for en fyrretyve femti Aar siden — sjelden en saadan Brimmel, som den der nu ofte daglig udfolder sig paa Torvet eller i andre af vor Bys livligste Strøg.

I den Gade, hvor jeg tumlede mig som Barn, groede Græsset friskt og grønt mellem Stenene; Hønsene brystede sig og pillede uforstyrret derude; Klokkeren stod den halve Dag og gløttede paa Vinduet for at spørge Tjenestepigerne om deres Herskabers Befindende, eller for at høre hvad de havde spist til Middag; og det var en Sjeldenhed, at disse Samtaler og denne Stilhed afbrødes ved en Vogns Rumlen. Ænderne pladskede, uden Anelse om Vægtere og Raadstuarrest, i Rendestenen midt i Gaden, og Høgen gjorde ligesaa uforstyrret Jagt paa deres Yngel; ja det gik,

efter et Sagn, der nød Tiltro, endog saa vidt, at den engang, Gud ved formedelst hvilken latterlig Feiltagelse, forgreb sig paa den høiærværdige Geistlighed og slog ned i Parykken paa gamle Stiftsprovsten, der iført en bredskjødet, perlegraa Kjole med Staalknapper, sorte Knæbuxer og sølvspændte Sko, uden Hat og med Hænderne sammenlagte paa Ryggen, tog sin sædvanlige Eftermiddagsvandring. „Ei se mig til den Røver!" raabte han med sin stærke jydske Røst, da han stod igjen i sin Nøgenhed og løftede Haanden truende efter Fuglen, der steg tilveirs med sit pudbrede, vel friserede Bytte, som Eieren vel mindst havde drømt om skulde komme til at gjøre en saadan Himmelfart for at klæde et Høgerede. Børnene i Gaden, for hvem han var en Skræmsel, havde formodentlig ventet, at han skulde raabe efter den: „Du skal wahrhaftig paa Tugthuset!" — et Mundheld, han brugte til sine Konfirmander og til de Folk, han fandt trættende og i uforligeligt Samliv, naar han under sine Aftenvandringer iagttog Godtfolk ved at kige ind gjennem deres Vinduer. Hvorledes Børnene tumlede sig, skreg, støiede og saa at sige toge Gaden i Enebesiddelse under sine Lege, derom faar man nu selv i Voldgaderne og de afsidesliggende Forstæder neppe nogen Forstilling. Yndlingspladsene for mig og mit Nabolag var Engen, hvor Børsen nu staar, og Kirkegaarden, hvorom Slager-

boderne siden ere opførte. Mellem Gravene, Gravstenene og under de gamle Kastanietræer, der forlængst ere omhuggede og bortførte, gik Legen med Fynd og Gammen i de svale Sommeraftener; jeg glemmer vist aldrig den med Rædsel blandede Stemning, det satte os i, naar vi i Mørkningen stirrede ind gjennem Kirkens Glugger paa de gamle mægtige Kister i Ligkjelderen, indtil vi syntes de aabnede sig og Dødningerne traadte ud, og vi saa med Gru flygtede hjem, for en anden Aften at forsøge det samme. Om Høsten tyede vi mere ind i Gaardene, der den Gang ikke paa langt nær husede saa mange Beboere som nu; det hørte vistnok til Undtagelserne, at der var flere end een, eller i Høiden et Par Familier i en Gaard.

Vor Nabogaard var en af de mest yndede Lege- og Samlingspladse i hele Gaden;*) det var en gammel Rønne med et stort og rummeligt Gaardsrum, som paa alle Kanter var omgivet med Pakboder, Lofter og mørke, hemmelighedsfulde Gange og Skur. Over alt dette hævede sig høie, nøgne Mure af Naboernes tilstødende Baggaarde og Sidebygninger, hvilket end mere forøgede Skummelheden og det Forladte i den gamle Bygning. Alle Gaardens brugelige og beboede Værelser vendte ud til Gaden; det var saaledes kun gjennem et Par lave Kjøkkenvinduer med smaa grønne,

*) Det hele Strøg nedbrændte i 1858.

i Bly indfattede Ruder, og fra de lange, sjelden betraadte Svalgange, at man kunde iagttage, hvad der foregik i Gaarden. Hele Nabolagts Barneflok havde saaledes her en af sine frieste Tumlepladse i Høsttiden; thi Larmen af de muntre Lege forstyrrede sjelden nogen af de faa Beboere, og Skjænd vankede her aldrig, uden naar Gaardens Eier, en aldrende Kjøbmand, undertiden skulde ud i sine Pakboder. Alle disse Rum og Lofter og Boder og Gange frembød de ypperligste Gjemsler, og vare os næsten ligesaa mange fremmede Steder og Lande, som vi dristigen before; dog nærmede vi os sjelden uden en vis Frygt Høloftet og den lange mørke Gang, som forbi dette førte hen til de store Overværelser, hvor der dengang logerede en Løitnant, og hvor Barnekammeret og Madamens Sovekammer var. Det var ingenlunde Frygt for disse Personer, der holdt os borte fra Loftet og Gangen; thi skjønt Løitnanten ikke vilde vide af os inden sine Enemærker, var han dog en ret venlig Mand; desuden følte flere af os sig stærkt tiltrukne af hans Sabler, Pistoler og Geværer, saavelsom af de Hyrdestykker og Jagtscener med allehaande underlige Dyr, der prydede hans „Sal," Husets Pragtværelse. Madamen var ung, blid, lattermild og skjændte sjelden over vor Støi, undtagen naar Løitnanten havde været i Gilde, og ved en dygtig Middagssøvn skulde styrke sig efter Nattesviren.

Hun var desuden meget ude i Besøg og ofte paa Komedie i Grændsehaven. Men der herskede altid om Høsten, naar Solen ikke skinnede, en dyb Skumring paa denne Gang og paa det tilstødende Loft, og vi vidste, at Nissen havde sit Tilhold der. Ole Gaardsgut havde fortalt os, og Kari Gusdal havde bekræftet det, at Gudbrand Gaardsgut, som tjente i Gaarden, da „Bedstefader" levede, havde taget Ryggetag med Nissen paa Høloftet. Gubrand var saa stærk, at han kunde løfte en Hest og bære fire Tønder Rug, men Nissen var stærkere; thi Gudbrand fortalte, at han var at bryde paa som en Badstuvæg, og alt hvad han brød, saa kunde han ikke fly tte ham af Flekken. Men da Nissen blev kjed af det, tog han Gudbrand som en Hødot og slængte ham ned i Stalden gjennem den aabne Lem, og siden den Tid havde Gudbrand ikke en Helsedag, men var skak og halt hele sit Liv, saaledes som vi alle havde seet ham.

Hvor muntert Legen end gik, og hvor lystig Barnestøien lød i denne Gaard ved det klare Dagslys, saa stille var det paa Grund af Nissefrygten om Aftenen, og jeg tror ikke, der var nogen af den hele støiende Flok, som skulde haft Mod til, uden i Følgeskab, at sætte en Fod ud i Gaarden, efterat det havde begyndt at skumre. Hændte det sig en sjelden Gang, naar Madamen var ude om Aftenen, og vi fik Lov at komme

ovenpaa for at høre Eventyr af Barnepigen, saa foregik Udvandringen altid i Flok og Følge. Ellers var Kakkelovnskrogen i Dagligstuen gjerne det Omraade, der indrømmedes en mindre Kreds, naar Mørket faldt paa, og Husfaderen var i godt Humør. Ja, det var ret en Dagligstue og en Kakkelovnskrog, som man nu har ondt ved at finde Mage til: Stuen indtog Huset i dets hele Dybde og Længde paa eet Fag nær; ved en Bordvæg var det afdelt i en Alkove og et lidet saakaldet Kontor, hvor der stod et Skrivebord og nogle Regnskabsbøger; her sad Husfaderen om Aftnerne med en grøn Dienskjærm for Panden og læste i Wolffs Journal, Riises Archiv eller Elmqvists Læsefrugter, smattende dertil paa sin sortrøgede Merskumspibe. Men Bordvæggen delte ikke Stuen tvers af; den gik kun til to Trediedele af dens Dybde; der bøiede den af under en ret Vinkel og levnede Plads for en stor rødmalet Slagbænk, og ligeoverfor den stod Ovnen, en tre Etagers Kakkelovn med to store Døre paa Bredsiden. I den flammede et Baal, som kunde forslaa, og medens der stegtes Osteskorper og Poteter i Asken og Ildmørjen, legede vi stille og snakkede smaat, for ikke at forstyrre „Far." Undertiden fik vi Gaardsgutten til at fortælle Eventyr, og da stod det herligt til; undertiden slog Husfaderen sig ogsaa til vort Selskab og fortalte os Sagn om Huldrer og Nisser,

og om Trold med Næser saa lange, at de naaede til Sadelknappen; eller han fortalte om Troldkjærringernes Færd, saa Haarene reiste sig paa vore Hoveder. Men da maatte han være blid og i sit gode Lune, og det var han sjelden, før han havde gjort et vist Antal Reiser til Hjørneskabet, hvor der hørtes en hemmelighedsfuld klukkende Lyd og Klang som af Glas. Hvad han egentlig bestilte der, havde ingen af os været istand til at udforske, men det var en Erfaring, at han blev rødere og mere blid efter hvert Besøg, og da hændte det vel undertiden, at en eller anden af os nappede ham i Kjoleskjødet, for at faa en liden Jagt istand, hvorunder han med Latter forfulgte os og ofte gjorde ubegribelige Trin og Volter med sine bestøvlede Ben. Kom han sent hjem fra Byen, var han ofte sur og tvær, skjændte over den mindste Støi og jagede os ud i Kjøkkenet. Saaledes var det netop gaaet til en Høstaften, som jeg ret godt mindes. Men denne Aften var Kjøkkenet ikke noget slemt Forvisningssted. Gamle Kari Gusdal var der for at bage Lefser og Fladbrød, hvilket i hine Dage var Skik i de fleste Huse, hvor, som her, Husbonden eller Madmoderen var fra Bygderne; og hun var rig paa Sagn og Eventyr gamle Kari, fortalte godt, var sjelden uvillig, naar vi bad hende, og altid rede til at give os en Lefse paa

Kjøbet. Paa Skorstenen brændte en Ild, hvis Skin oplyste det hele Rum, der om Dagen var mørkt og skummelt. Pigerne gik omkring og snakkede og stellede med sin Gjerning, og Ole Gaardsgut, der ligesom Husbonden var en Solung, sad ved Enden af Skorstenen med en fortrøget Snadde i den ene Mundvig og gav af og til Varmen ny Næring. Hans friske Ansigt og kraftige Bygning dannede en paafaldende Modsætning til Kari Gusdals lange alvorlige Aasyn; uagtet det barnevenlige Sind, som lyste ud af det, fik det i det røde Lysskjær fra Gløderne under Bagstehellen et spøgelseagtigt Udtryk, som ikke tabte sig ved Synet af hendes høie, mørke, bøiede Skikkelse. Men naar hun sad saaledes ved Bagstefjælen og kjævlede Emnerne, svingede Lefserne, bredte dem ud og vendte dem paa Takken med Bagsteføien, var hun gjerne mest oplagt og villig til at fortælle sine Eventyr; hun lod sig heller ikke nøde længe denne Aften, men begyndte paa vor Opfordring at fortælle. Hun fortalte langsomt, betænksomt og med urokkeligt Alvor. Hendes Foredrag var saa anskueligt, at vi syntes vi saa for vore Øine Eventyrets Scene og handlende Personer, dets Helte, Trolde, Drager og Prindser, kort hun fængslede vor hele Sjæl, saa vi glemte Alt — uden Lefserne, som hun maatte yde os i Pauserne mellem de forskjellige Eventyr. Jeg vil ikke her forsøge at gjengive

nogen af disse Fortællinger; de fleste af dem eller lignende og tilsvarende findes nu paa Prent og ere tilgjængelige for Alle, mange af dem har jeg glemt og aldrig fundet igjen, og en af disse Hans Chinafarer, svæver i utydelige, taagede Træk for min Sjæl som et af de herligste og mest fantasirige Eventyr, jeg nogensinde har hørt; men det er forgjæves, at jeg søger at fremmane det i dets Helhed. Maaske har det ogsaa laant en Del af den Storhed, hvori det bølger for min Erindring, fra Uklarheden i den barnlige Opfatning.

Men hvorom Alting er, Kari fortalte Eventyr efter Eventyr i et Par Timers Tid. Da hun til Afvexling tog fat paa Nissehistorierne, kom „Husbond" ud og spurgte en af Pigerne efter sine Smørrebrød. Nu var det Solskin og gode Tider; hans Kinder lyste, han plirede venligt med de fugtige Øine, og uagtet Pigen svarede, at Madamen maatte have glemt at lægge Spiskammernøglen ud, før hun gik i Grændsehaven, vankede der dog ingen Skrub; han bad Kari Gusdal nok saa gemytlig at lade ham faa et Par Lefser til Aftensmad.

„Ja, det skal Husbond saavist faa," svarede gamle Kari; „men skal jeg sidde her og stappe alle disse velsignede Unger baade med Eventyr og Lefser, bliver jeg ikke færdig med Bagsten hverken idag eller imorgen,"

vedblev hun, idet hun gav sig til at kjævle et nyt Emne. „Vil ikke Husbond lade dem faa Lov at komme ind i Stuen, saa jeg kan faa frie Hænder? Ole kan jo ogsaa fortælle."

„Kom Ole og hjelp mig, saa skal vi jage dem ind, disse Lefseædere og Eventyrbimpler," udbrød Husbonden og begyndte at jage og kyse os, som man jager Faar og Høns. Vi vare slet ikke bange længer; thi nu var der aldeles ingen Uveirstegn i hans Ansigt, og under Støi og Latter flygtede vi derfor gjerne til en Afvexling ind til Ovnskrogen i Dagligstuen. Da vi vare komne til Rolighed her, begyndte Ole Gaardsgut, som havde sat sig paa Kanten af Vedkassen, at fortælle alskens Sagn og Historier fra sin Hjembygd, om Elvefolket, der dansede om Bruvarmen, om Daanaasmanden og Daanaaskjærringen, om Garvorren, som slog Huldren ihjel, om Berghunden, som altid siger: „Vov, vov, vov!" om hvorledes Margret Elset slap fra Troldet o. m. fl. Det var øiensynligt, at han morede sig selv og sin Husbond næsten ligesaa meget som os ved disse Fortællinger, der for dem begge fremtryllede Ungdoms Billeder og Erindringer. Det var mere en Samtale mellem disse to, end Fortælling for os; thi undertiden tog ogsaa Husbonden Ordet og berigtigede det Fortalte eller gav Sidestykker dertil. Men han forsømte derfor ikke af og til at besøge sine Lefser

i Hjørneskabet, og hvergang han kom tilbage derfra, smattede han, viskede sig med Bagen af Haanden om Munden og plirede blidere med sine fugtige Øine.

Efter en Indvending mod Troværdigheden af Historien om Margret Elset, der havde sluppet ud af Bjerget uden at rammes af de glødende Jernstænger, Troldet skjød efter hende, sagde Gaardsgutten: „Ja, jeg har ikke været med hende, det er greit det, men hun har mangfoldige Gange fortalt det til Mor min, og af hende har jeg hørt det. Husbond faar sige hvad han vil om det; men Simen Skræddergut, han var blandt Bergfolk, det ved jeg, for jeg har hørt det af hans egen Mund. Husbond har vel ikke kjendt ham kanske, for han var vel alt herinde, før Gutten blev fød, men denne Simen, det var Søstersønnen til gamle Rasmus Skrædder, som for Gaard imellem og skrædderede som en Mester med et helt Følge."

Ja, ham havde han kjendt.

„Nu ja, denne Rasmus og hele Skrædderfølget," fortsatte Gaardsgutten, „de sad paa Kaaten, som Husbond ved ligger en halv Mil nordenfor Vaaler Kirke. De skrædderede til Jul, de ranglede med Saxerne, de sang Viser, de syede saa Busten føg af dem, og snakkede om Naal og Traad og Persejern, og Rasmus undredes iblandt paa, hvor det kunde blive af Simen, som han havde sendt bort en Mils Vei eller saa efter

noget Skrædderstel. Langt om længe kom han, men ingen Ting havde han med sig, og han var saa hvid i Ansigtet som en kalket Væg.

„Nu, du skal faa gaa igjennem baade for Sæk og Reb!" sagde Rasmus; „har du hentet Døbevand og skoet alle de jordløse Stene, siden du blir borte hele Dagen? Du maa have krøbet som en Flue paa en Tjærestikke! Hvor har du Greierne og Sysagerne? — Har du ikke noget, siger du? — Nu skal da — —" „Gud velsigne Morbror, maa inte skjænde," sagde han Simen, „for jeg har nok været blandt Bergfolk." Men Rasmus Skrædder troede ikke noget videre paa Sligt og saa sagde han: „Nei, nu maa jeg le, sagde Manden, da de skrev Datter hans til Soldat," og det gjorde han, han lo saa han mest blev mere kroget end han var; men da Simen fortalte, hvorledes det var tilgaaet, saa maatte han tro det, det var greit det. Net som han gik efter Kongeveien, sagde han, og troede at han var meget over halvveis, saa var det ligesom Alting var forgjort med Eet, „og jeg syntes at jeg stod udenfor Døren her i Kaaten igjen," sagde han; „men hvorledes det gik til, det kunde jeg ikke skjønne. Artigt var det, og det var vel for det, jeg var fælen for at gaa ind; men saa hørte jeg, at det skrædderede indenfor og ranglede med Saxerne og sang Viserne, som vi pleie synge, og saa troede jeg, at jeg var kommen

paa Vildgræs, og at det var udenfor Kaaten jeg var igjen. Da jeg kom ind, sagde han, saa jeg ingen Haandverksfolk; men Kaatenkjærringen kom imod mig med en Sølvkrus og bød mig en Øldrik. Dette syntes han var rart, det var greit det, for han havde saa skinbarlig hørt, at de ranglede med Saxerne udenfor; saa kunde han skjønne det var galt, og saa slog han Øllet bagfor sig og gav Kjærringen Krusen igjen. Strax efter gik der En i Kaavedøren, saa han fik gløtte derind; der sad det en hel Hob Kvindfolk rundt om et Bord, og alle havde de lange stygge Korumper, som stod frem under Stakken paa dem, og en af dem havde en Unge paa Armen. „Da jeg fik se lidt paa dem," sagde han, „saa jeg det var hende Anne Persbraaten, som blev bortbyttet ved Mikkelsmes, og hun som før saa ud som Kaatenkjærringen, hun havde ogsaa faaet en lang Rumpe. Nu syntes jeg det var bedst at gaa jeg," sagde han, „og saa tog jeg i Døren og sagde Tak for mig. „Ja, Gutten min," sagde hun, som bød mig Sølvkrusen med Øldrikken, du skulde nok ikke kommet saa let herfra du, havde du ikke haft den paa Fingeren," og dermed pegte hun paa Sølvringen, som jeg fik efter Bedstemor." —

„Jøsses ja, kunde jeg mindes ret al den Fabel, jeg har hørt om Byttinger og Bergtagne og Huldrer og Trold og Troldkjærringer og Fanden og hans Olde-

moder," sagde Husbonden, „blev vi ikke færdige inat; og vilde jeg fortælle det jeg endnu ved, kom alt dette Smaatteri til at blive saa ræddе, at de ikke torde gaa hjem i Kveld," vedblev han og smattede paa Tobakspiben.

Men der var ingen, som var ræd, det erklærede vi høit; vi torde nok høre Historierne, om det saa var om Trold med ni Hoveder, thi vi vare mandstærke, og Ilden brændte saa klart i Ovnen, at det ikke var mørkt i nogen Krog af Stuen. Ja, naar saa var, saa vilde han fortælle. Derpaa rømmede han sig, tog nogle dybe Drag uf Tobakspiben og begyndte saa i et noget famlende og usikkert Foredrag at fortælle om de Underjordiske, under smaa Afbrydelser dels for at holde Piben i Gang, dels for at gjøre et Besøg i Hjørneskabet.

„Ensteds i Solør var det, ja det var et Bryllup. De spiste der og de drak — de drikke altid i Brylluperne — og medens de drak og spiste, saa hørte de en Lyd fra en Krog i Stuen. Naturligvis, det var som en Latter, en hæs Latter af flere Mennesker — men da de ikke saa Nogen, og den kom fra en Krog, hvor de kunde se, saa var Meningen den, at der var kommen ubudne Gjæster i Laget. Naturligvis var det de Underjordiske, for naar der i gamle Dage var noget paafærde, som de ikke kunde forstaa, saa var det altid

de Underjordiske, som var ude og havde gjort det, og det var ikke længe mellem hver Gang de saa dem, hvorledes de reiste og for omkring med Næser saa lange og røde, at de naaede til Sadelknappen."

Derpaa drak han et Glas Øl og fortsatte: „Naturligvis viste det sig ogsaa nu, at det havde været de Underjordiske, som lo saa hæst i Krogen; for det hændte siden, at en Kone, som havde Forbindelse med disse Underjordiske, kom til at tale med en Huldrekulle, som naturligvis boede i en Haug tæt ved — og som undertiden laante Smør og Melk og andet saadant og altid betalte ordentlig igjen — naar Kvindfolkene slippe Slarven løs, saa ved vi, hvorledes det gaar — naturligvis, der gaar ikke noget Korn ukaglendes gjennem Hønsekraaen — noksagt, de kom ogsaa paa Tale om Bryllupet.

„Ja, det var tør Traktering der," sagde Huldrekullen, „Alting var saa forkorset og kriklet paa, at vi ikke fik smage paa noget af det, for de fattige Suppedraaberne, vi fangede mellem Fadet og Munden, var ikke en Mundsmag engang. Og vi havde reist sultne fra Bryllupsgaarden, havde ikke Hans Bergersen — det var Kjøgemesteren — sluppet et Stykke Kjød ned paa Gulvet, som vi baade sloges og droges om; Gamle-Far var saa forhidsig paa det, og rev og sled i det,

saa han faldt paa Ryggen og vendte Benene i Veiret. Det var det, som vi lo af."

Vi Tilhørere lo ogsaa af dette og forlangte mere. Ole sagde, at han havde hørt Historien og vidste endog at nævne Brud, Brudgom og deres Slægt, og Konen og flere af Gjæsterne, men disse Navne mindes jeg ikke mere.

Husbonden begyndte igjen, og sagde: „Pas nu paa, thi nu kommer der Troldkjærringhistorier — Bu!"

„Det var i gamle Dage, men det var længe efter de Tider, da der var bygget Fjeldstuer for de Reisende, som fore over Dovrefjeld; for det var En, som skulde fare over Fjeldet ved Juletider og reise søřover til Christiania. Der skulde han naturligvis drikke Jul, og det var dumt af ham, for naturligvis drikke de baade mere og bedre alle Aarsens Tider i Trondhjem end i Christiania. Men hvad var det, jeg skulde have sagt? Jo, det var det, at da han kom til en af Fjeldstuerne — jeg tror nok det var Kongsvold — saa skulde han hvile Natten over der, og det var Julenatten. Han kom ind, og naturligvis det brændte paa Varmen og var lunt og godt og varmt, saaledes som en Reisende kan behøve det; men paa en Krak foran Gruen sad der en stor, svart Kat og gloede paa ham. Han havde aldrig seet slig en Kat, den var saa stor og svart og blank, at det skinnede i den, og Øinene paa den lyste

som Gløder, og naar han saa fra den og saa paa den igjen, vare de naturligvis saa store som Tintallerkener. Men Folk var der ikke hverken at se eller høre, for det var Julekvelden. Ja, han satte sig ned og tænkte baade mangt og meget. Men ret som han sad, kom den ene Kat farende ind igjennem Døren efter den anden. Dette syntes han var leit og uhyggeligt, og han tog sig for at jage dem ud; men for hver Kat, som han jagede ud, kom der naturligvis to, tre ind igjen. Det kunde ikke nytte til andet end til at faa Stuen fuld, og saa lod han det være og satte sig ned, for at vente paa Skydsgutten, som var gaaet til en anden Stue for at finde Folk. Ja, han havde fundet Folk, og det første han sagde, da han kom ind, det var naturligvis det:

„Nu skal I høre Nyt, Far, igaarmorges faldt Præstekjærringen i Lesje paa Staburstrappen og brød af sig Laarbenet, og de sagde, hun kunde ikke leve Natten over." — „Hvad for Noget?" sagde den store Katten, som sad paa Peiskrakken; „er store Pus død, saa hører Regimentet naturligvis mig til."

Da kunde han forstaa, at det var Troldkjærringer, han var iblandt, for paa Dovrefjeld har der naturligvis alle Dage været ligesaa gode Troldkjærringmøder, som paa Bloksbjerg."

Dette var ret en uhyggelig Historie, som bragte os

Børn til at rykke nærmere sammen, ja flere trak vel endog Benene til sig og udstødte et uvilkaarligt „Uf, jeg bliver bange!“ ovenpaa hvilket dog strax fulgte en hjertelig Latter. Ilden var udbrændt i Ovnen; der faldt kun et svagt, rødligt Skjær fra Gløderne ud i den store, skumle Stue; dette gav den barnlige Indbildning frit Spillerum og gjorde Tingen endnu værre; thi det Lysglimt, som faldt ind fra Kontordøren, udbredte kun en svag Dæmring i den anden Ende af Værelset.

Det var ellers mærkeligt, hvorledes Fortælleren kom sig under Fortællingen; hans Foredrag blev sikrere og mere bestemt, hans Ord og Udtryk mere betegnende, kun kom Et og Andet undertiden en Smule bagvendt; men paa samme Tid blev hans Gang og Bevægelser mere og mere ustø og famlende, og mod Slutningen maatte han sætte sig ned. Han tog atter til Orde: „I maa ikke være bange. Hvad er det for Narrestreger? Det er jo ikke andet end Snak og Fabel, det ved I vel? Nu skal I bare høre en, som er meget værre.“

Her hjalp ingen Indvendinger, intet Hu! eller Uf! Han gav os Valget mellem Intet at høre eller at høre de Historier, han vilde fortælle, og vi foretrak at høre det Frygteligste for den endnu frygteligere Taushed i det uhyggelige Mørke, der rugede over os. Han begyndte altsaa en ny Historie:

„Der var en Præst og en Præstekone, som vare komne herop fra Dannemark, og der kom det mange fra i gamle Dage. Men disse Præstefolk, som jeg taler om, de vare naturligvis saaledes plagede med Rotter, at de laa paa Rotter og traadte paa Rotter og hvor de tog hen, saa tog de i Rotter."

Nu syntes flere af os, at det begyndte at krybe og kravle rundt om; ængstelige Udraab og undertrykt Latter afbrød Fortællingen.

„Rotterne lagde sig oppi Alting, rakkede til og trak bort Maden og gjorde ikke andet end Ustel; men en Søndagsformiddag blev det værre, end Nogen kan tro, for de lagde sig naturligvis op i Gryden, som stod og kogte paa Skorstenen, og vilde til at trække Ryggehuggene ud af den. Men nu syntes Kokken det blev for galt, og saa tog hun Skumsleven fuld af kogende Fedt og øste over Ryggen paa dem og drev til dem. Strax efter kom naturligvis en af Naboerne og bad Præsten, om han kunde faa Noget, som var godt for Brændt, for hans Kone havde brændt fordærvet Ryggen sin, og naturligvis, det varede ikke længe, før der kom en til, som skulde have Raad for brændt Ryg og brændte Laar og brændte Allesteder, og saaledes gik det hele Eftermiddagen, den ene Naboen kom efter den anden. Da kunde de skjønne, det var Troldkjærringer — —"

Før han endnu havde talt Ordet ud, blev der en

forfærdelig Larm ovenpaa; det lød som om et Bord med Glasse, Tallerkener og andet deslige blev revet omkuld oppe paa Løitnantens Værelse. Men nu havde vi alle hørt, at han ikke var hjemme, ja flere af os havde endog seet ham gaa ud, og der blev derfor en endnu skrækkeligere Støi i Dagligstuen; thi opskræmte som vi vare, skrege vi alle i Munden paa hverandre: „Der er de, der er de!"

„Ja, de tage Løitnanten og trække af med ham til Blaakolls; lad dem tage ham og have ham!" sagde Husbonden og brød ud i en kluktende Latter, som ikke syntes at ville tage nogen Ende. Da vi Børn imidlertid ikke lode os berolige ved dette, blev der tændt Lys, og en af Pigerne blev kaldt ind og spurgt, hvad det var for Støi ovenpaa. Hun sagde, at det maatte være Barnepigen, som havde revet Ildtøiet omkuld med et Vedfange, for Løitnanten havde gaaet ud.

Ole tilbød sig nu at fortælle et lidet Eventyr om Bamse Bravkarl, som tog Skyds, og dette Tilbud blev med Glæde modtaget ovenpaa al denne Forskrækkelse.

„Der var en Bonde, som reiste langt op til Fjelds efter et Løvlæs til Kreaturene sine om Vinteren. Da han kom til Løvlyuen, ryggede han Slæden med Hesten tæt indtil, og gik op i og begyndte at vælte Løv paa Slæden. Men der var en Bjørn i Lyuen, som havde lagt sig i Hie der, og da den kjendte,

at Manden begyndte at rumstere, saa sprang den ud, lige ned paa Slæden. Da Hesten fik Veiret af Bamsen, blev den ræd og satte afsted, som om den havde stjaalet baade Bjørnen og Slæden, og det gik mange Gange fortere samme Veien ned, end den havde kommet op. Bamse har ellers Ord for, at han ikke skal være fælen; men han var ikke vel fornøiet med Skydsen denne Gangen, der han sad; han holdt sig fast det bedste han orkede, og glante stygt til imse Kanter, om han skulde kunne kaste sig af; men han var nok ikke vant ved at age, og saa syntes han, at det ikke var nogen Von til det.

Da han havde aget et langt Stykke, mødte han en Kræmmer.

„Hvor i Guds Navn skal Far hen idag?" sagde Kræmmeren; „han har vist knap Tid og lang Vei, siden han ager saa fort?"

Men Bjørnen svarede ikke et Ord, for han havde nok med at holde sig fast. Om en Stund, saa mødte han en Fattigkjærring. Hun hilste og nikkede med Hovedet, og bad om en Skilling i Guds Navn. Bjørnen sagde ingen Ting, men holdt sig fast og agede udover det forteste han vandt. Da han kom et Stykke længer ned, mødte han Mikkel Ræv. „Hei, hei, er du ude og ager?" skreg Mikkel. „Vi lidt, lad mig faa sidde bagpaa og være Skydsgut!" Bamse sagde ikke et Ord,

nu heller, men holdt sig vel fast og agede saa fort som Hesten vilde rende. „Ja, vil du ikke tage mig med, saa skal jeg spaa dig det, at om du kjører som en Finmutkar idag, hænger du imorgen med Ryggen bar," skreg Ræven efter ham. Men Bjørnen hørte nok ikke paa det, for han kjørte lige fort. Men da Hesten kom paa Gaarden, satte den ind igjennem Stalddøren i fuldt Firsprang, saa den klædde af sig baade Sæle og Slæde, og Bjørnen slog Skallen i Dørstolpen, saa han laa død paa Flekken.

„Bonden han laa i Lyuen og væltede og væltede Løvkjærv, til han troede, han havde Læs paa Slæden; men da han skulde til at gjure Læsset, havde han hverken Hest eller Slæde. Saa maatte han traske efter for at finde Hesten sin igjen. Om en Stund mødte han Kræmmeren. „Har du mødt nogen Hest og Slæde?" sagde han til Kræmmeren. „Nei," sagde Kræmmeren, men jeg mødte Futen nedpaa her; han for saa fort, han skulde vist bort og flaa Rogen." Om en Stund, saa mødte han Fattigkjærringen. „Har du mødt nogen Hest og Slæde?" sagde han til Fattigkjærringen. „Nei," sagde Kjærringen; „men jeg mødte Præsten nedpaa her; han skulde vist i Sognebud, for han for saa fort, og Bondeskyds havde han." En Stund efter mødte Bonden Ræven. „Har du mødt nogen Hest og Slæde?" sagde Bonden. „Ja," sva-

rede Mikkel; „men Bamse Bravkarl sad paa og kjørte, som om han havde stjaalet baade Hest og Slæde." „Fanden fare i ham; han kjører vel ihjel Hesten min, sagde Bonden. „Saa træk af ham Pelsen og steg ham paa Gloen," sagde Mikkel. „Men skulde du faa igjen Hesten din, saa kunde du skydse mig over Fjeldet, for jeg kan fare lækkert," sagde Ræven, „og jeg skulde ogsaa have Lyst til at prøve, hvorledes det er at have fire Ben foran sig." „Hvad gi'r du for Skydsen?" sagde Bonden. „Du kan faa Vaadt og Tørt, som du lyster," sagde Ræven; „altid faar du ligesaameget af mig, som af Bamse Bravkarl, for han pleier være grov til at betale, naar han tager Skyds og hænger sig paa Hesteryggen." „Ja, du skal faa Skyds over Fjeldet," sagde Bonden, „naar du vil møde mig her imorgen dette Leite." Han skjønte, at Mikkel gjorde Nar af ham og var ude med Stregerne sine, det var greit det. — Saa tog han med en ladet Børse paa Slæden, og da Mikkel kom og tænkte, han skulde faa fri Skyds, fik han en Hagelladning i Skrotten, og saa trak Bonden Bælgen af ham, saa havde han baade Bjørnehud og Ræveskind."

Dette var en Fortælling, som havde vort udelte Bifald. Vi syntes jo nok, at det var Synd, at Bamse Bravkarl skulde lade Livet og Peltsen, fordi han uforskyldt kom til at kjøre; men saa havde Mikkel Ræv saa

mange Gange fortjent Tugt for sine Streger, at hans Død var os den største Trøst.

Medens der taltes frem og tilbage om disse tvende Dyrefabelens Helte, sagde Husbonden, at han ogsaa skulde fortælle os om En, som var ude at kjøre paa Juleføre og det var Troldet med Trillebroken.

„Moster min," sagde han, „var fra Stadsbygden i Throndhjem, og der var naturligvis en Annexkirke, som kaldes Klosteret. I denne Kirke var der en Pokal, og den er der vel endnu, for hun havde selv seet den og drukket Vinen af den, og den var meget tung og prægtig forgyldt baade indvendig og udvendig; den var offret der en Juledag i gamle Tider, og saaledes gik det naturligvis til, at det var en Mand, som skulde reise did til Ottesang om Julenatten. Han for paa Ski, saa som Alle gjøre i Fjeldbygderne ved de Tider om Vinteren. Og da han rendte forbi et Berg, gik der op en Dør, og der kom ud et Trold, som naturligvis havde en Næse saa lang som et Riveskaft, med en stor Pokal i Næven og bad ham drikke af den. Han torde ikke andet end tage imod den, men han vidste, at den, som drak saadan Trolddrik, han var Dødsens, fordi den var stærkere end den stærkeste dobbelte Akevit; men han vidste Raad, han slog Drikken over sig, og da fik han se, hvor stærk den var, for en Draabe, som naturligvis skvat paa den ene Ski, sved Hul i den.

Da han havde gjort det, satte han afsted og rendte af med Pokalen.

„Ja bi, til jeg faar paa mig Trillebroka mi, saa skal jeg nok tage dig!" skreg Troldet. Men Manden rendte alt han kunde, og lovede det, at kunde han frelse sig og Pokalen for Troldet, skulde han offre den paa Alteret om Juledagen. Det gik saa fort med ham ned igjennem Lierne, at han syntes, han ikke var nær ved Jorden lange Stykker; men Troldet det trillede efter, og det trillede saa fort med Broken sin, at det tilsidst naturligvis sad paa Ryggen af ham. Manden bad til Gud, at han maatte komme vel frem, og da han var et Stykke fra Kirken, sprat Dagen. „Nei se den røde Guldhesten paa Aasen," sagde Manden. Saa slap Troldet, og med det samme sprak det. Men vær ikke sikker — for Troldet gaar igjen. Der er det! der er det! og der er det!" raabte han og killede og stødte til den af os, han i en Hast fik fat paa. Hele Flokken for skrigende, leende og støiende op, og gjorde redeligt Gjengjeld; vi trak ham i Kjoleskjøderne eller hængte os i Benene paa ham, da han med ikke altfor sikkre Skridt vaklede ud paa Gulvet. Følgen var, at han tumlede omkuld midt i Flokken, og Piben for til en Kant og Parykken til en anden. Latteren og Støien tiltog ved hans Fald, og den blev ikke mindre, da en af

Selskabet begyndte at skrige, „fordi Far havde slaaet Haaret af sig."

Den Gamle begyndte imidlertid at klage over, at han havde stødt sig, og bad Ole at skaffe sig Støien af Halsen og faa os op paa Barnekammeret, da det vel var for tidligt at skikke os hjem.

„Ja, gaa nu ovenpaa til Anne," sagde Ole, „saa skal jeg strax komme efter og fortælle jer om Prindsesserne, som tjente Kongen østenfor Sol og vestenfor Maane paa en Exerplads bag om Babylons Taarn."

Vi gav os modigen paa Veien, thi vi vare mange; men Lys fik vi ikke, fordi vi skulde forbi Høloftet, og da vi kom paa Høloftsgangen, svigtede Mandhaftigheden. Der var En, som syntes han saa to gloende Øine derinde, og hele Flokken styrtede ude af sig selv af Rædsel mod Løitnantens Dør, som var nærmere end Barnekammerdøren. Den var formodentlig ikke ordentlig laaset, thi den gav efter, og flere af os tumlede ind paa Gulvet.

Det brændte friskt i Ovnen derinde, og en Lysstrime faldt fra Ovnshullet ud i Værelset hen paa en, som det syntes os, underlig formummet Skikkelse, der bøiede sig ned under Divanbordet, for at komme frem paa den anden Side og styrte over os — troede vi. Men dette var ikke det Værste. Fra Sofaen lød det med forfærdelig Røst: „Jeg skal bætter Død karnøfle jer!"

Skjøndt der ikke var sex Skridt til Barnekammerdøren, styrtede vi alle som een hen over Høloftsgangen, ned over Trappen igjen, og hørte med Forfærdelse, at Døren til Løitnantens Værelse med et Skrald blev slaaet til. Intet i Verden kunde den Aften bevæge os til atter at gaa ovenpaa. Det var med Nød og Neppe vi torde gaa hjem til Vort.

Da Klokkeren den næste Eftermiddag stak sit røde Ansigt med de tre vel puddrede Haarbukler bag hvert Øre udigjennem Vinduesgløtten, vinkede han mig til sig, og da han havde faaet fuldstændig Underretning om den foregaaende Aftens Tildragelser, spurgte han: „Sig mig nu, min Søn, lagde du ogsaa Mærke til, hvad det egentlig var for Slags Spøgelse?“

Fra Sognefjorden.

I flere Dage havde det været Solgangsveir med vexlende Landvind, Stille, Havvind og klar Luft, kun af og til fordunklet ved lette Sommerskyer eller tættere Skybanker, der trak op med Havgulen om Eftermiddagen. Ogsaa idag blæste en frisk Bris ind over Fjorden og bragte Kjøling fra Havet, men den løiede af tidligere end vanligt, og Lummerheden blev næsten utaalelig for mine Folk, som fra den tidlige Morgenstund med Kraft havde ført Aaren og arbeidet med Bundskraben efter Dyrene i Fjorddybet. Det begyndte at lide mod Aften, og jeg vidste, at jeg først paa Morgenstiden kunde naa mit Bestemmelsessted; vi besluttede derfor at tage i Land og holde Kveldsverd paa den første Odde, indtil Svalhed kom mod Aften eller Nat. Aaretagene faldt nu længre, og Baaden skjød raskere hen over Fjordens blanke Flade mod det nærmeste bekvemme Hvilested; men uagtet Næsset ikke syntes at være langt borte, tog det Tid, før vi naaede frem; thi Luftklarhe-

den, Fjeldenes Høide og Omgivelsernes uvante Storhed havde endnu mere end sædvanligt skuffet os med Hensyn til Afstanden. Det er friskt og grønt paa dette Næs med dets Græs- og Mosteppe saa blødt og indbydende som Silke og Fløiel. Ned imod Stranden i Bugten staar der en ældgammel Eg; den udbreder sine knudrede Grenes mægtige Løvhvælv over det mosdækte Tag paa et faldefærdigt Nøst og over et gammelt oplagt Jægteskrog, som halvskjult titter frem mellem Haslebuskene.

Skarpt tegner den mørke vældige Egekrone sig af mod det finere og lysere Løvværk paa Hængebirkene, der sammen med vilde Æbletræer og anden Løvskov dække de bratte Lier og omkrandse en Udlade, som ligger paa en skinnende grøn Plet under den udoverhængende Bergvæg. Der gaar en sagte Susning gjennem Skoven og Haslekrattet; derinde ringe vist Smaavætter til Aftensang med Nævebjelderne; thi Pragtblomsternes purpurfarvede Klokkerader svinge og svaie hid og did, uagtet der ikke synes at røre sig et Vindpust. Jeg tændte mig en Cigar og strakte mig, træt af den lange Sidden i Baaden, med Velbehag ud i Græsset paa en gammel Dragonkappe, medens et Par af Folkene bragte Nistebommen og hvad vi ellers behøvede, iland fra Baaden, og en Anden af dem gav sig ifærd med at gjøre op et lidet Baal mellem en Hob store Stene

for at koge den Kaffe, de med Forudnydelsens Længsel oftere havde talt om.

Under det herlige Augustveir, som hidtil havde raadet, viste Fjordlandskaberne sig i sin Glands: de bag hverandre fremspringende Fjelde og Fjeldraders mægtige Former virkede harmonisk sammen med sine bøiede, brudte og styrtende Linier, og ved sine ligesaa samstemmende og tiltalende Farveovergange fra det dybeste Blaa og Blaasorte til Horizontens luftige Himmelfarve, som i Solnedgangen gik over til klart Violet eller gyllede i et mildt Rosenskjær over Snefonderne. Saalangt vi øinede hen i dette blaanende Fjerne, laa Fjorden som et Speil og gyngede i sin blanke Flade de mægtige Fjeldes Omrids og Farve og Himlens og Solnedgangens Pragt. Elvene og Bækkene styrtede skummende ned fra de høie Kamme, men i Aftenstilheden hævede de sine Røster, susede høiere, og brummede vildere om Bræerne og Jøklerne og de øde Høifjeldsvidder, de kom fra.

Det er Noget, som man ikke sjelden har hørt, ja endog undertiden seet paa Prent, at kun Syden eier en saadan Luftklarhed og Farverigdom som den, hvormed vore Malere undertiden gjengive norske Landskaber, med andre Ord, at de kun fremstille Omridsene med Sandhed, men forresten iføre Landskaberne en Fantasidragt, og at følgelig Fjeldenes blaanende violette Duft kun

er en konventionel Tone, der hører Skolen eller Maleren til, men som ikke har noget med den norske Natur at gjøre.

Men disse superkloge Fremmede og indfødte Stuesiddere, der dømme saa sikkert, tale dog her som den Blinde om Farverne; de fornegte baade Sandheden og Naturen. Men lad dem færdes i Høifjeldet eller vugges paa Fjordene, til deres Øine oplades, til Naturen viser sig for dem i sit Høitidsskrud, skulle de se en Styrke og Herlighed i Farver, som de aldrig have anet, og de skulle erkjende, at Virkeligheden staar der uopnaaet og uopnaaelig.

Denne Klarhed i Luften havde ogsaa hersket tidlig i Morges; den havde ladet os se selv de fjerneste Gjenstande i skarpe Omrids; den havde fremkaldt alle disse Overgange, som ere eiendommelige under den friske Kuling og den sollyse Dag; nu veg de mere og mere for en Disighed, der gjorde Farverne mattere og tungere, og lode Fjeldenes Former synes endnu større, mægtigere og mere truende. Mørke, tordensvangre Skybanker opfangede Aftensolens Straaler og gjød dem atter glødende og gyllende ud over Fjeldtinder og Snebræer; gjennem en Skyrift falder en tindrende Straaleflod udover en Del af Liens grønne Løvpartier, der i denne Belysning staa ligesaa grelt mod Landskabets mørke Skygger, som Glammet af

Hundene efter Smaleslokken op gjennem Bratterne lyder forstyrrende i Aftenstilheden.

Solen sank snart bag Fjeldkammens Rand og efterlod kun et Skjær af sin Glands i Skyerne; Hundeglammet tabte sig oppe i Høiden, men Ljomen deraf lød endnu ned til os. Alt varslede om Uveir: Lummerheden, den disige Luft,. de tættere Skymasser og det dybere Elvesus.

Som om Luften ikke var varm nok, havde mine Folk kastet dygtigt paa Baalet; nu laa de og strakte sig om Ilden, kun Formanden for Laget stod opreist og talte om Veiret, som han neppe troede vilde bryde løst før Midnat. Saaledes som „Baard i Skuggen" (det var hans Navn) stod der foran Ilden, saa han endnu mere kjæmpemæssig ud, end han var af Naturen, og passede derfor saameget bedre ind i Omgivelserne. Han var en høi, stærkbygget Mand med Sømandens noget overveiende Udvikling af Overkroppen; men den livsvarige Færden paa Fjordene og Havet havde dog hos ham ikke aldeles udelukket Boudens Bedrift og Færd i Fjeldene, og hans Fod var derfor ligesaa stærk og sikker som hans Haand og Arm. Der var saaledes ikke noget paafaldende Misforhold i dette Legeme, ligesaa meget hærdet ved Kampen mod Storm og Bølger som ved den anstrængende Jagt efter Bjørnen i Lien og

Renen paa Fjeldet. Hans Ansigt var godt skaaret og havde kjække, dristige Træk; store, buskede Bryn, sammenvoxne over en krum, stærkt fremtrædende Næse, og et rigt, rødt Skjæg gjorde næsten Udtrykket vildt; og naar det randt i ham, og han ikke lagde nogen Dæmper paa sin Heftighed, fik hans hele Optræden noget saa Forvovent og Udfordrende, at han paa en fjern Kyst, i Marocco eller paa de græske Øer, kun havde behøvet et andet Klædningsudstyr for at gjelde for en Sørøverhøvding. Baard var dog ikke saa farlig, som han saa ud til i saadanne Øieblik, thi han lod aldrig Sol gaa ned over sin Vrede; naar han havde vendt sig omkring, spillede Munterhed og Lune igjen i hans klare, mørkeblaa Øine, og en bøielig Stemme understøttede, ofte endog med en mild og venlig Klang, hans livlige Foredrag baade i Samtalen og i de utallige Fortællinger, der ustandselig flød af hans Mund i det fyldigt klingende Sognemaal. Han var kjendt af Alle og kjendte Alle; i de otte Dage vi færdedes sammen, havde vi ikke været i Land noget Sted, uden at han var kjendt der, og vi havde neppe truffet sammen med nogen Baad eller Jægt, uden at han kjendte En eller Flere, undertiden Samtlige i Laget, og med Alle vexlede han alvorlige eller skjemtende Ord, fulde af lystige Hentydninger, selv naar de ikke dreiede sig om andet end Veiret. Det var imidlertid ikke

altid for Spøgens Skyld, han indlod sig med Reisende fra andre Steder; der var eet Emne, han overalt søgte Oplysning om, og det var Øllet; at indhente Underretning om, hvor man nylig havde brygget, eller hvor der var Overflod af denne Drik, syntes at ligge ham meget paa Hjertet, og han lod ingen Leilighed gaa tabt til at fylde Kaggen med nyt Forraad af det maltrige, humlestærke, hjemmebryggede „Drikke." Sin udbredte Kjendskab til Godtfolk fra de forskjellige Landsegne sagde han, han havde erhvervet under sin Fart paa alle Fiskerier og som Kjendtmand, Jægteskipper osv., i hvilke Egenskaber han tidligere havde faret mange Aar og, som han selv sagde „været inde i hvert Hul fra Varanger til Arendal." Det lod ogsaa til, at han havde lært at kjende Lykkens Omskiftelser; thi medens han før havde eiet Gaard og Jægt, var han nu indskrænket til en liden Plads og laa i Skyds eller paa Dagarbeide med leiet Baad. Men jeg fik ikke nogen Oplysning, om denne forandrede Stilling skrev sig fra utilregnelige Uheld eller fra Øllet, eller fra hans lette, ustadige Sind, som gjerne lod hver Dag have sin Plage, eller fra en Samvirken af alt dette.

Fra en Samtale med de øvrige Folk om det sidste Vaarsildfiske, som han havde deltaget i, kom han ind paa et af sine Yndlingsemner, Strilerne, og deres eiendommelige Levemaade og Husholdning;

han skildrede dem i løierlige, tildels overdrevne Træk, og saa gik han gjennem Modsætningen over til at fortælle om den beundringsværdige Kraft og Udholdenhed, som mange af dette Folkefærd lagde for Dagen i hin Rædselstid, da Kolera udbrød under Sildefisket i 1849. At gjengive disse Fortællinger saaledes som de bleve fortalte, vilde være en vanskelig Opgave: man fulgte dem under deres angstfulde Hjemreise, man hørte Samtalerne mellem de Syge og Døende og deres trofaste Kammerater, der til sidste Stund sled sig op for at bringe dem hjem eller berede dem en mildere Død under Baadhvælvet end under den ublide Vinterhimmel; i alle disse Samtaler malede sig en Fortvivlelsens Høitidelighed og Dødsforagtens Humor, der stod i den skarpeste Modsætning til den overdrevne Frygt og alle de urimelige Paafund hos Hjemfolket paa de Steder, hvor de søgte Tilflugt og Hjelp.

Fra saadanne Fortællinger om Skræk og Død var Overgangen til det Overnaturlige let; vi vare snart inde i alskens Historier om Gjengangere eller „Dauinger,“ saa meget fornøieligere at lytte til, som Baard var en Mester i at fortælle, og hans Skildringer ved det kjærnefulde Sognemaal fik et Liv og et Fynd, som Gjenfortællingen i Bogsproget kun ufuldkomment kan give en Forestilling om.

Under en Stands i Baards egen Fortællingsstrøm kom en Anden af Laget til Orde. Medens denne talte, karvede han Tobaksblade, stoppede sin lille Metalpibe og tændte den ved Baalet, som nu blussede friskt, og stærkere end det sidste Dagskjær kastede sit Lys over Egen og Nøstet og Nævebjelderne. Da Kammeraten var til Ende med sin Fortælling, begyndte Baard paa en ny:

„Ja, dette var jo et svare Spøkri," sagde han; „men den værste Dauing, jeg har hørt der er gaaet Ord om, det var gamle Lensmanden paa Dalsøren, og det var ikke underligt, for mens han levede, var han en styggelig fæl Mand med en stor Bjørneskindshue paa, og han havde gjort alt det Onde, som Nogen kan gjøre; han havde suget den Fattiges Sved og Blod, han havde slaaet Armoden og flyttet Mærkestene; men han fik ogsaa en brat og ufjelg Ende, thi han stupte død i Vegaveiten, før han kunde nævne Jesu Navn. Aldrig har Nogen hørt om slig Staak og Styr ved noget Lig, som det var ved hans, ja det var „ei Makaløysa te Spøkri"! Da han laa paa Ligstraa og de vaagede og brændte over ham, blev Lysene slukkede, og da de kom igjen med dem, sad der en stor, svart Kat ved „Hovve" paa Liget, og den var det Ingen, som var Mand til at flytte. Det torde ikke blive der Flere end to „hjærta og hærdige" Karle; de laa i en Sengekarm, men hele Natten kjendte de Fjælene bugtede

sig under dem, som om de laa paa Baarer. Da Kisten skulde slaaes igjen, blev der et Haglveir, som varede, saalænge Gravøllet stod paa, og Klokkerne kunde de ikke faa til at ringe, før Dave Ringer i Bergsbøen gik op i Taarnet og løste dem; da for det saa fuldt ned igjennem med Troldskab og Djævelskab, at han kunde mest ikke berge sig, men han var af dem, som kunde Mangt og Meget. Lensmanden var en stor, svær Mand i levende Live, men Kisten var ikke tungere, end om han havde havt en Haneskrot, og det var dem, som baade mente og sagde, at den svarte Katten var reist af med ham, før han kom i den. Da han kom under Torven, blev Veiret ligesaa fint og yndeligt, som det havde været ufjelgt under Gravøllet, men paa Gravstedet voxte der op alle Slags Ris med Naale paa, som Ingen havde seet før. Siden den Tid farer han med i Juleskreien, og der er han blandt de Høieste. Han farer nærmest efter Nykken, som holder Foremarsen paa en svart Dik, og derfor maa Ingen i Følget sige: „nyk paa Beitsle."

„Det var fint Følge, den Karlen var kommen i," yttrede Aadne Utigarden, idet han tørrede sig om Munden efter Øldrikken, han havde taget, og langede Dunken over til Fortælleren; „jeg har hørt tale om den Skreien i Nordfjord, og der sige de, der ikke er Andre i den end Skjelflyttere og Ildgjerningsmænd og Kvindfolk og

Stygheb, men hvor den kommer fra, eller hvor den har sit Optak, det har jeg aldrig hørt."

„Ja, det skal jeg sige dig plent," svarede Baard, som altid vidste nøie Beskeb eller under enhver Omstændighed havde et tillidvækkende Udsagn paa rede Haand. „Inde i Lyster var der to Tøse, som var usams om en Dreng, de likte vel begge to, men Drengen likte bare den ene, og hun blev fremmelig. Da de skulde til Stølen disse Tøse, og de red forbi Kringlevatnet ude paa Stupet, saa vilde den ene skuve den anden udi, men det gik ikke bedre til, end at de valt ned i Vandet begge to. Naar Skreien kommer der, saa kommer ogsaa Tøsene ridende op fra Vandet, og Gamle Lensmanden kommer til ved en stor Osp paa Ødegaards-Bøen, for der har han været med og flyttet Skjellet, og hver Gang han kommer, saa brænder det i Ospen, som om den stod i Lue, men Ilden er ikke som vor, det er ikke en lys Ild, men den er mørkerød, mørkere end Gløder og Vindskyer om Morgenen. Der var elleve Karle, som saa det paa een Gang. De Andre, som følge Skreien, komme til hver i sin Fjerding, somme paa Heste, og somme paa Sadler, somme paa Tønder og somme paa Kjærrer, og de fare med stor Døn og Dur som af en hel Hestedrift ned igjennem Dalsdalen forbi Ødegaarden og gjennem Skaaregaardene til Dalsøren, der holde de Dands. Ved Maltbækken er de ogsaa vant til at

standse. Der traf Halvar Bringe dem engang paa Haalken, og ræd blev han, for det var fælt Følge at møde der, det var baade haalt og brat; ja, han blev saa ræd, at han lovede en Mæle Korn til de Fattige, om han slap fra dem, og det skulde Noget til, naar han Halvar Bringe skulde tage saaledes i, har jeg hørt sige. Svarte Ragnhild mødte dem paa en Klop ved Morsmyren, der maatte hun ud i Myren, og hun satte igjen baade Skoene og Sokkene, og Melken, hun skulde have til Julegrøden, skvat ud af Kollen for hende, da hun fik se, der var En i Skreien, som red med Hovedet under Armen."

Der udspandt sig nu en Samtale om Juleskreien, hvori jeg fortalte en Del af de thelemarkske, sætersdalske og valderske Sagn om Asgaardsreien og Juleskreien,[1]) for om muligt at fremkalde andre Erindringer og Fortællinger. Dette lykkedes ikke. En af dem havde en dunkel Erindring om, at Skreien i Urland for om før Jul og var inde i alle Kjeldere for at smage paa „Juledrikket",[2]) en Omstændighed, som naturligvis i høi Grad vandt Baards Deltagelse for Færden og bragte ham til at erklære, at han ikke kunde være uvillig til at fare med til Jul, om han bare havde Strube til at rumme Øllet og Hest, der kunde holde Skridt med Skreien. Heller ikke kjendte de Sagnet fra Nordhordland, ifølge hvilket den farer omkring

ved Juletider med tvende Hunde og som den tydske Frau Holle eller Bertha giver Løn og gode Gaver til dem, som hjelpe den. Det eneste de vidste var, at den i gamle Dage havde færdets mere end nu, fordi man nu var ude af Troen, og til Bevis herpaa anførtes, at det i Justedalen i hine Tider havde været Skik at have Staal paa Laaven, i Fjøset og i Bækken, for at Skreien ikke skulde stjæle og trolde i dem, samt at man havde brugt at fri sig fra dens Besøg ved at sætte Tjærekors paa Døre og Fæhuse, og saadanne Kors var at se den Dag i Dag. Da der ikke var mere at indvinde i denne Retning, begyndte Baard at fortælle en gammel Historie om Svartesmeden, efter en kort Indledning om det Kjendskabs- og Slægtskabsforhold, hvori denne havde staaet til hans Oldefædre.

„Svartesmeden boede paa Bjedla i Sogndal; han var en stor, svær Karl, som aldrig var fælen hverken for Ølkrus eller Slagsmaal, eller for Trold eller Dauinger. Men han havde ikke Bo at være det heller, for stærk var han som en Bjørn, og han havde et lidet Troldsværd, som kaldtes Flusi, og det bar han stødt paa sig. Saa var det engang en Thorsdagskveld sent om Høsten, at Svartesmeden havde været tilsøs. Ret som han kom op paa Lundemyren, midtveis imellem Fjorden og Bjedla, fik han se Lundemyrstroldet. Det

laa fladt paa Myren og lod Maanen skinne paa sig; det var mest saa langt som Myren var bred, og Øine havde det saa store som Bagsteheller. Han Svartesmeden blev hverken ræd eller fælen, han sprang bent til og stak Flusi i Hjertet paa det. Da Troldet skjønte, hvad Slags Staal det var, det havde faaet i sig, og det kjendte, at det vilde „te aa sælast", havde det Lyst til at faa Tag i Smeden, men saalænge Flusi sad i det, kunde det ikke røre sig. „Stik og drag!" sagde Troldet. „Lad staa, som staar, til Mandags", sagde Svartesmeden — han vidste bedre end at drage Sværdet ud af Saaret — og dermed blev Troldet liggende. Da det havde mistet Aanden, og Livet vel var af det, saa Smeden, at der lukkede sig op syv gloende Jernporte i Fjeldet bortenfor Fjorden, og ud af dem krydde der saamange Smaatrold, at der kom væltende en Stim som en Lørdagsmorgen paa Triangelen i Bergen, og Alle bar de sig ilde og skreg: „No er han Bestefar dau, no er han Bestefar dau!" og saa tog de ham imellem sig, og bar ham ind igjennem den største af Portene. Siden var der Ingen, som hørte noget til Lundemyrstroldet."

De øvrige Folk af Baadlaget havde intet af det Eiendommelige, der udmærkede Baard i Skuggen; de vare almindelige Fjordbønder og, med Undtagelse af een, temmelig træge og enfoldige. Uagtet Baards iro=

niske Tone, havde de saaledes antaget, at han i Et og Alt troede paa de Fortællinger, han havde givet til Bedste, og modsagde derfor ivrigen den sidste Fortællings Paalidelighed, idet de paastod, at det kun var Løgn og Fabel. Den ene af dem var en gammelagtig, bredskuldret Mand med kort Hals, et kantet Hoved, som sad ham nede mellem Skuldrene, et Par Øine, der saa ud som blaasur Melk, og en usædvanlig lys, næsten hvid Haarlug; han hedte Thrond i Pladsen og udmærkede sig ved et iltert Sind og en fremfusende Hidsighed i sin Tale. I Forbindelse med hans Stammen gjorde dette, at Ordene ikke alene tidt og ofte faldt ham bagvendt af Munden, saa han gjorde sig skyldig i alskens Forsnakkelser, men hans Lyst til at slaa over og Vane til at slarve i Vei uden alt Hensyn til Grund- og Følge-, Aarsags- og Virknings-Forhold, lod ham jevnligen fremsætte de aller urimeligste og fabelagtigste Paastande. Dette forfeilede næsten aldrig sin Virkning paa Kammeraternes Lattermuskler; han blev da gjerne endda hidsigere og ørskede endda værre.

„Vettuge Folk, som ere split galne" brød han hidsig ud, „kan ikke tro Sligt, som han Baard fortæller, at Flusi stak Smeden i Troldet" — „Dokker kan høre, jeg er sandspaadd: Raaveiret er ikke langt unda, for Thrond i Pladsen tager til at snakke bagvendt", afbrød Baard ham leende. Da de Øvrige stemte i

med Baard, fortsatte Thrond med større Heftighed: „Nu har jeg gaaet i Barndommen i femti Aar — ja, jeg vil sige det, at nu er det femti Aar, siden jeg var saameget Barn, at jeg var saa fabelagtig, at jeg kunde tro den Historien, som Flusi fortæller om, at Svartsmeden stak Baard ind i Lundemyrstroldet!“ — ja, I skjønner det sjøl, hvad jeg mener,“ rettede han sig, da han af de Andres Miner mærkede, han igjen var paa gale Veie og havde forfuset sig. „Men det var nu det, jeg vilde sagt — jeg skal fortælle Dokker en Historie, som jeg ved er sand, fordi jeg ved det. Det var nu En, som hedte Bratten, som var meget god Ven til Svartsmeden. Disse to Karlene vare de glupeste Skiløbere i mange Sogn, og de vare saa svære til at rende paa Ski, at det ikke var Nogen, som fik saa meget Fisk som Bratten; for hver Gang, han hængte Skien i Vandet, saa bed Bratten paa Krogen, saa rent overhændig var han. En Gang gik han i Fjeldet, saa kom han til et lidet rundt Tjern, som laa ude i en Fjeldmyr. Han havde aldrig hørt, at Nogen havde faaet Fisk der, — men ikke før havde han kastet ud, før han fik en Aure — ja den var sikkert mest saa stor som en liden Kvie, og saa fed, at den var aldeles som Flesk — saadan en Kult havde han aldrig seet. Han spyttede i Guds Navn og sagde: „Tvi dig“ i Halsen paa den, for det gjorde han altid med den første Fisken. Han havde

ikke før bidt, før han ægnede paa og kastede ud, og saa drev det hele Kvelden, han ægnede paa og bed, og Fisken drog op det forteste han vandt — ja Dokker skjønner det sjøl — saa han fik en stor Kjipe fuld med Fisk. Saa gav han sig paa Hjemveien da, men jo nærmere han kom Kjipen, des lettere vardt Stova hans."

Dette var altfor galt og tog sig især i hans stammende Foredrag saa løierligt ud, at der paakom os alle en uimodstaaelig Lyst til at le, der ikke blev mindre, da Baard udbrød: „Mere Raaveir!" Men nu blev Thrond i Pladsen fornærmet og sagde, at hvem som vilde, kunde fortælle Resten, han sagde ikke et Muk mere; at Hvalperne flirede og gliste som nogle Tøse, det kunde saa være, men Baard var jo ikke et Haar bedre, han skoggrede værre end en Gast.

„Vær nu bare ikke idle, Bedstefar, saa skal jeg fortælle Resten," sagde Aadne Utigarden, en af de Yngste, kjælende for ham, „jeg har hørt det saa ofte baade af dig og Gommor, at jeg nok tænker, jeg mindes det. „Da Bratten kjendte, at Kjipen blev lettere og lettere," fortsatte han paa den jevne og simple Maade, hvorpaa saadanne Fortællinger almindelig gives, „tykte han, at dette var underligt, for Kjipen var ny og der fandtes ikke Hul i den; men han blev reint forbina, da han satte den fra sig og fik se, at der ikke fandtes mere end en eneste Fisk i den, og det var den

han havde sagt Guds Navn over. Han sagde ikke noget til Kjærringen sin, men da det led over Non den andre Dagen, kunde han ikke holde sig, han maatte paa Fiske igjen, og Fisken bed ligesaa friskt som forrige Dagen. Eftersom han fik dem op af Vandet, træddede han dem op paa en Vidiehank, for han vilde se, hvorledes det gik til, at han mistede dem; men da han kom paa Hjemveien, blev den ene Auren vække efter den andre, og han kunde ikke se, hvor det blev af dem. Han skjønte vel det, at det var de Underjordiske, som ikke undte ham Fisken, og han skjønte det og, at de var med og tog den fra ham, men han var harm, fordi han ikke kunde se, hvorledes de tog den. Saa reiste han til Stedje Kirke med Kjipen og fyldte den med viet Muld, og strøg til Tjernet igjen i eet Gaaende. Da han kom frem, strøede han en Ring med Kirkemuld rundt hele Bredden og reiste saa hjem. Om Jonsoksvelden strøg han til Fjelds igjen; da vilde han se, hvorledes det nu var laget. Som han kom til Tjernet, hørte han det gret og let saa ilde. Det var de Underjordiske, og da de fik se ham, tog de Hatten af sig, saa de bleve synlige, og raabte og skreg: „Ilde gjorde du, Kristmand, du stængte Tjernet for os!" „Værre gjorde I; I tog Fisken fra mig, som jeg havde fisket," svarede Bratten. „Tjernet er vort, og Fisken var vor, saa nær som den første; den spyttede du i

Halsen paa og sagde Kristmands Ord til, men vil du ætle os bare et lidet Led paa Muldringen, saa skal du faa fiske, alt mens du vil." Bratten gjorde som de bad ham, og skrabede Kirkemulden bort paa et Sted, saa de kunde komme igjennem som i Ledet paa en Skigard, men først maatte de Underjordiske love, at de ikke skulde forgjøre Fisken, saa den blev traabiten og utidig, og at de ikke skulde gjøre ham anden Slags Meinspik. Siden den Tid var han Godvenner med de Underjordiske, og fiskede saameget som han vilde alle sine Levedage."

Ilden ulmede kun i Brandene og Asken, Skyerne vare trukne mere og mere sammen fra Havkanten, og da vi begyndte at gjøre os færdige til at drage afsted, skumrede det stærkere mellem de høie Fjelde, end det ellers pleier paa denne Tid af Aftenen; men Sommerkvelden var endnu lys nok til, at vi kunde se et Par stærkt bemandede Baade, der stævnede indad Fjorden mod det Næs, vi stode paa. Baard kjendte ogsaa snart en Del af Mandskabet; dog lod det til, at han tog Øret ligesaa meget til Hjelp som Øiet, hvilket just ikke faldt vanskeligt; thi de Kommende vare meget høirøstede, og et svagt Drag ind fra Havet bar næsten hvert Ord, der taltes paa Baadene, til vore Øren. Deres Udseende, Snakken og Støien viste os snart, at de vare paa Hjemreisen fra et Bryllup. Der var ogsaa

Kvinder i Følget. Baard regnede snart op en Remse med Navnene paa hvem der var paa den første, og hvem paa den anden Baad. Der var han Ola i Hagen og Hans i Hammaren, han Haldor paa Haugen og Per i Ballen, han Aamund paa Øyren og Knut i Viken, foruden mange Andre; men hvorledes Fleske-Hans, Mjøltraaver-Ola og Madpræsten Læser-Per vare komne i dette forresten, efter Sogningsvis, ret hæderlige Følge, det var noget, som hverken Baard eller de Øvrige kunde forklare; men af disses Nærværelse spaaedes der Slagsmaal og braadne Pander, inden Færden kom hjem; thi det var et Ord, som var paa hver Mands Tunge, at Mjøltraaveren og Madpræsten før havde hjulpet Hans at stjæle Staburskost, og det var ikke rimeligt, at de Øvrige i sin opspilte og øllede Tilstand ved en Leilighed som denne skulde lade være at tærge dem for dette. Nu blev der imidlertid Sang og Klang istedenfor Slagsmaal; thi til Melodien af: „Stusle Søndagskvelden eingaang for me va," som Spillemændene strøg paa Felen, begyndte de paa den ene Baad at synge en Vise, som Baard erklærede for at være „Purkevisao," og netop at indeholde Spiren til Uenighed, da de rimeligvis sang den alene for de ovennævnte Elskere af Staburskosten. I den stille Aftenluft lød Sangen klart ind til os:

Tre aav bedste Bøndo her uti vaor Bygd
skulde sta aa henta Purkao.
Dao dei kom paa Vegen, møtte dei no ein,
so dei gjedna vilde møta.
Atle-Snaueskadle han va fyste Mann,
Einar Tambaskjelvar han bar Purkao fram,
Purke-Snakupp mæ;
dei va adle tre.
Drengen ette kom mæ Hovve.

Trur du, slike Folk kan ha sit rette Vet?
Hovve da va laange speke?
Denna stolna Purkao drepi va pao Fet
ho va gjødd i tvo tre Veke.
Snakupp kom aa la' seg ne paa sine Kne,
snydde, svor aa bante, Purkao skulde te.
Purkao ho bortfor,
ho kom paa hass Vor,
Kjæringi slapp te aa æta.

D' æ' kje vandt aa vera gjilde Bønde no,
gaa kring Garadne aa skrota,
naor dei kann bekoma Svinaslagte so,
hengja Lengjidna i Rote.
Da va da so gjore Kjæringi so stolt,
ho fekk utor Purkao yv' eit Hal'pund Smolt.
Kaa kan da forslao,
naor dei ska ut aa gao?
Da staor inkj' i aotta Daga.

Vi havde stødt fra Land, og da Visen var til Ende, befandt vi os i Nærheden af de tvende Baade, mellem hvis Mandskab og mine Folk der nu udvexledes en Del af disse Talemaader, som ere gjængse og gjæve mellem Bønderne ved slige Møder, om

godt Veir, om Gjensynets Fornøielighed, om hvad Slags Skyds de for i, hvad jeg var for en Karl, om Traktementet, Skaalgaverne, Dandsen, og især om Øllet i Brylluppet. Dette sidste rostes som udmærket, og da Baard beklagede, at han ikke havde mere igjen af det gode Drikke paa sin Kagge end en Slutsup af det, han for gammelt Kjendskab og gode Ord havde faaet overladt af Aamund i Reine, — nikkede Kjøgemesteren smilende, huldsaligt og med et straalende Aasyn, der vidnede om Øllets Fortrinlighed, til ham og rakte ham et mægtigt Krus med Frohat paa, friskt tappet af en „nysprættet Hjemfærdsdunk."

Medens Kruset gik rundt, Øllet prisedes efter Fortjeneste, og Hver snakkede sit Snak, begyndte Læse-Per, let kjendelig paa Hængehovedernes almindelige Væsen og Fagter, i en sangrende og suttrende Præketone at udbrede sig om Drikkens og Brændevinets Fordærvelighed og Forfængelighed, uagtet hans stive Blik og usikkre Sæde tydeligen viste, at han havde taget vel saameget til sig af Mosten som Nogen; og tilsidst henvendte han sig ligefrem til Baard med formanende Ord og Trudsler om Svovelpølen og Helvedes Ild. Den Tiltalte var ikke den Mand, der blev Nogen Svar skyldig; under de Øvriges Latter og høirøstede Bifald maalte han ham, som man siger, Skjeppen fuld; thi det var aldrig hans Vis at spare Svøben, hvor

han fandt Leilighed til at give et Rap eller et Snert. „Kanske," sagde han, idet han med „Tak og Ære" rakte Ølkruset tilbage, „kanske jeg ikke burde svare dig, min kjære Per; det er jo et gammelt Ord, at det er Skam at snakke til Præsten paa Prækestolen; men det var det jeg vilde sige dig, at om du nogen Tid skulde blive indsat af St. Per til at værge for Porten til den hellige Staden, saa skal jeg stryge paa Seglet og løfte paa Hatten for dig, men til jeg faar Himmelbrev paa det, skal Seglet staa og Hatten sidde, og saa var det det, at Brændevinet som du snakker saa meget om, det har jeg brugt til Helsebod paa Fiske, og naar jeg kunde faa det, hvor det røynte paa; men forresten skal Ingen kunne sige," tilføiede han med særligt Eftertryk, „at Baard i Skuggen er kommen hjem fra Byreisen med tomte Brændevinskagger og fuld Skolt." — „Siden jeg har hørt dine Gaver og din Udlæggelse af Skriften, kan jeg vel begribe, at du kan behøve at gaa i Skabet og tage dig en liden Taar til Styrkelse, om det saa er midt i Præken, ellers kunde det blive for tørt og tomt i Bringen baade paa dig og paa dem, der skulle lye paa dig. Men det du sagde om Øllet, det holder jeg ikke med dig i, og det holder ikke de rette Nygterhedskarlene med dig i heller. Det er bedre Folk, end du er og bliver; de har sagt et Ord, som er mere værdt end syv af dine Præker, ja det Ordet er som

jeg skulde have sagt det selv. Ved du hvad det er? Nei, det ved du ikke; derfor faar du læse bedre over, naar du vil stinge Næsen i Nygterheden. Har du ikke," fortsatte han i en halv spøgefuld, halv foragtelig Tone, idet han atter tog det fyldte Ølkrus, som raktes ham, „har du ikke seet den store Plakaten til disse Nygterhedskarlene? — — Den er mest saa stor som et Færingssegl. Den er grei nok at læse og tyde, skal jeg tro. En behøver hverken at være brevsynt eller bibellært til det, for Bogstaverne ere mest saa lange og greie som Siderevene i en svolten Gris. Har du ikke seet den?" — —

„De siger saa," vedblev han, og begyndte med sin dybe Stemmes høitideligste Tone at foredrage den omhandlede „Plakat", langsomt læsende og i Skriftsproget, en Foredragsmaade, han snart faldt ud af, for at optage sin egen mere livfulde Fremstilling: „Vore Forfædre vare store — og stærke — og kjække, — og de undertvang den halve Verden; thi de berusede sig ikke i Vin eller Brændevin eller i nogen med Brændevin tillavet Drik. — — Men hvad drak de, mener du? — de drak Øl, staar der; — hjemmebrygget Sogneøl drak de, Far min; — — det var det, som gav dem Marg i Benene. — Det siger Plakaten, og de som har gjort den, de Nygterhedskarlene — det er mine Folk. — — Øllet er det, — det er det, som styrker. Drik Øl, skal du kjende, hvor rak du blir i Ryggen, og hvor kjæk du

bliver; da behøver du ikke at „hænge Hovve og rængja Augune, naar du skal se paa ein bra Kar". Tror du, at jeg var bleven Mand for at tage en Sildetønde paa Nakken ligesaa let som han Ola slænger Skarve-Mjølposen sin paa Ryggen, eller du eller han Hans render afsted med en Spegeskinke, hvis jeg ikke havde drukket Øl? — Øllet — det er Basen."

En rungende Latter overdøvede al Knurren og viste, at Baard havde truffet Hovedet paa Sømmet; det godtgjorde hans Talent som Folketaler og afværgede tillige det Vredesudbrud, som man af de haardt Fornærmedes Miner og udfordrende Øiekast kunde ventet. Kvinderne skyndte sig at give Tanker og Stemning en anden Retning, idet de begyndte paa en Vise, som Spillemanden strax var færdig at spille op til paa Hardangerfelen. Dens snurrige Text og kvikke Melodi lokkede ogsaa snart en Del af Mændene til at stemme i, og under Sang og Klang skjød Baadene atter for raske Aaretag hen over Fjordspeilet.

Svarterabben.

(Se Musikbilaget).

Svarterabben skulde sta aa kjøyra Ve,
Kjeringi skulde truska;
ret so han kom mæ Lasse i Le,
sunde so gjik hass Buksa.
Mannen aa Mærri valt i ei Veit,
dar laog no dei aa ropte aa skreik,

ropte paa Knut og Brita,
aa Kjæringi mæ telika.

Knut aa ho Brita, Gjenta aa Dreng
haurde dæ tok te skrika,
spraang dei paa Dyri alle som ein,
Hunden mæ dei telika;
summe mæ Staang aa summe mæ Staur
krydde kring Mærri nett likso Maur;
adle mæ Mærri bala,
slæpa aa sleit aa hala.

Hundra aa nitti Vindespel,
nye so sku' dei vera,
laga dei te aa smurde dei vel,
laut so aot Veiti bera.
Adle Vindespel i Stykkje dei brast,
dar stod dei adle endao lika fast,
alt te dar kom ei Kjempa
aa bar paa ei Byr mæ Lenkje.

Kjæmpao ho kasta Byri si ne,
so da i Marki glumde,
treiv so i Mærri nett so i eit Kje,
Mærri ho laog aa stunde;
treiv han i Mærri, gjore so eit Kast,
kasta ho uppao Marki mæ Hast;
dar laog ho spent' aa sparka,
rudla seg aa grov upp Marki.

Svarterabben sku' gje Kjempao Bro,
hundra aa nitti Leiva,
sjau Smalafall aa sjau Vaoge Smør
aa Skinn utaov sekstan Reina,
tolv Tønne Rjomme, tolv Tønne Øl,
tolv Tønne Skyr aa tolv Tønne Mjøl,
Slire mæ Kniv aa Belte,
fyre da han Mærri hjelte.

Baard og mine Folk brummede ogsaa i Begyndelsen med, men de lod ikke til at kjende Texten og forstummede derfor snart; thi da der i Bryllupsbaadene var et talrigt Mandskab ved Aarerne, bleve vi snart tilagters og hørte inden kort kun Melodien klinge hen til os.

I den Skumring, som nu har udbredt sig, stige Fjeldene jettehøie op over vore Hoveder; hist og her tabe de sig i Skyerne, og dette synes at gjøre dem end høiere. Fjorden ligger i et Halvmørke, fordybet ved de tætte Skylag og Skyggerne af de himmelstræbende Fjelde, som sorte og truende synes at stige nærmere sammen for at knuse den Forvovne, der drister sig til at færdes imellem dem; men hist oppe i et Skar se vi gjennem en aaben Rift i et lavere Skylag, at der høit over de øvrige ligger et endnu høiere Fjeld; mørkt blaanende løfter dets mægtige Krop sig over de tunge, uveirssvangre Skyer, medens den snedækte Top er hyllet i en mat Glands fra den skimrende Nathimmel, der hvælver sig over det.

De dybe Kløfter og Dale, der ligge som sorte Skygger i Landskabet, udsende nu og da en Gufs, der pludselig rifler Fjordfladen, lig det blanke Staal, naar det dugges og mørknes af den menneskelige Aande. I dette Øieblik er der endnu ikke nogen anden Forstyrrelse i den natlige Fred end disse Naturens Aan-

depust, som vi ogsaa synes at fornemme gjennem Bækkenes og Elvenes stærkere Susen og i den krydrede Duft, der bæres ud over Fjorden fra Urter og Træer. Men Freden er ikke at tro; disse pludselige Vindstød ere Uveirets nærmeste Forbud. I disse Fjorde er et Tordenveir en stor Sjeldenhed, thi de spidse Fjeldtinder, der rage op i de høiere Luftstrøg, hæve gjerne den elektriske Spænding og tilveiebringe efterhaanden Ligevægten ved stille Udladninger mellem Skyerne. Men med Eet glimter Lynet, og nu fatte Folkene først fuldkommen Veirets rette Art; de hale ud af alle Kræfter for at naa det eneste Landingssted, som er at finde paa lang Led under de steile Fjeldvægge. „Det bliver et Troldeveir!“ sagde Baard, da Baaden var trukket paa Land, og det første voldsomme Vindstød kom ned; „Vinden kommer i Posevis; Gud hjelpe dem, som ere paa Fjorden i Nat!“

Nu følger der Lyn paa Lyn og Skrald paa Skrald, som rullende og dundrende gjentages af Dværgemaalet. Skyernes eventyrlige Former træde, belivede gjennem de tidligere Fortællinger, frem i Lynslangernes flygtige Glands, for i det paafølgende dybe Mørke at staa endnu mere eventyrlige for Indbildningen: Tordenens gamle Herre er ude at age, og Havets og Stormenes Hersker jager afsted med alle Asgaardsreiens vilde Skarer; de overbyde hverandre i Hyl og Hujen; det piber

og uler ud fra alle Kløfter, og hvinende og brusende som et Fossefald pidskes Fjordens Vande til rygende Skum. Midt imellem disse vilde Toner syntes vi pludselig et Øieblik at høre Lyden af menneskelige Stemmer, men vilde og oprørte, næsten som Naturens egne Ulyd. Baard troede, han ved Lynblinket fjernt ude havde seet den ene af hine tvende Baade med Hvælvet i Veiret og tæt ved Mændene i den anden mod hverandre i Slagsmaal. Jeg saa intet Andet end Glimt og Mørke, men saa meget er vist, at vi hørte et Hvin eller et Skrig, et haabløst, jamrende Skrig, ude fra Fjorden. De Øvrige hviskede om Draug og Nøk; men Baard bød dem at gjøre Baaden klar og kaste Alt ud af den; thi saasnart som Veiret gav sig den mindste Mon, skulde de paa Fjorden, „og da," sagde han, „da spørges det, om vi har Marg i Benene og det rette Hjertelag." Derpaa rakte han dem Øl-kaggen, idet han tilføiede: „I skal se, det kommer til at røyne paa, tag Jer derfor først en Taar Drikke af Brygget til han Aamund i Reine."

Side 267. 1. Jvfr. Illustreret Nyhedsblad for 1852. Asgaardsreien af P. C. Asbjørnsen. No. 44 og 46.

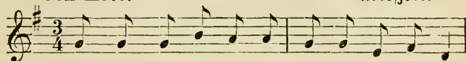
S. 267. 2. Se Sagnet i sin Helhed hos I. Aasen: Prøver af Landsmaalet i Norge. S. 27 fg. Christiania 1853, og efter hans Meddelelse i Illustreret Nyhedsblad 1852 No. 56.

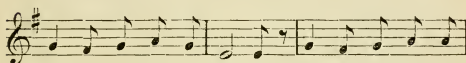
Svarterabben.

(Se Side 280).

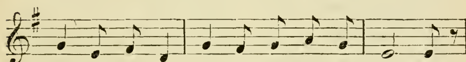
Con moto. Nordfjord.

Svar = te = rab = ben skul = de sta aa kjøy = ra Ve,

Kje = rin = gi skul = de tru = ska; ræt so han kom mæ

Las = se i Le, sun = de so gjik hass Buk = sa.

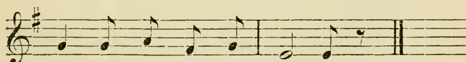
Man = nen aa Mær = ri valt i ei Veit,

dar laog no dei aa rop = te aa skreik,

rop = = = te paa Knut aa Bri = ta, aa

Kje = rin = gi mæ te = = li = ka.

Ordforklaringer

til 1ste og 2den Samling af Huldre-Eventyrene.*)

Aadjærv, djærv til at vade over Aa og Elv.
Aann (Onn), Markarbeide.
Aare, Arne, Ildsted, fornemmelig af raa Stene nede paa Gulvet i en Røgstue, Ildsted uden Skorsten.
Aavelag (Aave-lag), Adv. over al Maade.
Abekant (Apekant, Apakant), En der holder Andre for Nar ved at efterabe og karikere deres Lader og Tale.
Abrængslig (abængslig og arængslig) urimelig, forkjert, overordentlig forkjert eller vrangt; af rang.
Adle, Alle.
Afdagsleite, mod Nat; den Tid, da det sidste Dagslys forsvinder.
Affor (attfor), Præp. for, foran.
Afhænds, Adv. fra sig, med Haanden udadvendt. II, S. 20, skar afhænds i Væggen med Kniven, d. e. med udadvendt Knivsblad.
Afreid, tilrakket, tilsmurt.
Aftenkvisten, egentl. den Kvist, hvorpaa Fuglen sætter sig om Aftenen; Aftentid. Smlgn. Morgenkvisten, Natkvisten.
Anse, bryde sig om, bekymre sig om.
Ansam, travl, meget beskjæftiget.
Anti, enten.
Attende, Adv. tilbage. Fram og attende, frem og tilbage.
Attpaa, ovenikjøbet.
Att, Adv. igjen, tilbage.
Au, Konj. og.
Aure, Ørret, Forelle.

Baas, Rum til et Nød.
Baasnaut, Hornkvæg, et Høved.
Baare, Bølge.
Baatand, fordelagtig, Superl. baatandest.
Baghun, den yderste Fjæl af en Stok.
Bagstefjæl, et Bord til at bage eller kjævle ud Fladbrød og Lefselever paa.
Bagstefløi, en flad, sværddannet Pind til at vende Leven med.
Bagstehelle, Helle eller

*) Flere, for os almindelige og velkjendte Ord ere her forklarede; men da Bogen har fundet Læsere ogsaa udenfor Landet, ere Forklaringerne af Hensyn til disse givne med en større Udførlighed.

Takke til at bage Fladbrød og Lefse paa.
Bamse, Bjørn; ogsaa som Hundenavn.
Barskut, en Hytte af Bar og Stænger, hvis Tag kun har Helding til een Side.
Bas, Formanden; den Fornemste, Første; det Første.
Baskerud, Gaard paa Hadeland; Baskeruden, Manden paa denne Gaard.
Beinksom, god at komme tilrette med.
Beite, Havning. Græsgang.
Bel og Bil, en Stund.
Benkjørt (beinkjørt), ligetil.
Benne (bænde), stramme ved Hjelp af en Kjep el. Stang.
Birkesnar, et tæt Krat af Ungbirk.
Bjøilku, Bjeldeko.
Blindskytter, Klæder og Peltse gjennemtrukne med menneskelige Uddunstninger, der stilles i Vinden for Renen, for at drive eller gjenne den tilbage.
Bo, Behov; have Bo, behøve.
Bogje, bøiet, krum.
Bolk, Mellemvæg, som skiller f. Ex. mellem Spiltoug og Baase i Stald og Fjøs.
Bomærke, Bogstaver og Figurer, der bruges istedenfor Navn.
Bott, 1) en Bund; 2) en Dal, Fjelddal, som kun har een Udgang.
Braafang, Hastværksarbeide; et raskt og dygtigt Foretagende.
Braate, et aabent Sted i Skoven, hvor Træerne ere nedhuggede. — Braatekvas, Kviste og Grene, som ligge igjen paa et saadant Sted.
Brisk, Ener, Brake, en Busk (Juniperus communis).
Brok, Buxe, Benklæder.
Bringe, Bringkoll, Bryst, Bringekjøl, Brystkjøl, det stærkest fremragende Parti af Brystet hos Pattedyr.
Bruvarmen, en Ild som siges af og til at bryde frem af Jorden i Solør.
Bu, 1) en Bod, Sæterbolig, 2) Kvæg, Fæ; det til en Gaard hørende Fæ. — Budeie, Sætergjente, Sæterpige. — Bufargraut, Rømme- eller Flødegrød, der koges, naar man skal drage hjem fra Sæteren om Høsten. — Buføre, drage fra eller til Sæteren med Buskapen, Samlingen af de til en Gaard hørende Kreaturer. - Bufærd, et Tog af disse Kreaturer. — Buhund, en Fæhund. — Bukjørel, Sæterkar, Ringer, Bøtter, Koller, Saaer, Spand osv.
Buskebjørn, Ekorn. Egern, i spøgende Tale.
Bustleiv og Bustsleiv, en Stump beget Traad med en Svinebørste i Enden.
Bygdebikkje, herreløs Hund.
Bykaxe, se Kaxe.
Bytting, Skifting, ombyttet Barn; Særling.
Bælg, Skrig.
Bænde, bøie, krumme.
Bændestang, en Stang, ved Hjelp af hvilken Surringsrebet strammes fastere om Læsset.
Bære til, hænde, træffe.

Bævergjæl, Universalmiddel mod al Slags Troldskab.
Bø, Lighed, især i Ansigtstræk.
Bøling, Kvæget paa en Gaard.
Bøssetrump eller Bøssetrumf, Bøssekolbe.

Dagsspræt, Daggry.
Dagstødt, egentlig det som sker hver Dag; men ogsaa til en vis fastsat Dag.
Dagverd (Dugur, Dugul), Davre, Frokost.
Dat, Impf. af dette, falde.
Domsten, kun i Flt. Domstene, Thingkrede, Thingstene.
Dokk, Hulning, Fordybning (mellem jevnt opstigende Bakker).
Dokter (Doktor), Thevandsknegt, The (eller Kaffe) med Brændevin i.
Dot, Jagtskrig, naar Haren eller Dyret er fældet, tydsk Todt.
Dovning, Domning, Sammenkomst, som foranstaltes til et Arbeides Udførelse, samt Gildet, der holdes bagefter.
Dauing, Gjenganger.
Draug, Havtrold. Se I. S. 275.
Drug, drøi.
Dugle, dygtigt. Af Verb. duge, due.
Duske, ruske, smaaregne.
Duve, rebe Seil.
Dækker (udt. Dækk'r), se Dokk.
Døk, Dokker, Pron. I.
Dølen, Djævelen.

Eftasverd, Mellemmad (mellem Middag og Aften).
Ehog, ihu.

Eikervering, Bonde fra Eker ved Drammen.
Eismal, alene; Eismalsott eller Eismaunsott, Hang til at være alene, Menneskeskyhed, Tungsind.
Enkort, einkort, Pronom. noget.

Fant, en Fremmed; Fænte, fremmed Fruentimmer, mest om byklædte Fremmede.
Fanteri, alt hvad der er slet og daarligt, ofte Troldskab.
Feitved, Tyri, fed Fureved; Feitvedstikke, Tyristikke.
Fet, et Gaardsnavn (i Purkevisen)
Finantserier, Narrestreger.
Finmut, Pelts af Rensdyrskind, som bruges af Finnerne; enhver Pelts, hvor Haarene vende udad.
Fiskesnik, en Fiskekasse eller Kurv af tynde Brætter, smlg. Fiskekjip.
Fjeldduskk, Saxifraga Cotyledon, en smuk Alpeplante med hvid Blomsterdusk og tykke kjødfulde Blade, som danne en Skive ved Roden, hvorpaa den kan stilles.
Fjeldleg, Sammenkomst i Sæterfjeldene af Folk fra forskjellige Bygdelag; Stedet hvor disse Sammenkomster holdes.
Fjeldrak (Fjeldrakke), Fjeldræv, Blaaræv, Canislagopus.
Fjettret, forgjort, fortroldet; fasttryllet.
Fjordene, Sønd- og Nordfjord.

Fjordfolk, Folk fra Nordfjord og Søndfjord.

Flaat, Flot, Flyden, det som flyder ovenpaa. At fiske paa Flaat ɔ: med en Klase Medemark, som trækkes henover Vandet.

Fladsell, den lavere liggende flade Del af Sellsbygden i Gudbrandsdalen.

Flaurogn, Snylterogn, Rogn (Sorbus aucuparia), hvis Frø ved Fugle eller paa anden Maade er bragt hen paa andre Træer, i hvis Bark den har slaaet Rødder og har skudt op.

Flisefut, Opsynsmand ved Tømmerdrift eller Tømmerflødning (spøgende Udtryk), af Flis, Splint, Spaan.

Flo, et Lag, et Læg, især om flere over hverandre liggende Lag.

Flømme, flyde over; faa til at flyde bort.

Folkevet, Folkevid, sund Menneskeforstand.

Forbina, forbauset.

Forgat, Impf. af Verb. forgjætte, glemme.

Forglaamt, forglant, forundret, forbauset; egentl. stirrende, spærrende Øinene op af Forbauselse.

Forsæt, slemt, vanskeligt, urimeligt.

Framslænge og Framslænging, en næsten voxen Pige eller Gut.

Frase (fræse), sprage, sprude.

Fremmelig, frugtsommelig.

Frigge, et stort, svært Fruentimmer.

Frohat, Skumhat paa Ø eller Lignende.

Fut (Faut), Foged; Opsynsmand.

Fælen, forskrækket, ræd.

Fælog (udtales med tykt l), færdig.

Fænein, Smaakreaturerne. (Fænar, Smaafæ, Faar og Gjeder).

Færd, Spor, Fodspor (ogsaa Slagfærd, Slag).

Færdingsmand og Færdesmand, en Mand, som færdes, er paa Reiser, oftest om Folk, der fragte Varer.

Førkje, et Fruentimmer.

Gailn, gal, galen.

Garvor, Garvorre, Nisse eller Vætte, som har fast Tilhold paa Gaarden.

Gast, overnaturligt Væsen, som viser sig i forskjellige Skikkelser, oftest som en stor Fugl og hæimer eller frembringer alle Slags uartikulerede Lyd. Bruges ogsaa om vanartede Personer og Sømænd.

Gauk, Gjøg.

Gild, prægtig; morsom (i det Vestenfjeldske).

Give op, f. Ex. give Fodret op, fodre op, opbruge Fodret.

Gjement, simpel, ligefrem.

Gjederams (Gjeiterams, Gjeitskor, Mjølkje), flere Arter af Planteslægten Epilobium, men oftest Epil. angustifolium, en pragtfuld rødblomstret Plante.

Gjel, Bjergkløft, Kløft ned igjennem en Li; Rende efter et Skred.

Gjendeeggen, d. s. s. Besseggen, en høi Fjeldkam mellem Besvandet i Nord og Gjendin i Syd i Høifjeldet vest for Gudbradsdalen.

Gjiti, omtalt (af gjete, nævne, omtale).

Gjure (gjule), gjorde, surre.

Glaame, glo, glane, spærre Øinene op, stirre paa.

Glise, 1) lyse igjennem, være utæt; 2) le haanligt, fnise. Dansk grine.

Glup, prægtig, herlig.

Glymja (Impf. glumde), drøne.

Glæfs, Grams med Munden, Forsøg paa at bide; ogsaa om en kort afbrudt Gjøen.

Godfjotting, godmodigt og enfoldigt Menneske.

Godkynt, godmodig.

Gomor (Gommor), Bedstemoder (eg. Godmoder).

Granlægg, se Lægg.

Greie, rede, udrede.

Gresk, prægtig, ypperlig.

Grindene (den bestemte Flertalsform af Grind), en Kve, indhegnet Plads, hvorpaa Kvæget melkes og hviler om Natten.

Grue, Skorsten, Ildsted.

Grum, herlig, prægtig.

Grusk, grust, herlig, dygtig, staut.

Grut, Grugg, Grums, Bærme.

Gudefre, Gudsfred, en Hilsen.

Gufs, Pust, Blæst.

Guldhage, en Hagefisk, Hanfisk eller Melkefisk af Fjeldørreten; efter dens guldglindsende Farve og Underkjævens hageformede Forlængelse.

Gusinde, en Hilsen, egentlig Gud signe dig (de).

Grændsehaven, den mellem Akersgaden og Grubbegaden liggende Grund, som tidligere var en Eng eller Have.

Haal, glat.

Haalke, glat Is.

Haave, Hovve, et Hoved.

Hafælle, at gjærde (gjøre et nyt eller istandsætte et gammelt Gjærde).

Hagefisk, se Guldhage.

Hain, Pron. han.

Hall, Helding, Bakkeheld, jevn Skraaning af en Høide i en Aas eller Fjeldmark.

Hallænding, en Bonde fra Hadeland.

Handspik, Haandspig, Haandspag, Kjep eller Vægtstang, hvormed tunge Sager løftes, flyttes eller sættes i Bevægelse.

Hardhaus, egentl. Haardpande, en haardfør Person.

Havgule, Vind fra Havet, som blæser op regelmæssigt om Eftermiddagen i stærk Varme.

Heggelien, en Sæter paa Krogskoven mellem Sørkedalen og Ringerike.

Heilo, Fjeldplistre, Fjeldbjerpe (paa Vestlandet Heilune), Brokfugl, Charadrius apricarius.

Hekk, Impf. af Verb. hænge.

Helle, tynd Stenplade.

Hellest, ellers.

Hjaa, Præp. hos.

Hjell, Hjeld, 1) en Hylde

vaa en Væg eller under Loftet; 2) en smal Flade eller Tversti i et Bjerg; 3) et Loft eller Stængsel i Lader og Fæhuse; 4) et Stillads af Stænger til at tørre Fisk paa, Fiskehjell.
Hjelte, for hjelpte, hjalp.
Hjemkommerøl, Gilde ved Brudens Hjemkomst eller Indflytning i Brudgommens Hus.
Hjerta, behjertet.
Hoga, lysten, tilbøielig til.
Hondain, Hundene.
Hosdan, hvorledes.
Hugheil, tryg, sikker.
Hugustup, hovedkulds, med Hovedet foran.
Huke, bøie sig ned, sætte sig paa Hug.
Hulle, tralle, smaasynge.
Huldrin, tosset, forhexet, siges om den, der har seet Huldrer eller Underjordiske, eller været indtaget af dem i Fjeld. Synes at svare til den oprindelige Betydning af de Danskes ellevild.
Hvidlet, hvid af Farve (Let, Farve, Lød).
Hye, pidske, slaa paa den bare Hud (egentl. hyde, af Hud).
Hæler (Heller, Helder), en Træbøile eller Vidieløkke, som fæstes til et Surringsreb.
Hælerhals, den Del af Hæleren, hvor dens Ender krydse hverandre og ere sammenbundne med en finere Vidie.
Hækken, hvilken, hvad for en.
Hærde paa, hæle (med tykt l) paa, drive paa, holde paa med.
Høionn, Slottonn, Høslæt.
Høgstdag, Høgstdagsleite, Middagsstund.
Høgstnattes, ved Midnatstid.
Høvringen, en Sæterkreds øst i Sellsfjeldene i Gudbrandsdalen.

Ildmørje, Emmer, glødende Aske.
Ill, Idle, vred.
Isranunkel, Renblom. Ranunculus glacialis.
Ild, ond, Intetkj. ildt.
Imist, uvist, usikkert, se imse, ymse; ogsaa: forgjæves (eg. i Mist).
Imse, se ymse.
Ingor, ingen.

Jaaling, en Taabe, Tosse.
Jabbe, gaa smaat.
Javle, pludre.
Jernsten, Synkelod paa Fiskesnøre.
Julleite, Juletid.
Joramo, en Gaard eller Plads af dette Navn i Joradalen i Lesje.
Jærv, Fjeldfras, „Fillefrans“, Gulo borealis, et Rovdyr.
Jønsokstider, St Hans Tid.

Kaa (kva, kvat), hvad; kaa Dag, hvilken Dag.
Kaales, hvorledes.
Kaalne, kjølne, blive kold.
Kaarg eller Kurv, Pølse.
Kaave (Kove), et Aflukke, lidet Kammer.
Kagge, Dunk.
Kall, 1) en gammel Mand; 2) Stammen af et gammelt Træ. Kværnkal, den lodrette Stok i Kværnen eller

Møllen af den simpleste Indretning.

Kamp, en bred eller afrundet Fjeldtop.

Karklæe, Mandfolke-Klæder.

Kart, umoden Frugt.

Kave, fægte med Armene, bestræbe sig for at faa fat paa.

Kauc, huje; især om Budeiernes Lokken for Kjøerne.

Kistepibe, en Bøsse- eller Riflepibe, der er firkantet i Godset.

Kjaak, Slæb, Møie.

Kjaake, slide og slæbe.

Kjeikes, drages med, binde an med.

Kjip, Fiskesnik, Fiskekurv, Fiskekræppe af Vidier eller Næver.

Kjone, Kjølle, Badstue, Tørkehus.

Kjyte, 1) lade Ord falde, ymte om; 2) skryde; 3) kjyte paa, skjænde paa.

Kjævle, Bagstekjævle, en Valse til at kjævle eller valse ud Deigemnerne med til Fladbrød eller Lefse.

Kjø'n strunk.

Kjørerkop, Kjørerklods, se kope.

Kjørrel, Kar, Kop (især af Træ).

Klauver, Pl. af Klauv, Klov; Klauver og Ty, med Klove og fuldt Tilbehør.

Kleiv, Klev, brat Bakke.

Klopp, Bro af en enkelt eller et Par Stokker.

Klunke, 1) give en klingende Lyd, om Ravnens Skrig og en egen Lyd i Tiurens Spil; 2) klunke paa eller om, lade sig forlyde med.

Klunkeflaske, en Brændevinsflaske, der er indkneben paa Midten, saa den danner to Afdelinger, forbundne ved en smal Hals, i hvilken det klunker og klukker under Skjænkningen.

Klype, Fingrene (især Tommel- og Pegefingeren) knebne sammen til en Klemme eller Tang; ogsaa: saameget som man kan holde mellem Fingrene.

Klæg (Klægg), Brems; fig. om en paatrængende Person.

Kløvhest, en Pakhest som bærer Kløven ɔ: tvende Kurve, der hænges over Hestens Ryg, fastgjorte ved en til dette Brug indrettet Sadel, Kløvsadlen.

Kløvmeis, et fornemmelig af Vidier forfærdiget Redskab, der anvendes til Transport paa Hesteryggen, Kløvkurv. Kløvvei, en Vei, der kun kan befares med Kløvhest.

Knap. Skrue paa Violin.

Knaus, Bergknaus, nøgent Fjeld som stikker op i Dagen, Bjergknold.

Knegge, vrinske,

Kneppe, give en kort, smækkende Lyd (om Tiuren, naar den spiller).

Knippe, en Hestesygdom.

Knisle, knise, smaale.

Knistre, gnistre, klynke, hvine.

Knorte, give en hul, knurrende Lyd.

Koje, Hytte, Barhytte, som bruges af Fugleskytter, Tømmerhuggere og Kulbrændere i Skoven.

Kokklementer, Koglekunster; Kokklementer og Kokkeras, Koglen og Signen ved Kogning.
Kope, maabe, glo dumt.
Korkje, Konj. hverken.
Korp, Ravn.
Kortleg, et Spil Kort.
Krak, Impf. af kræke, krybe.
Krikkle, at korse, gjøre Korsets eller Hammerens Tegn over. Synes kun at forekomme i de Underjordiskes Sprog.
Krim, Snue, Forkjølelse.
Kroke sig, gjøre sig kroget, krumme sig.
Krytyr, Kvæg.
Kubbe, Klods, kort Stump af en Træstamme.
Kul, en Bule, Svulst.
Kult, en tyk og rund Tingest, om Mennesker og Dyr; en svær Person eller Ting; en dygtig Karl.
Kvar, rolig, stille; kvareste Natten, ɔ: Midnatstiden, naar Alt er roligt.
Kvare sig, begive sig til Ro.
Kveinn, en Kværn, Mølle.
Kveldknarr, Natteravn. Caprimulgus europæus.
Kveldvart, hvor ingen Støi taales af de Underjordiske.
Kvie (Kviend, Kvigend), en Ungko.
Kværke, en Hestesyge, Krop.
Kværsil, d. s. s. Kværke (Kværksvul).
Kværnkall, se Kall.

Laak, 1) slet, usſel; 2) daarlig, skrøbelig; 3) svag, sygelig.
Laate, give Lyd, klinge, Impf. laat, let.
Laave, 1) Lade; 2) Lo, Ladegulv.
Langspel, Langeleg, et musikalsk Instrument, der nu sjelden forekommer, et Slags Cithar med Understrenge.
Le-e, Impf. le-ede, røre eller bevæge Lemmerne.
Lede paa (leite paa), tage haardt paa, angribe.
Lefse, svagstegt og mygt Fladbrød, der lægges sammen, ofte oversmurt med Smør, Mysost, Sirup eller Sukker, og bruges da som Gjæstebudsmad og hedder Lefsekling eller Lefseklining.
Leik, Leg, Spil, Løier.
Leite, Løite, Stund, Tid; ved Soleglads Leite, ved Solnedgangs Tid.
Lengje, Fleskestrimmel.
Li, skraanende Bjergside.
Ljore, i Røgstuer et Hul i Tagaasen, hvorigjennem Røgen trækker ud og Lyset falder ind.
Ljom, sterk Lyd, Gjenlyd fra en Aas eller et Fjeld. Ljome, klinge sterkt, gjenlyde.
Lue, Hue.
Logg, se ndfr. under Ordet stø.
Los, Hundens Halsen (Gjøen), naar den forfølger Dyrets Spor.
Lovvaatt, Vante, som kun har Tommel og eet Rum for de fire øvrige Fingre.
Luur, et langagtigt Blæseinstrument af Træ og Birkebark.
Lundetull, Lundedaarskab, af Gaardsnavnet Lunde og Substantivet Tull, Fjanteri.
Lye, lytte (egentl. lyde).

Lyu, Lade, Udlade (Lade i en Udmark).
Lyslet, af lys Farve.
Lyt, maa.
Læse, laase,
Læt op, luk op.
Løip, løber.
Løse, indløse, kjøbe.
Lægg, Stammen af et Træ.
Løvkjærv, Løvknippe.
Løvlien, en Sæter paa Krogskoven.

Maale, at maale, om den Fremgangsmaade, Signekjærringer bruge for at helbrede for Mosott, og som bestaar i, at den Syge efter visse Regler maales med en Traad.
Maalstang, Stang, som holder et Maal af 6 Alen. (8 saadanne Stænger i Længde og Bredde udgjør et Maal Jord; for hver Stang lægges et „Nævetag" eller en Haandbred til.)
Ma, maa'a, maatta, metta, for maa veta, maa vide.
Mandgar (Mandgard), Gjennemsøgning ved en Række eller Gar (Gjærde) af Mennesker.
Me, vi; mig.
Mei (Meid), dansk Fom Mede, de krummede Træer, som Slæden glider paa.
Meinspikk, skadeligt Puds eller Streg, se Spikk.
Meis, Bærekurv, se Kløvmeis.
Meinsleg, skadelig, menlig.
Meyer, en bekjendt rig Trælasthandler og Hesteliebhaber i Christiania.
Mjøl, Mel.
Mjøltraavere, omvankende Fanter paa Vestlandet. Se Anm. til II, 211.
Morild, Havild, Havets Lysen.
Mo, tør, sandig Flade (Sandmo); skovbevoxet Flade (Furemo).
Mosefar, i Tømmerhuse Stokkenes Sammenføininger, der gjerne fares efter eller dyttes, tættes med Mose.
Mosott, en Sygdom, der ytrer sig ved Afkræftelse og Mathed.
Mosyst, Moster.
Mukker, Mukkel, især om forraadnede Træemner, Fliser, Spaaner; Sagmugg, Sagmukkel.
Myrbuk, en Fugl, Scolopax Gallinago; kaldes ogsaa Horsegjøg, Raagjed.
Mur, Ildsted, Skorsten.
Muset, af muusgraa Farve, om Heste; Musen, den musede Hest.
Mæle, et Maal, som udgjør en vis Del af en Tønde, i forskjellige Egne høist forskjelligt, fra $1/10$ til $1/3$ Td.
Mæling, Maal Jord = 2500 □ Alen = $1/4$ Tønde Land.
Mærrebæst, 1) et Hestekreatur; 2) et stærkt og uvorrent Menneske.
Mørkskodde, tyk og tæt Havtaage.

Nabb, 1) en liden Forhøining; 2) en Trænagle til at slaa for en Dør og laase den, eller en Nagle til at hænge Klæder paa; 3) Toppen af et Bjerg.

Natverd, Kveldsverd (udtales alm. Kveldsvol). Aftensmad. Jfr. Dagverd, Eftasverd.
Navngjeten, navnspurgt, bekjendt, navnkundig.
Nistebomme, Madskrin.
Ner, naar.
Non, Nun, Mellemmadstid eller Middagstid, den tredie Hvile- og Spisetid om Dagen, i sydligere Egne mellem Kl. 2 og 3, i nordligere mellem Kl. 4 og 5.
Nonsbel, Middagstid.
None eller nøne, holde dette Maaltid, spise Non.
Nut, Bergnut, Bjergtop, spids Klippe.
Nying, en Ild som gjøres op i Skov og Mark.
Nyk, Imper. af nykke, rykke; „nyk paa Beitsle," ryk paa Bidslet, maa ikke siges i Asgaardsreien, fordi Nykken eller Nøkken rider i Spidsen, og hans Navn maa ikke nævnes.
Næver, Birkebark.
Næverlue (Næverloge), Morild.
Næsegris, Skjeldsord om et Menneske med fremstaaende Ansigt eller Næse.

Oframt, omframt, 1) saa nær som, uberegnet; 2) paa Kjøbet, oven i Kjøbet.
Ofryskje, Udyr.
Ofyse, uappetitligt, modbydeligt.
Ok, Impf. af Verb. ake, age, kjøre.
Older, Ulder, Or (Alnus Glutinosa, dansk Elle).
Opgjæv, opgiven, træt, mat.
Osp, Asp.
Ottring, Aattring, en stor Fiskerbaad.

Pall, Bænk; Peispall, Ovnsbænk.
Peis, Ildsted i en Stue.
Plent, Adv. nøiagtigt, aldeles nøiagtigt; ogsaa: sikkert, vist.
Prillabodn (Prillarhorn), Bukkehorn, som Gjæterne blæse paa.

Raadskar, Husbondskarl, Avlskarl.
Raake, træffe.
Raklespil, ustødt, uregelmæssigt Spil.
Radt, hurtigt, raskt; radt fram til, lige frem til.
Rangsølis eller vrangsølis, mod Solens Gang.
Raute, brøle, om Kjøer.
Rege (rige), rave, svaie; rege ikoll, falde langsomt omkuld.
Reverunge, et Svøbebarn. (Reiv, Rev, en Svøbedug).
Ri, Rid, Tid; Ryk, Iling; Raptus, gjentagne Sygdomsanfald. Riumte (riumtil), nu og da.
Ringblomst, forsk. Hierasiumarter, H. alpin. og auranciacum.
Rip (ii), Baadrip, Æsing, Rand paa Baaden.
Rise, reise sig i Veiret, staa op paa Baghenene.
Ro-e sig, begive sig til Ro.
Roko, Skuffe, Spade.
Rot (oo), Tag, den indvendige Del af Taget paa et Hus. Undertiden ogsaa Kjød eller

deslige, som er ophængt under Taget, Kjøtrot, Flesfrot.
Rugde, Holtsneppe, Scolopax rusticola.
Rusk, et Udtryk, hvormed betegnes noget Svært og Anseligt; alm. om Mennesker, en stor svær Karl.
Ryge af, gaa af, slides af.
Ryggehug, Rygstykker, hvorfra Ribbenene ere hugggede væk.
Rype, en Fugl, lagopus alpina.
Rægle, en ubetydelig Historie.
Rækje (rækkje), gaa i jevn Gang, alm. om Dyr, Heste, Kjøer.
Rækved, Drivtømmer.
Rængje, vrænge.
Rævebjelde, Digitalis purpurea, en af vore skjønneste Pragtblomster, der er meget almindelig paa Vestlandet. Dens store purpurfarvede Klokker tjene efter andre Landes Traditioner Alferne til Huer.
Røi, Hunnen til Tiuren, tetrao urogallus femina.
Rør, Brøvl, Tøv; røre, snakke Tøv.
Rørkjærring, Brøvlekvinde; En der sidder og fortæller tossede Historier og Eventyr.
Røyne, prøve; røyne paa, tage haardt paa; smlgn. lede (leite) paa.

Sage, se skjærpe.
Sandbovadet, Vadet eller Vadestedet over Ottaelven ved Gaarden Sandbo i Vaage.
Segl, Seil.
Seitrode, Seitroe, en Fiskestang til at fiske Sei med.
Sell, Anner til Vaage Præstegjeld i Gudbrandsdalen.
Siderev, Ribben.
Sigle, springe.
Sjaa, Præp. hos (Biform til hjaa).
Sjaake, rave, vakle.
Sjau, syv.
Sjøvaak, Sjovaak, Snjovaak, Snevaage, Graafalk, Falco lagopus.
Sjøveir, Sjøvær, Udreise til Fiskeri.
Skaalgave, Gaver, som Bryllupsgjæsterne give Brudeparret (fordi de lægges i en Skaal eller Tallerken, som gaar rundt).
Skaare, gjøre Skaar i, hugge.
Skalle (Skaille), Pande, Forhoved.
Skarv, en stor Søfugl, Dalekrage, Phalacrocorax Carbo, Pelecanus Carbo.
Skarve-, daarlig, ussel, f. Ex. Skarvehud, Skarvemær.
Skaut, en Hovedbedækning for Fruentimmer, dannet af sammenfoldet Linned.
Skaveir, Veir der gjør Skade, fornemmelig paa Havet.
Skavgræstue, en liden Tue eller Bundt af Skavgræs, der bruges til at skure Melkeringer og andre Trækar med.
Skikjælke, en Kjælke eller Slæde med brede Meier, som bruges, hvor Sneen er dyb.
Skjei (Skeid), Løb, Rend.
Skjekte, Træpil som udkastes med en Slynge (et Legetøi).

Skjellig, tydeligt.
Skjellongsk, afgjørende.
Skjelsmand, Opmand, Voldgiftsmand.
Skjeve, rette, ordne paa.
Skjærpe, give en slæbende, skurrende Lyd fra sig (om Tiuren), d. s. s. sage eller slibe.
Skogbjøinn, en Skovbjørn, Udyr.
Skoggjø, gjø vildt og rasende.
Skogtam, skovvant.
Skolt, Hjerneskal, Pande.
Skreillpipa, Skrældpibe, om Bøssen.
Skrott, Krop.
Skru (eg. Skrud), et Slags Hovedpynt eller Hue.
Skrub (bb), Ulv.
Skukestol, Skakestol, en Skagestol, en Fjæl med to Ben under, der bruges til Linskagning.
Skulen, et høit Fjeld ved Jøndalsveien mellem Vaage og Lesje.
Skure, lade skure, lade staa til.
Skuve, skyde, trykke paa.
Skyfloke, en liden enkelt drivende Sky; ogsaa om en Klynge med Smaaskyer.
Skyldfolk, Slægtninge.
Skyr, tyk Melk, Surmelk.
Slagfærd, se Færd.
Sleip, glat, slibrig.
Slind, en Bjelke eller Tverbjelke; ogsaa Træspildrer til at hænge op Klæder o. l. paa.
Slodde, en liden af Brædder sammenslaaet Kjælke eller Slæde.
Slusk, Slamp, Slask, en uordentlig og skjødesløs Person.
Smalefall, Faareskrot, af Smale, Faar, (smlgn. Nødsfall).
Smitt og Smule, hvert Gran, Alt tilhobe,
Snabb, et lidet Stykke; Honningkagesnabb.
Snadde, en liden, kort Pibe.
Snefloke, Sneflage, sammenblæst eller sammenhobet Snemasse, saaledes som den ophobes paa Træer og andre Gjenstande.
Snioskrei, Sjoskrei, Sneskred.
Sno, koldt Drag eller Træk i Luften, især langs Elve.
Snyde, Impf. snydde, snøfte, fnyse.
Snytehøin, Snydehorn, Snydeskaft, stor Næse,
Snøgg, hurtig, rask; snøgge sig, skynde sig.
Sod (Sodd), Suppe.
Sognebud, Besøg af Præsten hos Syge eller Døende.
Soleglad, Soleglads Leite, Solnedgangs Tid.
Solspil, Fuglens Spil i Solrendigen.
Sope, feie, slæbe,
Spikk, Puds, Skalkestreg.
Spille, lege, om Aarfuglen og Tiuren i Parringstiden.
Spiltoug, Afdeling eller Rum for hver Hest i Stalden.
Spræk, springsk, overgiven; kjæk, dygtig.
Spurlag, Spurnad, Tidende, Rygte.
Spænder, Stiver paa en Bro.
Spærrestue, en Stue uden

Loft, ofte tillige med Røghul eller Ljore i Tagaasen.
Spøgelig, farlig, fæl, frygtelig.
Staak, Støi, Larm, Besvær.
Staake, gjøre Noget med Anstrengelse.
Stagge, berolige. stille tilfreds.
Stabent, lige til, direkte.
Stabur, Stolpebod, Mabod.
Stakk, Skjørt, med tilhørende Sæler, ogsaa alm. Skjørt.
Staldgulv, Staldlaave, Underlaave ved Siden af Stalden.
Staldtrev, Høloft over Stalden.
Stargræs, Storgræs, Størgæs, anvendes i Fleng om alle grovere Græsarter, som voxe paa sumpige Steder; ikke udelukkende om Planter af Slægten Carex.
Staut, dygtig, brav.
Stavved, kløvet Ved, Tøndestav.
Stelle, ordne, opstille, gjøre istand.
Stille, stille efter en Fugl, ɔ: søge at komme paa Hold, snige sig ind paa.
Storløken, af Løk, en større stille Udvidelse af en Elv, oftest med flade eller grunde Bredder; Kulp er derimod en mindre og dybere Løk eller Høl.
Stormhat (Turhjelm), en Giftplante, Aconitum septentrionale.
Stova, Stue.
Strak, strag, lige, rank; strake Vegen, den lige Vei.
Stuge, Stugu, se Stova.
Stup, Styrtning.
Stusle (stussleg), trist, stille og øde; stusle Søndagskvelden eingaang for me va, d. e. trist var engang Søndagskvelden for mig.
Stutt, kort.
Stuttbugsen, glemsom.
Styr, Støi, Larm.
Styv (Stuv), Stjert, Hale (paa Fugle).
Støb, Hulning i Veien paa Sne og Vinterføre.
Stød eller stø, fast, som ikke vakler; alvorlig; stød i Loggen, tæt i Loggen, eg. om Kar, hvis Staver slutte tæt i Sammenføiningen med Bunden; deraf sikker, paalidelig, (Logg, Indsnittet i Staverne, hvori Bunden indfældes).
Stødt (støtt), stadigt, stedse; stødt og stændigt, stedse og altid.
Stø-e, bringe til Støhed eller Stadighed; støe Legen, ɔ: sætte Legen, spille stadig (om Tiurens og Aarfuglens Spil).
Støkke, opskræmme, opjage.
Støl, Sæter; Langstøl, Fjeldsæter; Heimstøl, Hjemsæter.
Størhus, Bryggerhus, Ildhus.
Subbet Føre, løst og tungt Slædeføre (modsat fast og frossent Føre).
Sugg, noget Svært eller Uformeligt; en stor Sugg eller Sugg til Karl, en stor svær Karl; ofte med Bibegreb af Dygtighed: det var vel Sugg til Præst, dygtig

Præstemand; Sugg til Fisk, en stor og anselig Fisk.
Sumle, udføre Noget sendrægtigt og famlende.
Supekøin, Suppekorn, Suppegryn.
Svareloftet, S. 20, Staburslo^{f}tet paa Gaarden Svare. Paa Stabursloftet opbevares Husets Kostbarheder og Forraad.
Svartsyge, Jalousi.
Svek, engelsk Syge, antages altid fremkommen ved Hexeri eller fiendtlige Naturkræfter.
Svimeslaaet, slaaet i Svime, til Bevidstløsbed.
Svull, Is paa Marken, opfrossent Vand.
Synen, som kan se, om dem der have Evne til at se de Underjordiske.
Syre, Valle, Myse.
Syte, suttre og sørge; syten, ængstelig, omhyggelig.
Sæl, Sæterstue. Sæteren deles i Gudbrandsdalen i Sælet, Stuen og Boden, hvori Melken opbevares. Paa Vestlandet kaldes Melkeboden Sæl og Ildhuset Skut.
Sølje, Brystspænde.
Sølvkaupe, en liden Sølvkox eller Kop.
Søpledynge, en Hob Feieskarn (af sope).
Sørpe, Blandingsdrikke til Kreaturer.

Takke, en rund Malmskive til at stege Fladbrød og Lefse paa.
Takomte (takomtil), d. s. s. riumte, tagviis, nu og da.
Talsmand, En som følger med en Frier og fremfører hans Ærinde.
Tass, Ulv.
Te, vise, fremvise.
Texa, Ord hvormed man lokker paa Gjederne.
Tine, Æske af tyndt Træ med Hank paa Laaget.
Tiur, en Storfugl, tetrao urogallus.
Tjaug (Tjug), et Snes, tyve.
Tjeld, Kjeld, en Søfugl. Hæmantopus ostralegus.
Tjore, binde Heste eller Fæ i Toug ude paa Marken. Dansk, tøire. Tjor, Rebet hvormed Hesten bindes.
Tomlet, synes at være det samme som krikklet, se dette Ord.
Tomrebs, egentl. med tomt Reb ɔ: med tom Slæde, uden Læs paa Slæden.
Tona (Tonad), To, Stof; ogsaa Sind, Gemyt.
Traa, Intetkj. traat, harsk.
Traabiten, uvillig til at bide (af traa, tvær, trodsig).
Traak (kk), Pladsen foran Døren, Gaardsplads.
Trast, strax.
Troldkjærringstim, Troldkjærringforsamling med Dands og Støi.
Troldkjærringspy, 1) det Skum hvormed en Græshoppe omgiver sig (Cicada spumaria, Skumcikaden); 2) et Slags rød Sop paa fugtigt Træ.
Triangelen, Fiskebryggen i Bergen.
Trinselire, et Gjedenavn.
Trinserudsalen, en for-

dums simpel Dandsesal i Lakkegaden i Christiania.

True (Truge, Tryge), et Slags Saaler eller Rammer af Træ eller Vidie, som bindes paa Fødderne til at gaa paa i dyb Sne, Snesko.

Tryte, mangle, behøve.

Tvare (Tvore), et Redskab hvormed Mad røres sammen og Grød stampes.

Tverblei. Kile, hvormed man sprænger Stokke og vredne Rødder; 2) fig. et vrangt Menneske, Tværdriver.

Tverhø, en Fjeldhøide i de østlige Sellsfjelde.

Tusse, Nakkedusk, Huesløife, se Skru.

Tustekall, Tunkall, Gaardvætte, Nisse.

Tull, Forvikling, Vildrede; Fjanteri.

Tullet, fjantet, forstyrret.

Tullemut, Mudder, almindelig Forstyrrelse (eg. Tumult).

Tun, Gaardsplads.

Tusle, rusle, gaa sagte.

Tuste, Impf. af tøsja (tysja), tusle, fare sagte frem.

Tykke, Tykkelse. S 194: Tykken efter Bredden ɔ: i Forhold til Bredden.

Ty, se Tøi.

Tyle, dumt, tosset, naragtigt, underligt. Tylevarden, se Lundetul.

Tyskendæk, Mellemdæk.

Tyte, pible ud (om Vædsker der langsomt trænge frem).

Tøi (Ty), Sager, Tilbehør (tydsk Zeug).

Tøler, Tøi, Sager, Smaasager.

Ubraut, ufremkommelig, uveisom Egn.

Udror, Udreise til Fiskeri paa Havet, eller Fiskeri paa de yderste Grunde.

Udsending, noget som er udsendt fra de Underjordiske.

Uer, Rødfisk (Sebastes norvegicus).

Ufjelg, ubehagelig, uhyggelig.

Ugg, Børster, Manke af stive Haar; at sætte Ugg, reise Børster eller Haarene (eg. om Dyr), sætte sig i en truende Stilling.

Uggent, ubehageligt, raat og koldt.

Uhæppe, Uheld, Ulykke.

Ule, hyle, tude.

Ulende, uveisom Egn.

Ulderkluft, Huldrekløft.

Uraa, Uraad, ikke Leilighed til.

Utidig, døsig, dorsk, uvillig.

Utmed, ved Siden af.

Utpaagjort, troldet paa, hexet paa.

Uvand, simpel, usmagelig; det Modsatte af vand, lækker, kræsen.

Uvete, ovete, falde i Afmagt, besvime.

Vaatt, en Vante.

Vasse, vade.

Valderslei (-leid), det Fjeldstrøg hvor Valdersen har sine Sætre.

Vanveide, mislykket Jagt.

Vaxere, drive om (vagari).

Veide, fange eller fælde Vildt; Jagt og Jagtbytte.

Vegaveit, Grøft ved Siden af Veien.

Veidestig, Jægersti, Jagttragt.

Veire, tage Veiret af, spore.
Vekkja, v. Garn, v. Snarer, ɔ: tilse Snarerne og udtage de fangne Dyr.
Vesle, liden, lille.
Vesletusß, liden Tusse, Nissen.
Vet, Forstand, Vid.
Vigt og Vavl, Snak, Vaas og Sludder.
Viku, Uge.
Vildgræs, Vildstraa. Efter Folketroen forvilder man sig altid efter at have traadt paa en vis Græsart; deraf træde paa Vildgræs.
Vindfald, Vindfæld, Træer som ere nedbrudte af Stormen.
Vindvædsking, Frost ved Vind og Væde.
Von, 1) Haab, Forventning; ironisk S. 6: det var Von, om du kommer til, ɔ: det vil nok være langt fra, det kan du skyde en hvid Pind efter; 2) Slump, Træf: paa ei Von.
Vonums, i Forbindelse med et Adjektiv, f. Ex. vonums større, temmelig stort; vonums meir, ikke saa lidet endda; v. langt, temmelig langt.
Væggesprunge, Sprække i Væggen.
Væle op, skjære op, lemme op.
Værfar, Svigerfader.
Vørdte, ændsede, Impf. af vøre (vyrde), agte, ændse.
Vørte (vorte), bleven (Partic. af verta, blive, vart eller vardt, blev).

Ymse (imse), uvist, usikkert.

Ægne, sætte Agn paa.
Ætle (etle, esle), bestemme, agte at gjøre Noget; 2) tiltænke En Noget; 3) dele, uddele, levne.

Ølrøyk (Ylrøik, Ølrøg), Solrøg, Dunster og Disighed i Luften ved Aftentid om Sommeren.
Ørske, Svimmelhed, Forvirring; at ørske, tale forvirret.

Rettelser.

S. 50 L. 1 f. o. staar: satte Kniven i Nakken; læs: satte Kniven i Nakken paa den.
— 55 = 2 f. n. staar: Graabø; læs: Graabø.
— 59 = 10 f. o. staar: Sir J. Biltton; læs: en vis Biltton.
— 80 = 4 og 13 f. o. staar: Haandspiger og Haandsigerne; læs: Haandspik og Haandspiken, ligesaa S. 85 L. 3 f. o.
— 213 = 3 f. o. staar: med Fynd og Gammen; læs: Fryd og Gammen.
— 235 = 12 f. n. staar: bestøvlede; læs: blanktbestøvlede.

Hos P. F. Steensballe er udkommet:

Norske
Huldre-Eventyr og Folkesagn,

fortalte af **P. Chr. Asbjørnsen.** Første Samling. 2den forøgede Udgave. 84 ß.

Norske Folkelivsbilleder

efter Malerier og Tegninger af A. Tidemand og flere norske Kunstnere. Farvetrykte Billeder i stor Folio, med oplysende (Norsk, Tydsk og Engelsk) Text.

Norske Nationaldragter,

tegnede af forskjellige norske Kunstnere. Farvetrykte Billeder, med (Norsk, Tydsk og Engelsk) Text, samt Musikbilag.

Norge, fremstillet i Tegninger,

med oplysende (Norsk, Tydsk og Engelsk) Text. 72 tildels i Farvetryk udførte Billeder.

Mindesmærker af Middelalderens Kunst i Norge. Udgivne af Foreningen til Norske Fortidsmindesmærkers Bevaring. 10 kontrykte Plancher med Text af N. Nicolaysen.

Billeder af Norges Historie,

tegnede af P. N. Arbo og ledsagede af en kort oplysende (Norsk. Tydsk og Engelsk) Text af P. A. Munch. 3 farvetrykte Billeder i stor Folio.
